

Jyväskylän kaupungin

TALOUSARVIO 2018

Taloussuunnitelma 2018-2020

Kuvaaja: Tero Takalo-Eskola

Kaupunginvaltuuston hyväksymä 27.11.2017

YLEISPERUSTELUT

Taloussuunnitteluprosessi

Kaupunginhallitus antoi vuotta 2018 koskevan talousarvion suunnittelukehysten kokouksessaan 29.5.2017 § 138. Uuden valtuuston aloittamassa työskentelynsä suunnittelukehys käsiteltiin uudelleen kaupunginhallituksessa 19.6.2017.

Vuoden 2018 suunnittelukehystä valmisteltiin keväällä vuoden 2017 kunnallisveroprosentin pohjalta. Kehyksen mukaan veroprosentin säilyttäminen ennallaan on mahdollista edellyttäen, että käyttötalouden menokasvu pystytään hillitsemään kaupunginvaltuuston hyväksymän talouden tasapainotusohjelman mukaisesti.

Kilpailukyky sopimukseen ja valtion toimenpiteiden vaikutuksiin liittyneen epävarmuuden vuoksi vuoden 2018 veroprosentteja ei päätetty edellisten vuosien tapaan keväällä vaan päätökset veroprosenteista tehtiin 30.10.2017 kokouksessa.

Kaupunginhallituksen ja lautakuntien talousseminaari pidettiin 4.9.2017. Lautakunnat ja johtokunnat antoivat omat esityksensä vuoden 2018 talousarviosta 22.9.2017 mennessä. Kaupunginhallitukselle esiteltiin talousarvion valmistelulannetta 9.10.2017.

Kaupunginjohtajan talousarvioesitys julkaistiin ja

kaupunginjohtaja esitteli talousarvioesityksensä kaupunginhallitukselle 23.10.2017. Kaupunginhallitus teki esityksensä kunnallis- ja kiinteistöveroprosenteiksi kokouksessaan 23.10. ja kaupunginvaltuusto päätti veroista kokouksessaan 30.10.2017.

Valtuusto kävi talousarviosta lähetekeskustelun 30.10.2017. Kaupunginhallitus käsitteli kaupunginjohtajan talousarvioesitystä seminaarissaan 9.11. ja teki lopullisen talousarvioesityksensä valtuustolle 20.11.2017. Kaupunginvaltuusto päätti vuoden 2018 talousarviosta kokouksessaan 27.11.2017.

Toimintaympäristö

Väestö

Jyväskylä on Suomen seitsemänneksi suurin kaupunki. Jyväskylän virallinen asukasluku oli vuoden 2016 lopussa 138 850. Väestömuutosten ennakkotiedon mukaan vuoden 2017 elokuussa jyväskyläläisiä oli 139 260 eli alkuvuodesta väestö on kasvanut 410 henkilöllä.

Jyväskylän kaupungin oman väestöennusteen mukaan väkiluku olisi vuonna 2018 141 190 ja vuonna 2020 143 500.

Kaupungin väkiluku on kasvanut 2000-luvulla keskimäärin 1 412 asukkaan vuosivauhdilla. Vuonna 2016 kaupungin väestönlisäys oli 1 482 henkilöä. Kaupungin kasvu on 2000-luvulla ollut määrällisesti suurten kaupunkien kuumenneksi nopeinta ja näyttää myös jatkuvan samantapaisena. Väkilukujen kehitys oli myönteinen myös muissa ympäristökunnissa Hankasalmea lukuun ottamatta. Ympäristökunnista

Muurame, Uurainen ja Laukaa kasvoivat suhteellisesti eniten.

Jyväskylässä asui vuoden 2016 lopussa 4 478 ulkomaan kansalaista, mikä on 349 henkilöä enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Eniten kaupungissa asui Venäjän, Viron ja Afganistanin kansalaisia. Vieraskielisiä asui kaupungissa 6 576 ja heidän määränsä kasvoi vuodessa 495 henkilöllä. Puhutuimmat kielet olivat venäjä, persia, englanti, kurdi ja eesti.

Jyväskylän väestömäärä kasvaa sekä luonnollisen väestönlisäyksen että kokonaisnettomuuton myötä. Jyväskylä on kokonaisuudessaan muuttovoittoinen kunta. Muuttovoitto koostuu 15-24-vuotiaiden ikäryhmästä eli opiskelijaikäluokasta. Vuonna 2016 Jyväskylän nettomuuttovoitto oli 1 048 asukasta, mikä oli 70,7 % koko väestömäärän kasvusta.

Päivähoitoikäisten määrä lisääntyi 2000-luvulla 954 henkilöllä. Viime vuosina päivähoitoikäisten määrä on kuitenkin ollut laskussa. Vuonna 2016 päivähoitoikäisiä oli 332 vähemmän kuin edellisenä vuonna ja ennusteen mukaan määrä vähenee edelleen. Alakouluikäisten määrä lisääntyi 2000-luvulla 555 henkilöllä. Kuluvalla vuosikymmenellä

tämän ikäluokan koko on kääntynyt kasvuun ja heidän määränsä on noussut vuodesta 2010 lähes 1 270:llä.

Vuoden 2016 lopulla 65–74-vuotiaita oli 13 846 eli 4 542 enemmän kuin kymmenen vuotta aiemmin ja arvon mukaan heitä on vuonna 2020 lähes 1 700 enemmän kuin nyt. Yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa nykyisestä 10 229 henkilöstä lähes 1 300:lla vuoteen 2020 mennessä.

Asukasmäärän kasvun rinnalla väestörakenteella on suuri merkitys niin palvelujen kysynnän kuin kaupungin taloudenkin kannalta. Taloudellinen huoltosuhde kuvaa sitä, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on kutakin työllistä kohden. Vuonna 2015 taloudellinen

huoltosuhde oli Jyväskylässä 1,45. Lasten ja ikäikäiden määrän suhde työikäisiin on Jyväskylässä suurten kaupunkien keskitasoa. Taloudellisella huoltosuhteella verrattuna useat suuret kaupungit ovat Jyväskylää edullisemmassa asemassa. Tämä aiheutuu Jyväskylän opiskelijoiden ja työttömien runsaudesta. Edellä mainittu pienentää myös keskituloja.

Jyväskylän väestötiheys (118,58 asukasta per neliökilometri) on kymmenen suurimman kaupungin joukossa neljänneksi pienin Kouvolan, Kuopion ja Oulun jälkeen. Palvelurakenteen kannalta on merkittävää, että noin 7 400 jyväskyläläistä asuu haja-asutusalueilla.

Tilastotietoja Suomen kymmenestä suurimmasta kaupungista

	Jyväskylä	Kymmenen suurinta keskimäärin	Helsinki, Espoo ja Vantaa	Muut seitsemän suurinta
Väkiluku 31.12.2016	138 850			
Väkiluvun muutos vuonna 2016, %	1,1	1,0	1,7	0,7
Väkiluvun kehitys 1-8/2017, % *	0,3	0,4	1,1	0,2
Alle 15-vuotiaiden osuus 2016, %	16,0	15,7	17,2	15,1
65 vuotta täyttäneiden osuus 2016, %	17,3	18,5	15,3	19,9
Korkea-asteen koulutus 2015, %	35,0	33,9	38,7	31,8
Yhden henkilön talouksia 2016, %	45,1	45,6	43,8	47,2
Keskitulot 2015, €/tulonsaaja	26 953	30 697	33 280	27 763
Muutos, % 2014-2015	0,7	1,9	2,4	1,1
Työllisyysaste 2015, % (18-64v.)	63,2	66,4	72,2	63,7
Työpaikkojen määrän kehitys 2000-2015, %	15,2	9,9	12,8	8,7
Työttömyysaste 8/2017 (%)	13,5	12,6	10,2	13,6
Vuosimuutos, prosenttiyksikköä	-3,6	-2,2	-1,9	-2,4
Toimeentulotukimenot 2016, €/as., ennakkotieto	158	169	228	144
Muutos, % 2015-2016	2,6	-2,3	-3,4	-1,4
Vanhoiden osakeasuntojen neliöhinnat 2016, €/m²	1 909	2 301	3 350	1 852
Vuosimuutos, %	0,3	0,2	1,5	-0,4
Verotulojen muutos 2015-2016, %	3,5	2,0	3,5	1,4
Lainakanta, €/asukas tilinpäätös 2016	2 833	3 337	3 429	3 297

* = ennakkotieto

Lähteet: Tilastokeskus, THL., suurten kaupunkien tilinpäätöstiedot 2016

Työ

Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan elokuun 2017 lopulla Jyväskylässä oli 9 173 työtöntä. Jyväskylän työttömien määrä laski vuoden takaisesta 20,5 %. Työttömyysaste oli elokuussa 13,5 %. Vastaava luku edellisvuoden elokuussa oli 17,1 %. Nuorten työttömien (alle 25-vuotiaat) määrä laski 21,6 % vuoden takaisesta. Pitkäaikaistyöttömien eli yli vuo-

den yhtä jaksoisesti työttömänä olleiden määrässä on huomattava 36,5 % lasku vuoden takaiseen. Työttömiä ulkomaankansalaisia oli Jyväskylässä 619 eli n. 20 % vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Uusimpien Tilastokeskuksen työssäkäyntitietojen mukaan Jyväskylässä oli vuoden 2015 lopulla 60 223 työpaikkaa. Työpaikkojen määrä lisääntyi vuosina

2014-2015 n. 600:lla. 2000-luvulla työpaikkojen määrä kasvoi Jyväskylässä yhteensä 15,2 % eli lähes 8 000 työpaikalla. Kymmenen suurimman kaupungin vertailussa Jyväskylän työpaikkojen määrä kasvoi suhteellisesti kolmanneksi eniten. 2000-luvulla työpaikkojen määrä oli Jyväskylässä suurimmillaan vuonna 2011, jolloin työpaikkoja oli 62 253.

Taloudelliset lähtökohdat

Yleinen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriön syyskuussa 2017 julkaiseman taloudellisen katsauksen (32a/2017) mukaan Suomen talous on tällä hetkellä nopeassa kasvuvaiheessa. Ennusteen mukaan Suomen talous kasvaa selvästi nopeammin kuin vuonna 2016, minkä jälkeen kasvuvauhti hidastuu kahden prosentin tuntumaan. Lähivuosina talouden toimintaa lisäävät sekä kotimainen että ulkomainen kysyntä. Näiden kehityksessä on kuitenkin selvä ero. Kasvuvauhti yksityisessä kulutus- ja osin investointikysynnässä vaimee, mutta viennissä nopeutuu.

Maailmantalouden kasvua ylläpitävät erityisesti kehittyvät taloudet, mutta myös teollisuusmaissa kasvu vahvistuu. Maailmankauppa on kehittynyt myönteisesti viime vuoden lopulta lähtien. Jatkossa euroalueen myönteisen kehityksen merkitys korostuu. Lähivuosina

maailmankauppa kasvaa suurin piirtein yhtä nopeasti kuin maailman kokonaistuotanto.

Vuonna 2017 Suomen bruttokansantuotteen ennustetaan kasvavan 2,9 %. Alkuvuonna myönteisen suhdanteen jatkumisesta on tullut uusia merkkejä. Näitä ovat mm. teollisuuden uusien tilausten ja yksityisen palvelutuotannon liikevaihdon kasvu sekä kasvukeskusten vahvana jatkuva rakennustoiminta. Vuonna 2018 talouskasvu jatkuu edelleen vahvana, vaikka BKT:n kasvu hidastuu 2,1 prosenttiin. Kasvun hidastuminen johtuu pitkälti yksityisestä kulutuskysynnästä, sillä ostovoiman kasvu jää tätä vuotta hitaammaksi. Inflaation nopeutuminen heikentää palkansaajien ostovoimaa, vaikka samalla työllisyyden paraneminen tukeekin sitä.

Julkisen talouden alijäämä on pienentyntä asteittain

viime vuosina. Julkista taloutta ovat vahvistaneet hallituksen päättämät sopeutustoimet sekä viime vuonna virinnyt talouskasvu. Alijäämän supistuminen jatkuu lähivuosina. Noususuhdanne ei kuitenkaan poista julkisen talouden rakenteellisia ongelmia. Myönteisestä suhdannetilanteesta huolimatta julkinen talous jää edelleen alijäämäiseksi.

Kokonaiskuva vuosista 2017–2019 on talouskasvun kannalta aiempia vuosia positiivisempi. Talouden kasvun yleiset edellytykset ja niitä määrittävät rakenteet eivät kuitenkaan ole muuttuneet siinä määrin, että talouden kasvupotentiaali olisi noussut.

[Valtiovarainministeriön taloudellinen katsaus](#)

Kuntatalouden tilanne ja näkymät

Valtion vuoden 2018 talousarvioesityksen antamisen yhteydessä 19. syyskuuta julkaistiin myös Kuntatalousohjelma vuosille 2018–2021 (VM:n julkaisu 31a/2017).

Ennakollisten tilinpäätöstietojen mukaan kuntatalous vahvistui vuonna 2016. Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate oli 3,4 mrd. euroa positiivinen vuonna 2016. Vuosikate vahvistui yli 700 milj. euroa edellisvuodesta. Vuosikate riitti kattamaan poistot ja arvonalentumiset. Vuosikate vahvistui erityisesti asukasluvultaan suuremmissa kunnissa. Kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate sen sijaan heikkeni vuonna 2016 lähes 80 milj. euroa. Syksyn 2016 kuntatalousohjelmassa tehtyyn ennusteeseen verrattuna kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate oli noin 200 milj. euroa vahvempi.

Kuntatalouden vuosikateen vahvistuminen johtui ensisijaisesti peruskuntien toimintamenojen matalasta 0,5 prosentin kasvusta. Toimintakatteen matalaa kasvua selittivät sekä kuntien omat sopeuttamistoimenpiteet että kilpailukyky sopimukseen liittyvät säästöt. Vaikka kuntatalous kokonaisuutena vahvistui vuonna 2016, on kuntien välillä edelleen suuria eroja. Kuntien lainakanta jatkoi kasvua edelleen, tosin edeltäviä vuosia hitaammin. Kuntatalouden lainakanta kasvoi vuoden 2015 noin 17,3 mrd. eurosta noin 18,1

mrd. euroon. Tilikauden tulos oli negatiivinen noin joka kolmannessa kunnassa. Vuosien 2015 ja 2016 konsernitilinpäätösten perusteella neljä kuntaa täyttää kuntalain kriisikuntakriteerit.

Suomen talous on selvässä nousussa, mutta hyvä talouskasvu ei ratkaise julkisen talouden ongelmia. Työttömyysaste pysyy rakenteellisten tekijöiden takia melko korkeana, minkä vuoksi kuntien osaltaan rahoittamat työmarkkinatukimenot laskevat hyvin hitaasti. Lisäksi väestön ikärakenteen muutos lisää hoito- ja hoivapalvelujen tarvetta ja siten kuntatalouden menopaineita. Myös kasvanut maahanmuutto lisää kuntien tuottamien palvelujen tarvetta.

Valtion toimenpiteiden vaikutuksen arvioidaan olevan nettomääräisesti noin 129 milj. euroa kuntataloutta heikentävä vuonna 2018. Hallitusohjelma sisältää useita toimenpiteitä, joiden tavoitteena on vähentää kuntien menoja. Näitä ovat muun muassa erikoissairaanhoidon järjestämisen tehostaminen ja omais- ja perhehoidon kehittäminen. Kuntatalouteen vaikuttavat vuonna 2018 merkittävästi myös muut tekijät kuin valtion päätökset, kuten kuntien työvoimakustannuksia alentava kilpailukyky sopimus.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen ehdotetaan 8 458 milj. euroa, joka on noin 140 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2017

varsinaisessa talousarviossa. Valtionosuuden vähenemiseen vaikuttavat eniten kilpailukyky sopimukseen liittyvän vähennyksen kasvu 119 milj. eurolla, sekä valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus, joka vähentää valtionosuutta 177 milj. euroa.

Kuntatalouden yhteenlaskettu tilikauden tulos ja rahoitusasema ovat muodostumassa vuonna 2017 selvästi kevään kuntatalousohjelmassa esitettyä vahvemmaksi. Etenkin verotulojen odotetaan kasvavan aiemmin arvioitua paljon suotuisammin. Vuoden 2017 kuntataloutta vahvistaa toimintamenojen supistuminen, mikä on seurausta kilpailukyky sopimuksen toimenpiteistä, kuntatyöntekijän eläkemaksujen alentumisesta sekä kuntien omista ja hallituksen linjauksista sopeutustoimista.

Kuntatalouden kehitysarvion mukaan kuntatalouden tilikauden tulos heikkenee kuitenkin jo vuodesta 2018 alkaen sote- ja maakunta-uudistuksen voimaantumisen saakka. Sote-uudistuksen myötä kuntatalouden tehtävät painottuvat jatkossa muun muassa koulutukseen, johon ei väestön ikärakenteen muutoksen vuoksi kohdistu vastaavia menopaineita kuin sosiaali- ja terveystalouteen. Tästä syystä kuntatalouden menopaineen arvioidaan helpottuvan vuodesta 2020 alkaen ja velkaantumisen arvioidaan hidastuvan.

[Kuntatalousohjelma](#)

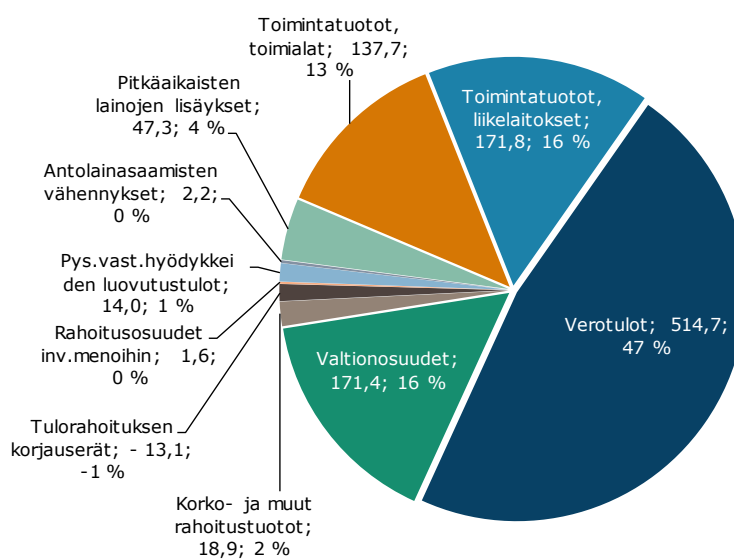
Jyväskylän kaupungin talous 2018–2020

Kokonaistulot ja kokonaismenot TA 2018 -kuvioissa on koottu yhteen tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta kaikki Jyväskylän kaupungin TA 2018 menot ja tulot. Siten kuviot kuvaavat rahan lähteitä ja rahan

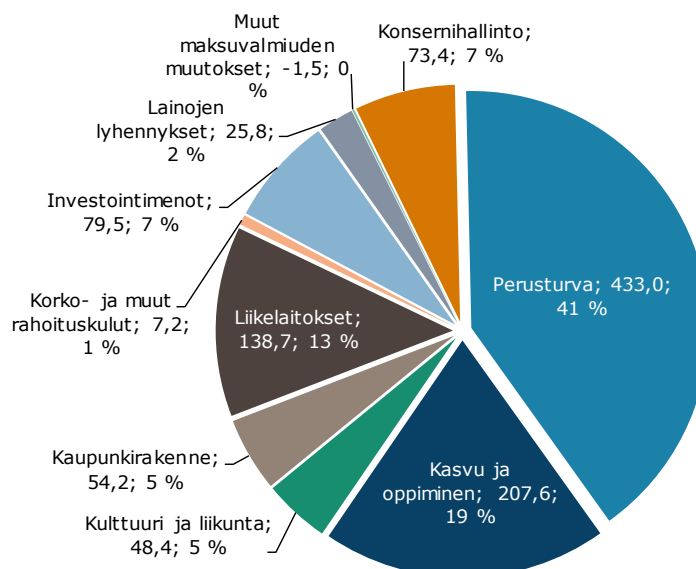
käyttöä. Kokonaistuloissa on esitetty rahan lähteinä toimintatuotot ja investointituotot sekä antolainasaamisten vähennykset ja pitkäaikaisten lainojen lisäykset. Kokonaismenoissa rahan käyttönä on esitetty

toimintakulut sekä antolainasaamisten lisäykset, pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ja lyhytaikaisten lainojen vähennykset.

KOKONAISTULOT TA 2018 1 066,4 milj. euroa

KOKONAISMENOT TA 2018 1 066,4 milj. euroa

Taloussuunnitelmassa vuoden 2018 tavoitteeksi asetetaan 51,8 miljoonan euron vuosikate, jolloin se kattaa poistoista 100,0 prosenttia ja poistonalaisista investoinneista 82 prosenttia. Vuosikatteen riittävydellä suhteessa poistoihin mitaten kaupungin tulorahoitus on siten tasapainossa talousarviovuonna 2018. Vuosi 2018 on talousarvion

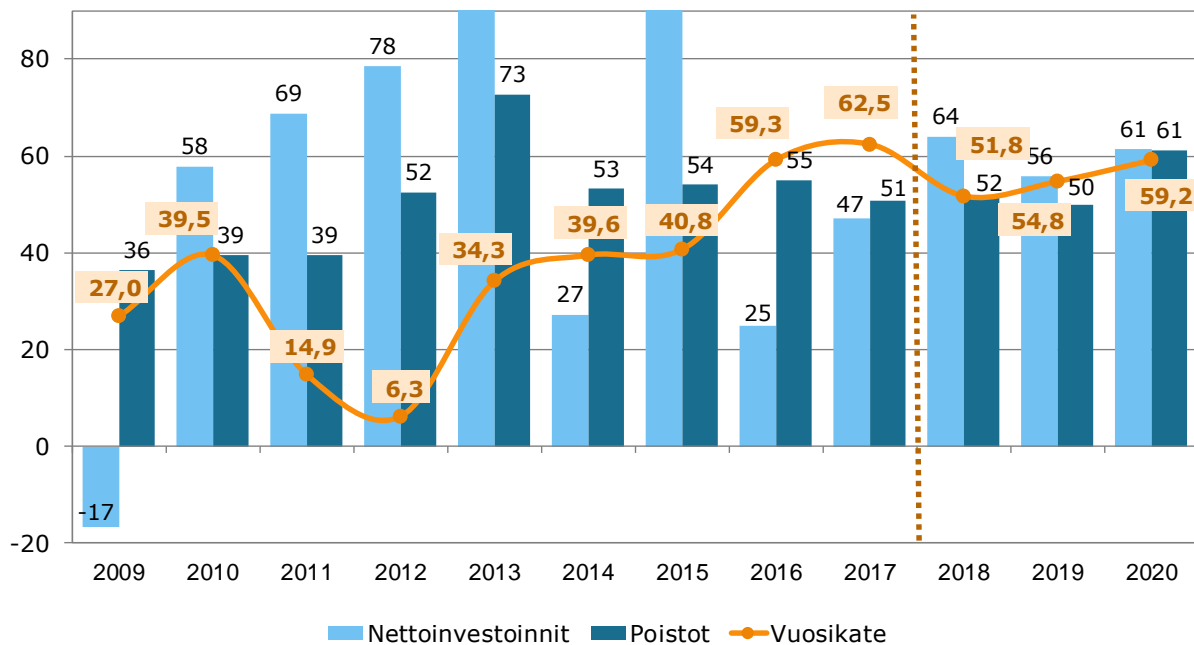
mukaan 0,3 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Kaupungin lainakanta kasvaa vuonna 2018 noin 21,5 miljoonalla eurolla. Kaupungin lainakanta tulee olemaan vuoden 2018 lopussa 415,4 miljoonaa euroa eli 2 942 euroa asukasta kohti.

Kunnallisveroprosentin on oletettu taloussuunnitelmassa säilyvän vuosina

2018–2020 vuoden 2017 tasolla. Taloussuunnittelu-kaudella suunnitelman mukaisen poistojen taso on noin 50 miljoonaa euroa vuosina 2018-2019. Vuonna 2020 suunnitelman mukaisen poistojen on arvioitu nousevan noin 60 miljoonaan euroon.

Poistot, nettoinvestoinnit ja vuosikate

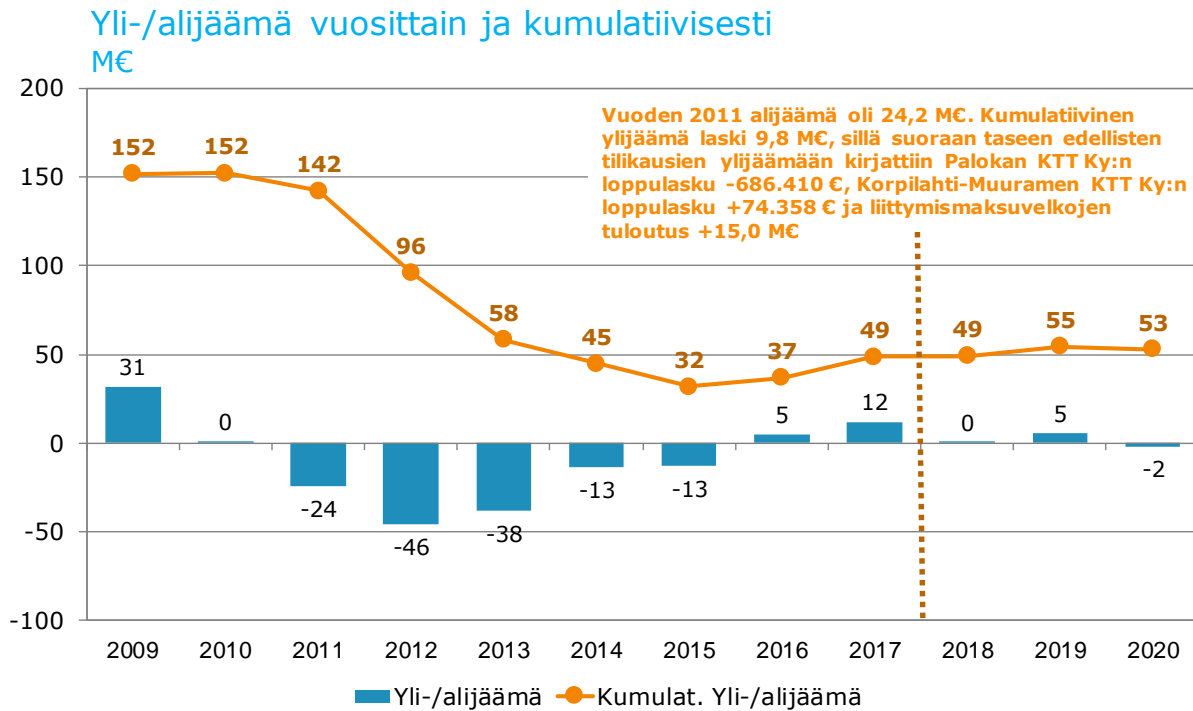
Alijäämän kattamisvelvollisuus

Vuoden 2016 tilinpäätös osoitti yhteensä 36,8 miljoonan euron ylijäämää vuosilta 1997–2016. Vuoden 2017 ylijäämäksi arvioidaan noin 12,1 miljoonaa euroa ja vuoden 2018 ylijäämäksi 0,3 miljoonaa euroa. Kaupungilla ei ole

vuonna 2018 kuntalain mukaisista taloussuunnitelmassa katettavaa alijäämää, mikäli vuodet 2017 ja 2018 toteutuvat arvioiden mukaisesti.

Kumulatiiviseksi ylijäämäksi vuodelle 2018 arvioidaan 49,2 miljoonaa euroa.

Taloussuunnitelman mukaan talous pysyy tasapainossa ja tulevina vuosina ei synny merkittäviä alijäämiä.

Talousarvion sitovuus ja seuranta

Talousarvion tavoitejärjestelmä

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kuntalain mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Talousarvion tavoitejärjestelmä muodostuu kolmesta tasosta.

Strategiset tavoitteet

Kaupungin strategiset tavoitteet päätetään kaupunginvaltuustossa sen hyväksyessä kaupungin strategian kerran valtuustokaudessa. Strategiset tavoitteet tarkistetaan valtuusto-

kauden aikana. Talousarvion toiminnallisten tavoitteiden ja kehittämistoimenpiteiden tulee olla yhden-suuntaisia hyväksytyyn strategiaan kanssa ja kuvata toiminnan pidemmän aikavälin suuntaa ja painopisteitä.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat kuntalain mukaisia valtuuston hyväksymiä tavoitteita. Kuntalain mukaan talousarviossa osoitetaan kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä näiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Tällä lainkohdalla on haluttu korostaa toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden merkitystä talousarviossa. Lainkohdan

tulkinnan mukaan toiminnalliset tavoitteet sekä määrärahat ovat oikeudellisesti yhtä sitovia ja niiden toteutumisesta on vastattava valtuustolle.

Toiminnalliset tavoitteet ovat palvelutuotannon vaikutuksia ja vaikuttavuutta kuvaavia, mitattavissa tai muuten todennettavissa olevia määrällisiä ja laadullisia tunnuslukuja. Toiminnan tulosten vaikuttavuutta kuvaavat asiakaskohtaisten vaikutusten kehittyminen, palvelujen riittävyys ja peittävyys suhteessa kysyntään, toiminnan oikea alueellinen, väestöllinen ja sisällöllinen kohdentuvuus suhteessa tarpeisiin sekä toiminnan oleelliset välilliset vaikutukset, kuten vaiku-

tukset tasa-arvon, aluepolitiikan tai ympäristön kehittämiseen.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan kolmannesvuosiraporttien sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

Liikelaitoksissa valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet koskevat palvelun laatua, toiminnan kannattavuutta, toiminnan laajuutta, kehittämistä ja ympäristöä.

Tärkeimmille yhdelletoista tytäryhtiölle asetetaan kaupungin talousarviossa val-

tuustoon nähden toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita. Tytäryhteisöistä esitetään alustavat taloudelliset ja muut tunnusluvut jotka eivät kuitenkaan ole valtuustoon nähden sitovia.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet esitetään määrärahaakohtaisesti.

Strategiaa toteuttavat kehittämistoimenpiteet

Strategiaa toteuttavat kehittämistoimenpiteet ja -hankkeet sisältyvät pidemmän aikavälin ohjelmiin. Kehittämishankkeiden to-

teutus edistää strategisten tavoitteiden toteutumista. Kehittämishankkeiden tulee olla aikataulutettu, vastuutettu ja niiden toimeenpanon seuranta on oltava mahdollista. Strategiaa toteuttavat kehittämistoimenpiteet esitetään lautakunta- ja johtokunta-kohtaisesti.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tulot ja menot 2018

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
KÄYTTÖTALOUS (Nettomenot)					
Konsernihallinto	59 151	56 479	57 033,5	555	1,0 %
Perusturva	382 675	374 387	382 055,3	7 668	2,0 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	193 625	191 662	196 418,9	4 757	2,5 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	39 124	38 582	39 158,0	576	1,5 %
Kaupunkirakenne	82	124	4 354,0	4 231	3425,5 %
LIIKELAITOKSET (Yli-/alijäämä)					
Tilapalvelu	0	-336	-500,0	-164	48,8 %
Työterveys Aalto	553	228	-150,0	-378	-165,8 %
Talousskeskus	31	27	-50,7	-77	-290,6 %
Altek Aluetekniikka	514	-101	-1 274,9	-1 174	1163,5 %
Kylän Kattaus	1 270	88	-974,2	-1 063	-1203,3 %
Keski-Suomen pelastuslaitos	1 256	-536	-1 926,8	-1 391	259,7 %
TULOSLASKELMA					
Verotulot	507 399	507 404	514 657,5	7 253	1,4 %
Valtionosuudet	176 723	173 560	171 430,0	-2 130	-1,2 %
Rahoitustulot ja -menot	6 994	6 171	11 653,6	5 483	88,9 %
RAHOITUSLASKELMA					
Antolainauksen muutokset	1 651	0	2 200,0	2 200	0,0 %
Lainakannan muutokset	-9 154	795	21 525,1	20 731	2609,3 %
INVESTOINTIOSA					
Maa- ja vesialueet, menot	5 849	6 700	6 000,0	-700	-10,4 %
Maan myynti, tulot	1 154	2 700	1 000,0	-1 700	-63,0 %
Irtain käyttöomaisuus, menot	5 117	5 479	7 413,7	1 935	35,3 %
Irtain käyttöomaisuus, tulot	0	0	0,0	0	0,0 %
Osakkeet ja osuudet, menot	1	2 390	10 200,0	7 810	326,7 %
Osakkeet ja osuudet, tulot	1 167	0	750,0	750	0,0 %
Tilapalvelun investointimenot	13 789	28 130	33 797,0	5 667	20,1 %
Urheilu- ja retkeilyalueet, menot	1 133	1 600	1 800,0	200	12,5 %
Urheilu- ja retkeilyalueet, tulot	133	0	0,0	0	0,0 %
Yhdyskuntarakentaminen, menot	16 257	22 235	18 250,0	-3 985	-17,9 %
Yhdyskuntarakentaminen, tulot	372	0	0,0	0	0,0 %

Käyttötalousosa

Valtuustoon nähden sitova on määrärahan menojen ja tulojen erotus eli toimintakate.

Henkilöstösuunnitelman mukaiset henkilöstöpoistuman korvaavat täytöt ja henkilöstölisäykset voidaan tehdä, jos niiden lisäksi tarvittavat sijaiset voidaan palkata eikä määräraha kokonaisuutena ylitä.

Toimialajohtajan ja kansliapäällikön tulee huolehtia siitä, että toimialan määräraha tai määrärahat eivät ylitä. Toimialajohtajan tulee tämän varmistamiseksi tehdä lautakunnalle tarvittavat esitykset määrärahojen muuttamiseksi. Muutokset tulee tehdä siten, että valtuustoon nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ei vaarannu.

Investointiosa

Seuraavat investointimenot ja -tulot ovat valtuustoon nähden sitovia:

- Maa- ja vesialueet
- Irtain käyttöomaisuus
- Osakkeet ja osuudet
- Tilapalvelun investointimenojen loppusumma
- Yhdyskuntarakentaminen / urheilu- ja retkeilyalueet
- Yhdyskuntarakentaminen / kunnallistekniikka.

Tulossuunnitelmaosa

Tulossuunnitelmaosassa valtuustoon nähden sitovia määrärahoja ja tuloarvioita ovat verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustulojen ja -menojen yhteismäärä.

Rahoitussuunnitelmaosa

Valtuustoon nähden sitova tuloerä on lainakannan muutos sekä antolainasäämisten lisäysten ja vähen-

nysten erotus eli antolainauksen muutokset yhteensä.

Kunnan liikelaitokset

Kunnan liikelaitoksia sitova meno- tai tuloerä on liikelaitoksen yli-/alijäämä.

Tytäryhteisöt

Tytäryhteisö on velvollinen raportoimaan valtuustoon nähden sitovien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta vuoden 2018 kolmannesvuosiraporttien yhteydessä sekä tilinpäätöstä laadittaessa. Tarkastuslautakunta sekä kaupungin tilintarkastaja arvioivat tavoitteiden toteutumista kuntalain edellyttämällä tavalla.

Käyttösuunnitelma

Talousarvion hyväksymisen jälkeen toimialat ja liikelaitokset valmistelevat sen perusteella käyttösuunnitelmansa, jotka lautakunta tai johtokunta hyväksyy joulukuun aikana.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, yleisperustelut, yksityiskohtaiset perustelut ja tunnusluvut

Käyttötalousosassa esitetyt toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia ja niiden mahdollisista muutoksista päättää valtuusto.

Talousarvion yleisperustelut ovat informaatiota, jota ei ole tarkoitettu sitovaksi talousarvion osaksi. Talousarvion yksityiskohtaiset perustelut, tunnusluvut ja suoritettavat tavoitteet ovat ohjeellisia siten, että lautakuntien tulee ottaa ne huomioon käyttösuunnitelmista päätettäessä. Perusteluissa

esitetyt asiat eivät voi kuitenkaan johtaa siihen, että käyttösuunnitelma laaditaan sitovaa määrärahaa suuremmaksi.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seuranta

Toimialojen tulee toimittaa kuukausiraporttiin määräraha-kohtainen ennuste toimintatulojen ja toimintamenojen toteumasta ja sanallisella kuvauksella selvittää mahdolliset poikkeamat ennustetun toteuman ja talousarvion välillä.

Toimialajohtajien, kansliapäällikön, palvelualuejohtajien ja liikelaitosjohtajien tulee huolehtia siitä, että toimialan tai liikelaitoksen määräraha ei ylitä. Mahdollisten ylitysuhkien osalta on kuukausiraportoinnin yhteydessä raportoitava päätöksistä ja toimenpiteistä, joilla talousarvion ylitykset voidaan välttää talousarviovuoden aikana. Toimialajohtajien ja kansliapäällikön tulee samassa yhteydessä raportoida kaupunginhallitukselle, mikäli lautakuntien tekemät päätökset vaarantavat talousarvion toteutumisen.

Toimenpideohjelma toimitetaan konsernihallintoon samassa yhteydessä raportin tietojen kanssa.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurataan vuoden aikana annettavien kolmannesvuosiraporttien avulla. Kolmannesvuosiraportissa toimialat ja liikelaitokset esittävät tavoitteiden toteutumisen seurantaan perustuvan käsityksensä tavoitteiden toteutumisesta koko talousarviovuoden osalta. Mikäli toiminnallisten ja ta-

loudellisten tavoitteiden toteutumaennusteet ovat riskitiriidassa keskenään tai talousarvion kanssa, tulee asia saattaa kaupunginhallituksen käsittelyyn.

Eryityismääräyksiä

Kaupungin liittymisestä jokin yhteisön jäseneksi tai jäsenyydestä eroamisesta

päätää myönnettyjen määrärahojen asettamisessa rajoissa toimiala, jonka toimintaan kyseisen yhteisön jäsenyys liittyy.

Toimialat päättävät alueelleen kuuluvien avustusten myöntämisestä. Annetuista avustuksista ja projektirahoista tulee avustuksen saajan antaa käyttöselvitykset.

Kaupunginvaltuusto ja -hallitus -määrärahaan kuuluvien alamäärärahojen käytöstä päättää kaupunginjohtaja tai hänen määräämänsä henkilö, lukuun ottamatta varamäärärahaa, jonka käytöstä päättää kaupunginhallitus.

Henkilöstö

Henkilöstösuunnitelmassa otetaan huomioon tarvittavat palkalliset henkilötyövuodet ja niitä vastaavat henkilöstömenot. Suunnitelma sisältää koko sen henkilöstön, jolle on varattu talousarvioon palkkamenot. Laskenta sisältää sekä vakinaisen että määräaikaisen henkilöstön sekä kaikki palkanosat (esimerkiksi erillis-korvaukset, ylityökorvaukset ja lisät). Työssäolokaudet sisältävät myös kaikki palkalliset vapaat.

Henkilöstösuunnitelman toteuttaminen

Henkilöstömenot

Vuoden 2018 talousarviossa henkilöstömenot ovat 333,7 miljoonaa euroa. Vuoden

2017 muuetussa talousarviossa henkilöstömenot ovat 324,2 miljoonaa euroa. Henkilöstömenot kasvavat vuoden 2017 talousarvioon nähden 9,5 miljoonaa euroa (2,9 %).

Kilpailukyky sopimuksen vaikutuksista on henkilöstömenolaskennassa huomioitu lomarahoihin sekä työnantajamaksuihin tulleet muutokset. Myös kilpailukyky sopimuksen mukainen työajanpidennys on otettu huomioon laadittaessa henkilöstösuunnitelmaa. Työajan pidennys ei ole kuitenkaan merkittäväällä tavalla vähentänyt henkilöstömenoja. Henkilöstömenoissa on varauduttu kustannustaltaan maltillisiin sopimuskorotuksiin virka- ja työeh-

tosopimuksissa (3,1 miljoonaa euroa), joista neuvotellaan liittokierroksella. Uudet sopimukset ovat tulossa voimaan 1.2.2018 alkaen, mutta niiden lopputuloksesta ei ole talousarviovalmistelun tässä vaiheessa tietoa.

Henkilöstömenot

1 000 euroa	TP 2016	TAM 2017	TA 2018	Muutos 2017-2018	
				euroa	%
Kaupunki ilman liikelaitoksia	265 618,8	261 649,0	267 532,1	5 883,1	2,2 %
Konsernihallinto	11 572,6	12 158,5	12 934,5	776,0	6,4 %
Perusturva	124 302,3	119 015,0	121 154,7	2 139,7	1,8 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	100 323,3	101 248,7	103 691,2	2 442,5	2,4 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	18 385,1	18 085,4	18 358,7	273,3	1,5 %
Kaupunkirakenne	11 035,5	11 141,4	11 393,0	251,6	2,3 %
Liikelaitokset	39 571,1	39 837,7	41 391,8	1 554,1	3,9 %
Tilapalvelu -liikelaitos	1 542,5	1 522,4	1 455,3	-67,1	-4,4 %
Työterveys Aalto -liikelaitos	4 153,2	4 392,7	4 762,3	369,6	8,4 %
Keski-Suomen pelastuslaitos -liikelaitos	16 624,6	16 666,7	17 121,6	454,9	2,7 %
Kylän Kattaus -liikelaitos	9 952,2	10 067,6	11 143,9	1 076,3	10,7 %
Altek Aluetekniikka -liikelaitos	4 247,4	4 221,8	4 093,7	-128,1	-3,0 %
Talouskeskus -liikelaitos	3 051,2	2 966,5	2 815,0	-151,5	-5,1 %
Henkilötyövuosia vastaavat henkilöstömenot	305 189,9	301 486,7	308 923,9	7 437,2	2,5 %
Palkkatuettu työllistäminen	2 803,1	1 980,9	2 580,9	600,0	30,3 %
Konsernihallinnon hankkeet	740,7	446,1	567,2	121,1	27,1 %
Perusopetuksen hankkeet	1 633,4	0,0	800,0	800,0	-
Nuorten taidetyöpajan hankkeet	287,3	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Kulttuuripalvelujen tuntipalkkaiset	2 898,5	2 550,7	2 748,9	198,2	7,8 %
Perhehoito ja tukiperheet	578,7	678,2	722,4	44,2	6,5 %
Omaishoitajien tuen sivukulut	442,0	480,0	520,0	40,0	8,3 %
Sivutoimiset palomiehet	1 995,6	2 000,9	2 001,0	0,1	0,0 %
Luottamuselimet, vaalit	589,8	1 049,5	1 319,8	270,3	25,8 %
Eläkemenoperusteiset- ja varhe -maksut	16 961,8	13 505,2	13 505,2	0,0	0,0 %
Muut henkilöstömenot	28 931,0	22 691,5	24 765,4	2 073,9	9,1 %
Henkilöstömenot yhteensä	334 120,9	324 178,2	333 689,3	9 511,1	2,9 %

Palkalliset henkilötövuodet

Palkallisten henkilötövuosien määräksi on vuoden 2018 talousarvioon suunniteltu 6 907 henkilötövuotta. Suunnitelman mukaan palkallisten henkilötövuodet kasvavat 106 henkilötövuodella vuoden 2017 talousarviosta. Henkilötövuosia lisää erityisesti keskussairaalan osastoilla tapahtuvan ruokapalvelutyön siirtyminen Keski-Suomen sairaanhoitopiiriltä Kylän Katkausta -liikelaitokselle.

Henkilötövuosien määrän kasvaminen toteutuu toimialoilla ja henkilöstöryhmittäin eri tavoin.

Perusturvassa henkilöstöresurssien lisäykset ovat sosiaalipalveluissa, perheiden ennaltaehkäisevissä sosiaali- ja terveystaloudissa sekä avoterveydenhuollossa. Sosiaalipalveluissa lisäresursseja on jo vuoden 2017 puolella kohdennettu erityisesti lastensuojeluun ja vammaispalveluihin. Perheiden ennaltaehkäiseviin sosiaali- ja terveystaloudissa henkilöstöresursseja kohdennetaan lisää erityisesti mielenterveystyöhön. Avoterveydenhuollossa henkilöstöresurssien kasvuun vaikuttaa lähinnä sulkuajoista luopuminen avosairaanhoidossa.

Vanhuspalveluiden henkilötövuodet vähenevät kotisairaaloiminnan siirtyessä terveyskeskussairaalaan sekä mahdollisesti ulkoistettaessa yksi kotihoidon pienalue. Lisäksi vanhuspalveluissa varaudutaan hie- man pienempään sijaistalouteen.

Vanhuspalveluiden resursseja lisätään lääkäripalveluihin, varahenkilöstöön sekä palveluohjaukseen.

Vanhuspalveluissa vuoden 2017 lisätalousarvioesitykseen sisältyy lisämäärärahaesitys. Henkilöstön sairauspoissaolot eivät ole kääntyneet laskuun tavoitteen mukaisesti ja sijaisten käyttöä ei ole voitu siten vähentää vuodelle 2017 suunnitellusti. Myöskään vuoden 2016 lopulla käyttöön otetun kotihoidon toiminnanohjauksen kautta saavutettavaksi arvioitu säästö ei ole toteutunut täysimääräisesti. Kuluvan vuoden määrärahanlisäys on huomioitu myös vuoden 2018 talousarviovalmistelussa.

Sivistyspalvelut esittävät syksyn 2017 talousarvio- muutoksena perusopetuksen henkilöstömäärärahaan tasokorotusta. Tämä tarkistus on huomioitu myös vuoden 2018 talousarviovalmistelussa. Henkilöstösuunnitelma on laadittu nykytilan mukaisesti huomioiden kuitenkin maanhallituksen lisätalousarviossaan päättämä oppilashuollon resurssin vahvistaminen.

Varhaiskasvatuksessa uudet vuonna 2018 avattavat päiväkodit ovat aiempia isompia ja henkilöstömäärä kasvaa vastaavasti. Myös nykyisissä päiväkodeissa on jonkin verran lisätty henkilöstöresurssia kasvaneeseen palvelutarpeeseen vastaamiseksi. Kulttuuri- ja liikuntapalveluissa Kuokkalan uuteen lähikirjastoon tarvitaan vähintään kaksi uutta työntekijää ja tämä on huomioitu henkilöstösuunnitelmassa.

Kaupunkirakenteen toimialalla henkilöstösuunnitelmassa on huomioitu yksittäiset tehtävälisäykset esimerkiksi kaavoitukseen.

Liikelaitoksista Kylän Katkausta lisäksi Keski-Suomen pelastuslaitoksella ja Työterveys Aallossa henkilöstömenot kasvavat. Pelastuslaitoksella henkilöstömenoja lisää erityisesti vuoden 2017 aikana tehty työaika- muutos vuorokautisesta työajasta (42h/vko) kaksi- vuorotyöksi (40h/vko).

Työaika- muutos on kuitenkin lisännyt mahdollisuutta teettää enemmän aktiivityötä poikkeusluvan alaiseen työaikaan nähden. Työterveys Aallossa omaa henkilöstöresursointia vahvistetaan psykologi- ja lääkärityöllä.

Konsernihallinnossa henkilöstöresurssit kasvavat elinkeino ja työllisyys - palvelualueella johtuen pääasiassa vuoden 2017 aikana tehdyistä rekrytoinneista elinkeinoyksikköön. Yksikön toiminta on laajentunut, yksikkö vastaa kaupungin elinkeinopolitiikan toteutuksesta, yritysten neuvonnasta, elinkeinomarkkinoinnista, viennin ja myynnin sekä investointien ja työpaikkojen kasvun edistämisestä sekä strategisista kaupunkikehittämisalustoista. Muut uudet konsernihallinnon rekrytoinnit perustuvat mm. vuoden 2018 aikana voimaan tulevan tietosuoja-asetuksen velvoitteiden täyttämiseen sekä henkilöstöjärjestöjen kanssa neuvoteltuun henkilöstömäärään perustuvaan työsuojeluvaltuutettujen määrään.

Hallinto- henkilöstön tehtäviä on täytetty kriittisesti arvioiden jo uuden Jyväskylän muodostumisesta, vuodesta 2009 lähtien. Vuosien 2009 ja elokuun 2017 väli-

senä aikana hallinnon tehtävissä työskentelevien määrä on vähentynyt jo yli 160 henkilöllä huomioiden myös esimerkiksi perustoi-meentulotuen maksatuksen siirtyminen Kelalle. Vapautuvien tehtävien täyttö har- kitaan tapauskohtaisesti muita tehtäviä keskitetym- män ja koordinoivamman täyttölupamenettelyn kautta. Hallinnon tehtävissä henki- löstöä on aiempaa merkittä- västi vähemmän ja tavoit- teena on pitää hallinnon henkilöstön määrä jatkossa saavutetulla tasolla.

Sote- ja maakuntauudis- tuksen valmistelun aika- taulu on muuttunut siten,

että henkilöstö siirtyisi pää- sääntöisesti uudelle työn- tajalle vuoden 2020 alussa. Kaupunkiorganisaatiossa myös jatketaan Jyväskylän kaupungin tulevan organi- saatorakenteen valmiste- lua henkilöstönäkökulma huomioiden ja ratkaisuja tehdään mahdollisesti jo ennakkoiden. Vuoden 2018 aikana arvioidaan esimer- kiksi Talouskeskuksen pal- veluihin tehtyjä esiselvityk- siä.

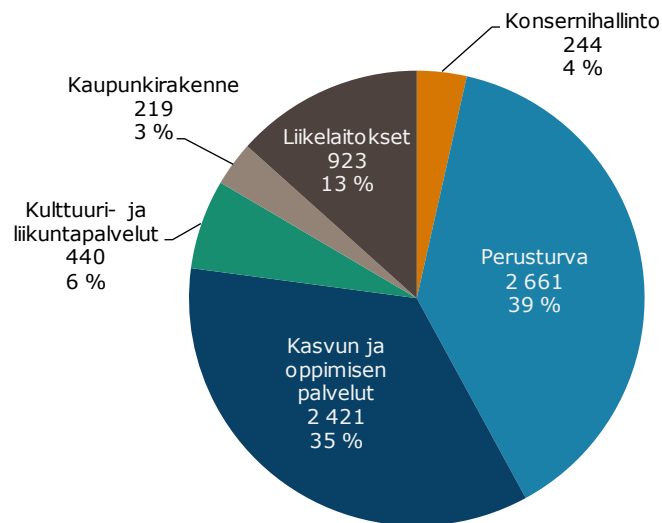
Muutoksen merkittävyys on nähtävissä myös alla ole- vasta kaaviosta henkilötyö- vuosien jakautumisesta vuonna 2018 toimialoittain ja liikelaitoksiin. Uudelle tai

uusille työnantajille siirtyisi valmistelun tässä vaiheessa perusturvan toimialan sekä Keski-Suomen pelastuslai- toksen henkilöstö kokonai- suudessaan. Henkilöstöä siirtyisi myös konsernihal- linnosta ja suurimmasta osasta liikelaitoksia (pää- asiassa tukipalveluita) sekä pieneltä osin kaupunkira- kenteen toimialalta koskien ympäristöterveydenhuol- toa.

Palkalliset henkilötyövuodet

	TP 2016	TAM 2017	TA 2018	Muutos 2017-2018	
				htv	%
Kaupunki ilman liikelaitoksia	5 906	5 910	5 985	75	1,3 %
Konsernihallinto	216	229	244	15	6,4 %
Perusturva	2 709	2 644	2 661	18	0,7 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	2 330	2 385	2 421	36	1,5 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	436	434	440	5	1,2 %
Kaupunkirakenne	215	217	219	2	0,8 %
Liikelaitokset	881	892	923	31	3,5 %
Tilapalvelu -liikelaitos	26	26	25	-1	-3,8 %
Työterveys Aalto -liikelaitos	77	80	83	3	3,8 %
Keski-Suomen pelastuslaitos -liikelaitos	322	345	346	1	0,3 %
Kylän Kattaus -liikelaitos	281	272	307	35	12,9 %
Altek Aluetekniikka -liikelaitos	103	101	99	-3	-2,7 %
Talouskeskus -liikelaitos	71	68	63	-5	-6,6 %
Kaupunki yhteensä	6 787	6 801	6 907	106	1,6 %

HENKILÖTYÖVUODET VUONNA 2018 6 907 htv

Henkilöstösuunnitelman tavoitteena on tukea vuoden 2018 talousarvion toteutumista suunnitellusti. Tästä syystä henkilöstöpoistuman hyödyntämistä arvioidaan ja henkilöstösuunnitelmaa tarkennetaan edelleen talousarviovuoden aikana. Ennen rekrytointien käynnistämistä tehtävien täyttämiset arvioidaan täyttölupamenettelyssä ja suhteessa talousarvion toteutumiseen. Koko organisaatiossa kiinnitetään huomiota henkilöstön tehtäväkuvien ajantasaisuuteen. Henkilöstöä kannustetaan uusien toimintamallien kehittämiseen ja niiden kokeilemiseen.

Henkilöstömäärää ja henkilöstökustannuksia seurataan kuukausiraportoinnin

ja kolmannesvuosikatsaus-ten yhteydessä.

Osana talousarvion seuranta- arvioidaan myös tarvittavia muutoksia organisaatiossa, palveluverkossa ja/tai palvelutuotannossa sekä toiminta- ja työta-voissa. Näillä voi olla myös henkilöstövaikutuksia, jotka käydään lävitse asianmu- kaisessa yhteistoimintame- nettelyssä ennen päätök- sentekoa ja työtehtävien muutoksia.

Vakituisen henkilöstön pois- tuma

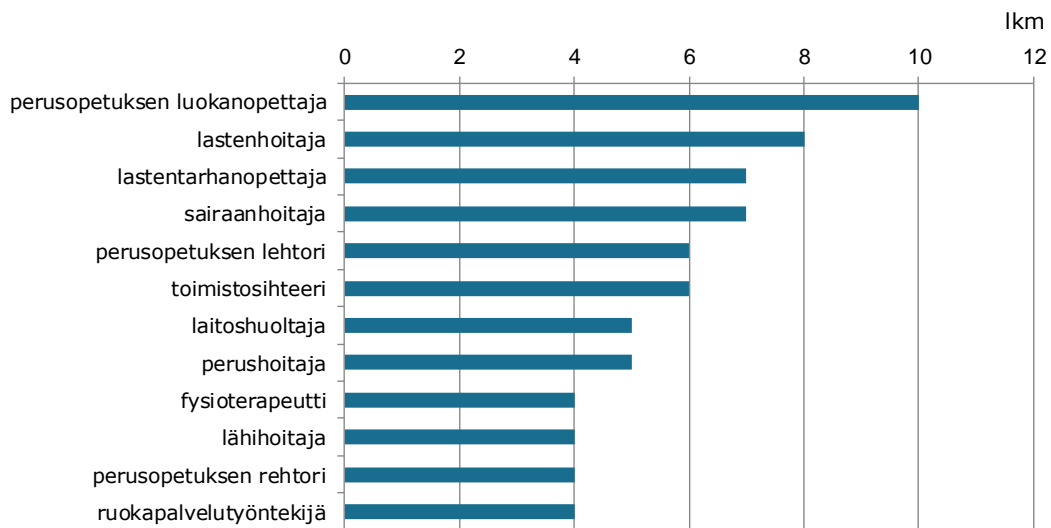
Vakituisen henkilöstön osalta on tehty kartoitus eläkkeelle siirtymisestä. Kartoituksen mukaan ensi vuonna henkilöstöä siirtyy eläkkeelle 164 henkilöä. Tä- män lisäksi tapahtuu myös

muuta poistumaa, esimer- kiksi henkilön irtisanoutu- essa tai siirtyessä toisiin tehtäviin muihin organisaa- tioihin. Tämän poistuman on arvioitu olevan ensi vuonna 180.

Vakituisen henkilöstön poistuma

hlö lkm	2016	2017	2018
Vanhuus- tai työkyvyttömyyseläke	232	191	164
Muu poistuma (esim. irtisanoutuvat)	184	250	180
Poistuma yhteensä	416	441	344

Tehtävät, joissa eniten eläköitymistä vuonna 2018

Vuoden 2018 aikana tehdyn kartoituksen perusteella eläkkeelle siirrytään eniten olevassa kaaviossa esitetyistä tehtävistä.

Organisaatiossa tarvitaan myös uutta osaamista, jota olemassa olevalla henkilöstöllä ei vielä ole työtehtävien ja työtapojen muuttuessa. Yhteistoimintamenetelyssä käsiteltävään yhteistoimintalain mukaiseen koulutus- ja henkilöstösuunnitelmaan tunnistetaan ja priorisoidaan toimialojen ja liikelaitosten osaamisen kehittämisen ja työkyvyn tukemisen tarpeet. Tämä suunnitelma tehdään vuosittain, ja vuodelle 2018 se valmistuu joulukuussa 2017. Osaamisen ja työkyvyn toimenpiteet kohdistetaan

suunnitelman mukaisiin tarpeisiin. Vapautuviin tehtäviin tai kokonaan uusiin tehtäviin rekrytoinnit tulee tehdä moderneilla osaamisvaatimuksilla ja tehtävänkuvilla.

Terveysperusteiset poissaolot (pv/htv) ovat kasvaneet ja tavoitteena on poissaolosten määrän kääntymisen laskuun. Jos henkilöstön terveysperusteiset poissaolot vähenevät, kertoo se samalla tavoitteena olevan henkilöstötuottavuuden kasvusta. Henkilöstötuottavuuden kasvuun voidaan vaikuttaa hyvällä esimiestyöllä sekä kehittämällä henkilöstön osaamista, motivaatiota ja työkykyä.

Henkilösivukulut

Henkilöstösivukulujen budjetoinnissa on käytetty alla olevan taulukon mukaisia henkilöstösivukuluprosentteja. Sairausvakuutusmaksu (-0,19 % -yks.) ja palkkaperusteinen KuEL-maksu (-0,30 %-yks.) alenevat kilpailukykysovimuksen myötä. Myös työttömyysvakuutusmaksu alenee vuodelle 2018 0,70 %-yksikköä. Eläkemenoperusteisten maksujen määräksi arvioidaan 11,0 miljoonaa euroa ja varhaiseläkemenoperusteisten maksujen määräksi 2,5 miljoonaa euroa. Maksuja korjataan keväällä 2018 talousarviomuutosten yhteydessä Kevalta tulevan ennakkotiedon perusteella.

Henkilösivukulut 2017-2018

	TA+M 2017	TA 2018	Muutos %-yks.
Prosenttia maksetuista palkoista			
Sairausvakuutusmaksu	1,06 %	0,87 %	-0,19 %
Tapaturmavakuutusmaksu	0,32 %	0,32 %	0,00 %
Ryhmähenkivakuutusmaksu	0,15 %	0,15 %	0,00 %
Työttömyysvakuutusmaksu	3,30 %	2,60 %	-0,70 %
Yhteensä	4,83 %	3,94 %	-0,89 %
Palkkaperusteinen KuEL-maksu	17,05 %	16,75 %	-0,30 %
Yhteensä	21,88 %	20,69 %	-1,19 %
Opettajien VaEL-maksu	18,19 %	17,28 %	-0,91 %
1 000 euroa			
Eläkemenoperusteinen maksu	10 976,1	10 976,1	0,00 %
Varhaiseläkemenoperusteinen maksu	2 529,1	2 529,1	0,00 %
Yhteensä	13 505,2	13 505,2	0,00 %

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan päämääränä on varmistaa, että asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Sisäinen valvonta on olennainen osa päivittäistä toiminnan ohjausta ja johtamista eikä sitä voi erottaa muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta.

Riskienhallinta on keskeinen osa sisäistä valvontaa. Sisäisen valvonnan menettelyt ja toimet, joilla pyritään riskien ennalta ehkäisyyn tai havaitsemiseen ovat osa riskienhallintaa. Riskienhallintaan kuuluvat riskien tunnistaminen, arviointi sekä niihin vastaaminen toiminnan suunnittelussa ja tavoitteiden asettamisessa. Sisäisen valvonnan toimenpiteitä kohdistetaan, muutetaan ja/tai täy-

dennetään riskiarvioinnin perusteella siten, että valvonnan painopiste on merkittävimmiksi arvioitujen riskien kontrolloimisessa.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteutetaan mm. talousarvion ja merkittävien päätösten valmistelun yhteydessä. Toimialat, liikelaitokset ja tytäryhteisöt kuvaavat talousarviossa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeiset tavoitteet, toimintaperiaatteet ja menettelyt sekä laativat riskienhallintasuunnitelmat, joissa määritellään toteutettavat toimenpiteet ja vastuut. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan talousarviovuoden aikana ja mm. kolmannesvuosikatsauksissa raportoidaan merkittävimmistä riskeistä, niiden hallinnasta ja hallintatoimenpiteiden vaikuttavuudesta.

Kaupunginvaltuusto on määritellyt kaupunkia ja kaupunkikonsernia velvoittavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Edelleen kaupunginhallitus on antanut sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvät ohjeet, joiden mukaisesti kukin toimiala, liikelaitos ja tytäryhteisö ja niiden tilivelvollinen johto huolehtii vastuualueensa osalta riittävien ja toimivien menettelytapojen toteuttamisesta. Konsernijohto huolehtii konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat yhteisön sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta lainsäädännön ja konserniohjeen mukaisesti. Kaupunginhallituksen määrittelemät toimialoja ja liikelaitoksia velvoittavat sisäisen valvon-

nan ja riskienhallinnan ohjeet tarkennetaan tulevalle taloussuunnittelukaudella. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisessä myös tytäryhteisöjen on mahdollista hyödyntää näitä ohjeita.

Tulevan talousarviokauden tavoitteena on, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteet nivoutuvat vahvemmin osaksi johtamista ja päätöksentekoa, toiminnan ja talouden suunnittelua sekä tavoitteiden asettamista, seuranta ja raportointia. Tavoitteena on aikaansaada yhtenäinen ja systemaattinen lähestymistapa, joka huomioi toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset. Tavoitteena on, että riskienhallintaa toteutetaan yhä aktiivisemmin, koordinoitummin ja suunnitelmallisemmin. Tähän tavoitteeseen pyritään tuottamalla toimivat työkalut riskienhallinnan käytännön toteuttamisen tueksi sekä aktivoimalla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausryhmän työskentelyä.

Kaupungin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan suunnitelma

Talousarvion laadintaohjeissa pyydettiin toimialoja ja liikelaitoksia esittämään

kolme merkittävintä toimialan tai liikelaitoksen toimintaa uhkaavaa riskiä ja tämän perusteella kolme merkittävintä sisäisen valvonnan kohdetta vuodelle 2018. Lisäksi toimialoja ja liikelaitoksia pyydettiin kuvaamaan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan prosessia ja vastuunjakoa.

Yleisin toimialojen ja liikelaitosten esiin nostama riski liittyy henkilöstövoimavarojen käyttöön ja käytettävyyteen, erityisesti sairauspoissaolojen hallintaan. Eri toimialoilla ja liikelaitoksissa toteutetaan vuoden 2018 aikana lukuisia toimenpiteitä sairauspoissaolojen hallintaan ja prosessien kehittämiseen liittyen.

Kasvavan kaupungin kasvavaan palvelutarpeeseen vastaaminen on nostettu usean toimialan ja liikelaitoksen riskiarvioinnissa ja sisäisen valvonnan suunnitelmassa. Riski liittyy palvelujen laadukkaaseen ja turvalliseen järjestämiseen sekä uudensuunnitelmiin vaara- ja uhkatilanteisiin. Riskienhallintakeinona on suunnitellun ja johtamisen kehittäminen sekä eri varautumissuunnitelmien päivittäminen.

Merkittävänä taloudellisina ja toiminnallisina riskeinä on esitetty myös

käynnissä olevien ja alkavien kaupunkikehityshankkeiden onnistuminen. Riskiä hallitaan kaupunkikehityshankkeiden hyvällä suunnittelulla ja raportoinnin kehittämisellä.

Toimialojen ja liikelaitosten toimintaan kohdistuvat merkittävimmät riskit sekä riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan suunnitelmat löytyvät toimialojen osalta talousarvion käyttötalousosasta ja liikelaitosten osalta kunkin liikelaitoksen sivuilta.

Konserniyhtiöiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma 2018

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet koskevat myös kaupungin tytäryhtiöitä. Kaupungin konserniyhteisöjen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta ohjeistetaan syksyn 2017 aikana päivitettävässä konserniohjeessa.

Konserniyhtiöt ovat laatineet riskikartoitustensa pohjalta riskienhallintasuunnitelmat, josta tiivistelmä on esitetty talousarvion konsernia käsittelevässä osiossa.

KAUPUNKISTRATEGIA

Päivitetty kaupunkistrategia kiteyttää kaupungin elinvoimaisuuden kannalta keskeiset periaatteet, päämäärät ja toimintalinjaukset, jotka ohjaavat kaupungin päätöksentekoa ja toimintaa. Strategia kytkeytyy tiiviisti talousarvioon, jossa strategiaa toteuttavat toimenpi-

teet konkretisoidaan mitattaviksi ja seurattaviksi tavoitteiksi.

Kaupunkistrategian mukaan Jyväskylä haluaa olla viisas ja vastuullinen. Tämän perustana olevia arvoja ovat luottamus, rohkeus, vastuullisuus ja avoimuus. Ne kannustavat osal-

listavaan vuorovaikutukseen ja rohkaisevat etsimään ja kokeilemaan uusia toimintatapoja. Valinnat korostavat myös vastuullisuutta omasta itsestä, läheisistä, ympäristöstä ja tulevaisuudesta.

Rohkeasti aikaansa edellä JYVÄSKYLÄ

MUUTOSTEKIJÄT

- Kaupungistuminen
- Älykkään teknologian murros
- Ilmastonmuutos ja luonnonvarojen käyttö
- Ääripäiden korostuminen

MISSIO

Teemme Jyväskylästä parhaan paikan asua, oppia ja tehdä työtä

STRATEGIAKÄRJET

- Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat
- Liikunta-pääkaupunki
- Raikas ja kasvava elinvoima
- Resurssien viisas käyttö

ARVOT:
Vastuullisuus Luottamus Luovuus Avoimuus

VISIO
Jyväskylä on kasvava ja kansainvälisesti arvostettu koulutuksen ja osaamisen kaupunki

Tasapainoinen talous

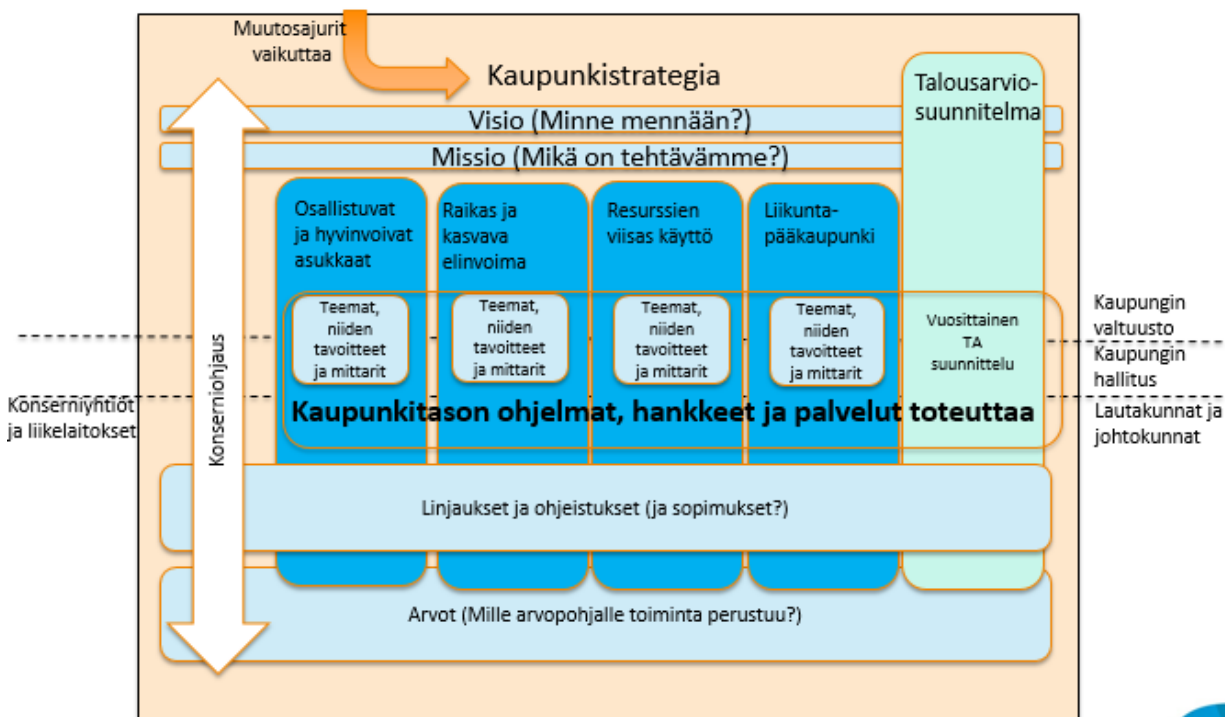
Kaupungin strategian toteuttamishjelma

Syksyllä 2017 päivitetty kaupunkistrategia kiteyttää kaupungin elinvoimaisuuden kannalta keskeiset periaatteet, päämäärät ja toi-

mintalinjaukset, jotka ohjaavat kaupungin päätöksentekoa ja toimintaa. Strategia kytkeytyy tiiviisti talousarvioon, jossa strate-

giaa toteuttavat toimenpiteet konkretisoidaan mitattaviksi ja seurattaviksi tavoitteiksi.

Strategia Jyväskylän johtamisen välineenä

3

JYVÄSKYLÄ

Kaupunkistrategian mukaan Jyväskylä haluaa olla rohkea ja aikaansa edellä. Tämän perustana olevia arvoja ovat vastuullisuus, luottamus, luovuus ja avoimuus. Ne kannustavat osallistavaan vuorovaikutukseen ja rohkaisevat etsimään ja kokeilemaan uusia toimintatapoja. Valinnat ko-

rostavat myös vastuullisuutta omasta itsestä, läheisistä, ympäristöstä ja tulevaisuudesta.

Strategiset päämäärät, strategian kärjet, ovat 1) osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat, 2) raikas ja kasvava elinvoima, 3) resurssien viisas käyttö ja 4) liikuntapääkaupunki. Niiden toteuttamiseksi on asetettu

yhteensä 23 strategista teemaa. Näissä teemoissa onnistuminen on ratkaisevaa kaupungin menestyksen kannalta.

Strategiakärkien tavoitteiden saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä kehittämistyötä sekä teemoja toteuttavien, vuosittain seurattavien ohjelmien ja hankkeiden toteutusta.

Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat

Jyväskylän kaupunki edistää asukkaiden osallisuutta ja aktiivisuutta sekä tarjoaa monipuolisia harrastusmahdollisuuksia kaikikäisille. Kaupunki panostaa erityisesti lasten ja nuorten terveeseen kasvuun ja oppimisen mahdollisuuksiin. Tässä strategia-kärjessä huomioidaan kaupungin hyvinvointisuunnitelman toimenpiteet, joihin sisältyvät muun muassa yksinäisyyden vähentäminen, eriarvoistumisen loiventaminen sekä palvelujen saatavuus ja saavutettavuus.

Ehdotetut strategiset indikaattorit:

1. Hyvinvointi-indeksi
2. Vapaaehtoistoiminnan laajuus
3. Toimeentulotukea saavat kotitaloudet
4. Koulutustakuu

Raikas ja kasvava elinvoima

Jyväskylää vahvistetaan vetovoimaisena koulutuskaupunkina, korkean osaamisen ja tutkimuksen keskuksena sekä kansainvälisenä kulttuuri-, tapahtuma- ja matkailukaupunkina. Kaupunkikehitysalustoilla, hyvällä yhteistyöllä alueen oppilaitosten, yritysten ja järjestöjen kanssa sekä erilaisilla muilla kumppanuuksilla tuetaan yritysten kasvua ja uusien teknologia-, liiketoiminta- ja palveluinnovaatioiden syntymistä. Myös kaupunkikeskustan viihtyisyyttä ja elinvoimaa edistetään aktiivisin toimin. Lisäksi vahvistetaan kaupungin houkuttelevuutta työpaikka-alueena ja kaupunkiorganisaatiota hyvänä työnantajana.

Ehdotetut strategiset indikaattorit:

5. Asukasluvun muutos
6. Oppilaitoksiin hakijoiden määrä/aloituspaiikka
7. Työttömyysaste
8. Yritysten palkkasummakehitys
9. Matkailijamäärä
10. Sijointus kuntien vetovoimatutkimuksissa

Resurssien viisas käyttö

Jyväskylän kaupunki on sitoutunut (KV25.5.2015) pitkäjänteisesti tavoittelemaan resurssiviisautta: jätteettömyyttä ja päästöttömyyttä. Resurssien viisas käyttö edellyttää muun muassa eheän yhteiskuntarakenteen toteuttamista, kestävän liikkumisen ja kiertotalouden edistämistä, uusiutuvan energian käytön lisäämistä sekä kestävien, eettisten ja innovatiivisten hankintojen toteuttamista. Myös kaupunkitilojen avaaminen paremmin kaupunkilaisten käyttöön kuuluu kärjen teemoihin samoin kuin se, miten digitalisaation keinoin tehostetaan toimintoja ja lisätään palvelujen saatavuutta.

Ehdotetut strategiset indikaattorit:

11. CO₂-päästöt
12. Uusiutuvan energian käyttö
13. Joukkoliikenteen matkustajamäärä
14. Vuosikate/poistot

Liikuntapäikaupunki

Liikunnan ja hyvinvoinnin osaaminen on Jyväskylän erottautumistekijä. Hippoksen alueesta on muodostumassa kansainvälinen liikunnan, urheilun ja terveyden osaamiskeskittymä. Kaupunki luo myös mahdollisuuksia elinikäiseen liikkumiseen ja kehittää yhteistyö- ja palvelumalleja sekä asuin ympäristöjen liikuntamahdollisuuksia, muun muassa lähiliikuntapaikkoja rakentamalla. Lasten ja nuorten liikuntaa edistetään aktiivisesti päiväkodeissa, kouluissa ja vapaaajalla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia opiskelun ja urheilun yhdistämiseen kaikilla koulutusasteilla.

Ehdotetut strategiset indikaattorit:

15. Liikuntaa harrastavien osuus väestöstä
16. Liikuntatoimialan työllistävyys
17. Urheiluakatemia opiskelijoiden määrä

Strategiaa toteuttavat kehittämistoimenpiteet

Toimialueiden strategiaa toteuttavat kehittämistoimenpiteet löytyvät talousarvion

käyttötalousosasta. Liikelaitosten strategiaa toteuttavat kehittämistoimenpiteet

löytyvät liikelaitosten osiosta.

Kaupungin yhteiset toiminnan painopistealueet

Kulttuuri-investointien kokonaissuunnitelma

Kaupungin kulttuuritoiminnan ja -tilojen kehittämistä tehdään projekti, joka käynnistyy vuoden 2018 alussa. Työn lähtökohtana on laadinnassa olevan kulttuurisuunnitelman toimeenpano sekä kulttuuritilojen suuri peruskorjaus- ja rakentamistarve lähivuosina (noin 130–150 milj. euroa).

Tehtävänä on laatia kulttuuri-investointien kokonaissuunnitelma, ml. mahdollinen musiikkisali. Projektissa selvitetään kulttuuritoimintojen uudistamisen vaikutus tilatarpeisiin sekä investointien kustannusvaikutukset eri vaihtoehdoilla ja vaiheistuksilla. Vaihtoehtojen pohjalta laaditaan

yleissuunnitelma, jossa huomioidaan keskustan kehittäminen ja siihen liittyvät erilaiset rahoitusmallit sekä tehdään aikataulusuunnitelma. Projektia varten palokataan projektipäällikkö (kiinteistökehittäminen ja rahoitus).

Hippos-hanke

Kaupunginhallitus päätti 5.12.2016 Hippos 2020-hankkeen pääkumppanien ja investorien kilpailuttamisen käynnistämiseksi. Hankkeen edistämiseksi kaupunginvaltuusto hyväksyi 24.4.2017 asemakaavan muutoksen koko Hippoksen alueelle.

Kilpailuttaminen on edennyt hankintamenettelyn toiseen eli innovaatiokumppanuusvaiheeseen, jonka jälkeen vuoden vaihteessa valitaan lopullinen pääkumppani ja investori.

Kaupunginvaltuuston päätöksen jälkeen vuoden 2018 tavoitteena on solmia kaikkein osapuolten väliset sopimukset, perustaa tarvittavat yhtiöt ja käynnistää hanke yhdessä Jyväskylän Hippoksen Kehitys Oy:n ja valitun pääkumppanin kanssa. Talousarviossa on varauduttu kaupunginhallituksen 5.12.2016 päätöksen mukaisilla ehdoilla Hippos 2020 hankkeen käynnistämiseen.

Hippoksen alueelle suunnitellun liikuntapuiston ra-

kentamisen arvo (n.6,3 M€) on tarkoitus toteuttaa yhtiön pääomittamisen kautta mikä nostaa vastaavalla määrällä kaupungin omistusta perustettavassa Hippoksen kiinteistöyhtiössä.

Hankkeen käynnistäminen edellyttää, että kaupunginvaltuusto kilpailutuksen jälkeen hyväksyy kilpailutuksen ja neuvottelujen jälkeen mahdolliset tarkennukset kaupungin sitoumuksiin ja päättää käynnistää hankkeen.

Hippoksen menot ja tulot kaupungin kannalta

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Yhteensä
Sijoitus: Korjausvelkaa	-10,0	-5,0	-5,0	-3,0			-23,0
Sijoitus: Liikuntapaikkojen rakentaminen	-0,15	-0,15	-2,0	-2,0	-2,0		-6,3
Sijoitus: Apporttisijoitus			-5,0				-5,0
Sijoitus: Jäähalliyhtiön hankinta kaupungille			-1,1				-1,1
Väistöliikuntapaikkojen rakentaminen	-0,55	-0,35	-0,2	-0,2			-1,3
Liikenne- ja viherrakentaminen		-2,0	-2,0	-2,0			-6,0
Kehitysyhtiön myynti	0,75						0,8
Asuntorakentamisen maanmyyntitulot		3,0	3,0	3,0			9,0
Investoinnit yhteensä	-10,0	-4,5	-12,3	-4,2	-2,0	0,0	-33,0
Kiinteistöverotulot			0,2	0,3	0,4	0,5	1,4
Oman pääoman tuotto yhtiöltä, jatkuva tulo						2,4	2,4
Tuloslaskelmaosa	0,0	0,0	0,2	0,3	0,4	2,9	3,8
Projektinhallinta	-0,24	-0,24	-0,15	-0,15			-0,8
Ostopalvelusopimuksen menot			-2,0	-2,0	-5,0	-5,0	-14,0
Liikuntapalveluiden säästöt käyttömenoissa			1,0	2,0	3,0	4,0	10,0
Monitoimiareenan maanvuokratulot	0,1	0,3	0,6	0,6	0,6	0,6	2,7
Liikuntapuiston ylläpito						-0,3	-0,3
Väistötilat			-1,0	-1,0			-2,0
Käyttötalous yhteensä	-0,1	0,1	-1,6	-0,6	-1,4	-0,7	-4,4
Yhteensä	-10,1	-4,4	-13,7	-4,5	-3,0	2,2	-33,6
Apporttien alaskirjaukset							
Hipposhallin kiinteistö			-6,1				-6,1
Jäähallikiinteistö			-5,1				-5,1
Monitoimitalon kiinteistö			-0,8				-0,8

Maakuntauudistuksen valmistelu Keski-Suomessa ja valinnanvapaus pilotit

Keski-Suomessa sote- ja maakuntauudistusta tehdään tiiviissä yhteistyössä kuntien ja Keski-Suomen maakuntaliiton hallinnoiman valmisteluorganisaation kesken. Valmistelu toteutuu lakien voimaantuloon saakka projektityyppisenä työskentelynä jossa valmistelun vastuuryhmän muodostaa muutoksen johtoryhmä. Valmistelun poliittisesta ohjauksesta vastaa maakuntahallitus.

Jyväskylän kaupunki on tehnyt sopimuksen maakuntaliiton kanssa henkilöresurssien ohjaamisesta valmisteluun. Jyväskylän työntekijöitä työskentelee valmistelussa pääasiassa osa-aikaisesti ja muutama kokoaikaisesti. Näistä re-

sursseita Jyväskylä saa valtiovarainministeriön maakuntauudistukseen varamaasta rahoituksesta täysimääräisen korvauksen.

Soteuudistuksen valinnanvapauden toimeenpanemiseksi on suunnitteilla maakunnallisia pilotteja, joihin hakeutumiseksi Keski-Suomessakin käydään keskustelua. Maakunnalliset valinnanvapauspilotit toteutuvat kuntapohjassa ennen varsinaisen maakunnan käynnistymistä ja tämän vuoksi pilottien valmistelussa ovat vahvassa roolissa nykyiset kunnat. Pilotit voivat koskea Sote-keskusta, suunterveydenhuollon yksikköä, asiakasseteliä tai henkilökohtaista budjettia. Pilottien ra-

hoituksen hakuaika on todennäköisesti tammikuun 2018 loppuun mennessä. Pilottien rahoituksessa sovelletaan valtionavustuslakia ja pilotteihin myönnettävä rahoitus tulee olemaan täysimääräinen. Tämä tarkoittaa sitä, että kunnille ei muodostu valinnanvapautta toimeenpanevista piloteista lisäkustannuksia.

Jyväskylän osalta pilottiin hakeutuminen arvioidaan, kun pilotin hakuehdot tarkentuvat ja ne julkaistaan. Mahdolliset pilotit käynnistyvät kesällä 2018, joten niiden toiminnalliset ja taloudelliset vaikutukset käynnistyvät jo nyt valmistelussa olevan talousarvion aikana.

TULOSSUUNNITELMA

Kaupungin virallisessa tilinpäätöksessä esitettävässä tulossuunnitelmassa liikelaitokset lasketaan yhteen muun kaupungin kanssa rivi

riviltä ja keskinäiset liiketahtumat eliminoidaan. Talousarvion ja tilinpäätöksen vertailtavuuden mahdollistamiseksi ja tunnuslukujen

laskentaa varten tulee käyttää tätä kokonaistaloudellista tulossuunnitelmaa.

Tulossuunnitelma 2016 - 2020

Liikelaitokset riveittäin yhdisteltynä

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Toimintatulot	342 328	308 785	309 463,2	310 671	314 712
Toimintamenot	-974 161	-933 421	-955 417,3	-959 223	-976 674
TOIMINTAKATE	-631 833	-624 636	-645 954,1	-648 552	-661 962
Verotulot	507 399	507 404	514 657,5	530 247	550 223
Valtionosuudet	176 723	173 560	171 430,0	170 059	168 698
Rahoitustulot ja -menot (sitova)	6 994	6 171	11 653,6	3 077	2 239
Korkotulot	8 921	8 927	8 926,9	8 927	8 927
Muut rahoitustulot	3 863	4 564	9 963,0	2 113	2 013
Korkomenot	-5 776	-7 281	-7 187,6	-7 911	-8 649
Muut rahoitusmenot	-14	-40	-48,7	-52	-52
VUOSIKATE	59 283	62 498	51 787,0	54 830	59 198
Poistot ja arvonalentumiset	-54 862	-50 749	-51 787,0	-49 831	-61 198
Satunnaiset erät	0	0	0,0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	4 421	11 750	0,0	5 000	-2 000
Poistoeron lisäys/vähennys	340	340	340,4	340	340
Rahastojen lisäys/vähennys	-4	0	0,0	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	4 757	12 090	340,4	5 340	-1 660
Vuosikate/Poistot, %	108,1 %	123,2 %	100,0 %	110,0 %	96,7 %
Vuosikate/Poistonl. investoinneista, %	156,0 %	105,4 %	81,8 %	87,4 %	99,2 %
Kumulatiivinen yli-/alijäämä, M€	36,8	48,9	49,2	54,6	52,9

Liikelaitosten vaikutus tulossuunnitelmaan 2018

1 000 euroa	Kaupungin talousarvio	Tilapalvelu	Työterveys Aalto	Talouskeskus	Altek Aluetekniikka	Kylän Kattaus	K-S pelastuslaitos	Eliminoinnit	Yhdistetty talousarvio
Toimintatulot	137 660,1	93 220,0	8 150,0	5 333,0	11 269,0	23 178,0	30 653,1		309 463,2
Toimintamenot	-816 679,8	-57 685,0	-8 300,0	-5 330,4	-12 436,9	-24 146,7	-30 838,5		-955 417,3
TOIMINTAKATE	-679 019,7	35 535,0	-150,0	2,6	-1 167,9	-968,7	-185,4	0,0	-645 954,1
Verotulot	514 657,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		514 657,5
Valtionosuudet	171 430,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		171 430,0
Rahoitustulot ja -menot	24 161,8	-12 500,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-8,2	0,0	11 653,6
Korkotulot	8 926,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		8 926,9
Muut rahoitustulot	22 462,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	-12 500,0	9 963,0
Peruspääoman korko	0,0	-12 500,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	12 500,0	0,0
Korkomenot	-7 187,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		-7 187,6
Muut rahoitusmenot	-40,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-8,7		-48,7
VUOSIKATE	31 229,6	23 035,0	-150,0	2,6	-1 167,9	-968,7	-193,6	0,0	51 787,0
Poistot ja arvonalentumiset	-26 353,0	-23 535,0	0,0	-53,3	-107,0	-5,5	-1 733,2		-51 787,0
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0
TILIKAUDEN TULOS	4 876,6	-500,0	-150,0	-50,7	-1 274,9	-974,2	-1 926,8	0,0	0,0
Poistoeron lisäys/vähennys	340,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		340,4
Varausten lisäys/vähennys	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0
Rahastojen lisäys/vähennys	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	5 217,0	-500,0	-150,0	-50,7	-1 274,9	-974,2	-1 926,8	0,0	340,4
Kumulatiivinen yli-/alijäämä	41 417,1	463,1	1 502,1	426,8	2 465,4	1 001,6	1 955,6		49 231,7

Tulossuunnitelman erittely 2016 - 2020

Liikelaitokset nettona

1 000 euroa	TP 2 016	TA+M 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Toimintatulot	161 232	135 833	137 660,1	137 660	137 660
- Muutos 1 000 euroa			1 826,9	0	0
- Muutos %			1,3 %	0,0 %	0,0 %
Toimintamenot	-835 889	-797 067	-816 679,8	-817 017	-833 838
- Muutos 1 000 euroa			19 612,8	337	16 821
- Muutos %			2,5 %	0,0 %	2,1 %
TOIMINTAKATE	-674 657	-661 234	-679 019,7	-679 357	-696 178
- Muutos 1 000 euroa			17 785,9	337	16 821
- Muutos %			2,7 %	0,0 %	2,5 %
Kunnan tulovero	439 145	433 404	439 257,5	453 314	471 446
Kiinteistövero	47 104	47 300	48 600,0	49 329	50 069
Osuus yhteisöveron tuotosta	21 150	26 700	26 800,0	27 604	28 708
Verotulot (sitova)	507 399	507 404	514 657,5	530 247	550 223
- Muutos 1 000 euroa			7 253,3	15 589	19 977
- Muutos %			1,4 %	3,0 %	3,8 %
Peruspalvelujen valtionosuus	161 469	151 738	147 590,1	146 409	145 238
Valtionosuuksien tasaus	40 600	43 109	46 126,9	45 758	45 392
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-25 346	-21 287	-22 287,0	-22 109	-21 932
Valtionosuudet (sitova)	176 723	173 560	171 430,0	170 059	168 698
- Muutos 1 000 euroa			-2 129,7	-1 372	-1 361
- Muutos %			-1,2 %	-0,8 %	-0,8 %
Korkotuotot antolainoista ulkopuolisille	34	42	41,9	42	42
- Muut	0	0			
- Liekkilän kannatusyhdistys ry	0	0			
- Kärkisten vesiosuus kunta	0	2	1,9	2	2
- Jyväskylän Taiteilijatalosäätiö	4	4	3,8	4	4
- Jyväskylän Sotainvalidiin Asuntosäätiö	30	36	36,2	36	36
Sos. luotot korkotuotot	4	0	0,0	0	0
Korkotuotot talletuksista ja sijoituksista	8 865	8 865	8 865,0	8 865	8 865
Maksuliikennetilien korot	18	20	20,0	20	20
Korkotuotot	8 921	8 927	8 926,9	8 927	8 927
- Muutos 1 000 euroa			0,0	0	0
- Muutos %			0,0 %	0,0 %	0,0 %
Osinkotuotot ja osuuspääomien korot	2 285	3 064	8 550,0	800	800
Verotilitysten korot ja korotukset	8	20	20,0	20	20
Viivästyskorot	72	50	50,0	50	50
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	243	230	242,5	243	243
Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta	12 164	12 300	12 500,0	12 600	12 700
- Tilapalvelu	12 164	12 300	12 500,0	12 600	12 700
Muut rahoitustuotot	1 249	1 200	1 100,0	1 000	1 000
Muut rahoitustuotot	16 020	16 864	22 462,5	14 713	14 813
- Muutos 1 000 euroa			5 598,7	-7 750	100
- Muutos %			33,2 %	-34,5 %	0,7 %
Korkokulut lainoista ulkopuolisille	-5 776	-7 281	-7 187,6	-7 911	-8 649
Korkokulut	-5 776	-7 281	-7 187,6	-7 911	-8 649
- Muutos 1 000 euroa			93,1	-723	-739
- Muutos %			-1,3 %	10,1 %	9,3 %
Verotilitysten korot	-12	-20	-20,0	-20	-20
Viivästyskorot ja korotukset	-13	0	0,0	0	0
Muut rahoituskulut	12	-20	-20,0	-20	-20
Muut rahoituskulut	-12	-40	-40,0	-40	-40
- Muutos 1 000 euroa			0,0	0	0
- Muutos %			0,0 %	0,0 %	0,0 %
Rahoitustulot ja -menot	19 153	18 470	24 161,8	15 689	15 050
- Muutos 1 000 euroa			5 691,8	-8 473	-639
- Muutos %			30,8 %	-35,1 %	-4,1 %
VUOSIKATE	28 618	38 200	31 229,6	36 637	37 794
- Muutos 1 000 euroa			-6 970,5	5 408	1 156
- Muutos %			-18,2 %	17,3 %	3,2 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-26 075	-25 821	-26 353,0	-26 766	-38 695
Arvon alentumiset	-1 747	0	0,0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-27 822	-25 821	-26 353,0	-26 766	-38 695
- Muutos 1 000 euroa			-532,3	-413	-11 929
- Muutos %			2,1 %	1,6 %	44,6 %
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0,0	0	0
- Muutos 1 000 euroa			0,0	0	0
- Muutos %			0,0 %	0,0 %	0,0 %
TILIKAUDEN TULOS	796	12 379	4 876,6	9 872	-901
Poistoeron lisäys/vähennys	340	340	340,4	340	340
Rahastojen lisäys/vähennys	-4	0	0,0	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 132	12 720	5 217,0	10 212	-560
- Muutos 1 000 euroa			-7 502,8	4 995	-10 772
- Muutos %			1023,2 %	95,7 %	-105,5 %

Tulossuunnitelman lukuohje

Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuosikate on kunnan kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulos, jota tulee arvioida sekä tuloksen muodostumisen että rahoituksen riittävyyden kannalta. Tuloslaskelmassa vuosikatteen on katettava poistot eli pitkävaikutteisten tuotannon tekijöiden käytöstä aiheutuneet kustannukset. Rahoituslaskelmassa vuosikatteen riittävyys arvioidaan ensisijaisesti investointien ja lainanlyhennysten suhteen.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään poistoeron, vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset. Vapaaehtoisten varausten ja rahastojen lisäyksiä voi pääsääntöisesti tehdä enintään tuloslaskelman erän Tilikauden tulos osoittaman ylijäämän verran. Talousarviossa tuloksen käsittelyerät ovat ohjeellisia, lopullisesti niistä päätetään tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä.

Tilinpäätöksessä kunnalliset liikelaitokset yhdistetään kaupungin muuhun toimintaan laskemalla tuloslaskelmat yhteen riviriviltä. Tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä eliminoidaan kaupungin sisäisten liiketapahtumien vaikutus laskelmiin, joten tilinpäätöksen mukainen tuloslaskelma poikkeaa talousarvion tulossuunnitelmasta, jossa sisäiset tapahtumat ovat mukana.

Tulossuunnitelman erät

Kunnallisvero

Vuoden 2018 kunnallisveron tuotoksi arvioidaan 439,3 miljoonaa euroa, mikä on 5,9 miljoonaa euroa (1,4 %) enemmän kuin

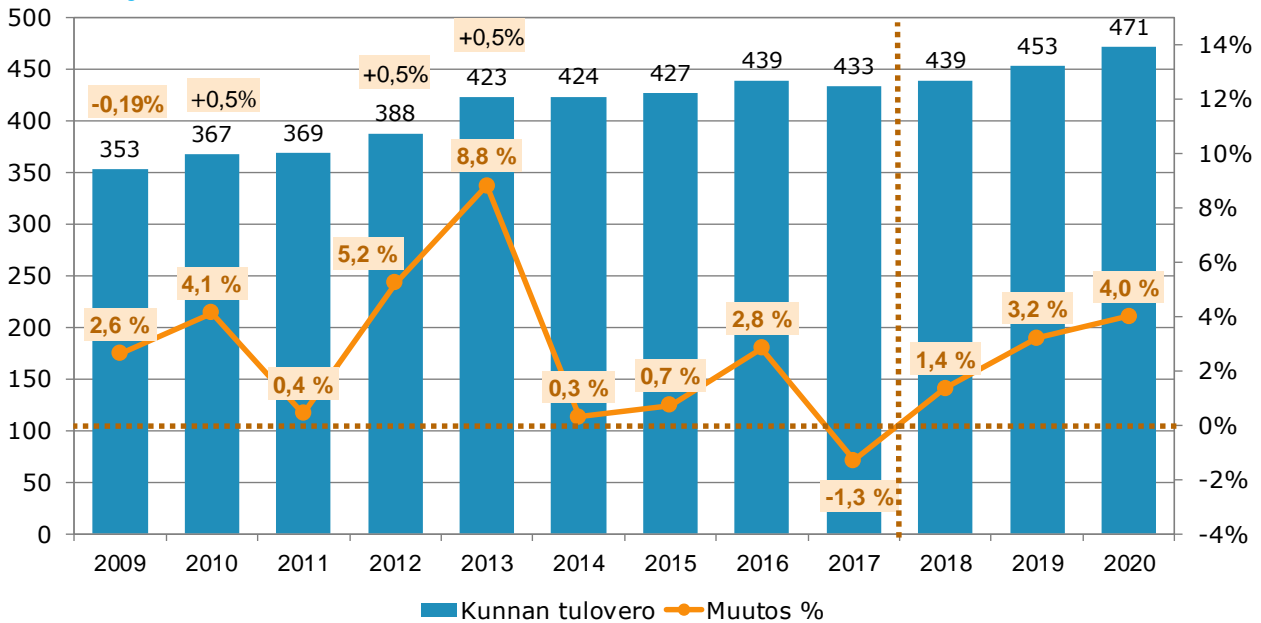
vuoden 2017 talousarviossa. Verotuloarvio perustuu lokakuussa 2017 käytettävissä olleisiin tietoihin

kuntatalouden ja kansantalouden kehityksestä vuosina 2017–2018.

Verotuloarvio 2018

milj. euroa	TA+M	TA	Muutos 2017-2018	
	2017	2018	€	%
Ennakonpidätykset	407,0	414,1	7,1	1,7 %
Tilitykset edelliseltä vuodelta	48,0	46,9	-1,1	-2,3 %
Yhteensä	455,0	461,0	6,0	1,3 %
Maksuunpanotilitys	-36,6	-37,3	-0,7	1,9 %
Aikaisempien vuosien tilitykset	15,0	15,6	0,6	3,7 %
Kunnallisverot	433,4	439,3	5,9	1,4 %
Yhteisövero	26,7	26,8	0,1	0,4 %
Kiinteistövero	47,3	48,6	1,3	2,7 %
Yhteensä	507,4	514,7	7,3	1,4 %

Kunnallisverot 2009 - 2020 M€ ja muutos %

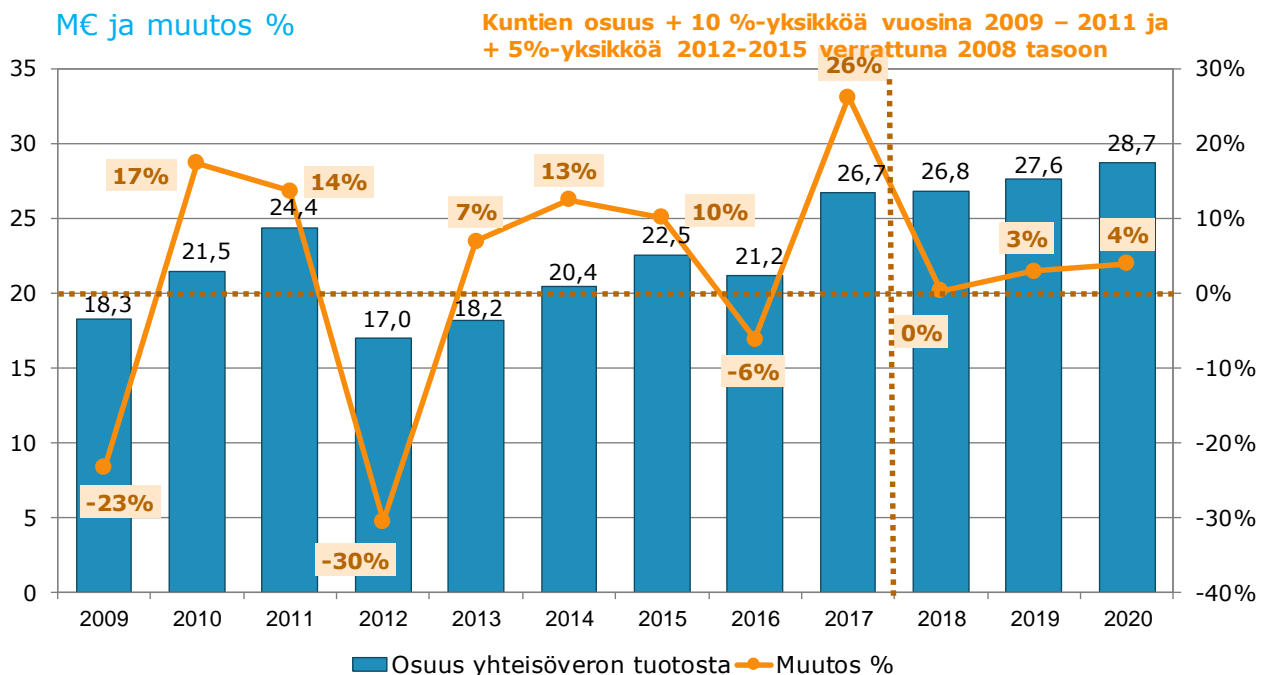
Yhteisövero

Talousarviossa vuoden 2018 yhteisöveron määräksi on arvioitu 26,8 miljoonaa euroa, mikä on 0,1 miljoonaa euroa (0,4 %) enemmän kuin vuoden 2017

talousarviossa. Yhteisöveroarvio perustuu valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton arvioon koko maan yhteisöveron tuotosta ja sen toteutumisen

edellyttää, että taloudessa ei tapahdu ennakoimattomia muutoksia heikompaan suuntaan.

Yhteisöverot 2009 - 2020 M€ ja muutos %

Kiinteistövero

Kiinteistöveron tuotoksi arvioidaan 48,6 miljoonaa euroa, mikä on 1,3 miljoonaa euroa (2,7 %) enemmän kuin vuoden 2017 talousarviossa.

Hallitus päätti puoliväliriihessään keväällä 2017, että varhaiskasvatusmaksuja alennetaan pieni- ja keskituloisilta sekä perheiltä, joilla on useampi lapsi varhaiskasvatuksessa. Maksujen muutokset koskevat kuntien ja kuntayhtymien järjestämää varhaiskasvatusta ja merkitsevät yhteensä noin 71 miljoonan euron tulomenetystä kunnille. Toimenpiteen kompensoimiseksi hallitus päätti, että kuntien valtionosuutta korotetaan 25 miljoonalla ja että kuntien

osuutta yhteisöveron tuotosta nostetaan 60 miljoonalla ja lisäksi, että kiinteistöveroja korotetaan 25 miljoonalla eurolla.

Vuodelle 2018 ehdotetut korotukset olisivat yhteensä 50 miljoonaa euroa, josta puolet on hallitusohjelmalinjauksen mukainen korotus ja toinen puoli varhaiskasvatusmaksujen alentamista kompensoiva korotus. Esityksessä ehdotetaan lisäksi 25 miljoonan euron korotusta vuodelle 2019, joka vastaa hallitusohjelmalinjausta.

Esityksessä ehdotetaan korotettavaksi yleisen kiinteistöveroprosentin sekä muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiin-

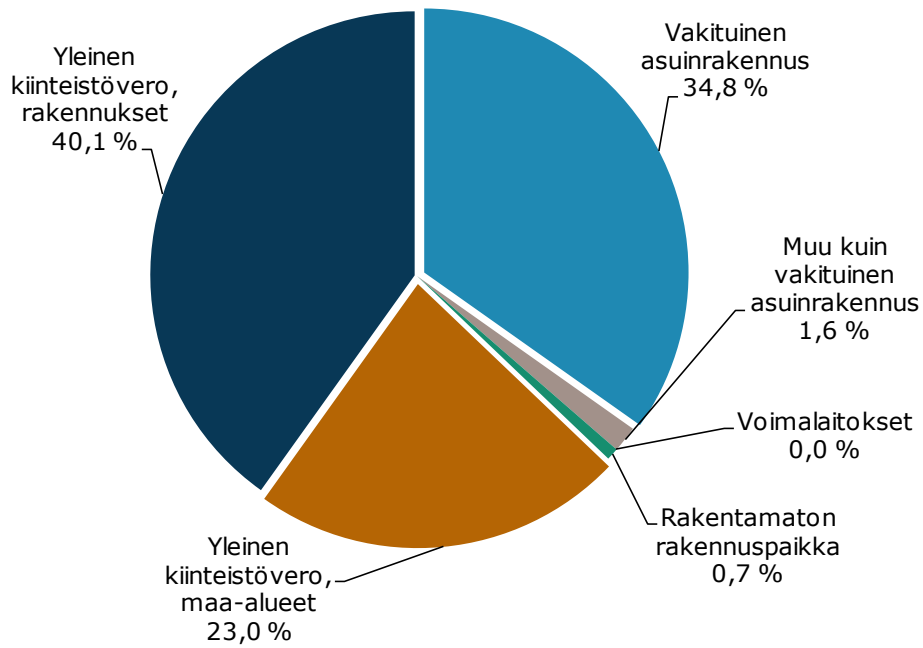
teistöveroprosentin vaihteluväliä nykyisestä 0,93-1,80 prosentista 1,03-2,00 prosenttiin vuodesta 2018 alkaen. Vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentin vaihteluväliä korotettaisiin nykyisestä 0,41-0,90 prosentista 0,45-1,00 prosenttiin.

Vuonna 2018 voimaan tulevat uudet vaihteluvälit eivät edellytä muutoksia kaupungin kiinteistöveroprosentteihin ja talousarvioesitys perustuu kiinteistöveroprosenttien pitämiseen ennallaan vuoden 2017 tasolla.

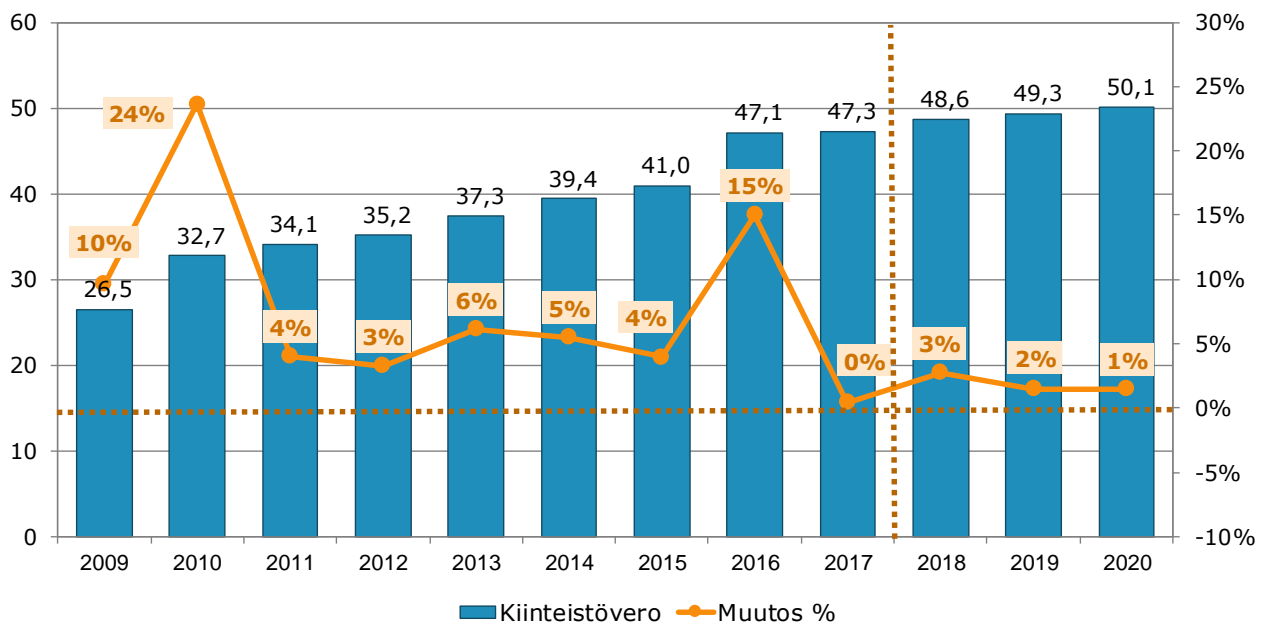
Kiinteistöverot

	Kiinteistövero % 2017	Kiinteistövero % 2018	Verotusarvo 1 000 euroa	Veron tuotto 1 000 euroa
Vakituinen asuinrakennus	0,55 %	0,55 %	3 075 400	16 915
Muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,55 %	1,55 %	50 000	775
Voimalaitokset	3,10 %	3,10 %	0	0
Rakentamaton rakennuspaikka	4,00 %	4,00 %	9 000	360
Yleinen kiinteistövero, maa-alueet	1,30 %	1,30 %	850 000	11 050
Yleinen kiinteistövero, rakennukset	1,30 %	1,30 %	1 500 000	19 500
Yhteensä			5 484 400	48 600

Kiinteistöveron tuotto 2018

Kiinteistöverot 2009 - 2020 M€ ja muutos %

Valtionosuudet

Kaupungin vuoden 2018 valtionosuuksien kokonaismääräksi on arvioitu 171,4 miljoonaa euroa, mikä on 2,1 miljoonaa euroa (-1,2 %) vähemmän kuin vuonna 2017. Tämänhetkinen valtionosuusarvio perustuu kuntakohtaisiin 19.9.2017 päivitettyihin laskelmiin. Lopulliset päätökset valtionosuuksien määrästä saadaan joulukuun 2017 lopussa.

Merkittävimmät muutokset kuntien vuoden 2018

valtionosuusrahoituksessa johtuvat kilpailukykykysymuksesta (-119 milj. euroa) ja valtionosuuslain mukaisesta kustannustenjaon tarkistuksesta (-177 milj. euroa). Kuntien veromenestysten kompensatio puolestaan lisää valtionosuutta 131 miljoonaa euroa vuonna 2018.

Kilpailukykykysymyksen johdosta kuntien valtionosuutta leikattiin 356 miljoonaa euroa (-64 €/as) vuonna 2017. Sopimukseen

sisältyvän työajan pidentämisen arvioidaan tuottavan kunnissa lisää säästöjä vuonna 2018, mistä johtuen valtionosuudesta leikattava euromäärä kasvaa vuonna 2018 yhteensä 468 miljoonaa euroon (-85 €/as). Uutta kilpailukykykysymyksestä johtuvaa leikkausta tulee siten 21 euroa asukasta kohden (yht. 119 milj. euroa) vuonna 2018.

Valtionosuudet 2018

1 000 euroa	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017-2018
TULOSLASKELMAOSA			
Peruspalvelujen valtionosuus	124 324	121 823	-2 501
Lisäosat	5 525	5 619	93
Valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset	21 889	20 149	-1 741
Valtionosuuksien tasaus	43 109	46 127	3 018
Yhteensä	194 847	193 717	-1 130
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-21 287	-22 287	-1 000
Valtionosuudet	173 560	171 430	-2 130
KÄYTTÖTALOUSOSA			
Opetuspalvelut	-8 927	-9 165	-238
Saatavat kotikuntakorvaukset	855	762	-93
Maksettavat kotikuntakorvaukset	-9 782	-9 927	-145
Muut määrärahat	-8 927	-9 165	-238
Yhteensä	164 633	162 266	-2 368

Muut erät

Korkotulot ja -menot

Korkotuottojen kokonaismäärän on arvioitu olevan 8,9 miljoonaa euroa. Summasta noin 60 000 euroa tulee kaupungin ulkopuolisille myöntämistä antolainoista ja loput Jyväskylän Energia Oy:ltä. Korkomenojen määräksi vuonna 2018 on arvioitu yhteensä 7,2 miljoonaa euroa, mikä on 0,6 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2017 tilinpäätösennusteessa.

Muut rahoitustulot ja -menot

Muita rahoitustuottoja arvioidaan saatavan 10,0 miljoonaa euroa, josta 1,1 milj. euroa tulee kaupungin perimistä takausmaksuista. Jyväskylän koulutuskuntayhtymän peruspääomalle saadaan kolmen prosentin korko (242 500 euroa). Osinkotuotoiksi arvioidaan vuonna 2018 yhteensä noin 8,6 miljoonaa euroa, josta 4,0 miljoonaa euroa tulee Jyväskylän Energia Oy:ltä, 0,8 miljoonaa euroa Mustankorkea Oy:ltä, 3,6 miljoonaa euroa Jykyä Oy:ltä ja

150 000 euroa Jyvä-Parkki Oy:ltä.

Vuosikate

Liikelaitokset (Tilapalvelu, Työterveys Aalto, Altek Aluetekniikka, Talouskeskus, Kylän Kattaus ja Keski-Suomen pelastuslaitos) huomioiden vuosikatteen muodostuu 51,8 miljoonaa euroa, mikä on 100 % poistojen määrästä. Tilinpäätöstä laskettaessa liikelaitosten tuloslaskelmat yhdistetään kaupungin laskelmaan riveittäin, joten yhdistetty vuosikate kuvaa parhaiten virallisen tilinpäätöksen tilannetta.

Vuoden 2019 vuosikate tavoitteeksi asetetaan taloussuunnitelmassa 54,8 miljoonaa euroa (110,0 % poistoista) ja vuoden 2020 vuosikatetavoitteeksi 59,2 miljoonaa euroa (96,7 % poistoista).

Satunnaiset tulot ja menot

Vuonna 2018 ei ole arvioitu toteutuvan satunnaisia menoja tai tuloja.

Poistot

Kaupunginvaltuusto on vahvistanut suunnitelman mukaisten poistojen poistoperusteet keväällä 2009. Kaupunginhallitus on hyväksynyt vuonna 2013 poistosuunnitelman muutoksen ja sitä tarkentavat ohjeet.

Tuloslaskelmassa poistojen määräksi on alustavasti arvioitu yhteensä 51,8 miljoonaa euroa, josta Tilapalvelun osuus on 23,5 ja muiden liikelaitosten 1,9 miljoonaa euroa. Lopullinen vuoden 2018 poistojen määrä riippuu vuoden aikana toteutuvien investointien määrästä ja selviää tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä.

Tilikauden tulos

Vuoden 2018 talousarvion mukaan tilikaudelta kertyy ylijäämää kaikkiaan 0,3 miljoonaa euroa. Kumulatiivinen ylijäämä vuoden 2018 lopussa on arvion mukaan 49,2 miljoonaa euroa.

KÄYTTÖTALOUSOSA

Käyttötalousmenojen muutos 2017 – 2018

Käyttötalouden menot kasvavat vuoden 2017 muutetun talousarvion tasosta 2,5 % eli 19,6 miljoonaa euroa. Liikelayokset mukaan lukien menot kasvavat 22,0 miljoonaa euroa (2,4 %).

Suurimmat menonlisäykset kohdistuvat perusturvan määrärahaan. Avoterveydenhuollon iltavastaanotto toiminnan laajennus ja sulku aikojen poistaminen, vanhuspalveluiden henkilöstölisäykset sekä hoitotarvikkeiden ja apuvälineiden kustannusten kasvu lisäävät käyttötalousmenoja. Lasten, nuorten ja opiskelijoiden mielenterveyspalveluiden ja perheiden sosiaalihuollollisten palveluiden saatavuus paranevat. Myös lastensuojelun ja vammais- palveluiden ostopalvelua lisätään 1,8 miljoonalla eurolla.

Kaupunkirakenteen määrärahaassa lakimuutoksesta johtuva huleveden kokonaishallinnan käyttöönotto lisää käyttötalousmenoja 2,9 miljoonaa euroa. Myös joukkoliikenteen menot lisääntyvät 1,9 miljoonaa euroa Laukaan suunnan liikenteen järjestelyjen sekä uuden keskustan, Laajavuoren, Palokan ja Seppälän välisen rengaslinjan johdosta.

Konsernihallinnossa menoja lisää erityisesti elinkeinopalveluiden menotason nostaminen 1,3 miljoonalla eurolla. Myös tietohallinnon

työasemalisenssien hinnoittelumuutos Office 365 -pilvipalveluihin sekä ict-palvelutuotannon muutostulokset kasvattavat konsernihallinnon menoja 0,8 miljoonaa euroa. Yleisen positiivisen työllisyyskehityksen sekä pitkäaikaistyöttömien vähentymisen uskotaan puolestaan näkyvän työmarkkinatuen kuntaosuudessa, jonka menoarviota pienennetään 1,1 miljoonalla eurolla.

Kasvun ja oppimisen palveluiden määrärahaassa lukiotoiminnan tukea lisätään 0,7 miljoonalla eurolla. Varhaiskasvatuksen menot lisääntyvät asiakasmaksulain vaikutuksesta 0,5 miljoonaa euroa. Myös oppilaiden päätelaitteiden leasingmaksuihin, oppimateriaaleihin sekä kannustavaan kehittämisrahaan lisätään 0,5 miljoonaa euroa.

Liikelayosten osalta käyttötalousmenot kasvavat erityisesti Keski-Suomen pelastuslaitos -liikelayoksessa sekä Kylän Kattaus -liikelayoksessa. Kylän Kattaus -liikelayoksen menojen kasvu 1,0 miljoonalla eurolla johtuu keskussairaalan osastoilla tapahtuvan ruokapalvelutyön siirtymisestä Keski-Suomen sairaanhoitopiiriltä Kylän Kattaus -liikelayokselle. Tämä muutos on kustannusneutraali, eli menojen kasvua vastaava summa laskutetaan Keski-Suomen sairaanhoitopiiriltä. Ky-

län Kattauksen nettomenojen kasvu selittyy liikelayoksen ylijäämän purkamisella asiakaslaskutuksen pienenemisen kautta.

Keski-Suomen pelastuslaitos -liikelayoksen menoja kasvattaa raskaskaluston hankinta leasingilla sekä vuoden 2017 aikana tehty työaikamuutos vuorokautisesta työajasta (42h/vko) kaksivuorotyöksi (40h/vko).

Käyttötalousmenojen muutos 2017 - 2018

1 000 euroa	TA+M 2017	TA 2018	Muutos euroa	%
Konsernihallinto	71 173,2	73 443,1	2 270	3,2 %
Perusturva	425 654,4	432 991,7	7 337	1,7 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	204 543,2	207 626,0	3 083	1,5 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	47 461,9	48 371,6	910	1,9 %
Kaupunkirakenne	48 234,3	54 247,4	6 013	12,5 %
Toimintamenot	797 067,0	816 679,8	19 613	2,5 %
Tilapalvelu	58 148,1	57 685,0	-463	-0,8 %
Työterveys Aalto	7 752,0	8 300,0	548	7,1 %
Talouskeskus	5 409,4	5 330,4	-79	-1,5 %
Altek Aluetekniikka	12 751,5	12 436,9	-315	-2,5 %
Kylän Kattaus	23 149,6	24 146,7	997	4,3 %
Keski-Suomen pelastuslaitos	29 143,2	30 838,5	1 695	5,8 %
Toimintamenot Liikelaitokset	136 353,8	138 737,5	2 384	1,7 %
Toimintamenot yhteensä	933 420,8	955 417,3	21 996	2,4 %

Konsernihallinto

Jykes Oy:lle maksetusta rahoitusosuudesta elinkeinopalveuiden menoksi siirrettävä osuus	1 300
Työmarkkinatuen kuntaosuus	-1 091
Työasemalisenssien hinnoittelumuutos O365 pilvipalveluihin sekä ict-palvelutuotannon muutoskustannukset	770
Henkilöstömenojen kasvu	428
Palkkatuettu työllistäminen	400
Vaalien menot (kunnallisvaalimenojen vähennys / presidentinvaalimenojen lisäys)	230
Kuntouttava työtoiminta	200
Työterveyshuolto	200
Verotuskustannukset	-363
Muut toimintamenot	196
Yhteensä	2 270

Perusturva

Avoterveydenhuolto; hoitotarvikkeet ja apuvälineet, laajennus iltavastaanotto toimintaan ja sulkuaikojen poistaminen	2 265
Sosiaalipalvelut; lastensuojelun ja vammaispalvelun ostopalvelut	1 761
Talousarvion tekniset muutokset (mm. sisäisten veloitusten muutokset)	1 536
Perheiden ennalta ehkäisevät sosiaali- ja terveyspalvelut; lapsiperheiden kotipalvelu, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä psykososiaalisten palveluiden henkilöstölisäykset	1 251
Vanhuspalvelut; varahenkilöstön ja palveluohjauksen lisäykset	1 007
Erikoissairaanhoidon palvelut	-733
Terveyskeskussairaalat; Kotisairaaloiminnan siirto vanhuspalveluista	250
Yhteensä	7 337

Kasvun ja oppimisen palvelut

Lukiotoiminnan tuki	680
Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain menovaikutus	540
Oppilaiden päätelaitteiden leasingmaksut, oppimateriaalit ja kannustava kehittämisraha	515
Koulunkäynnin ohjaajat	310
Perusopetuksen oppilasmäärän kasvu	300
Oppilashuoltohenkilöstön lakisääteinen lisäys 5 htv	240
Varhaiskasvatuksen tva-korotukset 1.8.2018 alkaen	290
Maksettavat kotikuntakorvaukset	121
Muut toimintamenot	87
Yhteensä	3 083

Kulttuuri- ja liikuntapalvelut

Liikuntapalvelujen menojen korotus toteumaa vastaavalle tasolle	500
Konservointikeskus, kokoelmajärjestelmä, palvelintilaa yms	78
Kaupunginteatterin lavasteet, kalusteet ja palvelujen ostot	70
Kirjastojen henkilöstömenot	73
Terveyttä edistävä liikunta ja ulkoliikuntapaikat	65
Kuokkalan kirjaston kokolemat, perustaminen ja vuosihankinnat	50
Kulttuuriluotsitoiminta ja kansalaisopiston iltavahtimestaritoiminta	40
Palkkojen harmonisointi, Sinfonia	40
Maakuntakirjastoavustusten lakkauttaminen	-35
Avustusten lisäys	25
Muut toimintamenot	4
Yhteensä	910

Kaupunkirakenne

Hulevesimaksujen menolisäykset	2 937
Joukkoliikenteen menolisäykset (mm. uudet reitit)	1 942
Kustannusten indeksikorotukset ja alueiden kasvu	725
Sisäiset veloitukset ja palkkojen yleiskorotusvaraus	382
Muut menomuutokset	27
Yhteensä	6 013

Käyttötaloustulojen muutos 2017 – 2018

Käyttötalouden tulot kasvavat vuoden 2017 muutettuun talousarvioon verrattuna on 1,8 miljoonaa euroa eli 1,3 %. Liikelaitokset mukaan lukien tulot kasvavat 0,7 miljoonaa euroa (0,2 %).

Lakimuutoksesta johtuva huleveden kokonaishallinnan käyttöönotto sekä joukkoliikenteen järjestelyt lisäävät kaupunkirakenteen määrärahan tuloja yhteensä 3,6 miljoonaa euroa. Myös maankäyttösopimus-

tulot kasvavat noin 1,3 miljoonaa euroa johtuen kunnallistekniikan investointiohjelmassa mukana olevista rakentamiskohteista. Maanmyyntivoittoarviota on puolestaan pienennetty 3,0 miljoonalla eurolla.

Lakimuutos varhaiskasvatusmaksujen alentamisesta pienentää kasvun ja oppimisen määrärahan tuloja 1,0 miljoonaa euroa.

Tietohallinnossa työasemalisenssien hinnoittelumuutokset sekä ict-palvelu-

tuotannon muutoskustannukset on lisätty palveluveloituksiin, mikä kasvattaa tietohallinnon tuloja 0,6 miljoonaa euroa. Myös konsernihallinnon kulujen aiheuttamisperusteista kohdentamista toimialoille on tarkistettu ja tämä kasvattaa konsernihallinnon tuloja 0,5 miljoonaa euroa edellisvuodesta. Työllisyyspalvelujen tulojen kasvuksi arvioidaan 0,4 miljoonaa euroa.

Käyttötaloustulojen muutos 2016 - 2017

1 000 euroa	TA+M 2016	TA 2017	Muutos euroa	%
Konsernihallinto	13 005	14 695	1 690	13,0 %
Perusturva	63 091	50 947	-12 144	-19,2 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	13 134	12 881	-253	-1,9 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	8 635	8 880	245	2,8 %
Kaupunkirakenne	53 229	44 611	-8 618	-16,2 %
Toimintatulot	151 094	132 013,20	-19 081	-12,6 %
Tilapalvelu	94 953	93 162	-1 791	-1,9 %
Työterveys Aalto	8 300	7 980	-320	-3,9 %
Talouskeskus	5 476	5 546	71	1,3 %
Altek Aluetekniikka	13 688	12 782	-906	-6,6 %
Kylän Kattaus	24 206	23 256	-950	-3,9 %
Keski-Suomen pelastuslaitos	30 451	30 225	-226	-0,7 %
Toimintatulot Liikelaitokset	177 073	172 951,50	-4 122	-2,3 %
Toimintatulot yhteensä	328 167	304 965	-23 202	-7,1 %

Konsernihallinto

Konsernihallinnon laskutus	2 129
TVR:n koulutuskorvaukset	170
Keski-Suomen Sote 2020 -hanke	-440
Tietohallinnon tulot	-203
Työterveyshuolto	-45
Muut tulomuutokset	79
Yhteensä	1 690

Perusturva

Perustoimeentulotuen siirto Kelalle	-11 705
Muuramen irtautuminen Jytestä	-6 324
Toimialan toiminnan muutokset	5 885
Yhteensä	-12 144

Kasvun ja oppimisen palvelut

Varhaiskasvatuksen tulokertymän vähennys	-150
Kotikuntakorvaukset	-103
Yhteensä	-253

Kulttuuri- ja liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut, tulojen lisäys	120
Muut yksiköt, tulojen lisäys yhteensä	125
Yhteensä	245

Kaupunkirakenne

Jätehuollon siirtyminen Mustankorkea Oy:lle	-6 770
Maan myyntivoittojen pieneneminen	-1 000
Maankäyttösopimusmaksujen pieneneminen	-450
Muut tulomuutokset	-398
Yhteensä	-8 618

Käyttötalouden nettomenojen muutos 2017–2018

Käyttötalouden nettomenot eli toimintakate heikkenee talousarvion mukaan 17,8

miljoonaa euroa eli 2,7 %. Liikelaitokset mukaan luki- kien toimintakate on 21,3

miljoonaa euroa eli 3,4 % heikempi kuin vuoden 2017 talousarviossa.

Käyttötalouden nettomenojen muutos 2017 - 2018

1 000 euroa	TA+M 2017	TA 2018	Muutos euroa	%
Konsernihallinto	56 478,5	57 033,5	555	1,0 %
Perusturva	374 387,4	382 055,3	7 668	2,0 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	191 662,1	196 418,9	4 757	2,5 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	38 582,3	39 158,0	576	1,5 %
Kaupunkirakenne	123,5	4 354,0	4 231	3425,5 %
Nettomenot	661 233,8	679 019,7	17 786	2,7 %
Tilapalvelu	-35 014,0	-35 535,0	-521	1,5 %
Työterveys Aalto	-228,0	150,0	378	-165,8 %
Talouskeskus	-136,6	-2,6	134	-98,1 %
Altek Aluetekniikka	-30,5	1 167,9	1 198	-3929,2 %
Kylän Kattaus	-106,6	968,7	1 075	-1008,7 %
Keski-Suomen pelastuslaitos	-1 082,0	185,4	1 267	-117,1 %
Nettomenot Liikelaitokset	-36 597,7	-33 065,6	3 532	-9,7 %
Nettomenot yhteensä	624 636,1	645 954,1	21 318	3,4 %

Toimialojen keskeiset muutokset palvelualueittain

Toimialojen taloudessa ja toiminnassa tapahtuvat

keskeisimmät muutokset löytyvät talousarvion käyt-

tötalousosasta palvelukoh- taisista kuvauksista.

Talous määrärahoittain 2018

1 000 euroa	Toiminta- menot	Toiminta- tulot	Toiminta- kate
Konsernihallinto	73 443,1	16 409,6	-57 033,5
Kaupunginvaltuusto ja -hallitus	19 791,1	390,0	-19 401,1
Päätöksenteon tuki ja kehittäminen	6 434,3	1 754,5	-4 679,8
Henkilöstöpalvelut	5 019,1	3 103,0	-1 916,1
Talous	2 378,7	1 643,0	-735,7
Elinkeino ja työllisyys	33 727,1	2 742,1	-30 985,0
Tietohallinto	6 092,8	6 777,0	684,2
Perusturva	432 991,7	50 936,4	-382 055,3
Perusturva yhteiset	3 995,7	67,5	-3 928,2
Sosiaalipalvelut	85 447,8	10 540,2	-74 907,6
Vanhuspalvelut	87 371,8	22 157,3	-65 214,5
Perheiden ennaltaehkäisevät sosiaali- ja terveyspalvelut	15 197,1	1 632,9	-13 564,2
Avoterveydenhuolto	59 219,8	12 246,4	-46 973,4
Erikoissairaanhoidot	156 167,8	0,0	-156 167,8
Terveyskeskussairaalat	25 591,7	4 292,1	-21 299,6
Kasvun ja oppimisen palvelut	207 626,0	11 207,1	-196 418,9
Yhteiset palvelut ja hallinto	6 267,4	1 332,6	-4 934,8
Varhaiskasvatus	79 577,7	6 914,9	-72 662,8
Perusopetus	121 780,9	2 959,6	-118 821,3
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	48 371,6	9 213,6	-39 158,0
Kulttuuri- ja hallintopalvelut	3 620,0	194,5	-3 425,5
Jyväskylän kansalaisopisto	4 529,0	1 507,0	-3 022,0
Kirjastot	8 591,8	508,3	-8 083,5
Museot	4 484,8	333,9	-4 150,9
Liikunta	18 644,4	5 096,8	-13 547,6
Jyväskylä Sinfonia	2 988,8	342,5	-2 646,3
Jyväskylän kaupunginteatteri	5 512,8	1 230,6	-4 282,2
Kaupunkirakenne	54 247,4	49 893,4	-4 354,0
Asiakaspalvelu ja johdon tuki	3 229,7	182,0	-3 047,7
Liikenne- ja viheralueet	40 090,2	23 913,9	-16 176,3
Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö	5 874,5	22 610,0	16 735,5
Rakentaminen ja ympäristö	5 053,0	3 187,5	-1 865,5
YHTEENSÄ	816 679,8	137 660,1	-679 019,7
Liikelaitokset	138 737,5	171 803,1	33 065,6
Tilapalvelu	57 685,0	93 220,0	35 535,0
Työterveys Aalto	8 300,0	8 150,0	-150,0
Talouskeskus	5 330,4	5 333,0	2,6
Altek Aluetekniikka	12 436,9	11 269,0	-1 167,9
Kylän Kattaus	24 146,7	23 178,0	-968,7
Keski-Suomen pelastuslaitos	30 838,5	30 653,1	-185,4
KAIKKI YHTEENSÄ	955 417,3	309 463,2	-645 954,1

TOIMINTAMENOT 2016 - 2018

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Konsernihallinto	74 100,3	71 173,2	73 443,1	2 269,9	3,2 %
Kaupunginvaltuusto ja -hallitus	19 834,2	19 786,2	19 791,1	4,9	0,0 %
Päätöksenteon tuki ja kehittäminen	6 148,8	6 430,0	6 434,3	4,3	0,1 %
Henkilöstöpalvelut	4 387,6	4 621,7	5 019,1	397,4	8,6 %
Talous	2 225,4	2 315,6	2 378,7	63,1	2,7 %
Elinkeino ja työllisyys	36 215,4	32 680,4	33 727,1	1 046,7	3,2 %
Tietohallinto	5 289,0	5 339,3	6 092,8	753,5	14,1 %
Perusturva	449 421,3	425 654,4	432 991,7	7 337,3	1,7 %
Perusturva yhteiset	3 166,6	4 010,9	3 995,7	-15,2	-0,4 %
Sosiaalipalvelut	98 464,3	83 227,5	85 447,8	2 220,3	2,7 %
Vanhuspalvelut	89 302,4	86 383,4	87 371,8	988,4	1,1 %
Perheiden ennaltaehk. sos. ja terv.palvelut	14 169,0	13 813,9	15 197,1	1 383,2	10,0 %
Avoterveydenhuolto	65 273,9	56 477,1	59 219,8	2 742,7	4,9 %
Erikoissairaanhoido	152 278,8	156 900,8	156 167,8	-733,0	-0,5 %
Terveyskeskussairaalat	26 766,3	24 840,8	25 591,7	750,9	3,0 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	206 881,5	204 543,2	207 626,0	3 082,8	1,5 %
Yhteiset palvelut ja hallinto	6 285,8	6 249,7	6 267,4	17,7	0,3 %
Varhaiskasvatus	78 128,8	78 636,4	79 577,7	941,3	1,2 %
Perusopetus	122 466,9	119 657,1	121 780,9	2 123,8	1,8 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	49 550,7	47 461,9	48 371,6	909,7	1,9 %
Kulttuuri- ja hallintopalvelut	3 064,2	3 431,0	3 620,0	189,0	5,5 %
Jyväskylän kansalaisopisto	4 857,2	4 517,0	4 529,0	12,0	0,3 %
Kirjastot	8 441,1	8 470,8	8 591,8	121,0	1,4 %
Museot	4 867,4	4 630,5	4 484,8	-145,7	-3,1 %
Liikunta	19 430,4	18 075,1	18 644,4	569,3	3,1 %
Jyväskylä Sinfonia	3 021,6	2 901,7	2 988,8	87,1	3,0 %
Jyväskylän kaupunginteatteri	5 868,8	5 435,8	5 512,8	77,0	1,4 %
Kaupunkirakenne	55 934,9	48 234,3	54 247,4	6 013,1	12,5 %
Asiakaspalvelu ja johdon tuki	2 738,5	3 104,7	3 229,7	125,0	4,0 %
Liikenne- ja viheralueet	42 786,2	34 815,9	40 090,2	5 274,3	15,1 %
Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö	5 848,5	5 314,7	5 874,5	559,8	10,5 %
Rakentaminen ja ympäristö	4 561,7	4 999,0	5 053,0	54,0	1,1 %
YHTEENSÄ	835 888,7	797 067,0	816 679,8	19 612,8	2,5 %
Liikelaitokset	138 272,5	136 353,8	138 737,5	2 383,7	1,7 %
Tilapalvelu	58 027,2	58 148,1	57 685,0	-463,1	-0,8 %
Työterveys Aalto	7 342,5	7 752,0	8 300,0	548,0	7,1 %
Talouskeskus	5 579,4	5 409,4	5 330,4	-79,0	-1,5 %
Altek Aluetekniikka	15 234,6	12 751,5	12 436,9	-314,6	-2,5 %
Kylän Kattaus	23 264,4	23 149,6	24 146,7	997,1	4,3 %
Keski-Suomen pelastuslaitos	28 824,5	29 143,2	30 838,5	1 695,3	5,8 %
KAIKKI YHTEENSÄ	974 161,2	933 420,8	955 417,3	21 996,5	2,4 %

TOIMINTATULOT 2016 - 2018

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Konsernihallinto	14 949,7	14 694,7	16 409,6	1 714,9	11,7 %
Kaupunginvaltuusto ja -hallitus	679,0	0,0	390,0	390,0	100,0 %
Päätöksenteon tuki ja kehittäminen	1 397,3	1 640,8	1 754,5	113,7	6,9 %
Henkilöstöpalvelut	1 169,0	2 651,0	3 103,0	452,0	17,1 %
Talous	1 477,6	1 737,4	1 643,0	-94,4	-5,4 %
Elinkeino ja työllisyys	3 813,5	2 497,9	2 742,1	244,2	9,8 %
Tietohallinto	6 413,2	6 167,6	6 777,0	609,4	9,9 %
Perusturva	66 746,3	51 267,0	50 936,4	-330,6	-0,6 %
Perusturva yhteiset	628,1	67,5	67,5	0,0	0,0 %
Sosiaalipalvelut	19 252,9	10 690,2	10 540,2	-150,0	-1,4 %
Vanhuspalvelut	21 885,6	22 185,3	22 157,3	-28,0	-0,1 %
Perheiden ennaltaehk. sos. ja terv.palvelut	1 987,1	1 575,9	1 632,9	57,0	3,6 %
Avoterveydenhuolto	16 537,6	12 441,0	12 246,4	-194,6	-1,6 %
Erikoissairaanhoido	354,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Terveyskeskussairaalat	6 100,2	4 307,1	4 292,1	-15,0	-0,3 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	13 256,2	12 881,1	11 207,1	-1 674,0	-13,0 %
Yhteiset palvelut ja hallinto	1 857,0	1 332,6	1 332,6	0,0	0,0 %
Varhaiskasvatus	7 785,6	8 294,9	6 914,9	-1 380,0	-16,6 %
Perusopetus	3 613,5	3 253,6	2 959,6	-294,0	-9,0 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	10 427,1	8 879,6	9 213,6	334,0	3,8 %
Kulttuuri- ja hallintopalvelut	275,5	194,5	194,5	0,0	0,0 %
Jyväskylän kansalaisopisto	1 742,6	1 507,0	1 507,0	0,0	0,0 %
Kirjastot	563,9	634,3	508,3	-126,0	-19,9 %
Museot	594,8	373,9	333,9	-40,0	-10,7 %
Liikunta	5 504,4	4 596,8	5 096,8	500,0	10,9 %
Jyväskylä Sinfonia	362,1	342,5	342,5	0,0	0,0 %
Jyväskylän kaupunginteatteri	1 383,8	1 230,6	1 230,6	0,0	0,0 %
Kaupunkirakenne	55 852,9	48 110,8	49 893,4	1 782,6	3,7 %
Asiakaspalvelu ja johdon tuki	490,8	195,3	182,0	-13,3	-6,8 %
Liikenne- ja viheralueet	27 539,4	19 230,5	23 913,9	4 683,4	24,4 %
Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö	24 464,1	25 503,0	22 610,0	-2 893,0	-11,3 %
Rakentaminen ja ympäristö	3 358,6	3 182,0	3 187,5	5,5	0,2 %
YHTEENSÄ	161 232,1	135 833,2	137 660,1	1 826,9	1,3 %
Liikelaitokset	181 095,9	172 951,5	171 803,1	-1 148,4	-0,7 %
Tilapalvelu	95 455,4	93 162,1	93 220,0	57,9	0,1 %
Työterveys Aalto	7 895,2	7 980,0	8 150,0	170,0	2,1 %
Talouskeskus	5 728,6	5 546,0	5 333,0	-213,0	-3,8 %
Atek Aluetekniikka	15 907,4	12 782,0	11 269,0	-1 513,0	-11,8 %
Kylän Kattaus	24 592,4	23 256,2	23 178,0	-78,2	-0,3 %
Keski-Suomen pelastuslaitos	31 516,9	30 225,2	30 653,1	427,9	1,4 %
KAIKKI YHTEENSÄ	342 328,0	308 784,7	309 463,2	678,5	0,2 %

TOIMINTAKATE 2016 - 2018

1 000 euroa	TP	TAM	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Konsernihallinto	-59 150,6	-56 478,5	-57 033,5	-555,0	1,0 %
Kaupunginvaltuusto ja -hallitus	-19 155,2	-19 786,2	-19 401,1	385,1	-1,9 %
Päätöksenteon tuki ja kehittäminen	-4 751,5	-4 789,2	-4 679,8	109,4	-2,3 %
Henkilöstöpalvelut	-3 218,5	-1 970,7	-1 916,1	54,6	-2,8 %
Talous	-747,7	-578,2	-735,7	-157,5	27,2 %
Elinkeino ja työllisyys	-32 401,9	-30 182,5	-30 985,0	-802,5	2,7 %
Tietohallinto	1 124,2	828,3	684,2	-144,1	-17,4 %
Perusturva	-382 675,0	-374 387,4	-382 055,3	-7 667,9	2,0 %
Perusturva yhteiset	-2 538,5	-3 943,4	-3 928,2	15,2	-0,4 %
Sosiaalipalvelut	-79 211,4	-72 537,3	-74 907,6	-2 370,3	3,3 %
Vanhuspalvelut	-67 416,8	-64 198,1	-65 214,5	-1 016,4	1,6 %
Perheiden ennaltaehk. sos. ja terv.palvelut	-12 181,9	-12 238,0	-13 564,2	-1 326,2	10,8 %
Avoterveydenhuolto	-48 736,3	-44 036,1	-46 973,4	-2 937,3	6,7 %
Erikoissairaanhoido	-151 924,0	-156 900,8	-156 167,8	733,0	-0,5 %
Terveyskeskussairaalat	-20 666,2	-20 533,7	-21 299,6	-765,9	3,7 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	-193 625,4	-191 662,1	-196 418,9	-4 756,8	2,5 %
Yhteiset palvelut ja hallinto	-4 428,8	-4 917,1	-4 934,8	-17,7	0,4 %
Varhaiskasvatus	-70 343,2	-70 341,5	-72 662,8	-2 321,3	3,3 %
Perusopetus	-118 853,4	-116 403,5	-118 821,3	-2 417,8	2,1 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	-39 123,6	-38 582,3	-39 158,0	-575,7	1,5 %
Kulttuuri- ja hallintopalvelut	-2 788,7	-3 236,5	-3 425,5	-189,0	5,8 %
Jyväskylän kansalaisopisto	-3 114,6	-3 010,0	-3 022,0	-12,0	0,4 %
Kirjastot	-7 877,1	-7 836,5	-8 083,5	-247,0	3,2 %
Museot	-4 272,7	-4 256,6	-4 150,9	105,7	-2,5 %
Liikunta	-13 926,1	-13 478,3	-13 547,6	-69,3	0,5 %
Jyväskylä Sinfonia	-2 659,4	-2 559,2	-2 646,3	-87,1	3,4 %
Jyväskylän kaupunginteatteri	-4 485,0	-4 205,2	-4 282,2	-77,0	1,8 %
Kaupunkirakenne	-82,0	-123,5	-4 354,0	-4 230,5	3425,5 %
Asiakaspalvelu ja johdon tuki	-2 247,8	-2 909,4	-3 047,7	-138,3	4,8 %
Liikenne- ja viheralueet	-15 246,8	-15 585,4	-16 176,3	-590,9	3,8 %
Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö	18 615,6	20 188,3	16 735,5	-3 452,8	-17,1 %
Rakentaminen ja ympäristö	-1 203,0	-1 817,0	-1 865,5	-48,5	2,7 %
YHTEENSÄ	-674 656,6	-661 233,8	-679 019,7	-17 785,9	2,7 %
Liikelaitokset	42 823,4	36 597,7	33 065,6	-3 532,1	-9,7 %
Tilapalvelu	37 428,2	35 014,0	35 535,0	521,0	1,5 %
Työterveys Aalto	552,7	228,0	-150,0	-378,0	-165,8 %
Talouskeskus	149,3	136,6	2,6	-134,0	-98,1 %
Altek Aluetekniikka	672,8	30,5	-1 167,9	-1 198,4	-3929,2 %
Kylän Kattaus	1 328,0	106,6	-968,7	-1 075,3	-1008,7 %
Keski-Suomen pelastuslaitos	2 692,5	1 082,0	-185,4	-1 267,4	-117,1 %
KAIKKI YHTEENSÄ	-631 833,2	-624 636,1	-645 954,1	-21 318,0	3,4 %

KONSERNIHALLINTO

Toimialan kuvaus

Konsernihallinto muodostuu neljästä palvelualueesta; päätöksenteon tuki ja kehittäminen, henkilöstöpalvelut, talous ja tietohallinto sekä elinkeino ja työllisyys. Näiden lisäksi määrärahaan kuuluu kaupunginvaltuuston ja -hallituksen menokohta, johon on koottu kau-

punginvaltuustoon ja kaupunginhallitukseen suoraan kohdistuvien menojen ohella kiinteästi kaupungin johtamiseen liittyviä eriä. Konsernihallinto muodostaa yhden määrärahan.

Konsernihallinnon toiminnan painopistealueita vuonna 2018 ovat digitalisaation

edistäminen kaupungin sisäisissä ja palveluprosesseissa, esimiesten suunnitelmallinen tukeminen henkilöstön suorituksen johtamisessa, työllisyyden prosessien sujuvoittaminen sekä Hippos2020-hankkeen toteutusvaiheen käynnistäminen.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Toimintatulot	14 949,7	14 694,7	16 409,6	1 714,9	11,7 %
Toimintamenot	74 100,3	71 173,2	73 443,1	2 269,9	3,2 %
Toimintakate (sitova taso)	-59 150,6	-56 478,5	-57 033,5	-555,0	1,0 %

Toiminnalliset tavoitteet

1. Työllisyyspalvelujen aktivointiaste on 30% ja työsuhteita on syntynyt työllisyyspalvelujen avulla 700 kpl.
2. Sijoittumispalvelut on auttanut 12 yritystä sijoittumaan kaupunkiin.
3. Kankaan asukasmäärä on 800 asukasta ja 1 työpaikkarakentamisen hanke on käynnissä.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Konsernihallinnon toimintakate heikkenee tulevalle talousarviovuodelle 0,6 miljoonaa euroa. Toimintatulot lisääntyvät 1,7 miljoonaa euroa ja toimintamenot 2,3 miljoonaa euroa.

Konsernihallinnon kulujen aiheuttamisperusteista kohdentamista toimialoille on tarkistettu ja tämä kasvattaa konsernihallinnon tuloja 0,5 miljoonaa euroa edellis-

vuodesta. Myös Tietohallinnon sisäiset veloitukset toimialoilta ja liikelaitoksilta kasvavat tulevalle vuodelle 0,6 miljoonaa euroa.

Tietohallinnon sisäisten veloitusten kasvu on seurausta Tietohallinnon menojen 0,7 miljoonan euron lisäyksestä. Digitalisaation kehittämisessä työntekijöiden käyttöön tarvitaan uusia työkaluja. Microsoft uudistaa nykyiset kuntasektorin lisensointimallit ja hinnoittelut, kun siirrytään työasemissa Office 365 -pilvipalvelujen käyttöön. Uudistuksella saadaan käyttöön nykyaikaiset, tietoturvalliset työasemaympäristöt mikä mahdollistaa tuen liikkuvalle työlle sekä asiakirjojen ja verkkotyötilojen käytön ajasta, paikasta ja päätelaitteesta riippumatta. Tietohallinnon menojen lisäys käytetään käyttölisenssien hankintaan ja muutosten projektikustannuksiin.

Konsernihallinnon toimintakatteen kasvusta 0,8 miljoonaa euroa johtuu elinkeino ja työllisyys -vastuualueen nettomenojen kasvusta. Jykes Oy:n toiminnan lopettamisen seurauksena kaupungin rahoitusosuutta pienennettiin vuodelle 2017 talousarviomuutoksella 1,5 miljoonaa euroa. Vuodelle 2018 Jykesin 1,5 miljoonan euron osuudesta ohjataan elinkeinopalveluihin 1,3 miljoonaa euroa, jolla uudistetaan kaupungin tuottamia elinkeinopalveluita mm. yrityspalvelusetelillä ja Yritystehaan käynnistämällä.

Kaupunkikehitysalustoihin varattavat nettomenot kasvavat 0,4 miljoonaa euroa, johtuen Kankaan pape-ritehtaan purkutöiden käynnistymisestä. Vuokralaisten poistuminen pienentää Kankaan tuloja.

Työmarkkinatuen kuntaosuuteen varattavia menoja

pienennetään 1,1 miljoonaa euroa vuoden 2017 tasosta. Yleinen positiivinen työllisyyskehitys sekä pitkäaikaistyöttömien väheneminen on toteutunut ja näiden vaikutusten uskotaan näkyvän myös työmarkkinatuen kuntaosuuksissa vuoden 2018 aikana. Lex Lindström vaikuttanee työmarkkinatuen kuntaosuuteen myös alentavasti, arviolta 260 henkilöä ja 1,0 miljoonaa euroa. Osaajapulaa on jo nähtävissä tietyillä toimialoilla kuten ICT-sektorilla. Palkkatuetun työllistämisen nettomenot puolestaan kasvavat 0,2 miljoonaa euroa johtuen sekä velvoitetöylytyksen lisääntymisestä että Puusta pitkälle -hankkeen ennakoitua suuremmasta rahoituksesta.

Työterveyshuollon palveluista maksettavat menot kasvavat tulevalle vuodelle 0,2 miljoonaa euroa. Työterveyshuollon palvelujen ostamiseen tullaan kohdentamaan lisäresursseja pääasiassa korvausluokka 1 mukaisiin toimintoihin, eli lakisäätöiseen ehkäisevään työterveyshuoltoon. Tämä tarkoittaa mm. työpaikkaselvityksiä ja sähköisiä terveystarkastuksia sekä näihin liittyviä jatkotoimia. Tavoitteena on henkilöstön työkyvyn parantuminen ja sairauspoissaolojen vähentyminen. Resurssia kohdennetaan myös uuden tartuntatautilain edellyttämällä tavalla henkilökunnan rokotusten tehostamiseen potilaiden suojaksi.

Kela maksaa työterveyshuollon kustannuksista korvausta Jyväskylän kaupungille 60 %:a työntekijäkoh- taisten kustannusten laskennallisesta enimmäis-

määrästä. Korvaus maksetaan peruskorvausta (50 %) korkeampana, koska olemme sopineet työterveyshuollon kanssa työkyvyn hallinnasta, seurannasta ja varhaisesta tuesta. Työterveyshuollon palveluostojen painopistettä on viime vuosina siirretty suunnitelmallisesti ennaltaehkäisevään työterveyshuoltoon sairaanhoidon sijaan tavoitteena työkyvyn parantaminen. Korvaukseen oikeuttavien kustannusten laskennallinen enimmäismäärä on ylittynyt ennaltaehkäisevän työterveyshuollon osalta ja Kelalta saatavat korvaukset on arvioitu aiempaan talousarvion liian suurina. Talousarvion rakennetta vuodelle 2018 korjataan tältä osin ennakkoimalla korvauksena maksettavien tulojen vähentyminen 50 000 eurolla.

Strategiaa toteuttavat kehittämistoimenpiteet

Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat

- Vahvistamme ennaltaehkäisevää päihdetyötä Jyväskylässä.
- Edistämme asukkaiden osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia.
- Tietoliikenneyhteyksien nopeusvaatimukset kasvavat digitalisaation kehittymisen myötä. Tavoitteena on, ettei digitaalista eriarvoisuutta pääse syntymään kaupungin eri alueiden välillä. Laajakaistayhteyden merkitys kasvaa sähköisten palveluiden lisääntyessä. Palvelujen saavutettavuuden lisäksi nopeaa yhteyttä tarvitaan myös etätyössä ja yritystoiminnassa.

Raikas ja kasvava elinvoima

- Kaupunkikehitysalustoilla on käynnissä vähintään 2 tutkimushanketta yhdessä oppilaitosten tai tutkimuslaitosten ja yritysten kanssa.
- Yrityspalvelusetelin toimintamalli on käytössä

- Start-up toimintaa tukeva Jyväskylän Yritystehdas on toiminnassa.
- Työttömien palveluiden painopiste on työssäkäyntivalmiuksien parantamisessa.
- Vahvistamme Jyväskylää vetovoimaisena, kansainvälisenä tapahtuma- ja matkailukaupunkina.
- Esimiesten osaamista vahvistetaan ja painopiste on valmentavassa ja tavoitteellisessa suorituksen johtamisessa.

Resurssien viisas käyttö

- Luodaan toimintamalli ja toteutetaan pilotihanke miten kaupungin tilat saadaan paremmin kaupunkilaisten käyttöön.

Liikuntapäikaupunki

- Hippos2020-hankkeessa on rakentamisvalmius.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma 2018

Konsernihallinnon johtoryhmän tekemässä riskiarvioinnissa merkittävimmät riskit liittyvät 1) kaupunkikehitysalustojen merkittäviin hankekokonaisuuksiin, 2) toteutettavien työllistämistoimenpiteiden vaikuttavuuteen sekä 3) henkilöstöresurssien niukkuuteen ja käytettävyyteen. Riskien todennäköisyys arvioidaan tällä hetkellä enintään kohtalaiseksi, mutta erityisesti työllistämistoimenpiteisiin liittyvät vaikuttavuusriskit voivat olla kaupunkitasollakin taloudellisesti mittavia.

Kaupunkikehitysalustoihin liittyy kaupunkitasolla kohtalainen taloudellinen ja imagoriski.

Riskiarvioinnin perusteella johdetut kolme tärkeintä sisäisen valvonnan kohdetta vuodelle 2018 ovat 1) valitun kaupunkikehityshankkeen hallintaprosessin arviointi erityisesti siihen liittyvien osaamisten, vastuiden ja tietojärjestelmien toimivuuden ja luotettavuuden osalta; 2) sisäisen tarkastuksen (kevät 2017) työllisyyspalveluja käsittelevän raportin perusteella

esitettyjen toimenpiteiden arviointi siihen liittyvine riskiarviointeineen sekä 3) konsernihallinnon henkilöstöraportoinnin tarkastaminen, erityisesti henkilöstön poissaolojen ja esimiestyön osalta. Näiden tärkeimpien kohteiden lisäksi konsernihallinnon sisäisen valvonnan suunnitelmassa on useita muita toimintokohtaisia valvontatoimenpiteitä vuodelle 2018.

Kaupunkikehitysalustojen merkittäviin hankekokonaisuuksiin liittyviä riskejä hallitaan alkuvaiheen hyvillä

riskikartoituksilla ja riskienhallinnan toimenpideohjelmilla, hankkeenaikaisella säännöllisellä riskiarvioinnilla ja -raportoinnilla sekä hankkeiden suunnittelun ja johtamisen jatkuvalla kehittämisellä.

Työllistämistoimenpiteiden vaikuttavuuteen liittyviä riskejä hallitaan toimintojen jatkuvalla kehittämisellä, raportoinnin tehostamisella sekä aktiivisella reagoinnilla toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Henkilöstöressurssien niukkuuteen ja käytettävyyteen liittyviä riskejä hallitaan työn jatkuvalla arvioinnilla, päällekkäisen työn

poistamisella ja ylimääräisen karsimisella; sairauspoissaolojen seurannalla, arvioinnilla sekä johtamis- ja esimiestyön kehittämällä.

Kansliapäällikkö vastaa konsernihallinnon riskienhallinnan järjestämisestä. Riskienhallintapäällikkö vastaa jatkossa konsernihallinnon riskiarviointien ja raportointien kokoamisesta. Konsernihallinnon riskien arvioinnin toteuttaa konsernihallinnon johtoryhmä ja riskiarviointi suoritetaan taloussuunnittelun aikatauluissa syksyn aikana tulevan vuoden osalta. Myös raportoinnin suorittaa konser-

nihallinnon johtoryhmä toimenpiteiden toteumaseurantana kolmannesvuosi- ja tilinpäätösraportoinnin yhteydessä. Arviointeja ylläpidetään Aski-asiakirjanhallintajärjestelmässä konsernihallinnon johtoryhmän kansiossa.

Määrärahan jakaantuminen palvelualueittain

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Kaupunginvaltuusto ja -hallitus	679,0	0,0	390,0	390,0	0,0 %
Päätöksenteon tuki ja kehittäminen	1 397,3	1 640,8	1 754,5	113,7	6,9 %
Henkilöstöpalvelut	1 169,0	2 651,0	3 103,0	452,0	17,1 %
Talous	1 477,6	1 737,4	1 643,0	-94,4	-5,4 %
Elinkeino ja työllisyys	3 813,5	2 497,9	2 742,1	244,2	9,8 %
Tietohallinto	6 413,2	6 167,6	6 777,0	609,4	9,9 %
Toimintatulot yhteensä	14 949,7	14 694,7	16 409,6	1 714,9	11,7 %
Kaupunginvaltuusto ja -hallitus	19 834,2	19 786,2	19 791,1	4,9	0,0 %
Päätöksenteon tuki ja kehittäminen	6 148,8	6 430,0	6 434,3	4,3	0,1 %
Henkilöstöpalvelut	4 387,6	4 621,7	5 019,1	397,4	8,6 %
Talous	2 225,4	2 315,6	2 378,7	63,1	2,7 %
Elinkeino ja työllisyys	36 215,4	32 680,4	33 727,1	1 046,7	3,2 %
Tietohallinto	5 289,0	5 339,3	6 092,8	753,5	14,1 %
Toimintamenot yhteensä	74 100,3	71 173,2	73 443,1	2 269,9	3,2 %
Kaupunginvaltuusto ja -hallitus	-19 155,2	-19 786,2	-19 401,1	385,1	-1,9 %
Päätöksenteon tuki ja kehittäminen	-4 751,5	-4 789,2	-4 679,8	109,4	-2,3 %
Henkilöstöpalvelut	-3 218,5	-1 970,7	-1 916,1	54,6	-2,8 %
Talous	-747,7	-578,2	-735,7	-157,5	27,2 %
Elinkeino ja työllisyys	-32 401,9	-30 182,5	-30 985,0	-802,5	2,7 %
Tietohallinto	1 124,2	828,3	684,2	-144,1	-17,4 %
Toimintakate yhteensä	-59 150,6	-56 478,5	-57 033,5	-555,0	1,0 %

Kaupunginvaltuusto ja -hallitus

Toiminnan kuvaus

Kaupunginvaltuusto ja -hallitus -menokohtaan kuuluvat kaupunginvaltuustoon ja kaupunginhallitukseen suoraan kohdistuvien menojen lisäksi kiinteästi kaupungin johtamiseen liittyviä eriä.

Kaupunginvaltuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta. Perustana ovat kuntalain mukaiset tavoitteet huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä. Kaupunginvaltuusto vahvistaa sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista. Kaupunginvaltuusto vahvistaa myös kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet. Valtuusto pitää kokousten lisäksi seminaareja, joissa käsitellään kaupungin strategisia linjauksia, keskeisiä hankkeita, kehittämistä ja ajankohtaisia kysymyksiä.

Kaupunginvaltuuston menot koostuvat valtuuston työskentelyyn liittyvistä menoista, kokouspalkkioista, ansionmenetykskorvauksista sekä valtuustoryhmien toimintatuesta. Valtuustoryhmien toimintaa tuetaan 300 eurolla vuodessa kaupunginvaltuutettua kohti.

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus seuraa ja

valvoo lautakuntia, palvelujen järjestämistä ja palvelutuotantoa sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Kaupunginjohtaja johtaa kaupungin hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa kaupunginhallituksen alaisena viranhaltijana. Kaupunginjohtajan toimintakulut kirjataan kaupunginhallituksen menokohtaan.

Kunnallisverotuksen määräraha määräytyy verohallintolain mukaisesti sisältäen kaupungin osuuden verotuskustannuksista.

Tarkastuslautakunta Ulkoisen tarkastuksen menot muodostuvat tarkastuslautakunnan ja sen jaostojen toiminnasta sekä tilintarkastuspalveluista. Jyväskylän ja kaupunkikonsernin tilintarkastuspalvelut kilpailutetaan vuosille 2018-2019.

Vaalit Vuonna 2018 toimitetaan mahdollisesti kahdet vaalit; presidentinvaali sekä mahdolliset maakuntavaalit. Tämän vuoksi kaupungille vaaleista aiheutuvat kustannukset ovat poikkeuksellisen suuret.

Presidentinvaalit Presidentinvaali toimitetaan 28.1.2018 ja mahdollinen toinen vaali toimitetaan 11.2.2018. Helsingin vaali-piirilautakunta hoitaa ehdokasasettelun ja Keski-Suomen vaali-piirilautakunta

hoitaa ennakoänten laskennan ja tarkastuslaskennan. Kaupunki huolehtii yleisen ennakoäänestyksen, koti- ja laitosaänestyksen sekä varsinaisen vaalipäivän äänestämisen ja siihen liittyvän ääntenlaskennan järjestämisestä. Oikeusministeriö suorittaa kunnalle presidentinvaalissa kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euro määrän kutakin kunnassa asuvaa äänioikeutettua kohden. Presidentinvaalissa korvaus suoritetaan kaksinkertaisena, jos vaalissa toimitetaan toinen kierros. Aikaisempien vaalien perusteella arvioituna valtion korvaus ei tule kattamaan vaaleista kaupungille aiheutuvia kustannuksia. Vaaleista aiheutuvat kustannukset on arvioitu edellisten valtiollisten vaalien perusteella.

Mahdolliset maakuntavaalit 2018

Mahdolliset maakuntavaalit toimitetaan lokakuussa 2018. Kaupunki huolehtii yleisen ennakoäänestyksen, koti- ja laitosaänestyksen sekä varsinaisen vaalipäivän äänestämisen ja siihen liittyvän ääntenlaskennan järjestämisestä. Ehdokasasettelusta huolehtii mahdollisesti maakunta-vaalilautakunta ja ennakoänten laskentaan ja tarkastuslaskentaan liittyvät tehtävät hoitaa mahdollisesti Keski-Suomen vaali-piirilautakunta. Oikeusministeriö suorittaa mahdollisesti kunnalle maakunta-vaaleissa kertakorvauksena ministeriön vahvistaman

euromäärän kutakin kunnassa asuvaa äänioikeutettua kohden.

Tapahtumien ja suhdetoiminnan avulla kaupunki vahvistaa vetovoimaisuuttaan, kansainvälistä ja kotimaista tunnettuuttaan sekä sidosryhmäyhteistyötä, osoittaa vieraanvaraisuutta ja kertoo omasta toiminnastaan. Menokohta sisältää kaupungin itse järjestämiä sekä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa järjestettäviä tapahtumia ja niihin liittyviä vastaanottoja tai muuta vieraanvaraisuutta.

Maaseutuhallinto

Laukaan kunta vastaa lain maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa (2010/210), mukaisten tehtävien hoitamisesta Jyväskylän kaupungin alueella. Jyväskylän kaupunki rahoittaa toimintaa yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Sopimuksessa ovat mukana kaupungin lisäksi Hankasalmen, Joutsan, Laukaan, Luhangan, Muuramen, Toivakan ja Uuraisten kunnat.

Menokohta sisältää myös Jyväskylän kaupungin osallistumisen Jyväskiin maaseudun LEADER-ohjelmaan ja sen kuntarahoitusosuuden

71 400 euroa (2 euroa/maaseutualueen asukas/vuosi) vuodelle 2018. Jyväskylän kuntarahoitusosuutta on korotettu 35 700 eurolla, jotta Jyväski voi anoa maa- ja metsätalousministeriöltä vielä käyttämättä olevaa EU- ja valtion rahoitusta ohjelmakauden loppuun. Korotukseen ovat sitoutuneet myös muut Jyväskiin toiminta-alueen kunnat.

Pelastuspalvelut sisältävät Jyväskylän kaupungin maksuosuuden pelastuspalveluiden järjestämisestä, ennen pelastuslaitoksen perustamista aiheutuneita eläkemenoperusteisia maksuja sekä Kuokkalan Granitin väestönsuojan ja johtokeskuksen vuokratuloja.

Jyväskylä 2020

Keski-Suomen sote 2020 -hanke päättyi vuonna 2016. Vuosille 2017 ja 2018 samaan menokohtaan on varattu määräraha sote- ja maakuntavalmisteluun sekä Jyväskylän kaupungin tulevan organisaatorakenteen (Jyväskylä 2020) valmisteluun varten.

Varamääräraha on tarkoitettu kaupunginhallituksen

käyttöön vuoden aikana ilmeneviä ennakoimattomia menoja varten. Määrärahaa maksetaan kaupunginvaltuuston ja -hallituksen talousarvionvuoden aikana asettamien toimikuntien ja työryhmien sekä muiden tilapäisten toimielinten menot kuluvana vuotena, mikäli niille ei ole erikseen osoitettu muuta määrärahaa. Määrärahan käytöstä päättää kaupunginhallitus.

Kaupungin yhteiset

Määrärahaa maksetaan poikkeusoloihin varautumiseen ja johtoryhmän työhön liittyvät menot sekä maksut, jotka yleisluonteensa vuoksi on tarkoituksenmukaista hoitaa keskitetysti.

Jäsenmaksut ja Keski-Suomen liiton kehittämisrahasto

Keski-Suomen liiton hallinnoimalla kehittämisrahastolla edistetään kuntien, seutujen ja koko maakunnan kilpailukykyä ja varmennetaan maakunnan strategioiden toteutuminen. Sen kautta varaudutaan myös uusiin avauksiin sekä tuetaan maakuntien välisiä hankkeita.

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Keski-Suomen liitto	1 343,6	1 141,2	1 141,2	0,0	0,0 %
Keski-Suomen liitto, kehittämisrahasto	361,5	379,9	379,9	0,0	0,0 %
Suomen Kuntaliitto	507,1	510,1	510,1	0,0	0,0 %
Keski-Suomen kauppakamari	23,4	23,1	23,1	0,0	0,0 %
Muut jäsenmaksut	9,9	9,9	9,9	0,0	0,0 %
Jäsenmaksut yhteensä	2 245,4	2 064,2	2 064,2	0,0	0,0 %

Avustukset

Palvelukokonaisuudet päätävät oman toimialansa

avustuksista määrärahojensa puitteissa. Avustuksia myönnettäessä otetaan

huomioon kaupungin muut mahdolliset tuki- ja avustuspäätökset.

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Alvar Aalto -säätiö	60,0	50,0	75,0	25,0	50,0 %
Jyväskylän kesäyliopistoyhdistys ry	15,0	15,0	15,0	0,0	0,0 %
Jyväskylän katulähetys ry	0,0	0,0	150,0	150,0	0,0 %
Avustukset yhteensä	75,0	65,0	240,0	175,0	269,2 %

Alvar Aalto -säätiö

Avustuksen suuruus vuodelle 2018 on 75 000 euroa. Avustuksesta 70 000 euroa käytetään vuonna 2018 järjestettävän kansainvälisen Alvar Aalto Symposiumin sekä avoimen kaupunkitapahtuman, Alvar Aalto -viikon toteuttamiseen. Alvar Aalto Symposium järjestetään kolmen vuoden välein. Vuoden 2018 Symposium on järjestyksessään 14. ja sen pääteemana on asuinrakentaminen. Samaan aikaan Alvar Aalto Symposiumin kanssa järjestetään

myös avoin arkkitehtuuriin keskittyvä, vuorovaikutteinen kaupunkitapahtuma, Alvar Aalto -viikko, jossa eri alojen ammattilaiset sekä kaupunkiyhteisöt kohtaavat. Lisäksi avustuksesta varataan 5 000 euroa Aalto-kaupunkien verkostotyöhön.

Jyväskylän kesäyliopistoyhdistys ry

Jyväskylän kesäyliopistoyhdistykselle myönnettävä toiminta-avustus käytetään kesäyliopistotoimintaan,

jonka järjestämät koulutukset täydentävät ja monipuolistavat alueen koulutustarjontaa, nostavat alueen väestön osaamistasoa ja pitävät yllä työelämävalmiuksia.

Jyväskylän katulähetys ry

Jyväskylän katulähetykselle myönnettävä avustus käytetään ruokapankin toiminnan rahoittamiseen.

Määrärahan jakaantuminen palvelualueittain

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Kaupunginhallitus	110,5	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Tapahtumat ja suhdetoiminta	17,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Kaupungin yhteiset	6,6	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Vaalit	0,0	0,0	390,0	390,0	0,0 %
Jyväskylä 2020	544,9	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Toimintatulot yhteensä	679,0	0,0	390,0	390,0	0,0 %
Kaupunginvaltuusto	315,7	499,8	471,0	-28,8	-5,8 %
Kaupunginhallitus	991,2	1 281,9	1 262,6	-19,3	-1,5 %
Kunnallisverotus	3 251,4	3 286,8	2 923,9	-362,9	-11,0 %
Jäsenmaksut ja K-S:n liiton keh.rah.	2 245,4	2 064,2	2 064,2	0,0	0,0 %
Avustukset	82,5	72,5	240,0	167,5	231,0 %
Tarkastuslautakunta	171,3	204,8	182,0	-22,8	-11,1 %
Tapahtumat ja suhdetoiminta	158,3	267,0	177,0	-90,0	-33,7 %
Maaseutuhallinto	139,2	154,2	189,9	35,7	23,2 %
Pelastuspalvelut	11 542,8	11 135,0	11 230,5	95,5	0,9 %
Varamääräraha	1,9	15,0	15,0	0,0	0,0 %
Kaupunginhallitus, varhe-maksut	403,3	335,0	335,0	0,0	0,0 %
Kaupungin yhteiset	20,7	30,0	30,0	0,0	0,0 %
Vaalit	0,0	400,0	630,0	230,0	0,0 %
Jyväskylä 2020	510,5	40,0	40,0	0,0	0,0 %
Toimintamenot yhteensä	19 834,2	19 786,2	19 791,1	4,9	0,0 %
Toimintakate yhteensä	-19 155,2	-19 786,2	-19 401,1	385,1	-1,9 %

Päätöksenteon tuki ja kehittäminen

Toiminnan kuvaus

Päätöksenteon tuki ja kehittäminen -palvelualue jakautuu kolmeen palveluyksikköön; hallintopalvelut, laki- ja kilpailuttamispalvelut sekä strategia ja kehittäminen.

Palveluyksiköiden lisäksi palvelualueen rakenteeseen kuuluu talousarviossa konsernihallinnon yhteiset -menokohta. Menokohtaan on koottu sellaiset menoerät, joita on vaikea kohdistaa suoraan eri palvelualueille. Tällaisia menoeriä ovat mm. konsernihallinnon tilavuokrat, siivous, tietohallinnon ja talouskeskuksen veloitukset, posti- ja telepalvelut sekä toimistotarvikkeet ja kopiokoneiden käyttökulut.

Hallintopalvelut

Hallintopalveluiden tehtävänä on huolehtia kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen, kaupunginhallituksen alaisten neuvostojen, tarkastuslautakunnan ja kaupunginjohtajan sekä osin sivistyksen, perusturvan ja kaupunkirakenteen toimialojen asioiden valmistelu- ja toimeenpanotehtävistä sekä sihteeritehtävistä. Palveluyksikön tehtäviin kuuluvat myös kaupungin asiakirjahallinnon ja kirjaamo- ja arkistotoimen tehtävät sekä vaalien järjestämiseen liittyvät tehtävät. Palveluyksikkö vastaa myös kaupungin kansainvälisen toiminnan kehittämisestä ja koordinoinnista sekä osallistumisesta kansainväliseen yhteistyöhön.

Tulevan vuoden aikana hallintopalveluissa kehitetään edelleen Tweb-järjestelmää tehostamaan päätöksenteon prosesseja. Sähköistä arkistointia laajennetaan Kansallisarkiston päätösten mukaisesti. Paperimuotoisten arkistojen keskittäminen keskusarkistoon Savelaan jatkuu ja yksiköiden arkistotiloista luovutetaan. Asiakas- ja tutkijapalvelu keskitetään keskusarkistoon. Arkistohallinta-ohjelma Yksä otetaan käyttöön. Keskusarkiston hallussa olevista asiakirjakokonaisuuksista laaditaan skannaus- ja digitointistrategia.

Laki- ja kilpailuttamis- palvelut

Palveluyksikön tehtävänä on tuottaa juridista asiantuntijapalvelua kaupungin organisaatioon ja vastata lakiasioiden hoidosta ja kaupungin etujen valvonnasta sopimusosapuolena, tuomioistuimissa ja hallintoviranomaisissa sekä huolehtia hankintojen kokonaisuudesta ja ohjauksesta kaupungin hankintastrategian ja hankintaprosessien mukaisesti. Yksikkö ohjaa ja avustaa toimialoja tarvittavan laki- ja kilpailuttamispalvelun ulkoisen asiantuntijan käytössä.

Strategia ja kehittäminen

Palveluyksikkö vastaa kaupungin strategiaprosessista sekä toteuttaa kaupungin

sovittuja yhteisiä kehitysprojekteja, joissa myös digitalisaation tuomia mahdollisuuksia hyödynnetään. Tehtäviin kuuluu edistää kaupungin hyvinvointityötä ja kaupunkilaisten osallistumista ja vaikuttamismahdollisuuksia, vapaaehtoistoimintaa sekä kaupungin resurssiviisasta toimintaa ja ympäristöjärjestelmätyötä. Lisäksi palveluyksikkö vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelilain mukaisesta hyväksytyjen palvelutuottajien rekisteristä ja palvelusetelitoiminnan sisäisestä kehittämisestä sekä osallistuu myös valinnanvapauskokeilun valmisteluun.

Painopisteinä on kaupunkistrategian periaatteiden (avoimuus, osallisuus, yhdessä tekeminen) mukaisen toimintakulttuurin edistäminen mm. toteuttamalla osallisuusohjelman toimenpiteitä sekä koordinoimalla resurssien viisaan käytön kehittämistoimenpiteitä kaupunkikonsernissa. Palveluyksikössä toteutettavalla hankehallinnan kehittämisellä varmistetaan jatkossa parempi näkyvyys siitä, mitä kehityshankkeita kaupungilla on menossa. Palveluyksikkö osallistuu yhdessä Suomen muiden suurten kaupunkiseutujen kanssa EU:n kaupunkipoliittisten linjausten toteuttamiseen ja merkittävien valtakunnallisten uudistusten valmisteluun.

Määrärahan jakaantuminen palvelualueittain

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Konsernihallinnon yhteiset	144,6	0,0	70,0	70,0	0,0 %
Hallintopalvelut	262,0	262,1	570,2	308,1	117,6 %
Hallinto	258,9	262,1	570,2	308,1	117,6 %
Kansainväliset yhteydet	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Laki- ja kilpailuttamispalvelut	798,7	907,0	657,3	-249,7	-27,5 %
Lakipalvelut	312,6	469,2	337,8	-131,4	-28,0 %
Kilpailuttamispalvelut	486,2	437,8	319,5	-118,3	-27,0 %
Strategia ja kehittäminen	192,0	471,7	457,0	-14,7	-3,1 %
Kehittäminen	1,9	341,7	327,0	-14,7	0,0 %
Klemmari-toiminta	78,2	30,0	30,0	0,0	0,0 %
Arkeen voimaa -toiminta	19,2	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Vapaaehtoistoiminta	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Kehittämis- ja EU -hankkeet	90,9	100,0	100,0	0,0	0,0 %
Toimintatulot yhteensä	1 397,3	1 640,8	1 754,5	113,7	6,9 %
Konsernihallinnon yhteiset	3 032,2	3 138,6	3 172,5	33,9	1,1 %
Hallintopalvelut	1 141,3	1 193,3	1 261,0	67,7	5,7 %
Hallinto	905,1	946,2	1 040,1	93,9	9,9 %
Keskusarkisto	148,9	167,1	140,9	-26,2	-15,7 %
Kansainväliset yhteydet	87,4	80,0	80,0	0,0	0,0 %
Laki- ja kilpailuttamispalvelut	960,1	933,0	927,1	-5,9	-0,6 %
Lakipalvelut	522,0	455,4	448,3	-7,1	-1,6 %
Kilpailuttamispalvelut	438,1	477,6	478,8	1,2	0,3 %
Strategia ja kehittäminen	1 015,1	1 165,1	1 073,7	-91,4	-7,8 %
Kehittäminen	463,8	562,5	499,9	-62,6	-11,1 %
Klemmari-toiminta	53,1	90,0	93,4	3,4	3,8 %
Arkeen voimaa -toiminta	34,7	11,0	11,0	0,0	0,0 %
Vapaaehtoistoiminta	91,5	132,6	170,4	37,8	28,5 %
Kehittämis- ja EU -hankkeet	372,1	369,0	299,0	-70,0	-19,0 %
Toimintamenot yhteensä	6 148,8	6 430,0	6 434,3	4,3	0,1 %
Toimintakate yhteensä	-4 751,5	-4 789,2	-4 679,8	109,4	-2,3 %

Henkilöstöpalvelut

Toiminnan kuvaus

Henkilöstöpalvelut -palvelualue vastaa henkilöstötyön strategisesta johtamisesta sekä tuottaa konkreettisia tukipalveluja toimialoille ja liikelaitoksille. Palvelualue jakautuu kahteen palveluyksikköön; henkilöstöressurssien ohjaus sekä työkyky ja osaaminen.

Palvelualueeseen kuuluvat talousarviossa myös pääluottamusmiehesjärjestelmän ja työsuojeluvaltuutettujen menokohdat, työterveyshuollon palvelut henkilöstölle sekä henkilöstöpalvelujen menokohta. Henkilöstöpalvelut menokohta pitää sisällään mm. henkilöstöpalveluiden johtamat työkyvyn ja osaamisen kehittämisen sekä ammatillisen kuntoutuksen toimenpiteiden kulut, yhteistyötöimikunnan kulut sekä henkilökuntaetuudet.

Henkilöstöressurssien ohjaus

Henkilöstöressurssien ohjauksen tehtävänä on ohjata ja kehittää henkilöstösuunnittelua, rekrytointia, henkilöstön palkitsemista ja palkkausjärjestelmiä sekä muita palvelussuhdeasioita. Tehtäväalueeseen kuuluu myös operatiivisten henkilöstöhallinnon tukipalvelujen tuottaminen toimialoille. Lisäksi kokonaisuuteen kuuluu yhteistoiminnan ohjaus sekä henkilöstötietojärjestelmien hallinta ja kehittäminen.

Työkyky ja osaaminen

Työkyky ja osaaminen -palveluyksikkö vastaa henkilöstön työkyvyn hallinnasta

ja osaamisen kehittämisestä, esimiestyön ja työyhteisöjen tukemisesta ja kehittämisestä sekä työturvallisuuden ja työsuojelun ohjauksesta. Tehtäväalueeseen kuuluu myös työterveyshuollon palvelujen hankinta.

Henkilöstöpalveluiden painopisteenä on vuonna 2018 tukea edelleen entistä paremmin johtamisesta ja arjen esimiestyötä sekä työyhteisöjä. Päämääränä ovat arjen sujuvat käytännöt henkilöstötyön eri osa-alueilla ja esimiestyön hallittavuus.

Hyvällä johtamisella parannetaan työyhteisöjen hyvinvointia ja toimivuutta siten, että työlle ja toiminnalle asetetut tavoitteet saavutetaan ja henkilöstön psykososiaalinen työkuorma on hallittu. Esimiesten valintaan, osaamiseen ja työssä jaksamiseen kiinnitetään systemaattisesti huomiota. Kaikille uusille esimiehille tarkoitettua perehdyttämisohjelmaa jatketaan ja kokemuksia siitä hyödynnetään myös konkariemiesten kanssa. Konkreettisinä kärkinä esimiestyössä on varmistaa, että kaikilla esimiehillä on hallussaan esimiestyön perusvalmiudet ja osaaminen esimiehen rooliin. Tavoitteena on valmentava ja vuorovaihteinen ihmisten johtaminen.

Työyhteisöiltä ja henkilöstöltä edellytettävässä osaamisessa painottuvat työntekijätaidot, itseohjautuvuus yhteisöllisesti, turvallisuusasiat sekä uusien

työtä tukevien työkalujen ja menetelmien haltuunotto. Näissä henkilöstöä tuetaan esimiesten johdolla. Tavoitteena on henkilöstön motivaation, osaamisen ja työkyvyn parantaminen sekä viimeisen vuoden aikana kasvussa olleen henkilöstön sairastavuuden vähentäminen. Työterveyshuollon palvelujen ostamiseen kohdennetaan lisäresursseja vuoden 2018 talousarviossa. Lisäresursseja kohdennetaan pääasiassa korvausluokka 1 (ehkäisevä työterveyshuolto) mukaisiin toimintoihin. Tämä tarkoittaa mm. tarvittavia työpaikkaselvityksiä sekä näihin liittyviä jatkotoimia. Resurssia kohdennetaan myös uuden tartuntatautilain edellyttämällä tavalla henkilökunnan rokotusten tehostamiseen potilaiden suojaksi. Resurssien kohdentamisen lisäksi selkiytetään esimerkiksi leanaamalla ammattillisen kuntoutuksen prosessia tavoitteena vaikuttaa pitkittyneisiin sairauspoissaoloihin aiempaa tehokkaammin.

Henkilöstötyöhön vaikuttavat myös uudet virkaja/tai työehtosopimukset sekä valmistautuminen sote- ja maakuntauudistukseen.

Määrärahan jakaantuminen palvelualueittain

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Henkilöstöresurssien ohjaus	238,7	1 183,8	1 699,3	515,5	0,0 %
Henkilöstöresurssien ohjaus	0,0	1 003,8	834,1	-169,7	0,0 %
Henkilöstöpalvelut	211,8	180,0	232,8	52,8	0,0 %
Päälouottamusmiehet	27,0	0,0	288,5	288,5	100,0 %
Työsuojeluvaltuutetut	0,0	0,0	343,9	343,9	0,0 %
Työkyvyn ja osaamisen kehittäminen	930,3	1 467,2	1 403,7	-63,5	-4,3 %
Työkyvyn ja osaamisen kehittäminen	0,7	467,2	453,7	-13,5	0,0 %
Työterveyshuolto	929,6	1 000,0	950,0	-50,0	-5,0 %
Toimintatulot yhteensä	1 169,0	2 651,0	3 103,0	452,0	17,1 %
Henkilöstöresurssien ohjaus	2 121,7	2 199,2	2 341,4	142,2	6,5 %
Henkilöstöresurssien ohjaus	1 183,4	1 200,4	1 207,1	6,7	0,6 %
Henkilöstöpalvelut	238,6	313,8	373,8	60,0	19,1 %
Päälouottamusmiehet	416,7	414,3	419,9	5,6	1,4 %
Työsuojeluvaltuutetut	283,0	270,7	340,6	69,9	25,8 %
Työkyvyn ja osaamisen kehittäminen	2 265,9	2 422,5	2 677,7	255,2	10,5 %
Työkyvyn ja osaamisen kehittäminen	476,9	532,5	587,7	55,2	10,4 %
Työterveyshuolto	1 789,0	1 890,0	2 090,0	200,0	10,6 %
Toimintamenot yhteensä	4 387,6	4 621,7	5 019,1	397,4	8,6 %
Toimintakate yhteensä	-3 218,5	-1 970,7	-1 916,1	54,6	-2,8 %

Talous ja tietohallinto

Toiminnan kuvaus

Talous ja tietohallinto -palvelualue jakautuu kolmeen palveluyksikköön; talouden ohjaus, tietojohdaminen ja raportointi sekä tarkastuspalvelut. Palvelualueeseen kuuluva tietohallinto toimii nettoyksikkönä.

Talouden ohjaus

Talouden ohjauksen tehtävänä on huolehtia kaupungin talousarvion laadinnasta ja taloussuunnittelusta; talousohjauksesta, seurannasta ja raportoinnista; tilinpäätöksen laadinnasta, rahoituksesta sekä laskennan kehittämisestä. Vuonna 2018 toteutetaan mm. seuraavia kehittämishankkeita:

- raportoinnin kehittäminen tiiviissä yhteistyössä tietojohdamisen tiimin kanssa
- tehtävien organisoimien ja painopisteiden tarkistukset
- perusopetuksen suoritehintaan perustuvan ohjaus- ja palkitsemisjärjestelmän kehittäminen
- toiminnan järjestelmistä (effica) tapahtuvan raportoinnin edelleen kehittäminen laajentaminen
- tuotteistuksen laajentaminen perusturvan toimialalla

Talouden ohjauksen yhteyteen kuuluu myös erillinen talousyksikkö, jonka tehtävänä on huolehtia perusturvatoimialan ja sivistystoimialan (varhaiskasvatus) maksatukseen liittyvistä tehtävistä; ostolaskujen tiliöinnistä, asiakas- ja

myyntilaskutuksesta, asiakasmaksupäätöksistä (TK-sairaala, palveluasuminen, pitkäaikaishoito, päivähoito), yksityisen päivähoiton palvelusetelin suuruuspäätöksistä sekä asiakaspalvelusta ja neuvonnasta.

Tietojohdaminen ja raportointi

Tietojohdamisen ja raportoinnin yksikön tehtävänä on seurata kaupungin toimintaympäristön kehitystä ja ennakoida tulevia muutoksia sekä kehittää ja tuottaa tietoja kaupungin toiminnan ja talouden seuranta varten. Tavoitteena on kehittää tiedolla johtamisen malli ja käyttöönottaa palveluille tarkoituksenmukaiset ja nykyteknologian mukaiset raportointityökalut. Yksikkö vastaa myös potilasasiain toiminnasta sekä perusturvan ict-kehittämisestä (ml. tietoturvasuus).

Tarkastuspalvelut

Kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan alaisuudessa toimii sisäinen tarkastus, joka kuuluu henkilöstöhallinnollisesti konsernihallinnon talous ja tietohallinto -palvelualueeseen. Sisäisen tarkastuksen tehtävät määritellään sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa, jonka kaupunginjohtaja hyväksyy.

Tarkastuslautakunnan alaisuudessa toimiva ulkoinen tarkastus kuuluu myös henkilöstöhallinnollisesti konsernihallinnon talous ja tietohallinto -palvelualueeseen. Ulkoisen tarkastuksen

tehtävänä on avustaa JHTT-tilintarkastajaa hallinnon ja talouden tarkastuksessa ja tarkastuslautakuntaa toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa.

Tietohallinto

Tietohallinto suunnittelee ja tuottaa kaupunkikonsernille, kunnille ja kuntayhteisöille tietojärjestelmä- ja telepalvelujen kehittämis-, ylläpito- ja tukipalveluita. Kaupunkikonsernin ICT-ohjausryhmä, toimialueiden ICT-kehittämisryhmät, digityöryhmä ja tietoturvan työryhmä ohjaavat ja valmistelevat tietohallinnon ja tietojärjestelmien kehittämistoimintaa. Tietohallinto osallistuu aktiivisesti sekä kansalliseen että paikalliseen ict-yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa. ICT-palvelutuotannossa käytetään ulkoisia toimittajia sen ollessa sekä taloudellisesti että toiminnallisesti perusteltua.

Vuoden 2018 keskeisiä lakisäätöisiä kehittämishankkeita ovat mm. EU tietosuoja-asetuksen velvoittavat toimenpiteet ja suomi.fi - palvelujen käyttöönoton laajentaminen sekä uusien palveluiden käyttöönotot.

Tietohallinto osallistuu ja tukee palvelualueiden ict- ja digihankkeita esim. uuden avoimeen lähdekoodiin perusturvan julkaisujärjestelmän käyttöönottoa, kaupunkikonsernin laajuisen asiakkuuden hallinnan (CRM) hankkeen valmiste-

Konsernihallinto

lua ja käyttöönottoa. Avataan kaupungin tietovarantoja avoimeksi dataksi ja kehitetään datan julkaisuratkaisuja yhdenmukaisiksi muiden suurten kaupunkien kanssa. Nykyisten ja tulevien ict-hankkeiden hallintaan on kehitetty uusia työkaluja, joiden avulla projektien resursointi

ja seuranta tehostuu. Palveluprosesseja automatisoidaan ja sisäistä viestintää parannetaan. Tietohallinto osallistuu maakunta- ja sote-uudistuksen sekä uuden sairaalan ict-valmistelutyöhön. Tietohallinnon ohjauksmallin ja ict-palvelutuotannon uudistukseen kehitetään uudenlaisia toiminta-

malleja.

Pilvipalveluiden avulla parannetaan ict-palveluiden skaalautuvuutta ja käytettävyyttä ajasta ja paikasta riippumatta. Kyberturvallisuutta kehitetään yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Määrärahan jakaantuminen palvelualueittain

Talous

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Talouden ohjaus	698,8	918,5	759,5	-159,0	-17,3 %
Talouslyksikkö	751,9	770,1	764,7	-5,4	-0,7 %
Tietojohtaminen ja raportointi	27,0	48,8	56,7	7,9	16,2 %
Tarkastuspalvelut	0,0	0,0	62,1	62,1	0,0 %
Toimintatulot yhteensä	1 477,6	1 737,4	1 643,0	-94,4	-5,4 %
Talouden ohjaus	1 100,3	1 087,4	1 102,7	15,3	1,4 %
Talouslyksikkö	686,0	701,6	710,7	9,1	1,3 %
Tietojohtaminen ja raportointi	221,4	283,5	250,0	-33,5	-11,8 %
Tarkastuspalvelut	217,6	243,1	315,3	72,2	29,7 %
Toimintamenot yhteensä	2 225,4	2 315,6	2 378,7	63,1	2,7 %
Toimintakate yhteensä	-747,7	-578,2	-735,7	-157,5	27,2 %

Tietohallinto

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Toimintatulot	6 413,2	6 167,6	6 777,0	609,4	9,9 %
Toimintamenot	5 289,0	5 339,3	6 092,8	753,5	14,1 %
Toimintakate	1 124,2	828,3	684,2	-144,1	-17,4 %
Poistot	-817,1	-800,0	-800,0	0,0	0,0 %
Netto	307,1	28,3	-115,8	-144,1	-509,2 %

Tunnusluvut ja mittarit

	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Tunnusluvut					
Tietokoneverkon palvelimien lkm	200	194	197	3	1,5 %
Pöytäkoneiden lkm	2 580	2 580	2 428	-152	-5,9 %
Kannettavien tietokoneiden lkm	2 026	2 026	2 242	216	10,7 %
Oppilasverkon työasemat ja mobiililaitteet	4 522	4 600	5 816	1 216	26,4 %
Matkapuhelin lkm	4 699	4 400	4 600	200	4,5 %

Elinkeino ja työllisyys

Toiminnan kuvaus

Elinkeino ja työllisyys -palvelualue jakautuu kolmeen palveluyksikköön: elinkeinoyksikkö, työllisyyspalvelut sekä viestintä, markkinointi ja matkailu.

Lisäksi palvelualueeseen kuuluvat talousarviossa elinkeinopoliittiset avustukset Liikunnan ja kansanterveyden edistämistätiö LIKES:lle, Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU:lle ja Jyväskylän Paviljonkisäätiölle sekä Neste Rallin maailmanmestaruusosakilpailun järjestelyistä aiheutuvat tulot ja menot.

Jyväskylän Paviljonkisäätiö

Paviljonkisäätiön vuotuinen avustus pidetään ennallaan 700 000 eurossa.

Rallin maailmanmestaruusosakilpailun järjestelyt

Jyväskylän kaupungilla on AKK Sports Oy:n kanssa yhteistyösopimus vuosille 2018–2020.

Liikunnan ja kansanterveyden edistämistätiö LIKES

LIKES on voittoa tavoittelematon yleishyödyllinen säätiö, jossa työskentelee päätoimisesti yli 50 korkeasti koulutettua ammattilaista. Säätiöllä ei ole merkittävää omaisuutta eikä pääomaa.

Säätiön tarkoitus on liikunnan ja kansanterveyden edistäminen sekä niiden tutkimuksen tukeminen. Nykyisin säätiön toiminta tapahtuu LIKES-tutkimuskeskuksen kautta, joka on kansainvälisesti tunnettu liikuntatieteellinen ja hyvinvointiteknologian alan tutkimus- ja kehittämislaitos.

LIKESin merkittävimmät toiminnot tällä hetkellä ovat Kunnossa kaiken ikää -ohjelman (KKI) toteuttaminen sekä Liikkuva koulu -hankkeen koordinointi ja liikuntatieteellinen tutkimus.

LIKESin avustus pidetään vuoden 2017 tasolla 40 000 eurossa.

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHUn taustalla on KIHU-säätiö, jonka perustivat Suomen Olympiayhdistys, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylän kaupunki ja LIKES-säätiö opetusministeriön myötävaikutuksella.

Tutkimuskeskuksen tavoitteena on parantaa suomalaisen huippu-urheilun kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä. Yhteistyötä tehdään valmennus- ja urheiluorganisaatioiden sekä tutkimusyksiköiden kanssa.

Pääosa KIHU:n noin 2,5 miljoonan euron budjetista koostuu projekteista ja se rakentuu lähes kokonaan Jyväskylän ulkopuolelta tulevalle rahoitukselle. Laitoksen toiminta on laajentunut merkittävästi viimeisen viiden vuoden aikana.

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus toimii kaupungin liikuntapalvelukeskuksen vuokralaisena kaupungin omistaman Hipposhallin yhteyteen rakennetuissa toimisto- ja varastotiloissa. Kaupunki myöntää vuodelle 2018 toimintaavustusta 166 000 euroa, joka perustuu osaltaan kaupunginhallituksen

(28.3.2011/119) ja Tilapalvelu -liikelaitoksen johtokunnan (4.10.2011/87) päätöksiin Kihun toimitilanhankkeen vuokravastuista.

Elinkeinopolitiikan ohjaus ja kaupunkikehitysalustat

Elinkeinoyksikkö vastaa kaupungin elinkeinopolitiikan ohjauksesta ja koordinoinnista, elinkeinomarkkinoinnista ja sijoittumispalveluista sekä kaupunkikehitysalustoista. Elinkeinoyksikön tehtävä on auttaa ja opastaa yrityksiä eri elinkaaren vaiheissa, tarjota tukea kaupungin palveluiden hyödyntämisessä, kuten kaavoitus, lupa- ja yritystonttiasioissa. Yrityksiä autetaan löytämään liiketoiminnan kehittämiseksi oikea palvelu ja palveluntuottaja mm. palvelusetelimalin avulla.

Kaupungin strategisesti merkittävien hankkeiden, Hippoksen, Kankaan, keskustan kehittämisen ja Kukkulan projektinjohto on elinkeinoyksiköllä. Vuoden 2018 päätehtäviä ovat elinkeinokentän verkostojen vahvistaminen, kotimaisten ja kansainvälisten sijoittumisten lisääminen ja toimintamallin kehittäminen, BusinessJyväskylä-brändin vahvistaminen, yritysten kasvun edistäminen sekä vetovoimaisen tekosysteemin luominen erityisesti kaupunkikehitysalustoilla.

Kankaan hanke on edennyt voimakkaaseen rakentamisvaiheeseen. Asuntorakentaminen on käynnistynyt ennakoitua paremmin,

asemakaavoitus ja kehittäminen jatkuvat edelleen vaiheittain. Tavoitteena vuonna 2018 on seuraavan aluekokonaisuuden Kankaan sydänkortteleiden kaavoitus ja kunnallistekniikan rakentaminen sekä tasainen tontinmyynti. Lisäksi uuden paperitehtaan purkaminen käynnistyy vuoden 2018 alusta. Viisaan Kankaan ratkaisuihin keskitytään sähköiseen lukitukseen sekä identiteetin hallinnan kehittämiseen. Prosenttikulutturiperiaatteiden toimeenpano jatkuu.

Jyväskylän keskustan kehittämisen kolmannen vaiheen painopisteenä on täydennysrakentamisen edistäminen keskustassa, uuden torin kehittäminen sekä keskustan vetovoiman lisääminen yhteistyössä keskustan toimijoiden kanssa, erityisesti liittyen kulttuurisuunnitelmaan.

Hippoksesta muodostuu kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävä, liikunnan-, urheilun-, ja huippu-urheilun osaamiskeskittymä. Tavoitteena on hankkeen saattaminen rakentamisvalmiuteen vuoden 2018 loppuun mennessä.

Uusi sairaala siirtyy pois vanhoista tiloistaan vuonna 2020. Vanhan kiinteistökannan kehittäminen ja alueen maankäytön muutos kestävät useita vuosia. Tavoitteena on kehittää Kukulun eli vanhan sairaalan ja uuden sairaalan kokonaisuudesta kiinnostava ja vetovoimainen terveydenhoidon, hyvinvoinnin ja tutkimuksen kaupunkikehitys- alusta. Hanke on käynnistynyt yhdessä oppilaitosten ja sairaanhoitopiirin kanssa.

Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalvelut vastaa koko Jyväskylän kaupungin työllistämistoiminnasta ja on mukana Monialaisessa yhteispalvelussa 15 muun keskisuomalaisen kunnan, TE-toimiston ja Kelan kanssa. Monialaista yhteispalvelu jatkuu vuoden 2018 loppuun.

Työllisyyspalvelut on työllisyshoidon tuki- ja asiantuntijaorganisaatio, jonka keskeinen tavoite on heikossa työmarkkina- asemassa olevien nuorten ja pitkäaikais-työttömien työllistäminen tai työllistymisen edistäminen. Työllisyyspalvelut tuottaa palveluja itse ja yhteistyössä kumppaneiden ja hankkeiden kanssa. Työttömyyden perusongelma on työpaikkojen liian vähäinen määrä, joten työllisyyspalvelut kehittää yhteistyötä erityisesti pk- ja mikroyritysten suuntaan ns. piilotyöpaikkojen, palkkatuettujen ja työkokeilupaiikkojen löytämiseksi.

Vuonna 2018 työllisyys- palvelujen toiminnassa korostuvat 1) osallistuminen maakunnallisen työllisyshoidon valmisteluun, 2) yhteistyön kehittäminen erityisesti pk-yritysten ja yhdistysten kanssa, 3) Ohjaamo-toiminnan vakiinnuttaminen, 4) maahanmuuttajien työllisyyden edistäminen ja kotoutuslain alaisten maahanmuuttajien palvelujen vakiinnuttaminen osaksi Jyväskylän peruspalvelua, 5) kuntouttavan työtoiminnan prosessien kehittäminen ja 6) ostopalvelujen tehokas hyödyntäminen.

Varataan vähintään 25 000 euroa kesätyöseteliko-

keiluun. Kokeilu toteutetaan kesällä 2018 myöntämällä 250 euron arvoinen kesätyöseteli sadalle yhdeksäsluokkalaiselle. Työnantaja maksaa lopuista palkkaamisen kustannuksista. Kesätyösetelit arvotaan hakijoiden kesken keväällä 2018.

Lisäksi Jyväskylän kaupunki rekrytoi omiin palveluihinsa nuoria kesätyöntekijöiksi (15–28-vuotiaita) aiempien vuosien tapaan. Tähän nuorten kesätyöllistämiseen palkka- ja sivuku- luineen kaupungin palvelu- aluille varataan keskitetysti noin 200 000 euroa. Osa paikoista arvotaan nuoremmille koululaisille ja osaan tehtävistä rekrytoidaan opiskelijoita.

Viestintä, markkinointi ja matkailu

Palveluyksikkö vastaa kaupungin viestinnän, markkinoinnin, matkailun ja tapahtumatoiminnan johtamisesta, ohjauksesta, koordinoinnista ja kehittämisestä sekä toteuttamisesta yhteistyössä muun henkilöstön ja sidosryhmien kanssa sekä vastaanottojen ja muun vieraanvaraisuuden järjestelyistä.

Painopisteitä ovat henkilö- löstöviestintä, valmistelu- ja päätösviestintä, palvelu- viestintä, verkkoviestintä, osallistumista ja vaikuttamista edistävä viestintä, häiriötilanne- ja kriisiviestintä, kaupungin markkinointi ja mainetyö, matkailumarkkinointi, elinkeinomarkkinointi sekä tapahtumatoiminnan kehittäminen.

Vuonna 2018 sähköistä viestintää kehitetään lisäämällä somemarkkinointia,

liikkuvaa kuvaa ja visuaalisuutta, digitaalista vuorovaikutusta sekä sähköistä asiointia. Uusi julkaisujärjestelmä otetaan käyttöön ja www-sivut uudistetaan. Kuntalaisten tiedonsaantia lisätään, mahdollistetaan vuoropuhelua kuntalaisten kanssa ja vahvistetaan elinvoimaa ja myönteistä Jyväskylä-kuvaa. Jyväskylä osallistuu aktiivisesti sote- ja maakuntaudistuksen viestinnän valmisteluun sekä toteutukseen.

Markkinointiyhteistyötä kaupunkiorganisaation sisällä tiivistetään ja lisätään Jyväskylän markkinointia kaupungin ja eri toimijoiden mm. oppilaitosten ja yritysten kanssa. Elinkeinomarkkinointia tehdään yhdessä elinkeinoyksikön kanssa.

Tavoitteena on vahvistaa Jyväskylän mainetta kasvavana elinkeinoalueena, jonne kannattaa sijoittaa ja sijoittua. BusinessJyväskylä tarjoaa tietoa Jyväskylän elinkeinoelämästä, jyväskyläläisistä kärkialoista, kaupunkikehittämisalustoista, kehityshankkeista, menestystarinoista ja Jyväskylän elinkeinoelämän ajankohtaisista asioista. Vuonna 2018 elinkeinomarkkinoin-

nin keskiössä on elinkeinomarkkinoinnin ja BusinessJyväskylä-brändin kehittäminen.

Visit Jyväskylä markkinoi Jyväskylää matkailu- ja tapahtumaseutuna sekä tarjoaa tietoa Jyväskylän seudun käyntikohteista, tapahtumista ja muista matkailupalveluista. Markkinointia rahoitetaan yhteistyössä Laukaan, Muuramen, Hankasalmen, Petäjäveden, Uuraisten ja Toivakan sekä alueen matkailutoimijoiden kanssa. Vuonna 2018 keskitytään kansainväliseen matkailumarkkinointiin, digitaalisten kanavien kehittämiseen, monipuolisen markkinointisisällön tuotantoon, kumppanuuksiin sekä suosittelumarkkinoinnin lisäämiseen. Tavoitteena on kasvattaa ulkomaisten matkailijoiden yöpymisiä Jyväskylän seudulla 12%. Matkailuneuvonta vastaa matkailun kasvokkain tapahtuvasta ja digitaalisesta asiakaspalvelusta sekä sen kehittämisestä. Neuvonnan henkilöstö siirtyy kaupunkirakenteen toimialalta Visit Jyväskylän yhteyteen.

Jyväskylään haetaan aktiivisesti tapahtumia ja lisää kävijöitä sekä markkinoi-

daan Jyväskylää tapahtumakaupunkina. Jyväskylä Convention Bureau -toiminta jatkuu osana tapahtumatoimintaa. Vuonna 2018 tavoitteena on saada Jyväskylään kolme uutta kansainvälistä tai kotimaista isoa tapahtumaa.

Määrärahan jakaantuminen palvelualueittain

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Elinkeinopolitiikan ohjaus	161,3	130,0	274,0	144,0	110,8 %
Elinkeinopolitiikan avustukset	130,0	130,0	90,0	-40,0	-30,8 %
Elinkeinoyksikkö	31,3	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Elinkeinohankkeet	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0 %
KÄY-hanke	0,0	0,0	134,0	134,0	0,0 %
Kaupunkikehitysalustat	833,7	502,5	92,5	-410,0	-81,6 %
Kangas	803,5	490,0	80,0	-410,0	-83,7 %
Hippos	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Kukkula	27,3	12,5	12,5	0,0	0,0 %
Työllisyyspalvelut	2 280,5	1 388,3	1 816,3	428,0	30,8 %
Työllisyyspalvelut, oma toiminta	437,0	243,0	318,0	75,0	30,9 %
Palkkatuettu työllistäminen	1 417,0	960,3	1 160,3	200,0	20,8 %
Työllistämispalvelujen omat hankkeet	397,2	185,0	338,0	153,0	82,7 %
Monialainen yhteispalvelu	29,3	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Viestintä, markkinointi ja matkailu	538,0	477,1	559,3	82,2	17,2 %
Viestintä	297,9	347,1	396,3	49,2	14,2 %
Viestintä ja markkinointi	103,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Visit Jyväskylä	105,7	130,0	130,0	0,0	0,0 %
Jyväskylä Convention Bureau	31,5	0,0	33,0	33,0	0,0 %
Toimintatulot yhteensä	3 813,5	2 497,9	2 742,1	244,2	9,8 %
Elinkeinopolitiikan ohjaus	4 142,7	3 774,3	5 055,9	1 281,6	34,0 %
Elinkeinopolitiikan avustukset	3 461,6	1 215,8	1 340,8	125,0	10,3 %
Elinkeinoyksikkö	681,1	2 448,0	3 454,1	1 006,1	41,1 %
Elinkeinohankkeet	0,0	29,3	83,3	54,0	184,3 %
KÄY-hanke	0,0	44,6	177,7	133,1	298,4 %
IK-hanke	0,0	36,6	0,0	-36,6	-100,0 %
Kaupunkikehitysalustat	2 564,9	1 791,6	1 820,9	29,3	1,6 %
Kangas	1 720,4	1 268,6	1 044,1	-224,5	-17,7 %
Keskusta	144,8	200,1	436,3	236,2	118,0 %
Hippos	654,1	241,2	280,3	39,1	16,2 %
Kukkula	45,6	81,7	60,2	-21,5	-26,3 %
Työllisyyspalvelut	28 109,1	25 642,0	25 246,7	-395,3	-1,5 %
Työllisyyspalvelut, oma toiminta	4 893,9	3 959,8	4 134,3	174,5	4,4 %
Palkkatuettu työllistäminen	2 993,1	2 120,4	2 525,7	405,3	19,1 %
Työllistämispalvelujen omat hankkeet	575,5	570,0	684,5	114,5	20,1 %
Monialainen yhteispalvelu	83,5	79,5	80,4	0,9	1,1 %
Työmarkkinatuon kuntaosuus	18 157,6	16 815,5	15 725,0	-1 090,5	-6,5 %
Avustukset	1 405,4	2 096,8	2 096,8	0,0	0,0 %
Viestintä, markkinointi ja matkailu	1 398,8	1 472,5	1 603,6	131,1	8,9 %
Viestintä	737,2	787,9	776,0	-11,9	-1,5 %
Viestintä ja markkinointi	281,6	172,0	172,0	0,0	0,0 %
Visit Jyväskylä	352,1	512,6	655,6	143,0	27,9 %
Jyväskylä Convention Bureau	27,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Toimintamenot yhteensä	36 215,4	32 680,4	33 727,1	1 046,7	3,2 %
Toimintakate yhteensä	-32 401,9	-30 182,5	-30 985,0	-802,5	2,7 %

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 %	
Mittarit					
Työllistetyt, omat palvelut, henkilötyövuodet lkm	105	90	120	30	33,3 %
Työllistetyt, kuntalisä, henkilötyövuodet lkm	210	475	500	25	5,3 %
Kuntouttava työtoiminta, lkm	390	650	650	0	0,0 %
Työmarkkinatukea saaneet lkm; - 301 pv - 1 000 pv	1 993	1 950	1 700	-250	-12,8 %
- 1 001 pv -	1 623	1 500	1 450	-50	-3,3 %
Asiakkaat, Ohjaus- ja valmennuspalvelut keskim. lkm *		1 800	2 250	450	25,0 %
Aktivointiaste, palveluissa olevien suhde työttömiin työnhakijoihin, % *		27	30	3	11,1 %

* uudet tunnusluvut vuodesta 2017 eteenpäin

PERUSTURVA

Toimialan kuvaus

Perusturvan toimialan tavoitteena on kuntalaisten terveyden, omatoimisuuden, toimintakyvyn, sosiaalisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen. Asiakaslähtöinen toiminta, asiakkaan kuuleminen ja hyvä hoito pyritään toteuttamaan kaikissa tilanteissa. Asiakkaan sosiaalista turvallisuutta ja osallistumista oman hyvinvoinnin parantamiseen tuetaan kaikissa elämän vaiheissa.

Perusturvan toimiala muodostuu viidestä palvelualueesta; sosiaalipalvelut,

perheiden ennaltaehkäisevät sosiaali- ja terveyspalvelut, vanhuspalvelut, avoterveydenhuolto sekä terveyskeskussairaalat. Toimiala vastaa näiden toimintojen osalta Jyväskylän kuntalaisten palveluiden tuottamisesta ja järjestämisestä, lisäksi tuotetaan avoterveydenhuollon, terveyskeskussairaalan sekä neuvola- ja kouluterveydenhuollon toiminnat JYTE-sopimuksen mukaisesti Uuraisten ja Hankasalmen kunnille.

Toimialan talousarvio sisältää lisäksi Jyväskylän kaupungin osalta erikoissairaanhoidon kustannukset ja sopimusohjauksen.

Perusturvan toimiala valmistautuu sote- ja maakuntauudistukseen ja on aktiivisesti mukana maakunnallisessa valmistelussa.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Toimintatulot	66 746,3	51 267,0	50 936,4	-330,6	-0,6 %
Toimintamenot	449 421,3	425 654,4	432 991,7	7 337,3	1,7 %
Toimintakate (sitova taso)	-382 675,0	-374 387,4	-382 055,3	-7 667,9	2,0 %

Toiminnalliset tavoitteet

1. Perusturvan palveluilla tuetaan laajasti yli 75-vuotiaiden kotona asumista. Tavoitteena on, että kotonaan asuvien osuus ylittää 91 prosenttia vuoden 2018 loppuun mennessä. Kaupungin yli 75-vuotiaista asukkaista asuu nykyisin kotonaan 90,7 %.
2. Palvelutuotantoa uudistetaan etupainotteisesti valtakunnallisen sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteiden mukaisesti. Asiakkaiden valinnanva-

pautta lisätään laajentamalla avosairaanhoidon ja sosiaaliohjauksen valinnanvapauskokeilua, ottamalla käyttöön uusia palveluseleitä ja kokeilemalla henkilökohtaista budjetointia vammaispalveluissa. Tavoitteena on, että kaupungin väestöstä 90 % on vuoden 2018 loppuun mennessä valinnanvapauskokeilun valintaoikeuden piirissä. Tällä hetkellä kokeilun piirissä on n. 44 % kaupungin väestöstä.

3. Toimialan palvelutuotanto painottuu ennalta ehkäiseviin ja peruspalveluihin siten, että erikoissairaanhoidon ja erityispalveluiden käyttöä voidaan hillitä. Avosairaanhoidossa tavoitteena on jono- ja viivästyksen pieneminen palveluihin

pääsemisessä siten, että avosairaanhoidon T3-aika (laskennallisesti kolmas vapaa kiireetön vastaanottoaika) sairaanhoitajalle on seitsemän (7) päivää ja lääkärille 21 päivää.

Kaupungin strategian toteuttamishjelma

Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat

Palveluilla tuetaan asiakkaiden kotona asumista ja pärjäämistä raskaampien palveluiden käytön optimoimiseksi.

- Sosiaalihuoltolain mukaisilla palveluilla ehkäistään lastensuojelun avohuollon asiakkuuksia. Tavoitteena on, että lastensuojelun avohuoltoon tulee uusia asiakkaita vähemmän kuin edellisenä vuotena. Vuonna 2016 lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen alkaneita asiakkuuksia oli 557.
- Toimialalla osallistetaan asiakkaita palveluiden kehittämiseen ja toteuttamiseen asiakasryhmissä ja asiakasraudoissa.
- Asumissosiaalisella työllä ehkäistään asiakkaan vuokrien rästiintymistä ja tuetaan asiakasta asunnon säilyttämisessä. Häätöjen ehkäisemiseksi maksettujen rästivuokrien kustannus on pienempi kuin vuonna 2017.
- Lapsiperhe saa tarpeisiinsa vastaavan palvelun. Sen varmistamiseksi palvelutarvearviointiin ja palveluohjaukseen otetaan käyttöön monialainen toimintamalli.
- Vanhuspalveluiden palvelurakenteessa hillitään tehostetun palveluasumisen kasvua ja keskitytään kotona asumisen tukemiseen sekä asiakkaan arjessa pärjäämiseen kuntouttavalla ja toimintakykyä tukevalla työotteella.
- Terveyskeskussairaalaossa tuetaan potilaan kuntoutumista, itsehoitoa ja omaa aktiivisuutta. Päiväsairaala-toimintaa kehitetään ennakoivaan suun-

taan (kaatumisesta, lääkitysarviot, ohjaus, aktivointi), mikä osaltaan tukee kotona asumisen onnistumista mahdollisimman pitkään.

- Avoterveydenhuollossa otetaan vastaanotto- ja hoitotoiminnassa käyttöön uusia toimintamalleja eri toimijoiden kanssa ja vakiinnutetaan jo käyttöön otettuja sähköisiä palveluja.

Palveluissa lisätään ennaltaehkäisevää toimintaa asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

- Asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä edistetään yhdessä kaupungin eri toimialojen kanssa hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden mukaisesti.
- Syvennetään sosiaali- ja terveystieteiden asiakaslähtöistä toiminnallista yhteistyötä. Tavoitteena on, että sosiaaliohjausta on saatavilla kaikilla kaupungin omilla terveysasemilla.
- Perhekeskusverkosto laajenee kolmeen uuteen kaupunginosaan (keskusta, Korpilahti ja Kuokkala).
- Palveluissa hyödynnetään entistä laajemmin digitaalisuutta.
- Terveyskeskussairaalan potilasohjauksessa kerrotaan yksinäisyyttä kokeville henkilöille eri toimijoiden tarjoamista mahdollisuuksista tilanteen helpottamiseksi.
- Keskitettyjen influenssarokotustapahtumien yhteydessä järjestetään terveyden edistämisen tapahtuma.

Raikas ja kasvava elinvoima

Toimialalla syvennetään ja laajennetaan yhteistyötä sekä monituottajuutta yhdessä yrittäjien kanssa.

- Avosairaanhoidossa ja aikuissosiaalityön sosiaaliohjauksessa osallistutaan sosiaali- ja terveysministeriön kärki-

hankkeeseen, jossa pilotoidaan valinnanvapautta. Hankkeen painopisteenä on yrittäjä- ja järjestöyhteistyön lisääminen.

- Ostopalveluissa tiivistetään yhteistyötä palveluntuottajien kanssa palvelutuotannon laadun takaamiseksi.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma 2018

Erikoissairaanhoidon käytön ja sitä kautta kustannusten nousu on riski talousarvion toteutumisellemme suunniteltuna. Mikäli erikoissairaanhoidon kustannukset kasvavat, säästöpainotteet kohdistuvat perusturvan omaan toimintaan. Riskin toteutumisen todennäköisyys on merkittävä. Riskiä pienennetään tehostamalla oman kiireellisen vastaanotto toiminnan toimivuutta ja laajentamalla vastaanottoaikoja sekä parantamalla yhteistyöprosessien koko sujuvuutta perusturvan palveluiden ja erikoissairaanhoidon välillä.

Henkilöstön sairauspoissaolot aiheuttavat riskin palveluiden toimivuudelle koko toimialalla. Sairauspoissaolot sekä rekrytointivaikkeudet vaikeuttavat työnsuunnittelua ja lisäävät toimintamenoja. Henkilöstön sairauspoissaoloihin vaikutetaan työhyvinvoinnin keinoin. Keinoja ovat mm. osaamisen ja esimiestyön kehittäminen, aktiivinen aikainen puuttuminen, työhön palaamisen tukemi-

nen ja työtapaturmien ehkäiseminen. Toimenpiteitä toteutetaan aktiivisessa yhteistyössä työterveyden ja työsuojelun kanssa. Rekrytointia haastavissa ammattiryhmissä (esim. lääkärit) kehitetään yhdessä kaupungin rekrytointipalveluiden kanssa.

Asukkaiden palvelutarpeet kasvavat väestön ikääntyessä ja väestömäärän kasvaessa. Hyvinvointikertomuksessa esille nousseet ns. ”ilkeät ongelmat” eli yksinäisyys, polarisaatio ja päihteiden käyttö lisäävät perusturvapalveluiden tarvetta ja kysyntää. Palvelutarpeiden kasvaessa kysyntään vastataan yhä suuremmassa määrin ostopalveluilla. Ostopalveluiden käyttö aiheuttaa kustannuspaineita ja hidastaa toiminnan painopisteen siirtämistä korjaavista palveluista ennaltaehkäiseviin. Riskinä on, että kalliimpien ns. korjaavien palveluiden käyttö kasvaa. Tilanteeseen vaikutetaan tekemällä tiiviimpää yhteistyötä eri palvelualueiden kesken sekä

rajaamalla ostopalveluiden käyttöä.

Sisäisessä valvonnassa seurataan erikoissairaanhoidon kustannusten kasvua ja omien palveluiden toimivuutta (esimerkiksi esh:n lähetteet, omien palveluiden jonotusajat). Sairauspoissaolojen seuranta tiivistetään ja syihin puututaan nykyistä nopeammin yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Työturvallisuutta ja siten työssä jaksamista seurataan mm. päivittämällä turvallisuussuunnitelmia sekä hankkimalla priorisoidusti tarpeen mukaisia kutsu- ja turvallisuusjärjestelmiä palveluissa.

Riskienhallinnasta vastaa talouspäällikkö ja hallintopäällikkö. Riskien toteutumisesta seurataan säännöllisesti toimialan johtoryhmässä mm. kolmannesvuosikatsausten yhteydessä. Kolmannesvuosikatsauksiin myös kirjataan toimialan riskienhallinnan tilanne, jolloin se tulee myös lautakunnan sekä kaupunginhallituksen tietoon.

Määrärahan jakaantuminen palvelualueittain

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Perusturva yhteiset	628,1	67,5	67,5	0,0	0,0 %
Sosiaalipalvelut	19 252,9	10 690,2	10 540,2	-150,0	-1,4 %
Vanhuspalvelut	21 885,6	22 185,3	22 157,3	-28,0	-0,1 %
Perheiden ennaltaehk. sos. ja terv.palvelut	1 987,1	1 575,9	1 632,9	57,0	3,6 %
Avoterveydenhuolto	16 537,6	12 441,0	12 246,4	-194,6	-1,6 %
Erikoissairaanhoido	354,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Terveyskeskussairaalat	6 100,2	4 307,1	4 292,1	-15,0	-0,3 %
Toimintatulot yhteensä	66 746,3	51 267,0	50 936,4	-330,6	-0,6 %
Perusturva yhteiset	3 166,6	4 010,9	3 995,7	-15,2	-0,4 %
Sosiaalipalvelut	98 464,3	83 227,5	85 447,8	2 220,3	2,7 %
Vanhuspalvelut	89 302,4	86 383,4	87 371,8	988,4	1,1 %
Perheiden ennaltaehk. sos. ja terv.palvelut	14 169,0	13 813,9	15 197,1	1 383,2	10,0 %
Avoterveydenhuolto	65 273,9	56 477,1	59 219,8	2 742,7	4,9 %
Erikoissairaanhoido	152 278,8	156 900,8	156 167,8	-733,0	-0,5 %
Terveyskeskussairaalat	26 766,3	24 840,8	25 591,7	750,9	3,0 %
Toimintamenot yhteensä	449 421,3	425 654,4	432 991,7	7 337,3	1,7 %
Perusturva yhteiset	-2 538,5	-3 943,4	-3 928,2	15,2	-0,4 %
Sosiaalipalvelut	-79 211,4	-72 537,3	-74 907,6	-2 370,3	3,3 %
Vanhuspalvelut	-67 416,8	-64 198,1	-65 214,5	-1 016,4	1,6 %
Perheiden ennaltaehk. sos. ja terv.palvelut	-12 181,9	-12 238,0	-13 564,2	-1 326,2	10,8 %
Avoterveydenhuolto	-48 736,3	-44 036,1	-46 973,4	-2 937,3	6,7 %
Erikoissairaanhoido	-151 924,0	-156 900,8	-156 167,8	733,0	-0,5 %
Terveyskeskussairaalat	-20 666,2	-20 533,7	-21 299,6	-765,9	3,7 %
Toimintakate yhteensä	-382 675,0	-374 387,4	-382 055,3	-7 667,9	2,0 %

Perusturva yhteiset

Toiminnan kuvaus

Perusturvan toimialan hallintoon on kohdennettu palvelualueiden yhteisiä kustannuksia, jotka ovat palveluille yhteisiä (mm. konsernihallinnon tukipalveluiden

kustannuksia, eläkeperusteisia maksuja, sekä vakuutusmaksuja). Kokonaisuuteen sisältyy perusturvalautakunnan sekä toimialan

hallinnon henkilöstön kustannukset.

Sosiaalipalvelut

Toiminnan kuvaus

Sosiaalipalveluilla edistetään asukkaiden arjessa selviytymistä, omatoimisuutta ja toimintakykyä. Heikoimmassa asemassa oleville järjestetään heidän tarvitsemansa tuki. Palvelut tuotetaan omina ja ostopalveluina. Palveluyksikköjä ovat aikuissosiaalityö ja kuntouttavat palvelut, lastensuojelun palvelut sekä

vammaispalvelut. Henkilöstö työskentelee asiakaslähtöisesti, moniammatillisesti ja verkostoituneesti. Omassa toiminnassa tapahtuvan kehittämistoiminnan lisäksi palveluja kehitetään hankkeissa eri rahoituslähteitä hyödyntäen. Uusia toimintamalleja ideoidaan ja pilotoidaan aktiivisesti.

Palveluiden yhteisiä painopistealueita ovat osallisuuden edistäminen, kotona asumisen tukeminen, sosiaalinen kuntoutus ja digitaalisuuden edistäminen palveluissa.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Aikuissosiaalityön henkilöstö uudistaa sosiaalisen osallisuuden ja kuntoutumisen menetelmiä. Kehittäjäasiakkaat ja kokemusasiantuntijat osallistuvat palveluiden arviointiin ja kehittämiseen. Sosiaaliohjaus on mukana valinnanvapauskokeilussa. Nuorten Ohjaamoon osallistutaan sosiaaliohjauskokeiluna. Sosiaalisen kuntoutuksen menetelmien toimiva romanipalvelu vakinaistetaan. Terveysasemien kanssa kehitetään sosiaaliohjauksen ja lääkäreiden yhteisasiakaspalvelua Skype-yhteydellä.

Asunnottomuutta ennaltaehkäistään toteuttamalla Jyväskylän kaupungin ja valtion sopimaa toimenpiteohjelmaa. Asunto ensiperiaate viedään osaksi palveluprosesseja. Lisäksi pilotoidaan kotona tehtävää päihteiden katkaisuhuitoa KotiKonstia. Jyväskylän asunnottomuuden ennaltaehkäisyn strategian keskeisiä asiakasryhmiä ovat va-

pautuvat vangit, oleskeluluvan saaneet pakolaiset, päihde- ja mielenterveyskuntoutujat. Asiakastyön toimintamuotona on liikkuvatyö.

Lastensuojelun palveluissa vahvistetaan lasten ja nuorten osallisuutta ja kokemusasiantuntijat ovat mukana palveluiden kehittämisessä. Sähköisillä palveluilla (mm. chat ja facebook) pyritään tavoittamaan entistä suurempi osa asiakkaista. Roidu-asiakaspalautejärjestelmä mahdollistaa asiakkaille nopean palveluarvioinnin heti palvelutapahtuman jälkeen.

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö osallistuu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen systemisen sosiaalityön pilottihankkeeseen, joka kuuluu Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaan (LAPE). Asiakaslähtöisessä toimintamallissa hyödynnetään perheterapeutteja, dialogisia sekä

narratiivisen ja ratkaisukeskeisen terapian menetelmiä.

Päiväkuntoutus Paatin päättyessä kehittämispilotista saatuja hyviä toimintamalleja hyödynnetään jatkossa Mattilan perhetukikodin tuetun asumisen perheyksikössä. Palvelu täydentää osaltaan perheille tarjottavaa avokuntoutusta. Talousarvio mahdollistaa perheille ostettavat laitospalvelut.

Hovilan nuorisokodin psykologityön kehittämishanke jatkuu 31.7.2018 saakka. Hankkeessa kehitetään moniammatillista arviointimallia. Sijaishuollon kokemusasiantuntijanuorten kehittäjäryhmän tavoitteena on luoda laitospalveluihin palautejärjestelmä, jossa vertaisarviointia hyödyntäen toteutuu asiakasnuorten osallisuus.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten määrä on kääntynyt kasvuvuon viime vuosina (2016:487). Sijaishuollon

palvelutarpeita pyritään ehkäisemään ja vähentämään lastensuojelun avohuollon tukitoimilla, sekä siirtämällä jälkihuollossa olevia nuoria sijaishuoltopaikoista kevyemmän tuen piiriin niissä tilanteissa joissa se on mahdollista.

Vammaispalveluissa työskentelyn painopistealueet ovat asiakkaan osallisuus, kommunikaatiovalmiuksien vahvistaminen, viestinnän kehittäminen ja tehostaminen sekä päivä- ja työtoiminnan rakenteiden tarkastelu ja toiminnan kehittämisen.

Asiakkaan osallisuutta edistetään henkilökohtaisen budjetoinnin laajentamisella uusille asiakkaille vammaisten päiväaikaisessa toiminnassa sekä lisäämällä kehitysvammaisten työllistymistä tuettuun työhön, siirtymistä avotyöstä palkkatyöhön. Asiakasraatitoimintaa laajennetaan myös muiden vamma-

ryhmien kuin kehitysvammaisten edustajilla. Vammaispalvelun sosiaalityö, Korpilahden asumisyksiköt ja toimintakeskus osallistuvat maakunnalliseen ESR-rahoitteeseen Pro Sos -hankkeeseen, jossa lähtökohtana on asiakkaan osallisuus.

Henkilöstön kommunikaatiovalmiuksia vahvistetaan ja kommunikaatiopasit otetaan käyttöön yksiköissä vaiheittain. Viestinnän kehittämisessä ja tehostamisessa toteutetaan Marginaalista osallisuuteen -tutkimushanke yhdessä Jyväskylän yliopiston kieli- ja viestintätieteiden laitoksen kanssa.

Päivä- ja työtoiminnan rakenteiden tarkastelu ja tarpeen mukainen muutos aloitetaan vuoden 2018 aikana. Näin valmistaudutaan tulevaan valinnanvapauslainsäädäntöön sekä sote- ja maakuntauudistukseen. Vammaispalvelut osallistu-

vat KSLAPE-hankkeen erityis- ja vaativamman tason palveluiden kehittämiskokonaisuuteen.

Vammaispalveluihin rekrytoidaan psykologi itsemääräämistä koskevan lain mukaisesti. Psykologipalvelu tukee ja vahvistaa asumis- ja päivätoimintayksiköiden asukkaiden hyvinvointia ja henkilöstön osaaamista.

Talousarviossa on varauduttu kehitysvammaisten lasten asumispalveluiden lisäämiseen. Talousarvio mahdollistaa palvelutarpeisiin perustuvan ostopalveluiden käytön maltillisen kasvun lastensuojelun sijaishuollossa sekä vammaispalveluiden asumispalveluissa ja avustajatoiminnassa. Kasvaviin palvelutarpeisiin ja kustannusten kasvuun vastataan myös omaa toimintaa kehittämällä. Sosiaalihuoltolain mukaisilla palveluilla pyritään ehkäisemään lastensuojelun asiakkuuksia.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 euroa	%
Tunnusluvut					
Yksin kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset	487	<427	<487	60	14,1 %
Aikuissosiaalityön vertaisryhmät	-	11	11	0	0,0 %
VPL:n kuljetuspalveluasiakkaat	1 768	1 900	1 900	0	0,0 %
Henkilökohtaisen budjetoinnin asiakkaat	-	5	10	5	100,0 %
Lotilan nuorisokodin avotyön asiakasnuoret	125	120	120	0	0,0 %
Mittarit					
Sijaisperheisiin sijoitettujen osuus huostaanotetuista lapsista	-	>60 %	>60%	0	0,0 %
Aikuissosiaalityön ryhmiin osallistuneiden määrä	-	110	120	10	9,1 %
Lastensuojelun ostopalveluiden osuus menoista	54 %	52 %	52 %	0 %	0,0 %
Nuorisokotien käyttöaste	98 %	96 %	96 %	0	0,0 %
Lotilan nuorisokodin avotyön jälkeen kodin ulkopuolelle sijoitettavat nuoret <10% palvelua saaneista	14 %	<10%	<10%	0	0,0 %
VPL:n kuljetuspalveluasiakkaat €/asiakas	1 422	1 208	1 208	0	0,0 %
Henkilökohtaisen budjetoinnin piirissä on 100 % enemmän asiakkaita kuin edellisenä vuonna	-	5	10	5	100,0 %
Kehitysvammaisten omien asumisyksiköiden käyttöaste	97 %	98 %	98 %	0	0,0 %

Vanhuspalvelut

Toiminnan kuvaus

Vanhuspalvelujen palvelualue tukee iäkkäiden asukkaiden kykyä elää arvokkaasti ja omatoimisesti kotona pidempään oikea-aikaisilla ja riittävillä palveluilla sekä järjestää tarpeen

mukaisesti ympärivuorokautista asumista ja hoitoa. Palvelut tuotetaan omina ja ostopalveluina.

Vanhuspalvelujen palvelualue jakaantuu kahteen

palveluyksikköön: palveluohjaus ja kotona asumisen tukeminen sekä ympärivuorokautinen asuminen ja hoito.

Palveluohjaus ja kotona asumisen tukeminen -palveluyksikkö		Ympärivuorokautisen asuminen ja hoito - palveluyksikkö		
AIKA ENNEN SÄÄNNÖLLISIÄ PALVELUITA	1.NIVEL Keskitetty palveluohjaus	SÄÄNNÖLLINEN PALVELUNTARVE	2.NIVEL SAS-toiminta	YMPÄRIVUOROKAUTINEN PALVELUNTARVE
Hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn edistäminen sekä ennaltaehkäisevät palvelut		Säännöllinen kotihoito - Oma toiminta (n. 1000) - Ostopalvelut (n. 400) - Palveluseteli (n. 50) * Yli 75-vuotiaista 973 eli n. 10% ikäluokasta kotihoiton piirissä		Toimintayksiköt: - <u>Pitkäaikaishoito</u> 114 paikkaa - <u>Tehostettu palveluesuminen</u> *Oma toiminta 586 paikkaa *Ostopalvelu n. 450 paikkaa *Palveluseteli 75 paikkaa
Päiväkeskukset(n.500), turvapalvelut(n.1200), omaishoidon tukeminen (n. 750) ja lyhytaikainen perhehoito				
Lääkäripalvelut, valvonta, ostopalvelujen ohjaus				
Varahenkilöyksikkö, tietotuotanto ja viestintä				

(sulussa asiakasmäärät)

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Vuoden 2016 lopussa (31.12.) kotona asuvien yli 75-vuotiaiden osuus oli 90,7 % ikäluokasta (10 228). Ennusteen mukaan vuonna 2020 iäkkäitä yli 75-vuotiaita on 11 307 asukasta, 14 840 asukasta vuonna 2025 ja 17 325 asukasta vuonna 2030. Myös yli 80-vuotiaiden ja yli 85-vuotiaiden asukkaiden määrät lisääntyvät voimakkaasti.

Talousarviovuonna kotona asumista ja kuntouttavaa

hoitoa sekä toimintakyvyn edistämistä tuetaan strategian mukaisesti. Vuoden lopussa 2016 säännöllisen kotihoiton palveluita sai 8 prosenttia 75 vuotta täytäneistä.

Henkilöstön sairauspoissaoloihin vaikuttamalla, varahenkilöstön käytön tehostamisella ja työhyvinvointia kehittämällä tavoitellaan sijaiskustannusten alenemista. Hoitotyön osaamisen kehittäminen on keskeinen

tavoite, jotta vastataan entistä monisairaampien asiakkaiden tarpeisiin. Varahenkilö- ja palveluohjausresursseja vahvistetaan. Henkilöstöressin lisäyksellä varaudutaan ikääntyneen väestön palvelutarpeiden kasvuun sekä asiakasprosessien sujuvoittamiseen. Samalla vähennetään työn kuormittavuutta henkilöstön osalta.

Palvelusetelin ja puitesopimuksen mukaisia hintoja

korotetaan indeksikorotuksella.

Tulokertymä vanhuspalveluissa alenee vuosittain mm. 0-maksuluokan asiakkaiden lisääntyessä.

Palveluohjaus ja kotona asumisen tukeminen

Omaishoidon kehittäminen on keskeistä. Omaishoidontukeen oikeutettuja hoitajia on yli 800. Omaishoidon ja perhehoidon tukimäärää sekä -keinoja lisätään ja monipuolistetaan.

Hallituksen kärkihanke Kukoistava kotihoito tuo uusia toimintamalleja palveluohjauksen ja kotihoidon työn tehostamiseksi. Kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmä kehittää edelleen toimintamallien tehostamista.

Vanhusten päiväkeskus-toimintaa kehitetään. Uutena päiväkeskuksena on tarkoitus aloittaa Kankaan alueella ns. Klubi, jossa otetaan entistä vahvemmin huomioon iäkkäiden osallisuus ja yhteistyö järjestöjen kanssa. Osana hyvinvointisuunnitelman toteuttamista aloitetaan päivä-

keskusten kehittäminen hyvinvointi – ja kulttuurikeskuksiksi. Päiväkeskusten kehittämisen yhteydessä arvioidaan päiväkeskusten määrä ja sijoittuminen asuinalueilla.

Kotihoidossa kehitetään omaa toimintaa tehostamalla työajan käyttöä.

Ympäri vuorokautinen asuminen ja hoito

Vanhuspalveluiden palvelurakenteen mukaisesti laitospaikkojen määrää ja tehostetun palveluasumisen kasvua hillitään. Koska asiakkaat asuvat ja heille tarjotaan palveluita yhä enemmän ja pidempään kotihoidossa, ympärivuorokautisiin palveluihin tullessaan heidän toimintakykynsä ja terveydentilansa on entistä alhaisempi. Hoitoketjun kehittämiseksi muutetaan osa eljon pitkäaikaishoidon paikoista lyhytaikaispaikoiksi. Tämä mahdollistaa tarvittaessa asiakkaan nopean siirron terveyskeskussairaalaan, lisää tarvittavia paikkoja omaishoidon vapaiden antamiseksi, kehittää saat-tohoitoa ja tukee kotihoidon

kriisitilanteita. Pitkäaikashoidon ja tehostetun palveluasumisen jonotusaika on lain mukaisesti enintään 3 kuukautta.

Uudet tehostetun palveluasumisen yksiköt valmistuvat vuoden aikana. Väkkärän palvelukeskus muuttaa Sampoharjuun ja paikkamäärä lisääntyy 7 paikalla. Kyllikinkadun palvelutalon asukkaat muuttavat Piippurannan tehostetun palveluasumisen yksikköön, paikkamäärä pysyy samana. Yksiköissä tavoitellaan uusia toimintamalleja hyödyntäen digitaalisuutta.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 %	
Tunnusluvut					
Omaishoidon tuen saajat 31.12.	742	740	775	35	4,7 %
Omaishoidon tuen yli 75-v hoidettavat vuoden aikana (% ikäluokasta)	3,0 %	3,0 %	3,1 %	0,1 %	3,3 %
Perhehoito, hoitovuorokaudet	2 092	2 400	2 500	100	4,2 %
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneistä (%)	90,7 %	91,00 %	91,00 %	0	0,0 %
Säännöllisen kotihoidon asiakastunnit					
oma toiminta	212 352	254 400	233 490	-20 910	-8,2 %
ostopalvelut	104 252	96 000	116 910	20 910	21,8 %
palvelusetelit	23 917	30 000	24 000	-6 000	-20,0 %
Säännöllisen kotihoidon asiakasmäärä (31.12.)					
oma toiminta	990	1 300	1 177	-123	-9,5 %
ostopalvelut	441	430	563	133	30,9 %
palvelusetelit	46	50	55	5	10,0 %
Säännöllisen kotihoidon yli 75-vuotiaat asiakkaat vuoden aikana (ikäluokasta)	15,9 %	16,0 %	16,0 %	0	0,0 %
Säännöllisen kotihoidon yli 75-vuotiaat asiakkaat ikäluokasta 30.11. (THL)	8,1 %	11,0 %	11,0 %	0	0,0 %
Ympäri vuorokautinen asuminen ja hoito, hoitopäivät					
(1) Tehostettu palveluasumien (24/7)	362 560	406 230	405 100	-1 130	-0,3 %
oma toiminta	192 748	204 604	212 000	7 396	3,6 %
ostopalvelut	140 659	171 696	163 900	-7 796	-4,5 %
palvelusetelit	29 153	29 930	29 200	-730	-2,4 %
(2) Pitkäaikaishoito	57 290	41 610	35 610	-6 000	-14,4 %
Ympäri vuorokautinen asuminen ja hoito, yli 75-vuotiaat					
Ympäri vuorokautinen asuminen ja hoito yhteensä (31.12.)	9,2 %	10,9 %	10,9 %	0,0 %	0,0 %
tehostettu palveluasuminen (24/7)	8,2 %	9,9 %	10,0 %	0,1 %	1,0 %
pitkäaikaishoito	1,0 %	1,0 %	0,9 %	-0,1 %	-10,0 %
Mittarit					
Kotihoito, tehokkuus (asiakastyön osuus)	53,0 %	60,0 %	60,0 %	0	0,0 %
Käyttöaste					
lyhytaikainen hoito (Akseli ja Elina)	98,6 %	98,0 %	98,0 %	0	0,0 %
tehostettu palveluasuminen, oma tuotanto	97,2 %	98,0 %	98,0 %	0	0,0 %
pitkäaikaishoito	99,5 %	100,0 %	100,0 %	0	0,0 %
Jonotusaika palveluihin		max 90 vrk	max 90 vrk		
palveluasuminen		40	40	0	0,0 %
pitkäaikaishoito		20	20	0	0,0 %

Perheiden ennalta ehkäisevät sosiaali- ja terveystalvet

Toiminnan kuvaus

Perheiden ennaltaehkäisevät sosiaali- ja terveystalvet vastaavat lasten, nuorten ja perheiden yksilöllisen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämisestä, ylläpitämisestä ja tukemisesta. Palvelualueella on kaksi palveluyksikköä: neuvolat, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ja sekä psykososiaaliset talvet.

Kansallisen Lapsi- ja perhepalveluiden -muutosohjelman mukaisesti vuosina 2017–2018 uudistetaan lasten, nuorten, aikuisten sekä perheiden talvet siten, että peruspalveluiden vahva osaaminen nivotaan yhteen kehitystä tukeviin, ongelmia ja häiriöitä ehkäiseviin ja korjaaviin palveluihin yli sektorirajojen. Muutosohjelma edistää mm. perhekeskusmallin mukaista palvelurakennetta.

Neuvolat, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto- palveluyksikön tehtävä on lapsen, nuoren ja perheen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen tarvelähtöisesti. Päätoimintamuotoina ovat terveystarkastukset, asiakkaiden tukeminen oman terveyden hoitamiseen sekä tarvittaessa ohjaaminen erityis- tai tuki- palveluiden käyttöön. Lisäksi palveluyksikkö vastaa naisten terveystarkastuksista ja matkailijoiden rokotusten järjestämisestä.

Psykososiaaliset talvet antavat moniammatillisesti tuotettuja, asukkaiden tarpeet huomioivia ja oikein kohdennettuja psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin talvet lapsiperheille, aikuisväestölle, opiskelijoille sekä heidän kanssaan työskenteleville yhteistyöta-

hoille. Osa talvetuista toteutuu maakunnallisesti ja talvetuissa on käytössä talvetusetelitoimintaa. Psykososiaalisia talvetuja ovat psykologitalvet, kasvat- ja perheneuvontatalvet, lapsioikeudelliset talvet, varhaisen tuen talvet (lapsiperheiden kotitalvet ja perheohjaus) sekä nuorisovastaanotto.

Koko palvelualueella jatketaan talvetuprosessien uudistamista, kuvausta, kustannusten avaamista ja talvetuiden tuotteistamista osana maakunnallista sote- muutoksen valmistelua. Asiakkaiden osallisuutta edistetään talvetuiden uudistamisessa. Sosiaalisen median kanavia hyödynnetään asiakasviestinnässä ja otetaan käyttöön uusia sähköisiä talvetuita.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Neuvolatalvetuihin asiakkaiden puhelimitse ja sähköisesti tapahtuvia yhteydenottomahdollisuuksia uudistetaan keskitetyllä call-center-toiminnalla. Äitiysneuvolassa pilotoidaan ja otetaan käyttöön nykyistä paremmin asiakkaan tarpeet huomioiva talvetumalli. Äitiys- ja lastenneuvolan terveystarkastukset toteutetaan ympärivuotisesti ja oikea-aikaisesti il-

man loma-aikojen talvetuiden supistuksia sijaisresursseja vahvistamalla. Vuonna 2017 perustetun keskitetyn ehkäisy- ja perhesuunnitteluneuvolan toiminnan sujuvoittaminen ja seksuaaliterveysneuvonnan monipuolistuminen mahdollistuvat yhden terveydenhoitajan lisäyksellä. LAPE-hankkeen kanssa yhteistyössä kehitetään mm. perhevalmennusta ja perhe-

keskustoimintaa. Vaajakoskelle vuonna 2018 valmistuvan uuden terveystalvetman (Sampoharju) suunnittelussa ollaan mukana neuvola- ja psykologitalvetien osalta.

Kouluterveydenhuollossa hyödynnetään laajojen terveystarkastusten luokkayhteenvetoja koulukohtaisesti monialaisessa hyvinvointityössä. eKoutsi-hankkeessa edistetään mobiilisovellusten käyttöä osana oppilaille

suunnattua terveysneuvontaa. Kouluterveydenhuolto on mukana monialaisessa maakunnallisessa ylipainoisille lapsille ja heidän perheilleen suunnatussa kampanjassa. Koulujen saneeraus- ja uudisrakennussuunnitteluun osallistutaan kouluterveydenhuollon toimitilojen osalta (Savulahden päiväkotikoulu, Kangasvuoren päiväkotikoulu, Kuokkalan yhtenäiskoulu, Keljonkankaan yhtenäiskoulu ja Vesangan koulu). Lisääntyneen oppilasmäärän ja uusien kouluterveydenhuollon tehtävien vuoksi palveluihin lisätään yksi kouluterveydenhoitaja ja yksi koululääkäri. Asiakas-asetelin käyttömahdollisuutta selvitetään kouluterveydenhuollon lääkärintarkastusten järjestämisessä.

Opiskelijoiden mielenterveyspalveluja lisätään yhden psykiatrisen sairaanhoitajan työpanoksella. Opiskeluterveydenhuollon lääkäriyötä kohdennetaan myös akuuttivastaanotoille ja lisätään monialaista verkostoyhteistyötä lisäämällä opiskeluterveydenhuoltoon yksi lääkäri 1.9.2018 alkaen. Opiskeluterveydenhuolto on mukana valtakunnallisessa ODA-hankkeessa, jossa kehitetään ja testataan sähköistä sukupuolitautilien oirearvion ja hoito-ohjeistuksen käyttöönottoa asiakastyössä. Opiskeluterveydenhuollosta osallistutaan lukioverkon muutosten suunnitteluun opiskeluhuollon toimitilojen osalta. Opiskeluterveydenhuollon sulkuajoista luovutaan.

Vuonna 2017 on pilotoitu alle 20-vuotiaiden jyväs-

läläisten maksuttoman ehkäisyn aloitus ja kokeilu vakiinnutetaan osaksi palveluja ja laajennetaan 20 vuotta täyttäneisiin. Vesirokkorokotukset toteutetaan osana kansallista rokotusohjelmaa.

Psykososiaalisissa palveluissa lisätään sähköisiä palveluja mm. psykologipalveluissa ja nuorisovastaanotolla. Itsehoito-ohjelmien lisäksi asiakkailta on mahdollisuus nettiterapioihin ja nuorten chatiin. Nuorten mielenterveyttä ja päihdeongelmia ehkäiseviä ryhmätoimintoja laajennetaan ja vakiinnutetaan. Nuorten ja nuorten aikuisten matalankynnyksen mielenterveys- ja päihdepalveluihin lisätään yksi psykologi ja yksi psykiatrisen sairaanhoitaja sekä aikuisten perusterveydenhuollon psykologipalveluihin lisätään yksi psykologi.

Varhaisen tuen palvelun rakenteellista uudistamista jatketaan toteuttamalla kotipalvelun ja perheohjauksen yhteinen palveluohjaus ja lisäämällä perhekohtaista yhteistyötä. Lapsiperheiden kotipalvelussa säännöllisen kotipalvelun osuus myönnettystä kotipalveluista on kasvanut ja se on 40 %:a kaikesta kotipalvelusta. Kotipalvelun monituottajamalli arvioidaan. Kouluikäisiin ja heidän perheisiinsä suunnattua perheohjausta kehitetään yhteistyössä perheiden ja koulujen oppilashuollollisten toimijoiden kanssa. Perhesosiaalityötä tehdään osana sosiaalihuollollisia palveluita ja palveluihin lisätään yksi sosiaalityöntekijä ja yksi perheohjaaja.

Yhteistyössä sosiaalipalveluiden kanssa toteutetaan palvelutarpeen arvioinnin työtapa.

Perheneuvolapalvelun asiakasohjausta uudistetaan tavoitteena lyhentää palveluun pääsyn odotusaikoja ja lisätä asiakasmääriä. Syksyllä 2017 perustettu neuropsykiatrisen palveluseteli laajenee, ohjaukset tulevat psykososiaalisten palveluiden lisäksi oppilas- ja opiskeluhuollosta, kouluterveydenhuollosta ja lastensuojelusta. Palveluohjaus tapahtuu perheneuvolan palveluohjauksen kautta.

Eroauttamispalveluiden maakunnallinen verkosto toimii osana LAPE-muutosohjelmaa. Toiminnassa on painopisteenä asukasnäkökulma ja uudenlaisten työmenetelmien hakeminen ja osaamisen syventäminen. Lapsioikeudellisessa palvelussa otetaan käyttöön palveluun sopiva perheasiansovittelun malli.

Talousarvio mahdollistaa lasten, nuorten ja opiskelijoiden mielenterveyspalveluiden ja perheiden sosiaalihuollollisten palveluiden paremman saatavuuden ja yhteistyön muiden toimijoiden kanssa. Talousarvion mukaiset henkilöstölisäykset toteutuvat pääosin vuoden alusta. Palvelutarpeiden kasvuun vastataan mm. prosessien sujuvoittamisella, asiakassegmentoinnilla, sähköisten palveluiden lisäämisellä ja henkilöstön työhyvinvointiin vaikuttamisella.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Tunnusluvut					
Käynnit perhesuunnitteluneuvolassa	7 113	8 500	8 500	0	0,0 %
Käynnit äitiysneuvolassa	23 032	23 000	23 000	0	0,0 %
Käynnit lastenneuvolassa	47 126	47 000	46 000	-1 000	-2,1 %
Käynnit kouluterveydenhuollossa	44 337	47 000	47 500	500	1,1 %
Käynnit opiskeluterveydenhuollossa	20 315	22 000	22 500	500	2,3 %
Perheneuvolan asiakkaat (Jyväskylä ja muut)	2 730	3 050	3 050	0	0,0 %
Perhetyön asiakasperheet	304	400	680	280	70,0 %
Lapsiperheiden kotipalvelun asiakkaat	585	800	700	-100	-12,5 %
Valvottujen tapaamisten asiakasmäärä	68	80	90	10	12,5 %
Perheneuvolan odotusaika (viikkoina)	6	5	4	-1	-11,1 %
Nuorisovastaanoton asiakasmäärä	255	330	490	160	48,5 %
Neuropsykiatrisen tuen palvelusetelien määrä		10	60	50	500,0 %
Mittarit					
Lastenneuvoloiden laajojen terveystarkastusten toteutumis-% suhteessa 4kk:n, 18 kk:n ja 4v:n määrään	53 %	75 %	80 %	5 %	6,7 %
Neuvoloiden kotikäyntien toteutumis-% suhteessa syntyneiden määrään	30 %	40 %	50 %	10 %	25,0 %
Kouluterveydenhuollon laajojen terveystarkastusten toteutumis-% suhteessa oppilasmäärään/ lukuvuosi	99 %	90 %	99 %	9 %	10,0 %
Kouluterveydenhuollon määräaikaistarkastusten toteutumis-% suhteessa oppilasmäärään/lukuvuosi	99 %	90 %	99 %	9 %	10,0 %
Lapsiperheiden säännöllisen kotipalvelun %-osuus koko kotipalvelun tuntimääristä	24 %	30 %	45 %	15 %	50,0 %
Perhetyön asiakkuus <10 käyntiä %-osuus kaikista perheistä		70 %	85 %	15 %	21,4 %

Avoterveydenhuolto

Toiminnan kuvaus

Avoterveydenhuolto on osa perusterveydenhuollon toimintaa, jolla vastataan kuntalaisten perustason terveyden- ja sairaanhoidon tarpeisiin sekä ohjataan kuntalaisia omahoidon toteuttamiseen ja sairauksien ennaltaehkäisyyn. Palvelualue koostuu kolmesta palveluyksiköstä; avosairaanhoito, kuntoutus- ja erikoisvastaanotot sekä suunterveydenhuolto. Palvelualue vastaa omien toimintojensa osalta myös Jyväskylän sopimuskuntien (Uurainen ja Hankasalmi) palvelutuotannosta. Palvelualueen talous-

arvioon kuuluvat myös perusterveydenhuollon keskitetyn päivystyksen, sairaankuljetuksen ja ensihoidon kustannukset, joiden järjestämisestä vastaa Keski-Suomen sairaanhoitopiiri

Avosairaanhoitoon kuuluu lääkäreiden ja hoitajien vastaanottotoiminta, sovellus- ja tekstinkäsittelypalvelut. Kuntoutus- ja erikoisvastaanotot vastaavat kuntoutusprosessin toteutumisesta. Palveluyksikköön kuuluvat myös apuväline- ja hoitotarvikkejakelu sekä erikoislääkäri- ja tutkimus-

vastaanottotoiminta. Palveluyksikön alaisuudessa toimii veteraanikuntoutuksen työryhmä. Suunterveydenhuollon toimintaan kuuluvat suun sairauksien ehkäisy ja hoito sisältäen perushoidon lisäksi rajoitetusti myös erikoishammaslääkäritoimintaa. Palveluyksikkö järjestää myös välinehuollon sekä suun terveydenhuollon virka-ajan ulkopuolisen päivystyksen.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Avosairaanhoito vertailee toimintansa tuottavuutta, vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta yksityiseen sektoriin. Tuotannon tehokkuus, palvelun parempi saatavuus ja asiakastytyväisyys ovat tärkeimmät kehittämisen kohteet vuodelle 2018. Asiakkaiden valinnanvapautta lisätään laajentamalla avosairaanhoidon ja sosiaaliohjauksen valinnanvapauskokeilua koskemaan Jyväskylän oman toiminnan terveysasemia.

Huhtasuon tilanne vakautetaan hankkimalla lääkäripalvelua ostopalveluna, mikäli omia lääkäreitä sinne ei saada rekrytoitua. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin

kanssa käynnistetään yhteistyö psykiatrisen sairaanhoitajan toiminnasta avosairaanhoidon vastaanotolla Keskustan terveysasemalla. Perusturvalautakunta on tehnyt huhtikuussa 2017 ponsiesityksen, jonka mukaan laajennetut kiirevastaanotot otetaan Jyväskylässä käyttöön kello 18.00 asti. Talousarvioesitys mahdollistaa kiireellisen ja kiireettömän ilta vastaanottotoiminnan käynnistämisen terveysasemilla.

Avoterveydenhuollon talousarvioesitys mahdollistaa luopumisen supistetun toiminnan jaksoista. Henkilöstön lomiamia on kuitenkin järkevää keskittää, jotta si-

jaisten käyttöä voidaan harmitummin kohdentaa. Sähköisen asiointin lisäämisellä kompensoidaan henkilöstöresurssia ja sähköisiä tuotteita otetaan käyttöön.

Kuntoutus ja erikoisvastaanotot selkiyttää palvelujen toimintaprosesseja ja keskittyy eniten potilaille lisäarvoa tuottaviin palveluihin, joiden saatavuutta ja kustannustehokkuutta kehitetään huomioiden asiakastytyväisyys. Palveluja tarjotaan lisääntyvästi myös virka-ajan ulkopuolella. Ostopalveluja kilpailutetaan täydentämään omaa toimintaa esim. puheterapissa hoitotakuun toteuttamiseksi.

Palvelurakenteen jatkuva painottuminen kotihoitoon

lisää apuvälineiden ja erityisesti hoitotarvikkeiden kustannuksia, joiden kasvua rajoitetaan mm. uudella kilpailutuksella. Hoitotarvikkekustannuksia lisää erityisesti verensokerin jatkuvan seurannan käyttöönotto. Apuvälinepalveluissa otetaan käyttöön valtakunnalliset myöntämisperusteet. Apuvälineiden ja hoitotarvikkeiden kustannusten kasvuun pystytään kehyksen puitteissa vastaamaan. Lääkinnällisen kuntoutuksen terapioiden osalta valmistellaan sairaanhoitopiirin johdolla yhteisiä myöntämisperusteita, joita tul-laan noudattamaan myös perusterveydenhuollossa.

Suun terveydenhuolto valmistautuu tulevaan sote-uudistukseen kuvaamalla toimintaprosesseja ja kehittämällä niitä kilpailukykyisiksi. Asiakaslähtöisyyttä,

tuottavuutta ja vaikuttavuutta parannetaan edelleen muun muassa toiminnanohjausjärjestelmän avulla. Tuottavuus on ollut kuusi prosenttia muiden terveyskeskusten tuottavuutta korkeampi ja vaikuttavuus lasten hammasterveydellä mitattuna maan parhain. Tavoitteena on säilyttää nämä tasot.

Suunhoidon asiantunte-musta lisätään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn tukemisessa. Helposti liikuteltavaa pop up -hoitoyksikköä kokeillaan suun tarkastuksissa ja ehkäisevässä hoidossa vanhusten kotihoi-dossa ja kouluilla, jonne lisäksi vuokrataan suupirssi 20 viikoksi. Kyllössä aloitetaan vastaanotto toiminta kahtena arki-iltana viikossa. Suun terveydenhuollon työvuorosuunnittelua sekä resurssien hallinnan

digitalisointia sekä ajanvarauksen sähköistämistä jatketaan tavoitteena saada vapautettua henkilöresursseja hoitotyöhön. Jatkuva asiakaspalautteen kerääminen mahdollistaa toiminnan parantamisen reaaliaikaisesti.

Talousarvio sisältää kokonaisuudessaan sairaanhoitopiirin kunnille lähettämän palvelusuunnitelman mukaisesti Jyväskylän osuuden esityksen mukaisesti, eli 160 207 000 euroa. Tämä sisältää erikoissairaanhoidon palvelut, päivystyksen sekä ensihoidon palvelut. Lisäksi sairaanhoitopiirin laskuttaa erillisenä muita palveluita, johon kuuluvat mm. kuvantaminen, apuvälinehuolto, tietohallinto, kotisairaala sekä sairaala-apteekin palvelut. Talousarvioesitys mahdollista myös näistä palveluista aiheutu-vat kustannukset.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Tunnusluvut					
Hoitonpääsaika (T3 = kolmas vapaa vastaanottoaika)					
<i>Omatoiminta</i>					
lääkärit avosh (pv)	34	21	21	0	0,0 %
hoitajat avosh (pv)	13	7	7	0	0,0 %
hammaslääkärit (pv)	110	60	60	84	100,0 %
suuhygienistit (pv)	38	30	30	42	100,0 %
rasitus-EKG ja sydämen UÄ (pv)		42	40	-2	-4,8 %
gastro- ja kolonoskopia (pv)		42	40	-2	-4,8 %
fysioterapeutit (pv)		20	20	0	0,0 %
toiminta- ja puheterapeutit (pv)		80	80	0	0,0 %
<i>Ostopalvelu</i>					
lääkärit avosh (pv)	13	21	21	0	0,0 %
hoitajat avosh (pv)	5	7	7	0	0,0 %
hammaslääkärit (pv)	13	60	60	60	100,0 %
suuhygienistit (pv)	4	30	30	30	100,0 %
Asiakaskokemus (yli 50 = hyvä, yli 75 = erinomainen, tavoite avoterveydenhuollossa yli 70) UUSI MITTARI, ei tietoa v.2015					
<i>Omatoiminta</i>					
avosairaanhoito	63	70	70	0	0,0 %
kuntoutus- ja erikoisvastaanotot		70	60	0	100,0 %
suun terveydenhuolto	71	70	70	0	0,0 %
<i>Ostopalvelu</i>					
avosairaanhoito		70	70	0	0,0 %
suun terveydenhuolto		70	70	0	0,0 %
Mittarit					
Sähköisten asiointikontaktien osuus puhelinkontakteista (%)					
<i>Omatoiminta</i>					
avosairaanhoito (hoitohenkilökunta)	1,19	5,7	5,0	-0,7	-12,3 %
kuntoutus- ja erikoisvastaanotot		5,0	5,0	0,0	0,0 %
suun terveydenhuolto		5,0	5,0	100	100,0 %
<i>Ostopalvelu</i>					
avosairaanhoito (hoitohenkilökunta)	0,02	5,7	5,0	-1	-12,3 %
Puhelinpalvelun vastausprosentti (vastattujen puheluiden osuus kaikista puhelunpalveluun tulleista soitoista %)					
<i>Omatoiminta</i>					
avosairaanhoito	76	80	80	0	0,0 %
kuntoutus- ja erikoisvastaanotot		82	80	-2	-2,4 %
suun terveydenhuolto	79	80	80	0	0,0 %
<i>Ostopalvelu</i>					
avosairaanhoito	79	80	80	0	0,0 %
kuntoutus- ja erikoisvastaanotot		82	80	-82	-100,0 %
suun terveydenhuolto	64	80	80	0	0,0 %
Painotetun toimenpiteen kustannus (suun terveydenhuollon tuottavuusmittari)					
	58	61	61	0	0,0 %

Terveyskeskussairaalat

Toiminnan kuvaus

Terveyskeskussairaaloiden palvelualue vastaa yleislääkäritasoisesta sairaalahoidosta jyvaskyläläisille, hankasalmelaisille ja uuraislaisille aikuisille potilaille. Potilaat tulevat terveyskeskussairaaloihin lääkärin lähettämänä pääosin keskussairaalan päivystysyksiköstä äkillisen sairauden hoitoon ja kuntoutukseen. Noin joka viides potilas tulee jatkohoitoon erikoissairaanhoidon osastoilta. Jyväskylässä osastotoiminta on terveyskeskussairaalapainotteista, mikä on taloudellinen tapa järjestää osastohoito. Potilaiden siirtyminen erikoissairaanhoidosta terveyskeskussairaalaan on ollut sujuvaa, jonoja erikoissairaanhoidosta ei ole ollut. Kitkalaskutusta ei ole ollut vuosiin.

Terveyskeskussairaaloihin kuuluu kaksi sairaalaa:

Kyllön ja Palokan sairaalat. Kyllön sairaalassa on 6 osastoa ja Palokan sairaalassa 2 osastoa, sairaansijojen yhteensä 248. Suurin osa osastoilla hoitetuista potilaista on iäkkäitä ja monisairaita.

Palvelualueella on hallinnon lisäksi kaksi palveluyksikköä: osastotoiminta sekä siivoustyö ja ruokapalvelut. Koko perusturvan alueen potilasturvallisuuskoordinaattorina toimii siivoustyö ja ruokapalvelut -yksikön palvelupäällikkö.

Terveyskeskussairaaloissa hoidetaan vuodessa noin 10 000 potilasta. Keskimääräinen hoitoaika vuonna 2016 on ollut 9,6 hoitopäivää. Keskimääräinen hoitoaika on jatkuvasti lyhentynyt, ja hoidettujen potilaiden lukumäärä on joka vuosi noussut. Terveyskeskussairaaloiden toiminnan

kehittämisen pohjana on LEAN-toimintamalli. Lisäksi terveyskeskussairaaloissa on käytössä NOKO (NOpeasti KOTiin hoidon laadusta tinkimättä) -toimintamalli.

Kyllössä toimii lisäksi päiväsairaala, jossa on 6 potilaspaikkaa. Päiväsairaala tarjoaa tavalliseen terveyskeskuvastaanottoon ja osastohoitoon verrattuna välimuotoisen hoito- ja kuntoutusmahdollisuuden. Päiväsairaalan toiminta tukee potilaiden kotona pärjäämistä, ja mahdollistaa joidenkin potilaiden nopeamman kotiutumisen osastoilta.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Jyten toiminnan aikana tapahtuneesta sairaansijamäärien ja henkilötyövuosien vähentämisestä huolimatta terveyskeskussairaaloiden potilasvaihto on jatkuvasti lisääntynyt. Terveyskeskussairaaloiden tehokkaan toiminnan edellytyksenä on potilaiden sujuva siirtyminen terveyskeskussairaaloista jatkohoitoon. Tavoitteena on, että terveyskeskussairaaloissa jatkohoitoon jonnottavia potilaita olisi kor-

keintaan 5. Terveyskeskussairaaloiden osastojen sairaansijamääriin ei ole suunniteltu muutoksia vuonna 2018.

Nykyiset suuret potilasvuoneet aiheuttavat haastetta potilassijoittelussa ja lisätyötä henkilökunnalle sekä vähentävät työn tehokkuutta. Suurien potilasvuoneiden aiheuttamat ongelmat ratkeavat uuden sairaalan valmistuttua vuonna 2020.

Haaste terveyskeskussairaaloissa on päihdepotilaiden (joilla usein on myös mielenterveyden ongelmia) aiheuttamat turvallisuusongelmat sekä toisille potilaille, että henkilökunnalle. Kyllön osastoilla on jo tehty muutoksia sairaansijojen ja henkilökunnan sijoittelussa, jotta tarpeenmukaista resurssia on pystytty kohdentamaan haastavasti käytäytyvien potilaiden aiheuttamien vaara- ja uhkatilanteiden ennaltaehkäisemiseksi

ja hallitsemiseksi. Vuonna 2018 terveyskeskussairaalat tekevät entistä laajempaa yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa päihdepotilaiden hoidon kehittämiseksi.

Hankasalmen terveysaseman siivous siirtyy 1.3.2018 alkaen Hankasalmen kunnan tehtäväksi. Eläköitymisen seurauksena vapautuva

laitoshuoltajan työsuhde esitetään muutettavaksi nimikemuutoksella osastofarmaseutiksi.

Hoitoketjujen sujuvoittamiseksi ja parantamiseksi valmistellaan kotisairaalan siirtoa vanhuspalveluista terveyskeskussairaaloiden toiminnaksi. Kotisairaalan toiminta jatkuu yhdessä

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kanssa. Kotisairaala toimii Jyväskylän kaupungin alueella. Toiminnan osalta rakennetaan yhdessä sairaanhoitopiirin kanssa toimintamalli, joka on nykyistä mallia kustannustehokkaampi.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Tunnusluvut					
Hoitopäivät	97 038	94 000	90 000	-4 000	-4,3 %
Hoitojaksot	9 938	9 000	9 000	0	0,0 %
Kitkalaskutus	0	0	0	0	0,0 %
Palveluasumiseen/pitkäaikaishoitoon jonottavat potilaat/lkm	16	22	5	-17	-77,3 %
Muut kunnat laskennallinen 100 %:n käyttö/sairaansijoina	30	15	15	0	0,0 %
Ostetut sairaansijat laskennallinen / 100 % käyttö	3,0	3	1	-2	-66,7 %
Päiväsairaalan hoitokaksot / lkm	197	200	300	100	50,0 %
Päiväsairaalakäynnit/ potilas / lkm	4,4	5,0	5	0,0	0,0 %
Siivoustyössä mitoitettut tilat prosentteina	95	100	100	0,0	0,0 %
Mittarit					
Asiakastytyväisyysskysely (asteikko 1-5, 5=paras)	4,3	4,4	4,4	0	0,0 %
Kuormitusprosentti	99,0 %	95,0 %	92,0 %	-3 %	-3,2 %
Keskimääräinen hoitoaika	9,6	9,5	9,4	-0,1	-1,1 %

SIVISTYS

Toimialan kuvaus

Sivistyksen toimiala järjestää kuntalaisille kasvatukseen ja opetukseen sekä harrastamiseen ja hyvinvointiin liittyviä palveluja. Toimialan palvelualueita ovat varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut sekä kulttuuri- ja liikuntapalvelut.

Varhaiskasvatus ja perusopetus muodostavat nuoris- ja oppilashuollon palvelujen kanssa kasvun ja oppimisen edistämisen kokonaisuuden. Kulttuuri- ja liikuntapalvelut toimivat yhdessä kulttuurilaitosten kanssa kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistämisessä.

Sivistyksen toimialalla on kaksi lautakuntaa, sivistyslautakunta ja kulttuuri- ja liikuntalautakunta. Perusturvalautakunnan ja sivistyslautakunnan alaisuudessa toimii yhteinen yksilöhuoltojaos.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

Kasvun ja oppimisen palvelut

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Toimintatulot	13 256,2	12 881,1	11 207,1	-1 674,0	-13,0 %
Toimintamenot	206 881,5	204 543,2	207 626,0	3 082,8	1,5 %
Toimintakate (sitova taso)	-193 625,4	-191 662,1	-196 418,9	-4 756,8	2,5 %

Kulttuuri- ja liikuntapalvelut

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Toimintatulot	10 427,1	8 879,6	9 213,6	334,0	3,8 %
Toimintamenot	49 550,7	47 461,9	48 371,6	909,7	1,9 %
Toimintakate (sitova taso)	-39 123,6	-38 582,3	-39 158,0	-575,7	1,5 %

Toiminnalliset tavoitteet

Kasvun ja oppimisen palvelut

1. Kaikki varhaiskasvatuspaikkaa hakevat pääsevät palvelujen piiriin.
2. Esiopetus toteutuu 100 % esiopetusikäisten ikäluokassa.
3. Kerhopalveluja tarjotaan alueilla perheiden tarpeiden mukaisesti.
4. Opetuksen vuosiviikkotunnit/perusopetuksen oppilas vähintään 1,63 (Arvio vuonna 2017 on 1,63).
5. Opetusryhmän laskennallinen koko vuosiluokilla 1-6 on enintään 19,40 oppilasta/ryhmä ja vuosiluokilla 7-9 on enintään 18,10 oppilasta/ryhmä. (Arvio vuonna 2017 on vuosiluokilla 1-6 19,40 ja vuosiluokilla 7-9 18,10).
6. Opetuksen kustannukset oppilasta kohden pysyvät vuoden 2017 tasolla.
7. Oppilashuollon psykologi- ja kuraattorityössä toteutuvat laissa määritellyt aikarajat palvelujen piiriin pääsemiseksi.
8. Nuorisopalvelujen ehkäiseviä palveluita käyttävien 7-29 -vuotiaiden määrä säilyy ennallaan (1 800 lasta tai nuorta, jotka ovat mukana toiminnassa vähintään 5 kertaa/vuosi). 15-29 vuotiaista nuorista kohdennetut palvelut tavoittaa 750 nuorta.
9. Koko päättöikäluokka saa perusopetuksen päättötodistuksen. (Arvio vuonna 2017 on 99 %).

Kulttuuri- ja liikuntapalvelut

Kulttuuri- ja hallintopalvelut

1. Kulttuurikasvatus tavoittaa Jyväskylän kaupungin järjestämän perusopetuksen piirissä olevista oppilaista 100 % ja 55 % alle kouluikäisistä.
2. Ikääntyville suunnattu kulttuuritarjonta tavoittaa yli 50 % 65-vuotiaista ja vanhemmista. Ikäluokkien kasvaessa suhdeluku pysyy samana ja tavoitamme vuosittain uusia kohderyhmiä ja asiakkaita.

Jyväskylän kansalaisopisto

1. Kurssilaisten määrä valtionosuuteen oikeuttavassa koulutuksessa pysyy vuoden 2017 tasolla (TA 2017 kansalaisopisto 22 200, kuvataidekoulu/laaja oppimäärä 330). Valtionosuuteen oikeuttavien oppituntien määrä pysyy vuoden 2017 tasolla (TA 2017 kansalaisopisto 38 000 tuntia, kuvataidekoulu/laaja oppimäärä 3 000 tuntia).

2. Nostetaan kurssien täyttöastetta vaujaksi jääneillä kursseilla tarjoamalla kohdennetusti kurssialennuksia ja maksuttomia kurssipaikkoja. (Kurssipaikat toimeentulotukiasiakkaille Kipinäedulla, arvio lv. 2016-2017 40 kpl (toteutuma 23), tavoite lv. 2017-2018 on 50 kpl. Maksuttomat opintosetelikurssit, toteutuma lv. 2016 9 kurssia, tavoite lv. 2017-2018 on 10 kurssia)

Kirjastot

1. Aukiolotunnit: Kaikkien toimipisteiden aukiolotunnit yhteensä 34 000 tuntia, joista omatoimisia aukiolotunteja 10 000 tuntia.
2. Käynnit: Kirjastokäyntien määrä on 1 950 000 käyntiä vuodessa, josta verkkokäyntejä on 800 000.

Museot

1. Museoiden kävijämäärätavoite on 70 000 kävijää (Jyväskylän taidemuseo 30 000, Keski-Suomen museon erillismuseot 10 000 ja Suomen käsityön museo 30 000, tavoite vuonna 2017: 95 000 kävijää).
2. Museotyötä suunnataan erilaiset asiakkaat huomioivaan, osallisuutta ja yhdessä tekemistä vahvistavaan yleisötyöhön. Museopalvelujen yleisötapahumatavoite on 250 tilaisuutta.

Liikuntapalvelut

1. Asiakasmäärät: Uimahallien (Aalto-Alvari ja Wellamo) kävijämäärä yhteensä 530 000 asiakasta, joista seniorikortilla käyviä 80 000.
2. Tilojen käytön tehokkuus: Liikuntapalvelujen hallinnoimiin tiloihin myönnetään 120 000 vuoroa ja tilojen käyttöaste on aukioloaikoina 80–90 %.

Jyväskylä Sinfonia

1. Orkesterilla on 50 konserttia ja sen koko toiminta tavoittaa 25 000 kuulijaa (vuonna 2016: 54 konserttia ja 28 346 kuulijaa). Konserttien täyttöastetavoite on 91 % (vuonna 2016: 99 %).

2. Orkesterin toimintaan tärkeänä osana kuuluva vuorovaikutuksellinen yleisötyö tavoittaa yhteensä 4 000 osallistujaa (vuonna 2016: 5348 osallistujaa). Uusia yleisöryhmiä tavoitellaan toteuttamalla konsertteja mm. päiväkohteissa, kouluissa, päiväkeskuksissa, palvelutaloissa, yrityksissä ja julkisissa tiloissa. Myös avoimet kenraaliharjoitukset, taiteilijatapaukset ja koululaisten musiikkityöpajat mahdollistavat uudenlaiset kohtaamiset muusikoiden ja kuulijoiden välillä.

Jyväskylän kaupunginteatteri

1. Kaupunginteatterilla on tavoitteena tuottaa seitsemän ensi-iltaa, neljä päänäyttämöllä ja kolme pienellä näyttämöllä lisäksi pienelle näyttämölle lämmitetään kaksi aiempaa esitystä. Vuonna 2017 ensi-iltoja on seitsemän, neljä päänäyttämöllä ja kolme pienellä näyttämöllä.
2. Kaupunginteatterin kokonaiskävijämäärätavoite on 60 000 katsojaa ja näyttämöiden täyttöaste on 72 %. Vuonna 2017 kokonaiskävijämäärätavoite on 60 000 ja päänäyttämön täyttöaste 72 %.

Kaupungin strategian toteuttamisohjelma

Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat

Nuorten palveluverkoston uuden toimintamallin käyttöön ottaminen ja vakiinnuttaminen

- Nuorisopalvelujen palveluyksikön toiminnan vahvistaminen osana nuorten alle 30-vuotiaiden palveluverkostoa.
- Kohdennettujen palvelujen (etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta) yhteistyön tiivistäminen muiden nuorten palveluiden kanssa nuorille suunnatuissa palvelu- ja ohjausprosesseissa.
- Alueellisen nuorisotyön suuntaaminen vahvemmin tukemaan alueiden nuorten hyvinvointia yhdessä alueen muiden toimijoiden kanssa.

Oppimisen tuen järjestäminen

- Tehostetun ja erityisen tuen palvelujen toimintatavoista ja rakenteista tehdään selvitys ja sen pohjalta tuen palveluiden toimintasuunnitelma tuleville vuosille.

Terveyttä edistävän liikunnan uusi toimintamalli otetaan käyttöön.

- Liikunnanohjaajien toimintaa alueellistetaan
- Yhteistyötä liikuntaseurojen kanssa tiivistetään entisestään

Lapsiperheiden asiakas- ja palveluohjaus

- Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen asiakas- ja palveluohjauksen tehostaminen.
- Varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmän uudistaminen.

Osallisuus kasvun ja oppimisen palveluissa

- Huoltajien, lasten ja henkilöstön arviointi- ja palautekäytäntöjen uudistaminen jatkuu.
- Varhaiskasvatuksen asiakasraadin vuorovaikutteista nettisivustoa kehitetään edelleen.

Omatoimikirjastot

- Toteutetaan omatoimikirjasto Kuokkalaan.

Varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmauudistus

- Uudistuneet opetussuunnitelmat näkyvät toimintakulttuurin muutoksena ja osallisuuden lisääntymisenä yksiköissä.

Talouden ja toiminnanohjauksen malli suunnittelussa ja ohjauksessa.

- Sovelletaan kansalaisopistossa hinnoittelumalleja eri asiakasryhmät huomioiden.
- Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kannustava palkitsemisjärjestelmä on käytössä.

Kartoitetaan myös kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen ja varhaiskasvatuksen tuen tarpeet.

Resurssien viisas käyttö

Mobiililaitteuudistus esi- ja perusopetuksessa 2016–2018

- Oppilas käyttää joko omaa tai koulunpäiväkodin mobiililaitetta osana omaa oppimistaan.

Tilojen käyttöaste ja Webtimmi-järjestelmän käyttö

- Jatketaan sähköisen tilavarausjärjestelmän laajentamista muihin kuin liikuntatiloihin.

Raikas ja kasvava elinvoima

Palvelujen ja yritysten yhteistyö

- Toimiala on mukana Hippoksen, Keskuksen ja Kankaan alueen kehittämis-työssä.
- Ennaltaehkäisevää SIB (social impact bond) -toiminnan käynnistämistä selvitetään edelleen nuorisopalveluissa.
- Pidetään yllä hyviä yhteistyösuhteita varhaiskasvatuksen yksityisten palveluntuottajien kanssa.

Lyseokortteli kulttuurikeskukseksi

- Lyseon korttelin konseptointia jatketaan vuoden 2018 aikana.

Paikallisen asiantuntijatyön tuotteistaminen

- Jatketaan asiantuntijapalvelujen kehittämistä koulutusvientiverkostossa.

Liikuntapääkaupunki

Uudistetaan urheiluseurojen ja järjestöjen avustus- ja palvelukonseptia mm. käyttö- ja yhteistyösopimuksilla.

Vahvistetaan Jyväskylän Urheiluakatemian toimintaa kehittämällä harjoitteluolosuhteita eri urheilulajeille.

Lähiliikuntapaikkaohjelman 2018 toimenpiteet

- Käynnistetään Kuokkalan lähiliikuntapaikan rakentaminen.
- Otetaan käyttöön rantaraitin ensimmäinen lähiliikuntapiste.

Liikunnallisuus ja toiminnallisuus lisääntyvät päiväkotien ja koulujen arjessa, Liikkuva koulu – hanke rakentaa Jyväskyläläisen toimintamallin kaikkiin kouluihin.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma 2018

Koko sivistyksen toimialaa koskeva merkittävin riski liittyy palvelujen turvalliseen järjestämiseen niin varhaiskasvatuksessa, kouluissa, liikuntapaikoilla kuin kulttuurissa. Yleinen yhteiskunnallinen epävarmuus ja poikkeavien tilanteiden lisääntyminen heijastuvat toimialalle. Turvallisuuteen liittyviä suunnitelmia päivitetään, niitä harjoitellaan ja seurataan arjen turvallisuuden ja valmiuden nostamiseksi. Turvallisuuteen liittyviä suunnitelmallisia koulutuksia jatketaan ja arvioidaan lisäkoulutuksen tarpeita. Erityisesti kiinnitetään huomiota väkivallan ja tietoturvan uhkaan, vihapuheen tunnistamiseen, tiedonkulkuun sekä kiinteistön turvallisuuteen liittyvien järjestelmien riittävyyteen ja toimivuuteen. Kulttuurin ja liikunnan osalta keskitytään uhkatilanteiden ehkäisyyn tapahtumien ja asiakaskohtaamisten yhteydessä.

Kasvavasta palvelujen kysynnästä johtuen on mahdollista että varhaiskasvatuksen hoitopaikkoja ei ole tarpeeksi. Tämä saattaa johtaa lakisääteisten palvelujen järjestämisen vaarantumiseen. Toimiala pyrkii vaikuttamaan siihen, että investointiohjelmat kii-reellisissä kohteissa toteutuvat suunnitelmien mukaan. Lisäksi tavoitteena on omalta osaltaan vaikuttaa investointiprosessin kehittämiseen ja yhteistyön parantamiseen kaupungin eri organisaatioiden kanssa.

Talouden osalta suurimpana riskinä ovat varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelujen palvelutarpeen

kasvusta sekä valtionohjauksesta ja lainsäädäntömuutoksista aiheutuvat kustannusten nousu ja henkilöstömenojen kasvu. Kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen ja varhaiskasvatuksen tuen tarpeet voivat myös aiheuttaa kustannusten nousua kasvatuksessa, opetuksessa ja opiskelijahuollossa, koska suomi toisena kielenä ja kirjallisuus – oppimäärää saavien, erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden ja opiskelijoiden määrä on kasvanut. Toimiala pyrkii hallitsemaan kustannusten nousua jatkamalla palveluiden järjestämistä tuottavasti. Valtakunnallisia toimenpiteitä seurataan tiiviisti ja talousarvion valmisteluun pyritään saamaan tietoisuus vaikutuksista kuntatalouteen.

Hallituksen talousarvioon sisältyy varhaiskasvatuksen hoitomaksujen tulokertymän pienentyminen sekä mahdollisuus maksuttoman varhaiskasvatuksen pilotointiin 5-vuotiaiden osalta.

Perusopetuksen tuottavuus on selkeästi parantunut edellisinä vuosina. Uhkana on, että palveluja joudutaan karsimaan, opetuksen tuntimäärää pienentämään ja perusopetuksen ryhmäkokoja kasvattamaan mikäli resurssit edelleen vähentyvät suhteessa oppilasmäärään ja palvelutarpeiden kasvuun. Opiskelijahuollossa aikarajoissa säilyminen vaikeutuu entisestään ammatillisen koulutuksen reformin myötä aikuisopiskelijoiden siirtyessä opiskelijahuollon piiriin. Pelkkä aikarajoissa pysymi-

nen ei kuitenkaan takaa oikea-aikaista opiskelijahuollon palvelua.

Resurssilisäyksellä ja ole-massa olevien resurssien käytön ja toimintatapojen arvioinnilla ja tarvittavilla muutoksilla oppilaat saavat aiempaa paremmin opiskelijahuoltolain edellyttämiä yksilökohtaisia opiskelijahuoltopalveluja ja yhteisöllinen opiskelijahuolto toteutuu oppilaitoksissa lain edellyttämällä tavalla.

Kulttuuri- ja liikuntapalvelujen tuottamisessa riskin muodostavat vaikeasti ennakoitavat muutokset tuloissa ja menoissa. Esimerkiksi sääolosuhteet vaikuttavat ulkoliikuntapaikkojen ylläpitokustannuksiin sekä liikuntalaitosten energiakustannuksiin.

Jyväskylän kaupunki on tehnyt sopimukset viiden yrityksen kanssa kohdennettujen maksuvälineiden vastaanottamisesta kulttuuri- ja liikuntapalvelujen toimipisteissä. Maksuvälineiden vastaanottaminen ja käsittely, tiliöinti sekä koko prosessin valvonta poikkeavat yksiköittäin. Maksuvälineiden vastaanottamista ja käsittelyä koskeva prosessi tulee tarkistaa. Tavoitteena on selkeyttää ja yhtenäistää toimintatavat sekä nopeuttaa kohdennetuista maksuvälineistä saatavien tulojen kirjautuminen toimintayksiköiden tileille.

Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden toimitiloihin liittyy lisääntyvän peruskorjauksen- ja saneerauksen tarpeeseen liittyviä riskejä. Investointiohjelman viivästyminen saattaa aiheuttaa ongelmia sekä käyttäjille että henkilöstölle. Tiivistetään

entisestään vuoropuhelua kulttuuri- ja liikuntapalveluiden, päättäjien sekä Tilapalvelun kesken.

Hallintotehtäviä hoitavien henkilöiden tehtävien, toimenkuvien ja muuttuvasta toimintaympäristöstä johtuvien tarpeiden yhteensovittaminen on sivistyksen toimialalla henkilöstöriski, jota pyritään ratkaisemaan kehittämällä palvelualueiden ja -yksiköiden välistä työnjakoa ja huolehtimalla riittävästä resurssista jatkossa. Myös työntekijöiden sisäilma-altistukset ja epäterveelliset työympäristöt

ovat yksi toimialan keskeisiä riskejä. Riskienhallinnan toimenpiteet määritellään tarkemmalla ja konkreettisemmalla tasolla käyttösuunnitelman laadinnan yhteydessä.

ovat yksi toimialan keskeisiä riskejä.

Riskienhallinnan toimenpiteet määritellään tarkemmalla ja konkreettisemmalla tasolla käyttösuunnitelman laadinnan yhteydessä.

Määrärahan jakaantuminen palvelualueittain

Kasvun ja oppimisen palvelut

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Yhteiset palvelut ja hallinto	1 857,0	1 332,6	1 332,6	0,0	0,0 %
Varhaiskasvatus	7 785,6	8 294,9	6 914,9	-1 380,0	-16,6 %
Perusopetus	3 613,5	3 253,6	2 959,6	-294,0	-9,0 %
Toimintatulot yhteensä	13 256,2	12 881,1	11 207,1	-1 674,0	-13,0 %
Yhteiset palvelut ja hallinto	6 285,8	6 249,7	6 267,4	17,7	0,3 %
Varhaiskasvatus	78 128,8	78 636,4	79 577,7	941,3	1,2 %
Perusopetus	122 466,9	119 657,1	121 780,9	2 123,7	1,8 %
Toimintamenot yhteensä	206 881,5	204 543,2	207 626,0	3 082,8	1,5 %
Yhteiset palvelut ja hallinto	-4 428,8	-4 917,1	-4 934,8	-17,7	0,4 %
Varhaiskasvatus	-70 343,2	-70 341,5	-72 662,8	-2 321,3	3,3 %
Perusopetus	-118 853,4	-116 403,5	-118 821,3	-2 417,8	2,1 %
Toimintakate yhteensä	-193 625,4	-191 662,1	-196 418,9	-4 756,8	2,5 %

Palvelualuekohtainen tulojen ja menojen sitovuus käyttösuunnitelmiseen päätetään sivistyslautakunnan käyttösuunnitelmassa.

Kulttuuri- ja liikuntapalvelut

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Kulttuuri- ja hallintopalvelut	275,5	194,5	194,5	0,0	0,0 %
Jyväskylän kansalaisopisto	1 742,6	1 507,0	1 507,0	0,0	0,0 %
Kirjastot	563,9	634,3	508,3	-126,0	-19,9 %
Museot	594,8	373,9	333,9	-40,0	-10,7 %
Liikunta	5 504,4	4 596,8	5 096,8	500,0	10,9 %
Jyväskylä Sinfonia	362,1	342,5	342,5	0,0	0,0 %
Jyväskylän kaupunginteatteri	1 383,8	1 230,6	1 230,6	0,0	0,0 %
Toimintatulot yhteensä	10 427,1	8 879,6	9 213,6	334,0	3,8 %
Kulttuuri- ja hallintopalvelut	3 064,2	3 431,0	3 620,0	189,0	5,5 %
Jyväskylän kansalaisopisto	4 857,2	4 517,0	4 529,0	12,0	0,3 %
Kirjastot	8 441,1	8 470,8	8 591,8	121,0	1,4 %
Museot	4 867,4	4 630,5	4 484,8	-145,7	-3,1 %
Liikunta	19 430,4	18 075,1	18 644,4	569,3	3,1 %
Jyväskylä Sinfonia	3 021,6	2 901,7	2 988,8	87,1	3,0 %
Jyväskylän kaupunginteatteri	5 868,8	5 435,8	5 512,8	77,0	1,4 %
Toimintamenot yhteensä	49 550,7	47 461,9	48 371,6	909,7	1,9 %
Kulttuuri- ja hallintopalvelut	-2 788,7	-3 236,5	-3 425,5	-189,0	5,8 %
Jyväskylän kansalaisopisto	-3 114,6	-3 010,0	-3 022,0	-12,0	0,4 %
Kirjastot	-7 877,2	-7 836,5	-8 083,5	-247,0	3,2 %
Museot	-4 272,6	-4 256,6	-4 150,9	105,7	-2,5 %
Liikunta	-13 926,0	-13 478,3	-13 547,6	-69,3	0,5 %
Jyväskylä Sinfonia	-2 659,5	-2 559,2	-2 646,3	-87,1	3,4 %
Jyväskylän kaupunginteatteri	-4 485,0	-4 205,2	-4 282,2	-77,0	1,8 %
Toimintakate yhteensä	-39 123,6	-38 582,3	-39 158,0	-575,7	1,5 %

- *Kuvataidekoulu kulttuuripalveluissa historiatiedoissa*

Liikuntapalvelujen tuottoja ja kuluja on lisätty 500 000 euroa, toimintakatteen pysyessä ennallaan. Talousarvio oikaistaan nyt vastaamaan paremmin tuottojen ja kulujen ennakoitua kertymää tulosityksiköittäin.

Palvelualuekohtainen tulojen ja menojen sitovuus käyttösuunnitelmiseen päätetään kulttuuri- ja liikuntalautakunnan käyttösuunnitelmassa.

Yhteiset palvelut ja hallinto

Toiminnan kuvaus

Kasvun ja oppimisen hallintoon kuuluvat toimialajohtaja, palvelujohtajat ja kasvun ja oppimisen hallinnon yksikkö. Lisäksi yksikössä ovat sivistyslautakunnan menot ja koko määrärahalle yhteisiä konsernihallinnon vyörytyksiä sekä konsernihallinnon laskuttamat toimialan hallinto-, henkilöstö- ja talouspalvelujen menot.

Kasvun ja oppimisen palveluohjaus- ja kehittämissyksikössä uudistetaan ja tehostetaan asiakasviestintää, tiivistetään ennakoivaa

ja ohjaavaa vuoropuhelua yksityisten palveluntuottajien kanssa. Ohjauksen ja valvonnan tueksi työstetään sääntökirja. Perhepäivähoidon pilotti käynnistetään tavoitteena yhtenäistää kunnallisen ja yksityisen perhepäivähoidon ohjausta ja valvontaa. Yksikössä tuetaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön osaamisen kehittämistä uusilla toimintamalleilla ja tehdään yhteistyötä kehityskeskustelujen uudista-

misessa osaamiskeskuste-
luiksi. Yhteistyössä henki-
löstön kanssa kehitetään
uusia laadun arvioinnin
malleja.

Varhaiskasvatus

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa kunnallisena ja yksityisenä palveluna. Lisäksi on tarjolla kerhopalveluja, jotka täydentävät ja korvaavat varhaiskasvatuspalveluja. Kaikki 6-vuotiaat osallistuvat maksuttomaan esiopetukseen kunnallisissa tai yksityisissä päiväkodeissa. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää ja vastaa omalta osaltaan lasten hyvinvoinnista.

Vuonna 2018 ennustetaan, että palvelujen piiriin tulee 200 – 250 uutta lasta. Jyväskyläläisistä lapsista arvioidaan keskimäärin 66,7 prosenttia käyttävän varhaiskasvatuspalveluja ja kotihoidontukea maksetaan 20,6 prosentille. Palvelujen

tarve vaihtelee syys- ja kevättoimintakausina, mikä vaikuttaa henkilöstöresurssein ja tilojen käyttöön. Palveluverkkoselvitys on laadittu yhteistyössä KymppiR - palveluverkkoryhmässä. Osana selvitystä Tilapalvelu on kartoittanut nykyisten päiväkotitilojen olosuhteet. Vuoden 2018 alussa otetaan käyttöön uusi Kukkumäen päiväkotijoukko Korpilahdella. Kangasvuoren päiväkotijoukko toimii väistötiloissa Cygnaeuksen päiväkodissa rakennushankkeen ajan. Palveluseteleitä ja palvelurahaa perhepäivähoitajien omien lasten hoitamiseen kotona myönnetään kysynnän mukaan.

Varhaiskasvatussuunnitelmaudistuksen mukaisia toimintamalleja viedään käytäntöön ja henkilöstön osaamista kehitetään vastaamaan vahvempiin pedagogisiin painotuksiin ja toi-

mintakulttuurisiin muutoksiin. Liikuntaa ja luonnossa toimimista kehitetään edelleen kaikissa toimintayksiköissä ja Luonto ja liikunta - painotteista toimintaa lisätään esiopetukseen ja kerhoihin. Yksiköiden toimintatapoja ja käytäntöjä kehitetään kerran vuodessa toteutettavien asiakas- ja henkilöstökyselyjen ja uusien arviointimenetelmien pohjalta.

Varhaiskasvatuspalveluissa mallinnettu toiminnan ja talouden ohjausjärjestelmä mahdollistaa henkilöstö- ja taloussuunnittelun sekä työyhteisöjen kannustamisen. Tuottavuuden parantamiseksi ja palvelujen laadun varmistamiseksi on laadittu toiminnan ja talouden ohjauksen vuosikello. Henkilöstön työhyvinvointia ja osaamista lisätään panostamalla pedagogiseen johtamiseen, työelämäkeskusteluihin ja mentorointiin.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

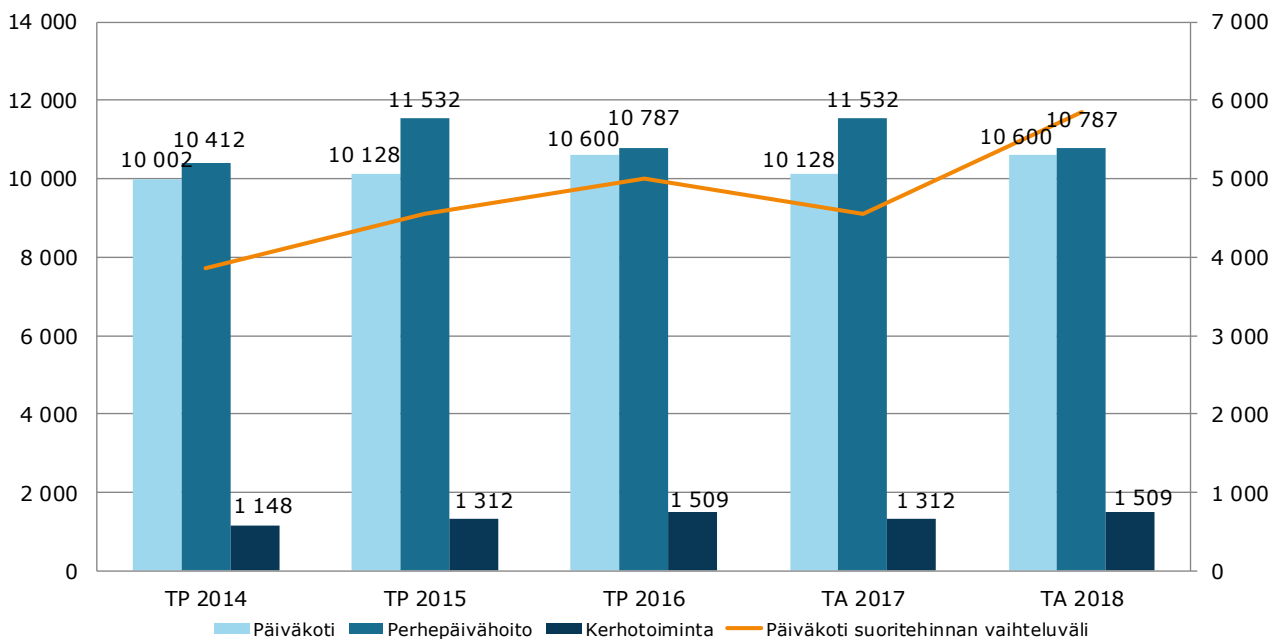
Lakisääteisten varhaiskasvatusmaksujen pieneneminen	-1 540 000 €
Muiden varhaiskasvatuksen tulojen pieneneminen	-380 000 €
Palkkojen tva-muutokset 1.8.2018 alkaen	290 000 €

Tunnusluvut ja mittarit

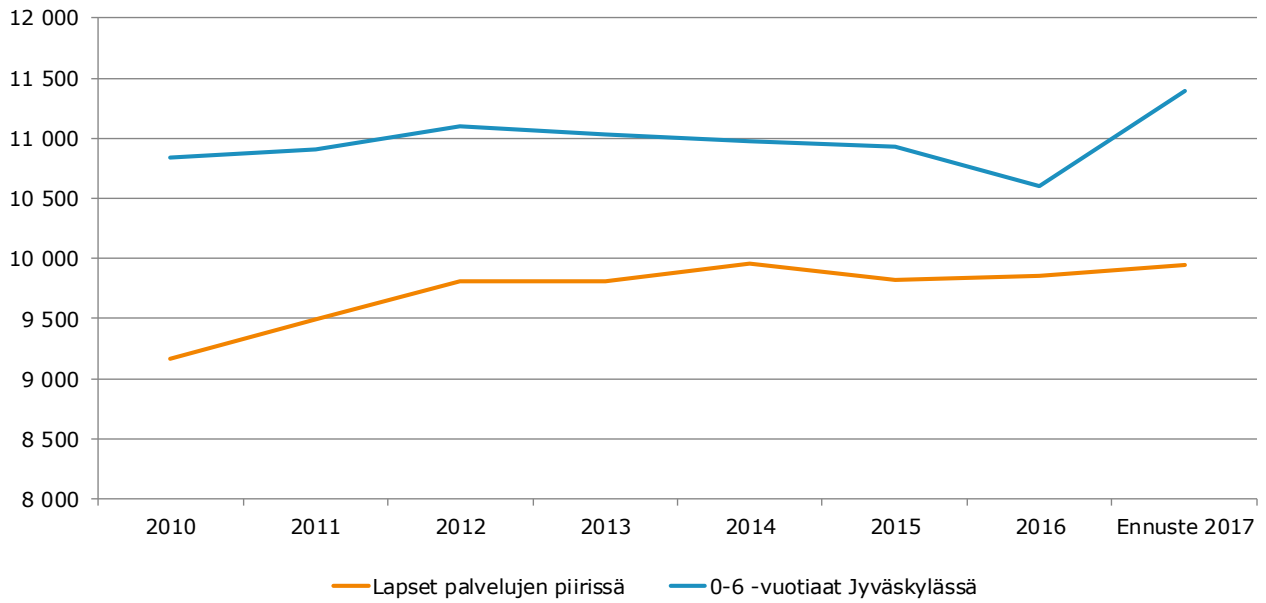
	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 euroa	%
Tunnusluvut					
Kunnallinen päivähoito, lapset lkm ka/kk, josta	5 612	5 700	5 900	200	3,5 %
päiväkodeissa	4 552	4 700	5 000	300	6,4 %
perhepäivähoidossa	315	350	280	-70	-20,0 %
kerhoissa	745	650	620	-30	-4,6 %
osuus 0-6-vuotiaista, %	49,6	50,0	56,2	6,2	12,4 %
Yksityinen päivähoito (sis. esiopetuksen ja palvelurahan), lapset lkm ka/kk	1 725	1 700	1 700	0	0,0 %
osuus 0-6-vuotiaista, %	15,3	14,9	16,2	1,3	8,7 %
Kotihoidon tuki, lapset ka/kk	2 450	2 500	2 350	-150	-6,0 %
osuus 0-6-vuotiaista, %	21,7	21,9	22,4	0,5	2,3 %
Mittarit					
Suoritehinta, euroa/laskennalliset lapset ka/vuosi					
Päiväkoti	10 600	10 128	10 600	472	4,7 %
vaihteluväli	5 000	4 551	5 850	1 299	28,5 %
Perhepäivähoito	10 787	11 532	10 787	-745	-6,5 %
Kerhotoiminta	1 509	1 312	1 509	197	15,0 %

(TP on toteutunut suoritehinta, TA on laskennallinen suoritehinta)

Varhaiskasvatuksen suoritehinnat 2014 - 2018

Varhaiskasvatuksen palvelujen piirissä olevat lapset 2010-2017

Perusopetus

Toiminnan kuvaus

Perusopetuspalvelut vastaavat perusopetuksen, nuorisopalvelujen sekä oppilashuollon palvelujen järjestämisestä, suunnittelusta, ohjauksesta ja pedagogisesta kehittämistoiminnasta.

Perusopetusta järjestetään 27 hallinnollisessa koulussa ja 37 erikokoisessa toimipaikassa. Pienet, alle 5-opettajaiset yksiköt toimivat hallinnollisesti toisen koulun yhteydessä. Koulujen ohjaus ja lähiesimiestyö on jaettu kahdelle palvelujohtajalle. Kouluyksiköiden toimintaa ohjataan neljällä alueella (etelä, pohjoinen, itä ja länsi).

Vuoden 2017 lopussa peruskouluikäisiä on kaupungin omissa kouluissa arviolta 12 259. Vuonna 2018 oppilasmäärä kasvaa arviolta 220 oppilaalla. Päiväkoti-ikäisten määrän aiempien vuosien kasvu heijastuu edelleen tulevana vuonna oppivelvollisuusikäisten määrän kasvuna.

Perusopetuksen uusi opetussuunnitelma astui voimaan vuosiluokkien 7-9 osalta 1.8.2017. Uusi opetussuunnitelma astuu voimaan kahdeksansien luokkien osalta 1.8.2018 ja yhdeksänsien luokkien osalta 1.8.2019. Perusopetuksessa Jyväskylä kiinnittää huomiota laadukkaan peruspalvelun toteutumiseen, toimintakulttuurin muutokseen ja monimuotoisten oppimisympäristöjen hyödyntämiseen. Opetussuunnitel-

mauudistus pohjautuu seitsemän laaja-alaisen osaamisen alueen toteuttamiseen. Jyväskylän kaupungin perusopetuksessa kehittämisen kärkinä ovat seuraavat osa-alueet: itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuus rakentaminen. Yhtenäistä perusopetusta vahvistetaan edelleen yhtenäiskoulujen ja päiväkotikoulujen rakentamisen ja alueellisen toimintamallin kautta. Oppimisen tuen rakenteiden ja toimintamallien selvittäminen jatkuu. Selvityksen perusteella laaditaan oppimisen tuen kehittämissuunnitelma, jota lähdetään toteuttamaan tulevina vuosina. Koulun nuorisotyötä vahvistetaan ja perusopetuspalvelut osaltaan on mukana uudenmuotoisen nuorten palveluverkoston kehittämistyössä.

Perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä uusien opetussuunnitelmien mukaiseksi tehdään hankerahoituksen avulla. Kohdennetuilla hankerahoilla edistetään mm. digitalisaatiota, lisätään liikuntaa lasten ja nuorten arkeen (Liikkuva koulu), uudistetaan opetusmenetelmiä, kehitetään koulun kerhotoimintaa, edistetään koulutuksellista tasa-arvoa esi- ja perusopetuksessa ja kehitetään kielten opetusta. Hankkeiden tavoitteet tukevat Jyväskylän strategisten tavoitteiden toteutumista.

Urheilevien lasten ja nuorten sekä muun tavoitteellisen harrastustoiminnan ja koulun yhteistyön rakenteita kehitetään.

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään ja kehitetään perusteiden ja laatukriteerien pohjalta. Palveluja tuotetaan kasvun ja oppimisen palvelujen omana toimintana ja avustussopimuksin palveluntuottajaverkoston toteuttamana. Palvelut kohdentuvat ensisijaisesti 1–2 luokkien oppilaille sekä erityisen tuen päätöksen 3–5 luokkien oppilaille. Palvelun piirissä on noin 1 500 oppilasta. Lautakunta päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujärjestelmän kehittämisestä siten, että pienituloisten perheiden lasten iltapäivätoiminnan asiakasmaksuja alennetaan. Vaativien erityisen tuen päätöksen oppilaiden (kehitysvammaiset, autistit) iltapäivätoiminnan järjestäminen, ns. VERTTI-toiminta on osa perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa. Vammaispalvelut tekee päätöksen oppilaan oikeudesta Vertti-toimintaan sekä mahdollisesta maksuttomasta aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistumisesta. Palvelussa on noin 90 oppilasta.

Perusopetuksen palveluverkon kehittämistä jatketaan kouluverkkoselvitysten pohjalta ottaen huomioon oppilasmäärän kasvu, tulevat väestöennusteet, kaa-

tarvittavat alueellisesti vaikuttavat tekijät. Kuokkalan yhtenäiskoulun peruskorjaus ja rakentaminen sekä Kangasvuoren päiväkotikoulun rakentaminen jatkuu, Savulahden päiväkotikoulun rakentaminen käynnistyy ja Vesangan päiväkotikoulun hankesuunnittelu käynnistyy.

Oppilaskiikoton prosessissa toimitaan siten, että ryhmien täyttöaste pysyy korkeana ja kuljetus-kustannukset mahdollisimman pieninä.

Oppilashuollon palveluyksikkö tuottaa esi-, perus-, lukio- ja ammatillisen koulutuksen psykologipalvelut sekä esi-, perus-, lukio- ja ammatillisen koulutuksen kuraattoripalvelut. Lisäksi yksikkö tuottaa alle 18-vuotiaiden nuorten päihde- ja mielenterveyspalvelua, jota toteuttavat psykiatriset sairaanhoitajat. Yksikkö tuottaa myös Uuraisten ja Toivakan perusopetuksen koulupsykologipalvelun sekä koulutusta ja työnohjausta Jyväskylän seudun kuntien

henkilöstölle. Kuraattorit ja psykologit osallistuvat sekä yhteisölliseen että yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön omissa vastuuyksiköissään. Asiakastyössä tavoitteena on laissa säädettyjen aikarajojen saavuttaminen nykyistä toimintaa tehostamalla ja henkilöstöresurssia lisäämällä. Palvelun painopistettä siirretään uuden oppilas- ja opiskelija-huoltolain mukaisesti kohti ehkäisevää ja yhteisöllistä työtä. Oppilashuollon yksikkö on mukana psykososiaalisten palveluiden alaisen henkisen ensiavun kriisiryhmän toiminnassa sekä tuottamassa uuden sosiaalipalveluiden alaisen Nuorisovastaanoton palveluja.

Nuorisopalvelut ja Nuorten Taidetyöpaja muodostivat vuoden 2017 alusta alkaen yhteisen palveluyksikön: nuorisopalvelut. Nuorisopalveluiden tuottamat palvelut jakaantuvat ehkäiseviin ja kohdennettuihin palveluihin. Ehkäisevät palvelut kohdistuvat ensisijaisesti 7 - 18 -vuotiaisiin,

joita kohdataan alueellisessa nuorisotyössä nuorisotilaverkostossa, kouluilla sekä erilaisissa tapahtumissa ja tilaisuuksissa.

Kohdennetuissa palveluissa kohderyhmänä ovat 15 - 29 -vuotiaat nuoret, jotka tarvitset tukea ja vahvempaa ohjausta. Kohdennettua palvelua tuotetaan työpajatoiminnassa, etsivässä nuorisotyössä sekä nivelvaiheen työssä. Työpajatoiminta tarjoaa työkokemusta, -toimintaa ja -ohjausta. Etsivä nuorisotyö pyrkii tavoittamaan nuoret, jotka ovat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella tai vaarassa jäädä niiden ulkopuolelle. Nivelvaiheen työssä tavoitteena on tarjota lisäohjausta ja tukea tarpeen mukaan erityisesti peruskoulua päättämässä oleville nuorille.

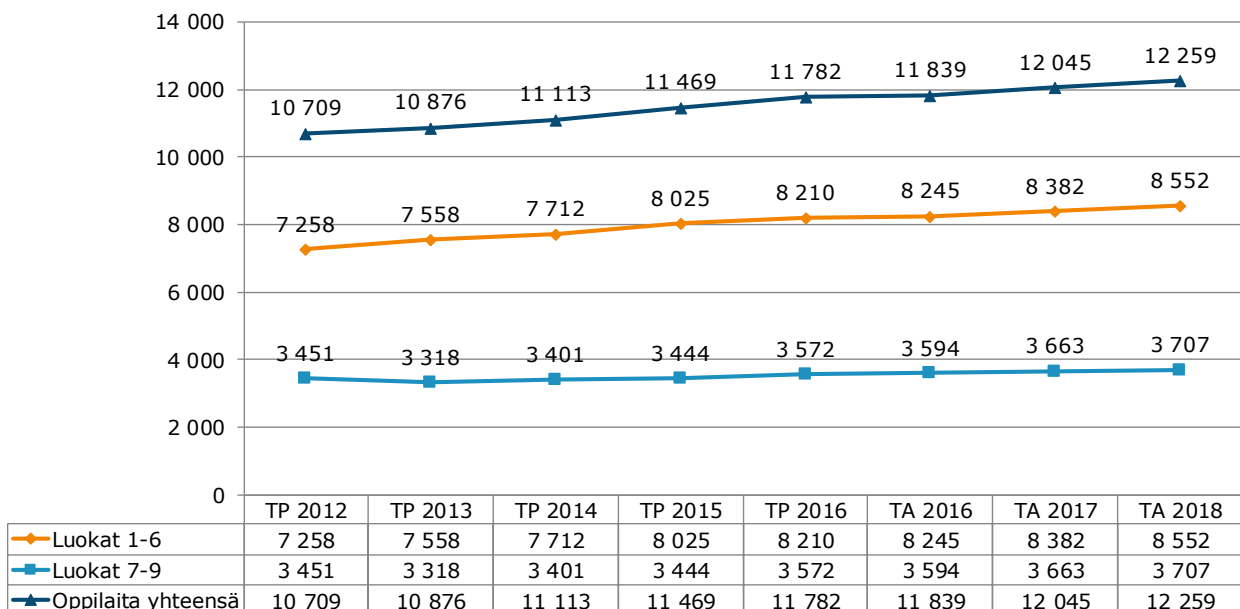
Kolmivuotisella eu-rahoitteisella Kasvun Maisemahankkeella pyritään luomaan uusia toimintamalleja nuorten palveluverkostossa yli sektorirajojen.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Perusopetuksen henkilömenojen ennakoitu ylitys vuonna 2017 katetaan	2 300 000 €
Oppilashuollon lakisääteistä henkilöstömäärää lisätään viidellä henkilöllä	240 000 €
Oppilasmäärä kasvaa noin 220 oppilaalla	300 000 €
Lukiotoiminnan sovittu tuki lisääntyy vuoteen 2017 verrattuna	680 000 €
Koulunkäynti-ohjaajien määrää lisätään noin 14 henkilötyövuodella	310 000 €
Yhden vuosiluokan oppilaille hankitaan päätelaitteet (leasing-maksut)	275 000 €
Oppimateriaalin ja tarvikkeiden hankinnan määrärahoja lisätään 12 €/oppilas	190 000 €
Perusopetuksen henkilöstön kannustava kehittämisraha otetaan käyttöön	50 000 €
Osaava Metso – hankkeen päättymisestä aiheutuvat säästöt	-20 000 €
Pienituloisten perheiden lasten iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen alentaminen	-200 000 €

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 euroa	%
Tunnusluvut					
Oppilasmäärä 20.9	11 759	12 098	12 259	161	1,3 %
Oppilaat, äidinkieli muu kuin suomi	615	600	642	42	7,0 %
Aamu- ja iltapäivätoiminnan lapset	1 601	1 610	1 584	-26	-1,6 %
Koulukuljetettävien määrä	1 750	1 676	1 691	15	0,9 %
Opetustuntien kokonaismäärä					
1-6 luokilla	10 379	10 276	10 400	124	1,2 %
7-9 luokilla	6 102	6 074	6 230	156	2,6 %
erityisopetus	3 252	3 300	3 300	0	0,0 %
Nuorisopalvelujen oman toiminnan käyntikerrat					
Kohdennetuissa palveluissa tavoitetut nuoret	66 000	75 000	77 000	2 000	2,7 %
		400	750	350	87,5 %
Mittarit					
Opetuksen vuosiviikkotunnit/oppilas	1,68	1,66	1,63	-0,03	-1,8 %
Opetusryhmän laskennallinen koko/ryhmä					
1-6 luokilla	19,0	19,6	19,4	-0,2	-1,0 %
7-9 luokilla	17,8	17,1	18,1	1,0	5,8 %

Perusopetuksen oppilasmäärä 2012-2018
(ilman esiopetusta)

Kulttuuri- ja hallintopalvelut

Toiminnan kuvaus

Kulttuuri- ja hallintopalvelut vastaa kulttuuri- ja liikuntapalvelujen lautakunta-asioiden sekä kehittämisen toiminnoista. Tehtäviin kuuluvat päätöksenteon valmisteluun liittyvät asiat, hallinnollinen ohjaus sekä strateginen suunnittelu ja kehittäminen kaupungin yhteisten linjausten mukaisesti.

Yksikköön sisältyvät kulttuuri- ja liikuntalautakunnan ja palvelujohtajan menot sekä kansalaistoiminnan, kulttuurin ja liikunnan avustukset.

Kulttuuripalvelujen tehtävänä on järjestää kulttuuri-toimintaa ja tukea kulttuurin sekä taiteen harjoittamista ja harrastamista ja si-

ten edistää asukkaiden hyvinvointia. Tavoitteena on edistää palvelujen saavutettavuutta ja siten lisätä kulttuuripalvelujen käyttöä. Keskeiset kohderyhmät ovat lapset ja nuoret sekä ikääntyneet.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Vuoden 2017 loppuun mennessä valmistuva kulttuurisuunnitelma antaa suuntaaviivat Jyväskylän kaupungin kulttuuritoiminnan kehittä-

miselle. Kulttuuripalveluiden hanketoiminta (esim. harraste-laturi) jatkuu vuoden 2018 aikana.

Kansalaistoiminnan avustuksiin kohdennetaan lisäämääräraha käyttösuunnitelman laadinnan yhteydessä.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 %	
Tunnusluvut					
Lastenkulttuurin osallistujien määrä		19 800	21 500	1 700	8,6 %
- Perusopetuksen kulttuurikasvatus	27 597		15 620		
- Varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatus	9 783		5 800		
Ikääntyneiden kulttuuripalveluiden käyttäjien määrä	15 650	17 000	16 850	-150	-0,9 %
Taide/kulttuurikasvatukseen käytetyt resurssit					
- Taiteilijoiden ja taidekasvattajien määrä	509	300	400	100	33,3 %
- Ohjaus- ja esitystarjonnan tuntimäärä	1 881	2 500	2 000	-500	-20,0 %

Avustukset ja sopimukset 2016-2018

(euroa)	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Kulttuuri- ja kansalaistoiminnan avustukset	374 380	394 384	394 384	0	0 %
kulttuuritoiminnan avustukset	146 784	145 784	145 784	0	0 %
kansalaistoiminnan sekä sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustukset	35 446	36 450	36 450	0	0 %
kulttuuritoiminnan avustussopimukset	192 150	212 150	212 150	0	0 %
Liikuntatoiminnan avustukset	143 540	165 370	165 370	0	0 %
liikunta-avustukset	116 000	137 830	137 830	0	0 %
Keski-Suomen urheiluakatemian avustus	27 540	27 540	27 540	0	0 %
Kansalaistoiminnan keskus	48 600	48 600	48 600	0	0 %
Monikulttuurikeskus Gloria	90 000	170 000	170 000	0	0 %
Sepänkeskus	175 000	175 000	175 000	0	0 %
Alvar Aalto säätiön avustus	367 527	338 800	338 800	0	0 %
Keski-Suomen luontomuseon avustus	42 120	38 777	38 777	0	0 %
Keski-Suomen ilmailumuseon avustus	63 990	59 000	59 000	0	0 %
Jyväskylän festivaalien avustus, Jyv. Kesä	165 240	152 300	152 300	0	0 %
Kulttuuri- ja kansalaistoiminnan avustusten lisäys	0	0	25 000	25 000	100 %
Avustukset ja sopimukset yhteensä	1 470 397	1 542 231	1 567 231	25 000	2 %

Avustusten lisäys kohdennetaan Kulttuuri- ja liikuntalautakunnan käyttösuunnitelmassa marraskuussa 2017.

Jyväskylän kansalaisopisto

Toiminnan kuvaus

Jyväskylän kansalaisopisto on aikuiskoulutuslaitos, jonka tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansan-

valtaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteuttamista. Toiminnassa korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Oppilaitos järjestää myös taiteen perusopetusta, käsityöneuvontaa sekä tilaus-

koulutusta. Painopistealueena tilauskoulutuksessa on maahanmuuttajien opetus.

Koulutusta järjestetään myös Luhangan, Muuramen ja Uuraisten kunnissa.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Taiteen perusopetuksen valtakunnallinen opetussuunnitelmauudistus toteutuu. Kansalaisopistossa laaditaan sekä laajan että yleisen oppimäärän mukaiset opetussuunnitelmat kevään 2018

aikana ja opetussuunnitelmat otetaan käyttöön lukuvuoden 2018–19 alusta. Opetussuunnitelmatyö lisää hieman opetushenkilöstön työmäärää ja palkkakustannuksia.

Kulttuurisuunnitelman sekä hyvinvointikertomuksen valmistuminen ohjaavat palveluiden suunnittelua yhä selkeämmin. Kulttuuri- ja palveluiden hanketoiminta on vahvistunut entisestään.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
					%
Tunnusluvut					
Kansalaisopisto					
Opetustuntien lukumäärä (ei sis. tilauskoul./hankkeita),	38 104	38 000	38 000	0	0,0 %
josta taiteen perusopetuksen opetustunteja	6 300	6 300	6 300	0	0,0 %
Kurssilaisten määrä (ei sis. tilauskoul./hankkeita),	22 622	22 200	22 200	0	0,0 %
josta taiteen perusopetuksen kurssilaisia	1 527	1 550	1 550	0	0,0 %
Kurssien lukumäärä (ei sis. tilauskoul./hankkeita)	1 438	1 460	1 460	0	0,0 %
Maksuttomat yleisötilaisuudet	63	50	50	0	0,0 %
Tilaukoulutuksen opetustuntien lukumäärä	8 938	6 650	6 650	0	0,0 %
Toimipisteiden lukumäärä	104	104	104	0	0,0 %
Kuvataidekoulu, laaja oppimäärä (ei sisällä hankkeita)					
Opetustuntien lukumäärä	3 036	3 000	3 000	0	0,0 %
Kuvataiteen oppilaiden lukumäärä	292	290	290	0	0,0 %
Arkkitehtuurin oppilaiden lukumäärä	46	40	40	0	0,0 %
Käsityöneuvonta					
Asiakkaiden lukumäärä (päivämaksun maksaneet)	1 741	2 050	2 050	0	0,0 %
Toimipisteiden lukumäärä	1	1	1	0	0,0 %
Mittarit					
Kansalaisopisto: nettomenot e / opetustunti	72,9	63,4	63,4	0	0,0 %
Kansalaisopisto: nettomenot e / kurssilainen	122,8	108,5	108,5	0	0,0 %
Kuvataidekoulu: nettomenot e / oppilas	1 073,4	1 020,3	1 020,3	0	0,0 %
Kuvataidekoulu: nettomenot e / opetustunti	119,5	112,2	112,2	0	0,0 %
Käsityöneuvonta: nettomenot e / asiakas	41,4	36,8	36,8	0	0,0 %

Kirjastot

Toiminnan kuvaus

Jyväskylän kaupunginkirjaston tehtävänä on yleisen kirjasto- ja tietopalvelun järjestäminen toiminta-alueellaan. Kirjaston toimipisteet tarjoavat pääsyn tietoon ja kulttuurisisältöihin, edistävät lukemista, kirjallisuutta ja lukutaitoa sekä tarjoavat tietopalvelua. Kirjastojen tilat ovat suosittuja julkisia tiloja, jotka ovat helposti ja maksutta kuntalaisten käytettävissä ja saavutettavissa. Kirjaston teh-

tävänä on myös tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Osa kirjaston palveluista toteutetaan alueellisena yhteistyönä. Keskikirjastojen toiminta-alue kattaa vuonna kaikki keskisuomalaiset kirjastot, yhteensä 23 kuntaa. Keskisuomalaiset kirjastot toimivat tiiviissä yhteistyössä tavoitteena

kaikille tasa-arvoiset kirjastopalvelut. Kuntien asukkaat voivat varata, lainata ja palauttaa aineistoa yli kuntarajojen. Samalla kirjastokortilla voi käyttää yli viittäkymmentä kirjastoa. E-kirjat ja sähköiset lehdet kirjastot hankkivat yhdessä koko alueen käyttöön.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Kuokkalan kirjasto avataan yhtenäiskoulun tiloissa syksyllä 2018.

Pääkirjaston asiakaspalvelutiloille tehdään toiminnallinen uudistus; tavoit-

teena on lisätä tilan toimivuutta ja viihtyisyyttä. Tavoitteena on saada ajantasaaiset ja kattavat kokoelmat paremmin esille, luoda tiloja tapahtumille ja yleisö-

tilaisuuksille sekä lisätä asiakkaille tiloja lukemiseen, oleskeluun ja työskentelyyn.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 %	
Tunnusluvut					
Lainat	2 678 084	2 800 000	2 830 000	30 000	1,1 %
Käynnit	1 105 237	1 150 000	1 150 000	0	0,0 %
Verkkokäynnit	751 726	800 000	800 000	0	0,0 %
E-aineiston käyttökerrat	45 707	27 000	50 000	23 000	85,2 %
Tapahtumiin ja yleisötilaisuuksiin osallistuneiden määrä	21 874	14 000	20 000	6 000	42,9 %
Uutuusaineiston hankinta kpl	40 670	36 660	40000	3 340	9,1 %
Mittarit					
Bruttomenot e / asukas	60,8	64,0	60,5	-4	-5,5 %

Museot

Toiminnan kuvaus

Museopalveluihin kuuluvat Jyväskylän taidemuseo (aluetaidemuseo), Keski-Suomen museo (maa-kuntamuseo) ja Suomen käsityön museo (valtakunnallinen erikoismuseo), jonka yhteydessä toimii Kansallispukukeskus, joka vastaa maamme suomenkielisen alueen kansallispukujen kokoamis-, tarkistus- ja tutkimustyöstä. Jyväskylän kaupunki saa korotetun, henkilötyövuosiin sidotun valtionosuuden museoiden alu-

eelliseen ja valtakunnalliseen toimintaan, jota toteutetaan Museoviraston kanssa tehtyjen nelivuotis-sopimusten mukaisesti. Keski-Suomen museolla on Museoviraston kanssa tehty sopimus yhteistyöstä ja työnjaosta kulttuuriympäristön vaalimisessa sekä asiantuntijaviranomaisen rooli kulttuuriympäristön hoitoon liittyvissä asioissa Keski-Suomessa.

Museoiden perustehtävä on sivistyksellinen. Ne kar-

tuttavat yhteistä kulttuurista ja sosiaalista pääomaa tallentamalla, tutkimalla, dokumentoimalla sekä pitämällä esillä keskisuomalaista ja suomalaista kulttuuriperintöä, järjestämällä vaihtuvia näyttelyitä, opetus- ja opastustilaisuuksia ja tapahtumia sekä tarjoamalla muita museokasvatuksellisia palveluja ja osallistumismahdollisuuksia eri ikä- ja kohderyhmille myös yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Keski-Suomen museon peruskorjaus toteutetaan vuoden 2018 aikana. Tämä vaikuttaa kävijämääriin, pääsylipputuloihin, myyntituloihin ja tilavuokrista saataviin tuloihin. Keski-Suomen museon ja Alvar Aalto -museon välinen nivelosa tulee yhdistämään kaksi museota museokeskukseksi, jossa on yhteiskäyttöisiä tiloja. Yhteistyö tiivistyy merkittävästi.

Aalto-säätiön kanssa laaditaan 2018 vuoden loppuun mennessä aiesopimus Alvar Aalto -museon perus-

korjaus- ja laajennushankkeen (nivelosa) hankesuunnittelun käynnistämisestä. Aiesopimuksessa määritellään mm. yhteistyötoimenpiteet hankesuunnitelman laatimiseksi, avustusten ja rahoituksen hankkimiseksi sekä periaatteet hankkeen valmistumisen jälkeisestä kulttuuri- ja matkailuyhteistyöstä sekä museotilojen vuokrauksesta ja muista taloudellisista vastuista.

Konservointikeskuksen toiminta suunnataan pääosin museopalveluiden

omiin kokoelmiin. Valtakunnallinen neuvontavastuu säilyy.

Museopalveluiden yhteisellä markkinoinnin ja viestinnän vakanssilla parannetaan merkittävästi museoiden näkyvyyttä ja yhteistyötä kaupungin muiden kulttuuritoimijoiden sekä tapahtuma- ja matkailu- ja elinkeinomarkkinoinnin kanssa. Muutos tukee Jyväskylän kaupungin kulttuurisuunnitelman tavoitteita.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 %	
Tunnusluvut					
Kävijöiden määrä	107 360	95 000	70 000	-25 000	-26,3 %
Perjantaikävijöiden määrä	17 415	19 000	11 000	-8 000	-42,1 %
Opetus- ja opastustilaisuudet	3 428	2 000	2 000	0	0,0 %
Opintotilaisuuksiin osallistujien määrä	22 856	14 000	15 000	1 000	7,1 %
Yleisötapahumat	407	150	250	100	66,7 %
Aukiolotunnit	10 218	9 980	7 450	-2 530	-25,4 %
Mittarit					
Kävijät / aukiolotunnit	10,5	9,5	9,4	-0,1	-1,1 %
Perjantaikävijät / maksullisten kohteiden kävijät	21,5 %	20,0 %	15,7 %	0,0	-21,5 %
Opintoryhmien osallistujat / kävijät	21,4 %	14,7 %	21,4 %	0,1	45,2 %
Bruttomenot e / asukas	35,1	33,8	31,8	-2	-5,9 %

Liikunta

Toiminnan kuvaus

Liikuntapalvelujen perustehtävänä on luoda kuntalaisille liikuntaedellytyksiä ja siten edistää kaupunkilaisten terveyttä ja hyvinvointia. Tavoitteena on tarjota ja tuottaa liikuntapalveluja yhdessä eri toimijoiden kanssa kaikki väestöryhmät ja ikäluokat huomiottaen.

Keskeiset tehtäväkokonaisuudet ovat erilaisten liikkumisympäristöjen ja liikuntapaikkojen kunnossapito sekä palvelujen järjestäminen eri toimijoiden kanssa. Liikuntapalvelujen toiminnassa painotetaan lasten, nuorten ja iäkkäiden liikuntaedellytysten sekä seurojen ja huippu-urheilun

toimintaedellytysten turvaamista. Lisäksi korostetaan erityisryhmien ja työikäisten terveysliikuntapalvelujen kehittämistä sekä kestävästi liikuntakulttuurin edistämistä.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Mikäli Hippos2020 -hanke toteutuu ja rakentaminen käynnistyy vuoden 2018 aikana, aiheuttaa se toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia liikuntapalveluille.

Pesäpallon ja tenniksen väistöratkaisuista päätetään tarkemmin jatkoarviointien perusteella Hippos-

hankkeen päätöksen ja tähän liittyvien aikataulujen selvittyä.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 %	
Tunnusluvut					
Liikuntapaikkojen, -reittien ja -alueiden määrä,	320	320	320	0	0,0 %
josta lähiliikuntapaikkoja (lähiliik.paikkaohjelma)	4	5	6	1	20,0 %
Liikuntatiloihin myönnetyt vuorot,	116 500	120 000	120 000	0	0,0 %
josta juniorivuorojen osuus (%)	34 %	35 %	35 %	0	0,0 %
Sisäliikuntatilojen käyttöaste	90 %	90 %	90 %	0	0,0 %
Ohjattujen liikuntaryhmien lukumäärä,	334	333	330	-3	-0,9 %
joissa suoritekertoja	67 220	71 758	70 000	-1 758	-2,4 %
Ohjattujen liikuntaryhmien täyttöaste	85 %	90 %	90 %	0	0,0 %
Seniorikorttien (65 + v.) myyntimäärä	1 896	2 100	2 100	0	0,0 %
LiikuntaLaturi -toimintaan osallistuneiden nuorten määrä	1 022	1 000	1 100	100	10,0 %
Uimahallien kävijämäärä yhteensä	502 072	500 000	530 000	30 000	6,0 %
Lasten (4-16 v.) osuus uimahallikäynneistä (%)	9,00 %	11,00 %	12,00 %	0	9,1 %
Seniorikortilla käyneiden osuus uimahallikäynneistä (%)	16,00 %	15,00 %	16,00 %	0	6,7 %
Mittarit					
Bruttomenot € / asukas	140	140	140	0	0,0 %
Nettomenot € / asukas	100	100	100	0	0,0 %

Jyväskylä Sinfonia

Toiminnan kuvaus

Jyväskylä Sinfonia on Keski-Suomen ainoa ammattisinfoniaorkesteri, jonka monipuolinen ja korkeatasoinen ohjelmisto sisältää klassisen musiikin lisäksi laajasti eri kohderyhmät huomioon ottavia sekä genererajat ylittäviä konsertteja. Orkesteri vieraillee kotikunnan lisäksi esiintymässä lähikunnissa, muualla Suomessa eri festivaaleilla sekä ulkomailla. Alueensa kulttuurielämän

kulmakivenä orkesterin toiminta monipuolistaa Jyväskylän kulttuurikenttää ja tekee kaupunkia myös kansainvälisesti tunnetuksi.

Jyväskylä Sinfonian toimintaan kuuluu olennaisena osana musiikkikasvatus sekä kuulijoidensa tavoittaminen aktiivisesti eri keinoin. Saavutettavuuden kehittäminen entisestään jatkuu painopisteen ollessa

erityisesti maakuntakonserteissa. Jyväskylä Sinfonia on mukana Suomen Kulttuurirahaston Taidetestaajat - hankkeessa, johon osallistuu Keski-Suomen alueen kahdeksaluokkalaisia.

Musiikkisalin toimintakonseptin suunnittelu jatkuu.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Uusia yleisöryhmiä tavoitellaan toteuttamalla konsertteja mm. päiväkodeissa, kouluissa, päiväkeskuksissa, palvelutaloissa, yrityksissä ja julkisissa tiloissa. Myös avoimet kenraaliharjoitukset, taiteilijatapaamiset ja koululaisten musiikkityöpajat mahdollistavat uudenlaiset kohtaamiset muusikoiden ja kuulijoiden välillä.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 %	
Tunnusluvut					
Kuulijat (lkm)	28 346	25 000	25 000	0	0,0 %
Salin täyttöaste (%)	99	91	91	0	0,0 %
Konsertit (lkm)	54	50	50	0	0,0 %
Kausikortit (lkm)	682	600	600	0	0,0 %
Yleisötyö (osallistujat)	5 348	4 000	4 000	0	0,0 %
Mittarit					
Bruttomenot, €/asukas	21,8	21,4	21,2	0	-0,8 %
Nettomenot, €/asukas	19,2	19,0	18,7	0	-1,4 %

Jyväskylän kaupunginteatteri

Toiminnan kuvaus

Jyväskylän kaupunginteatteri on kaupungin ja maakunnan ainoa kiinteä ammattiteatteri. Teatteri tuottaa alueensa asukkaille taiteellisesti korkeatasoisia ja monipuolisia teatteriesityksiä ja luo yhtenä keskeisenä kulttuurilaitoksena osaltaan kuvaa Jyväskylästä vetovoimaisena ja merkittävänä kulttuurikaupunkina.

Jyväskylän kaupunginteatterin maakunnallinen esitystoiminta käynnistyi Suomi 100 vuotta juhluvuo- den kunniaksi hankerahoituksella yhteistyössä Off/Balance tanssiryhmän kanssa.

Maakunnallisessa yhteistyössä on mukana useita alueellisia kulttuuritoimijoita. Vuoden 2018 maakunnallinen yhteistyö on nuorille valmistettava kier-

tävä esitys koulukiusaamisesta. Tulevaisuudessa kaupunginteatteri panostaa edelleen nuoriin. Teatterin yleisöyöntekijä on käynnistänyt nuorten matalan-kynnyksen harrasteryhmän (15–24 -vuotiaat). Kesällä 2017 aloitetut lasten ja nuorten teatterileirit jatka- vat 2018.

Jyväskylän kaupunginteatteri on mukana kiertuehankkeessa tanssin kentän kanssa, VOS teattereiden näytelmäkirjallisuuden kehittämissyhteistyössä ja teatterin digitaalisen sisällön kehittämishankkeessa Aalto-yliopiston ja Humak Oy:n kanssa. Ammatillista yhteistyötä Taideyliopisto Teatterikorkeakoulun ja Tampereen yliopiston näyttelijänkoulutusohjelman kanssa jatketaan. Kahdek-

san teatterin kansainvälinen yhteistyö jatkuu edelleen vuonna 2018. Tavoitteena on edistää korkeatasoista esitystoimintaa, verkostoitua ja oppia hankehallinnointia.

Jyväskylän kaupunginteatterin yleisötyö tuottaa lukuisia kohtaamisia ja tapahtumia yhteistyössä kunnallisten, valtakunnallisten sekä kolmannen sektorin eri alojen toimijoiden kanssa. Yleisötyö toteutetaan yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan opettajankoulutuslaitoksen sekä Avoin yliopiston kanssa. Työpajoja viedään Jyväskylän perusopetuksen luokkiin ja suunnittelussa huomioidaan uuden opetussuunnitelman tavoitteisto. Yleisötyön tapahtuma- ja osallistujamäärät ovat kasvussa.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Ei merkittäviä muutoksia.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 %	
Tunnusluvut					
Katsojien lukumäärä	54 977	60 000	60 000	0	0,0 %
Ensi-iltojen lukumäärä	7	7	7	0	0,0 %
Yleisötyön tilaisuudet	286	367	380	13	3,5 %
Mittarit					
Teatterin näyttämöiden täyttöaste %	71,0	72,0	72,0	0	0,0 %
Yleisötyö (osallistujat)	6 432	8 800	8 850	50	0,6 %
Bruttomenot, €/asukas	42,3	38,9	38,8	0	-0,3 %
Nettomenot, €/asukas	32,3	30,1	30,1	0	0,0 %

KAUPUNKIRAKENNE

Toimialan kuvaus

Kaupunkirakenteen toimiala jakautuu neljään palvelualueeseen, jotka ovat kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö, liikenne- ja viheralueet, rakentaminen ja ympäristö sekä asiakaspalvelu ja johdon tuki. Toimialaan kuuluu kaksitoista palveluyksikköä.

Kaupunkisuunnittelun ja maankäytön palvelualue huolehtii yleis- ja asema-kaavoituksesta, niihin liittyvästä yleissuunnittelusta ja kaupunkikuvan suunnittelusta, kaupungin omistamien maa- ja vesialueiden hallinnasta yleisiä alueita lukuun ottamatta, paikka-

tieto- ja maastomittauspalveluista sekä kiinteistöinsinöörin viranomaistehtävistä.

Liikenne- ja viheralueiden palvelualue huolehtii katujen, puistojen ja muiden yleisten alueiden hallinnasta, suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, metsien hoidosta, pysäköinninvalvonnasta sekä seudullisesta joukkoliikenteestä ja jätehuollon viranomaistehtävistä.

Rakentamisen ja ympäristön palvelualue huolehtii asuntotoimen, rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun ja ympäristöter-

veydenhuollon viranomais-tehtävistä, ympäristönsuojelun edistämisestä kunnassa sekä kunnallisista eläinlääkäripalveluista

Asiakaspalvelun ja johdon tuen palvelualue huolehtii yksityis- ja yritysasiakkaiden asiakaspalvelun sujuvuudesta, kaupunkirakenteen toimialan ja Altek Aluetekniikan keskitetyistä hallinto- ja taloushallintopalveluista sekä toimialan yhteisestä kehittämisestä.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 euroa %	
Toimintatulot	55 852,9	48 110,8	49 893,4	1 782,6	3,7 %
Toimintamenot	55 934,9	48 234,3	54 247,4	6 013,1	12,5 %
Toimintakate (sitova taso)	-82,0	-123,5	-4 354,0	-4 230,5	3425,5 %

Toiminnalliset tavoitteet

Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö

1. Toteutetaan täydennysrakentamisen Kymppi^R-ohjelmaa. Ylläpidetään viiden vuoden asuinrakentamista vastaavaa kaavavarantoa kerros- ja rivitalotuotannolle (5 x 70 000 k-m²) sekä omakotitonteille (5 x 80 tonttia). Tarjotaan asuntotontteja varattavaksi ohjelman mukaisesti.
2. Parannetaan markkinointia ja lisätään tonttivarantoa yritystoimintojen sijoittumisen edistämiseksi sekä elinkeinotoiminnan tueksi. Kaavoitetaan uutta yritystonttivarantoa keskimäärin 10 ha/vuosi huomioiden sijoittumismahdollisuuksien ja tonttivarannon monipuolisuus sekä yritysvaikutukset.

Kaupunkirakenne

Liikenne- ja viheralueet

1. Katuverkolla loukkaantuneiden määrä vähenee 20 % vuoden 2014 tasosta (108 loukkaantunutta) vuoteen 2020 mennessä (86 loukkaantunutta).
2. Joukkoliikenteen matkamäärät kasvavat 2,0 % (vertailulukuna vuoden 2017 toteuma).

Rakentaminen ja ympäristö

1. Uusien asuinrakennusten rakennuslupien käsittelyaika on enintään 6 viikkoa 75 %:ssa myönnettyistä luvista. Maa-aines- ja ympäristölupahakemusten käsittelyaika on enintään 4 kuukautta.

2. Ympäristölupa- ja maa-aineslupa-kohteille tehdään valvontasuunnitelmien mukaisia valvontakäyntejä 80 kappaletta (100 % suunnitelluista). Ympäristöterveydenhuollon suunnitelmalliset tarkastukset, 1 250 kappaletta, tehdään valvontasuunnitelman mukaisesti.

Kaupungin strategian toteuttamisohjelma

Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat

Asuntopolitiikan teemavuosi 2018

- Asuntopoliittiset linjaukset päivitetään edistämään asukkaiden tarpeita vastaavien asumismahdollisuuksien syntymistä asunto- ja aluetasolla. Varmistetaan monipuolinen tonttitarjonta. Kehitetään yhteistyössä toimijoiden kanssa uudenlaisia suunnittelun ja rakentamisen toteutustapoja.

Tiivistyvä kaupunkirakenne

- Toteutetaan hyväksytyjä täydennysrakentamisen periaatteita (Kymppi^R2016). Uusi asuinrakentaminen ohjataan kestävästä liikkumista tukeville täydennysrakentamisen ensisijaisille vyöhykkeille huomioiden erilaiset kohderyhmät, yhtenäisten virkistysalueiden säilyttäminen, palveluiden riittävyys ja rakentamisen hallittu ajoitus.

Resurssien viisas käyttö

Aktivoivat liikenne- ja viheralueet

- Kestävien kulkumuotojen kulkutapaosuus kasvaa vuoteen 2025 mennessä 56 %:iin (vuoden 2008 lähtötaso 42 %). Korjausvelka on vuonna 2029 vuotta 2017 alemmalla tasolla, joka on 7,93 milj. euroa. Laaditaan viherpalvelu- ja metsäohjelmat ohjaamaan toimenpiteitä. Ylläpidetään asukkaiden tyytyväisyys katuihin, kevyen liikenteen väyliin, viheralueisiin ja metsiin hyvällä tasolla (arvosana yli 3 vuosittaisessa asiakastyytyväisyystutkimuksessa).

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma

Toimialan palvelujen tuottamisen merkittävimmät riskit liittyvät asiakaskäyttämiseen joukkoliikenteessä, rakentamisen suhdanteeseen ja teknisen infran korjausvelan kasvamiseen. Joukkoliikenteessä talouden seuranta on tarkkaa ja vertailutietoa on nyt käytettävissä. Esimerkiksi hinnoittelumuutoksilla voidaan osin reagoida riskeihin. Myös markkinoiden toimivuus on noussut määrittelyssä olennaiseksi riskiksi. Toiminnassa pyritään mahdollistamaan oman tuotannon laajentaminen, mikäli markkinoiden palvelukyky esim. suhdannevaihtelun vuoksi heikkenee. Rakentamisen suhdanne on viime vuosina ollut melko hyvä. Rakentamisen hiipuminen

saattaisi viivästyttää tulorahoituksen toteutumista seuraaville vuosille, mutta se ei generoi menokasvua. Korjausvelan tila on saatu selvitettyä ja sitä seurataan kehittyneellä laskentajärjestelmällä, joka auttaa resurssien tehokkaassa käytössä. Korjausvelan kasvu on hallinnassa, mutta sitä ei kyetä pienentämään nykyisellä rahoitustasolla.

Toimialan henkilöstöriskit liittyvät henkilöstön riittävyyteen, osaamiseen ja saatavuuteen. Riittävyyden riskiä pyritään hallitsemaan toiminnanohjausjärjestelmän käytöllä. Osaamiseen panostetaan suunnitelmalla koulutustarpeet ja rekrytoinnit tarkoin. Henkilöstön saatavuus teknisellä sektorilla on osoittautunut haastavaksi yksityispuolen

paremman palkkakilpailukykyyn vuoksi.

Kaupunkirakenteen toimialan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vastaavat kaupunkirakennelautakunta, toimialajohtaja, johtoryhmä sekä esimiehet. Toimialan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttaminen perustuu toiminnanohjausjärjestelmään, auditointeihin, johdon katselmukseen ja CAF arviointiin sekä yksityiskohdittaisiin valvonnan tarkistuslistoihin palvelualueilla. Sisäisestä valvonnasta on erikseen tarkempi tarkastuslista. Tärkeimmiksi painopisteiksi sisäisessä tarkastuksessa nousee hankintoihin, henkilöstöön ja uuteen tietosuojasetukseen liittyvät toimenpiteet.

Määrärahan jakaantuminen palvelualueittain

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Asiakaspalvelu ja johdon tuki	490,8	195,3	182,0	-13,3	-6,8 %
Liikenne- ja viheralueet	27 539,4	19 230,5	23 913,9	4 683,4	24,4 %
Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö	24 464,1	25 503,0	22 610,0	-2 893,0	-11,3 %
Rakentaminen ja ympäristö	3 358,6	3 182,0	3 187,5	5,5	0,2 %
Toimintatulot yhteensä	55 852,9	48 110,8	49 893,4	1 782,6	3,7 %
Asiakaspalvelu ja johdon tuki	2 738,5	3 104,7	3 229,7	125,0	4,0 %
Liikenne- ja viheralueet	42 786,2	34 815,9	40 090,2	5 274,3	15,1 %
Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö	5 848,5	5 314,7	5 874,5	559,8	10,5 %
Rakentaminen ja ympäristö	4 561,7	4 999,0	5 053,0	54,0	1,1 %
Toimintamenot yhteensä	55 934,9	48 234,3	54 247,4	6 013,1	12,5 %
Asiakaspalvelu ja johdon tuki	-2 247,8	-2 909,4	-3 047,7	-138,3	4,8 %
Liikenne- ja viheralueet	-15 246,8	-15 585,4	-16 176,3	-590,9	3,8 %
Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö	18 615,6	20 188,3	16 735,5	-3 452,8	-17,1 %
Rakentaminen ja ympäristö	-1 203,0	-1 817,0	-1 865,5	-48,5	2,7 %
Toimintakate yhteensä	-82,0	-123,5	-4 354,0	-4 230,5	3425,5 %

Kaupunkirakenne

Kaupunkirakenteen toimintakatteen arvioidaan heikentyvän n. 4,2 milj. euroa. Suurin selittävä tekijä on maan myyntivoittoarvion pientyminen 3 milj. eurolla vuoden 2017 syksyllä muutettuun talousarvioon nähden. Muita suurempia

tulo- ja menomuutoksia ovat katupalveluihin kuuluva lakimuutoksesta johtuva huoleveden kokonaishallinnan käyttöönotto sekä joukkoliikenteessä uutena kokonaisuutena oleva Laukaan suunnan liikenne. Lisäksi joukkoliikenteen menoja

nostaa uusi rengaslinja keskustaan, Laajavuoren, Palokan ja Seppälän välillä. Maankäyttösopimustulot nousevat n. 1,3 milj. euroa johtuen kunnallistekniikan investointiohjelmassa mukana olevista rakentamiskohteista.

Asiakaspalvelu ja johdon tuki

Toiminnan kuvaus

Asiakaspalvelu ja johdon tuki -palvelualue vastaa kaupunkirakenteen toimialan talouden, hallinnon ja kehittämisen tehtävistä sekä yhteisistä toiminnoista. Palvelualue tuottaa talous-, hallinto- ja päätöksentekopalvelut myös Altek

Aluetekniikka -liikelaitokselle. Palvelualueeseen kuuluvat toimialan yhteinen asiakaspalvelupiste Hannikainen, Forumin palvelupiste, Tikkakosken ja Korpiolahden yhteispalvelupisteet sekä kaupungin puhelinvaihte. Forumin palvelupis-

teeseen on yhdistetty joukkoliikenteen lippupalvelut, kaupungin palvelukassa ja Jyväskylän neuvonta. Toimialajohtajan kustannukset on jaettu kaupunkisuunnittelun ja maankäytön sekä asiakaspalvelun ja johdon tuen kesken.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Kaupunki kotiuttaa kaupunkikeskustan kehittämisen toimintoja oman toiminnan yhteyteen. Aiemmin asemakaavoituksesta on lautakunnan hyväksymällä sopi-

muksella maksettu Jyväskylän Elävä Kaupunkikeskusta -yhdistykselle 45 000 euron avustus. Nyt tämä summa on siirretty toimialan yhteisiin menoihin,

joista sitä käytetään uusilla sopimuksilla keskustakehittämisen kuluihin. Forumin palvelupisteessä toimiva Jyväskesku matkailuneuvonta siirtyy takaisin konsernihallinnon yhteyteen.

Määrärahan jakaantuminen palveluittain

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Johdon tuki (sis. vyörytykset)	164,6	140,0	140,0	0,0	0,0 %
Toimialan yhteiset	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Palvelupiste Hannikainen	7,5	11,9	8,0	-3,9	-32,8 %
Forum palvelupiste	13,8	18,4	15,0	-3,4	-18,5 %
Yhteispalvelupisteet	17,3	24,0	18,0	-6,0	-25,0 %
Puhelinvaihde	280,3	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Lautakunnat ja jaostot	6,0	1,0	1,0	0,0	0,0 %
Toimintatulot yhteensä	490,8	195,3	182,0	-13,3	-6,8 %
Johdon tuki (sis. vyörytykset)	716,8	777,2	775,2	-2,0	-0,3 %
Toimialan yhteiset	798,7	995,6	1 312,8	317,2	31,9 %
Palvelupiste Hannikainen	333,0	356,5	355,8	-0,7	-0,2 %
Forum palvelupiste	351,4	359,1	217,1	-142,0	-39,5 %
Yhteispalvelupisteet	177,5	169,9	171,8	1,9	1,1 %
Puhelinvaihde	206,4	217,0	172,6	-44,4	-20,5 %
Lautakunnat ja jaostot	154,9	229,4	224,4	-5,0	-2,2 %
Toimintamenot yhteensä	2 738,5	3 104,7	3 229,7	125,0	4,0 %
Johdon tuki (sis. vyörytykset)	-552,2	-637,2	-635,2	2,0	-0,3 %
Toimialan yhteiset	-797,4	-995,6	-1 312,8	-317,2	31,9 %
Palvelupiste Hannikainen	-325,5	-344,6	-347,8	-3,2	0,9 %
Forum palvelupiste	-337,6	-340,7	-202,1	138,6	-40,7 %
Yhteispalvelupisteet	-160,1	-145,9	-153,8	-7,9	5,4 %
Puhelinvaihde	74,0	-217,0	-172,6	44,4	-20,5 %
Lautakunnat ja jaostot	-148,9	-228,4	-223,4	5,0	-2,2 %
Toimintakate yhteensä	-2 247,8	-2 909,4	-3 047,7	-138,3	4,8 %

Toimialan yhteisiä menoja nostavat asemakaavoituksesta siirretyn Elävän Kaupunkikeskustan avustuksen lisäksi kaupungin sisäisten

veloitusten nousu. Puhelinvaihteen muutto Rakentajantaloon laski vuokratuksumuunnoksia. Forum palvelupisteen menoja pienentää

Jyvässeudun matkailuneuvoston sisäinen siirto konsernihallintoon.

Liikenne- ja viheralueet

Toiminnan kuvaus

Liikenne- ja viheralueiden palvelualue vastaa kaupungin yleisten alueiden infran hallinnasta ja metsien hoidosta, pysäköinninvalvon-

nasta, viljelyalustoiminnan järjestämisestä, yksityistieavustusten hoitamisesta, seudullisesta joukkoliikenteestä, jätehuollon vi-

ranomaistehtävistä sekä kunnallistekniikan investointien rakennuttamisesta.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Ulkovalaistusverkon omaisuustietojen ylläpito siirtyy Jyväskylän Energia Oy:ltä liikenne- ja viheralueiden tehtäväksi. Liikuntapalveluiden hallinnoimien kuntoratojen valaistustietojen ylläpito toteutetaan jatkossa liikenne- ja viheralueella. Samassa yhteydessä tallennetaan liikennevaloverkon omaisuustiedot sähköiseen muotoon.

Vuoden aikana vahvistettava metsäohjelma saattaa aiheuttaa muutoksia metsäpalveluiden toimintaan ja talouteen.

Fiksun liikkumisen edistämisellä tavoitellaan kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkutapaosuuksien kasvua. Vuonna 2018

panostetaan erityisesti liikkumisen ohjaukseen viestinnän keinoin sekä työmatkaliikkumisen edistämiseen mm. kannustamalla työsuhdematkalippujen käyttöön, työasiointipyörien hankkimiseen ja henkilöstöpysäköinnin kehittämiseen.

Joukkoliikenteessä olennaisin muutos on Laukaan suunnan paikallisliikenteen siirtyminen seudulliseksi sopimusliikenteeksi kesäkuun alusta lähtien. Linjaston suurin yksittäinen muutos on rengaslinjan luominen keskustan, Laajavuoren, Palokan ja Seppälän alueille (linjan 25 muutos), joka palvelee Seppälän alueen lisäksi jatkossa myös Kan-kaan alueen kehittymistä.

Lisäksi käytössä oleva valtakunnallisen Waltti – lippu- ja maksujärjestelmän kehittäminen ja muuttaminen la- kimuutosten vaatimuksia vastaaviksi edellyttää lisäämäärärahojen varaamista järjestelmäkehitykseen.

Joukko- ja palveluliikenteessä jatketaan sähköisten palveluiden kehittämistä alueellisesti ja yhteistyössä muiden joukkoliikenteen viranomaisalueiden kanssa.

Suuret työnantajat ovat halukkaita käynnistämään pysäköinninvalvonnan alueellaan. Palvelun tuottamiseksi on muutettava valvontaprosesseja ja on otettava käyttöön uusia järjestelmiä.

Määrärahan jakaantuminen palveluittain

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Katupalvelut	1 881,0	1 606,8	3 968,8	2 362,0	147,0 %
Viherpalvelut	149,2	76,0	151,0	75,0	0,0 %
Metsäpalvelut	1 448,2	1 450,0	1 450,0	0,0	0,0 %
Satamapalvelut	421,6	368,5	478,5	110,0	29,9 %
Jätehuoltopalvelut	7 834,0	585,0	292,3	-292,7	-50,0 %
Pysäköinninvalvontapalvelut	1 097,7	1 300,0	1 180,0	-120,0	-9,2 %
Viljelypalstat ja yksityistieav.	6,5	6,5	6,5	0,0	0,0 %
Joukko- ja palveluliikenne, Jkl	189,5	195,0	145,0	-50,0	-25,6 %
Joukko- ja palveluliikenne, seud.	12 155,5	11 782,7	13 131,8	1 349,1	11,4 %
Valon hankkeet	60,2	60,0	60,0	0,0	0,0 %
Resurssi viisas kestävä liikenne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Maankäyttö sopimusmaksut	2 296,0	1 800,0	3 050,0	1 250,0	69,4 %
Toimintatulot yhteensä	27 539,4	19 230,5	23 913,9	4 683,4	24,4 %
Katupalvelut	14 586,0	12 948,7	16 021,3	3 072,6	23,7 %
Viherpalvelut	2 640,0	2 720,1	2 798,1	78,0	2,9 %
Metsäpalvelut	836,7	804,9	807,8	2,9	0,4 %
Satamapalvelut	347,6	298,8	409,8	111,0	37,1 %
Jätehuoltopalvelut	6 501,2	293,8	297,4	3,6	1,2 %
Pysäköinninvalvontapalvelut	618,0	689,2	690,9	1,7	0,2 %
Viljelypalstat ja yksityistieav.	295,9	289,1	289,1	0,0	0,0 %
Joukko- ja palveluliikenne, Jkl	635,7	562,0	549,9	-12,1	-2,2 %
Joukko- ja palveluliikenne, seud.	16 126,8	16 018,9	17 977,9	1 959,0	12,2 %
Valon hankkeet	198,2	130,4	186,2	55,8	42,8 %
Resurssi viisas kestävä liikenne	0,0	60,0	61,8	1,8	3,0 %
Maankäyttö sopimusmaksut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Toimintamenot yhteensä	42 786,2	34 815,9	40 090,2	5 274,3	15,1 %
Katupalvelut	-12 705,1	-11 341,9	-12 052,5	-710,6	6,3 %
Viherpalvelut	-2 490,8	-2 644,1	-2 647,1	-3,0	0,1 %
Metsäpalvelut	611,5	645,1	642,2	-2,9	-0,4 %
Satamapalvelut	74,1	69,7	68,7	-1,0	-1,4 %
Jätehuoltopalvelut	1 332,9	291,2	-5,1	-296,3	-101,8 %
Pysäköinninvalvontapalvelut	479,7	610,8	489,1	-121,7	-19,9 %
Viljelypalstat ja yksityistieav.	-289,5	-282,6	-282,6	0,0	0,0 %
Joukko- ja palveluliikenne, Jkl	-446,2	-367,0	-404,9	-37,9	10,3 %
Joukko- ja palveluliikenne, seud.	-3 971,4	-4 236,2	-4 846,1	-609,9	14,4 %
Valon hankkeet	-138,0	-70,4	-126,2	-55,8	79,2 %
Resurssi viisas kestävä liikenne	0,0	-60,0	-61,8	-1,8	3,0 %
Maankäyttö sopimusmaksut	2 296,0	1 800,0	3 050,0	1 250,0	69,4 %
Toimintakate yhteensä	-15 246,8	-15 585,4	-16 176,3	-590,9	3,8 %

Yleisten alueiden kasvusta ja sopimusten indeksikorotuksista johtuvien muutosten kattaminen täysimääräisesti edellyttää uudelleenpäälllystysten vähentämistä 325 500 eurolla. Katupalveluiden käyttösuunnitelmassa on osoitettu erilli-

nen 1 250 000 euron määräraha korjausvelan pienentämiseen. Talousarvio sisältää huleveden kokonaishallinnan käyttöönoton edellyttämät (arvioidut) käyttötalouden varaukset sekä tuloissa että menoissa.

Pysäköinninvalvonnan tulojen arvioidaan laskevan edelleen.

Kaupunkirakenne

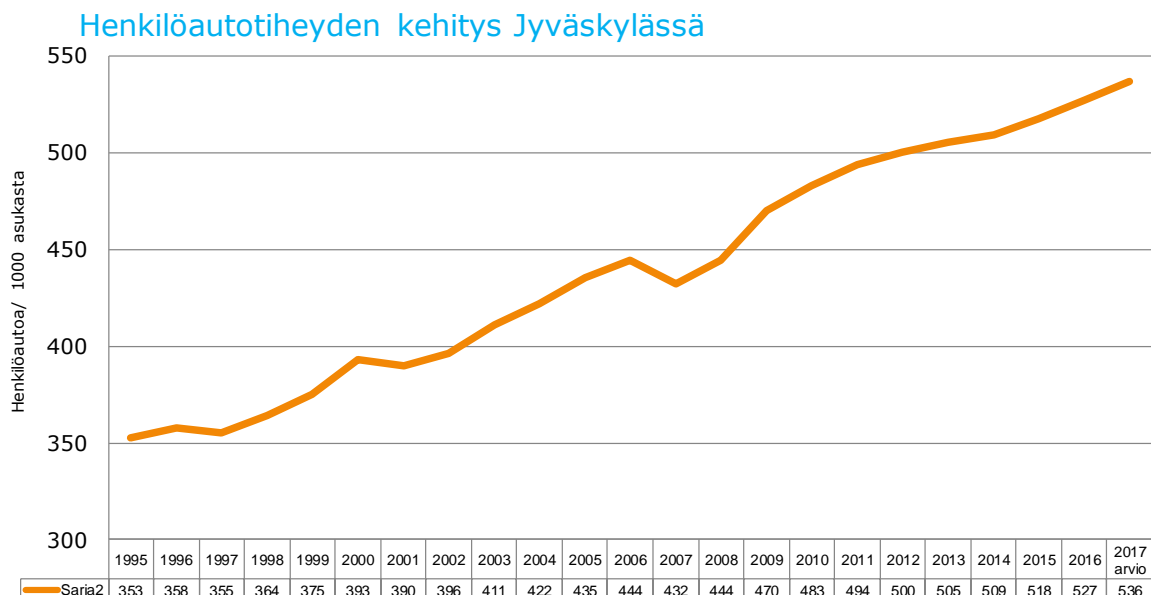
Joukkoliikenteessä tuloja ja menoja nostavat sekä Laukaan liikenteen haltuunotto että matkamäärien ja liikennesuoritteiden kasvu. Menopuolella kustannuksia lisää Keskustan, Laajavuoren, Palokan ja Seppälän

yhdistävä uusi rengaslinja, joka vastaa Seppälän ja tullevaisuudessa myös Kannealan alueiden kasvaviin tarpeisiin. Joukkoliikenteen nykyinen rahoitus ei mahdollista lippujen hintojen

alentamista, mutta matkamäärien lisääntyessä hinnoittelua on mahdollista tarkistaa.

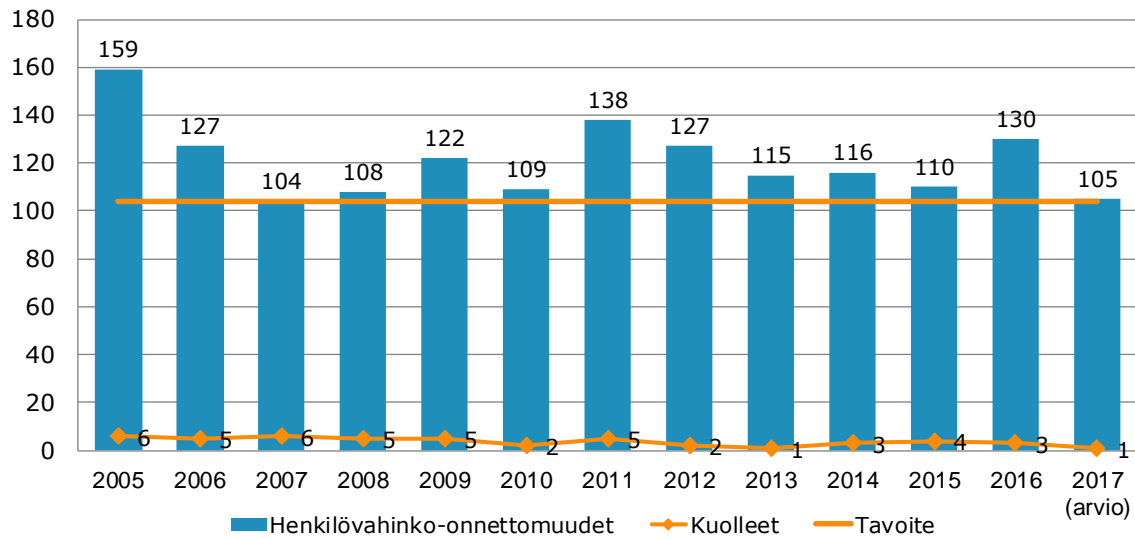
Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
					%
Tunnusluvut					
Katutyöluvat, kpl	589	650	650	0,0	0,0 %
Joukkoliikenteen matkat (milj.kpl/a)	7,00	6,65	7,37	0,7	10,8 %
Maksukehoitukset, kpl	18 579	23 000	19 600	-3 400,0	-14,8 %
Mittarit					
Ulkovalaistuksen käyttötunnit, sitouduttu ltk hyväksymissä ohjausperiaatteissa tasoon 2800 h/a	2 677	2 800	2 800	0,0	0,0 %
Energian kulutus kWh/valonlähde/a	261	275	247	-28,0	-10,2 %
Katutyöluvien käsittelyaika vrk/lupa	6	6	5	-1,0	-16,7 %
Katupalvelut, e/asukas	105	93	113,47	20,6	22,2 %
Katujen talvihoito, €/asukas	23	23	21	-2,0	-8,7 %
Katujen kesähoito, €/asukas	8	8	7,5	-0,5	-6,3 %
Viherpalvelut, e/asukas	17,95	19,65	19,82	0,2	0,9 %
Rakennettujen puistojen hoito, e/ha	14 315,20	15 000,00	14 750,00	-250,0	-1,7 %
Venepaikkojen vuokrausaste-%	75	75	75,1	0,1	0,1 %
Satamapalvelut, e/asukas	2,51	2,14	2,90	0,8	35,5 %
Ylläpitokustannukset, e/venepaikka	106,96	93,00	95,00	2,0	2,2 %
Käyttäjien tyytyväisyys asuntoalueiden läheisten metsien hoitoon (1-5)	3,03	3,06	3,06	0,0	0,0 %
Lähimetsien käsittelypinta-ala vuodessa -%	10	10	10	0,0	0,0 %
Katujen rakentaminen €/asukas	103,20	112,70	115,94	3,2	2,9 %
Puistojen rakentaminen €/asukas	13,70	15,80	12,75	-3,1	-19,3 %
Joukkoliikenteen tuki/asukas	31,82	32,88	37,19	4,3	13,1 %
Oikaisuvaatimus-% (pysäköintivirhemaksut)	5	6	6	0,0	0,0 %
Hyväksymis-% (pysäköintivirhemaksut)	13	18	16	-2,0	-11,1 %
Pysäköinninvalvonnan kustannukset, e/pysäköintivirhemaksu	33,22	30,78	35,25	4,5	14,5 %

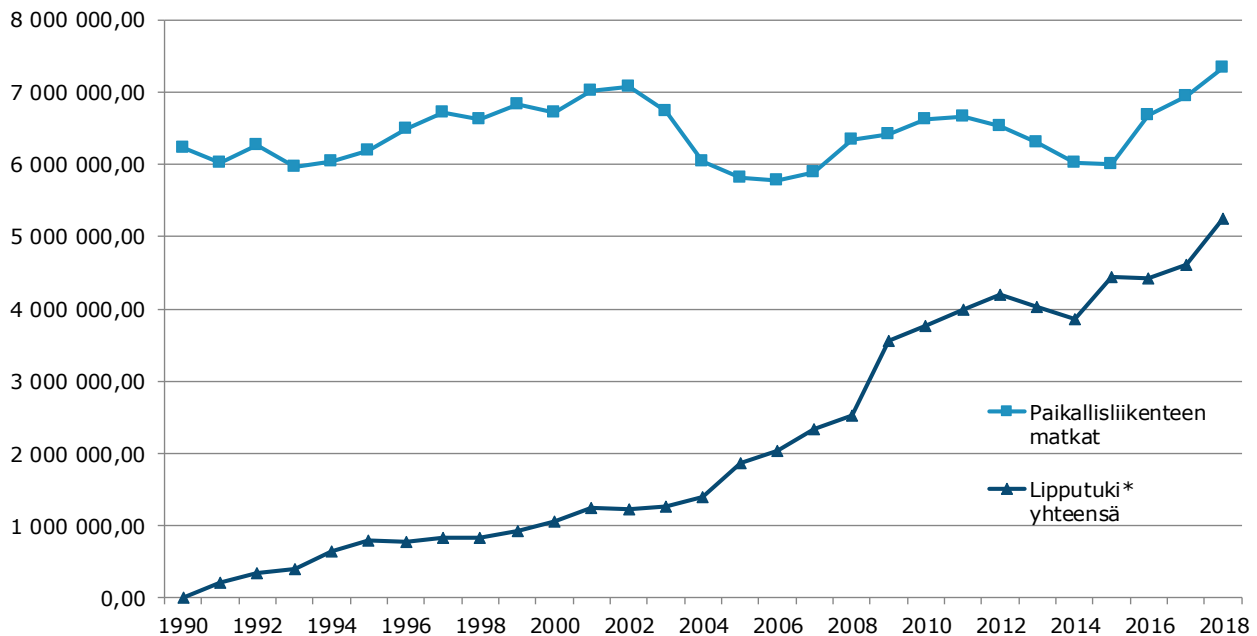

Henkilövahinkoon johtaneet liikenneonnettomuudet Jyväskylässä

Lähde: Liikenneturva, Tieliikenneonnettomuudet -tilastokirja

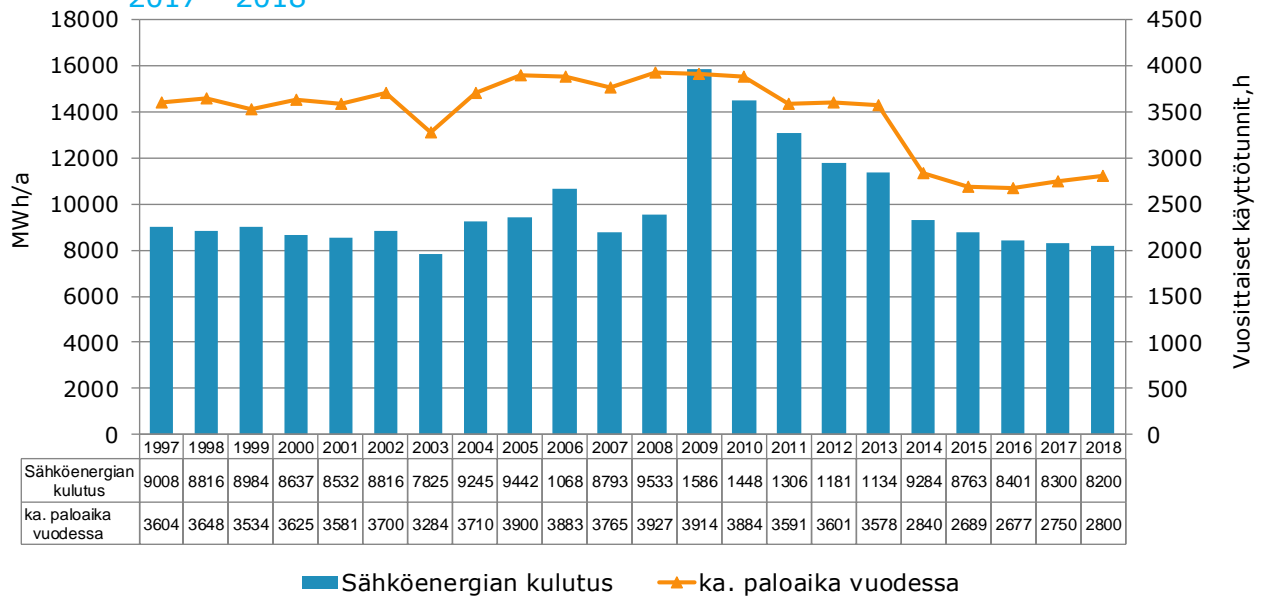

Matkamäärät / lipputuki *

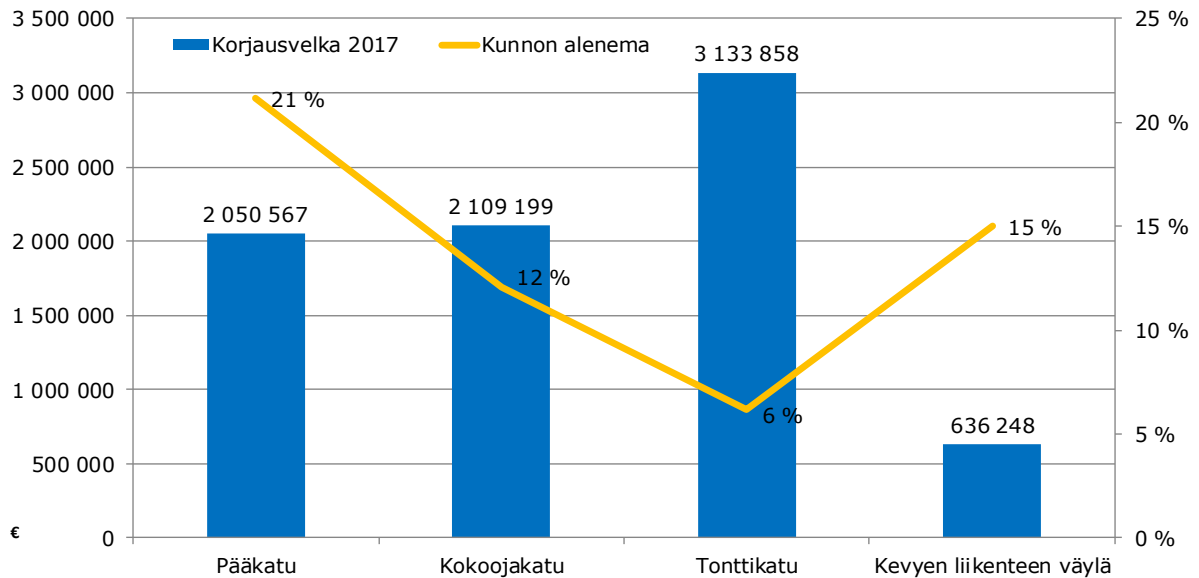

Lipputuki * = Vuodesta 2014 joukkoliikenteen järjestämistapamuutoksesta lähtien lipputuki on poistunut ja kustannuksina huomioidaan joukkoliikenteen alijäämä

Jyväskylän ulkovalaistuksen sähköenergian kokonaiskulutuksen kehittyminen ja keskimääräiset käyttötunnit 1997 - 2016 ja ennuste 2017 - 2018

Väyläverkon korjausvelka 2017

Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö

Toiminnan kuvaus

Kaupunkisuunnittelun ja maankäytön palvelualue vastaa kaupungin yleis- ja asemakaavoituksesta,

maan hankinnasta ja isännöinnistä, tonttien luovutuksesta, kiinteistönmuodostuksesta, kaupungin

paikkatietojärjestelmien kehittämisestä sekä kartta- tuotannosta.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Yhdyskuntasuunnittelu ja paikkatieto -yksikön työn painopisteitä vuonna 2018 ovat Rantaväylän osayleiskaava, Kehä Vihreän tiekartan toteuttaminen, Kymppi^R2018-ohjelman valmistelu, jonka teemoina ovat sosiaalinen eheys ja asuntopolitiikka sekä paikkatieto-osaamisen vaikuttavuuden lisääminen. Kyläsuunnittelu-kohteiden määrässä on palattu normaaliin tasoon eli käynnissä on 1-2 kohteen suunnittelu ja uusi aloitetaan, kun edellinen valmistuu.

Asemakaavoituksessa toteutetaan täydennysrakentamispainotteista Kymppi^R2017-ohjelmaa, joka varmistaa houkuttelevan tonttitarjonnan. Merkittävimpiä asemakaavoitettavia kokonaisuuksia ovat keskusta, Kangas, Savulahden asuinalue sekä aluekeskukset. Asuntopolitiikan teemavuonna tavoitteena on kehittää uudenlaisia suunnittelun ja rakentamisen toteutustapoja laadukkaan, kestävä ja viihtyisän elinympäristön toteuttamiseksi.

Asuntotonttien lisäksi yritystonttien kysyntä on vilkastunut. Rakentamisen vireyden ennustetaan jatkuvan, joka vaikuttaa myönteisesti tonttien luovutukseen. Nämä seikat asettavat mm. maanhankintaan ja kiinteistökehitykseen paineita.

Kiinteistönmuodostuslainsäädäntö muuttuu ja mahdollistaa kolmiulotteisten kiinteistöjen muodostamisen. Se saattaa mahdollistaa uudenlaisia toteuttamismalleja kompleksisiin rakennuskohteisiin.

Määrärahan jakaantuminen palveluittain

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 euroa %	
Yhdyskuntasuunnittelu ja paikkatieto	87,1	60,0	110,0	50,0	83,3 %
Asemakaavoitus	117,1	100,0	120,0	20,0	20,0 %
Tontit ja maanhallinta	8 533,2	8 380,0	8 380,0	0,0	0,0 %
Kiinteistönmuod. ja maastomittaus	1 023,5	963,0	1 000,0	37,0	3,8 %
Maan myyntivoitot	14 703,2	16 000,0	13 000,0	-3 000,0	-18,8 %
Toimintatulot yhteensä	24 464,1	25 503,0	22 610,0	-2 893,0	-11,3 %
Yhdyskuntasuunnittelu ja paikkatieto	1 208,4	1 093,7	1 251,6	157,9	14,4 %
Asemakaavoitus	1 474,2	1 519,5	1 764,9	245,4	16,2 %
Tontit ja maanhallinta	1 679,3	1 213,5	1 359,5	146,0	12,0 %
Kiinteistönmuod. ja maastomittaus	1 486,7	1 488,0	1 498,5	10,5	0,7 %
Toimintamenot yhteensä	5 848,5	5 314,7	5 874,5	559,8	10,5 %
Yhdyskuntasuunnittelu ja paikkatieto	-1 121,3	-1 033,7	-1 141,6	-107,9	10,4 %
Asemakaavoitus	-1 357,1	-1 419,5	-1 644,9	-225,4	15,9 %
Tontit ja maanhallinta	6 853,9	7 166,5	7 020,5	-146,0	-2,0 %
Kiinteistönmuod. ja maastomittaus	-463,2	-525,0	-498,5	26,5	-5,0 %
Maan myyntivoitot	14 703,2	16 000,0	13 000,0	-3 000,0	-18,8 %
Toimintakate yhteensä	18 615,6	20 188,3	16 735,5	-3 452,8	-17,1 %

Myyntivoiton määräksi enustetaan 13,0 milj. euroa, joka on 3 milj. pienempi kuin vuoden 2017 muutetussa talousarviossa. Käytötaloudessa etenkin pilaantuneiden maiden aiheuttamien kustannusten arviointi on ennalta vaikeaa. Esirakentamisen kustannukset yritysalueilla on

myös haastavaa arvioida tarkasti etukäteen.

Asemakaavoituksessa on tehty vuoden 2017 alusta taksauudistus, joka vaikuttaa myönteisesti vuoden 2018 puolella valmistuvien kaavojen tuloihin. Talousarviossa on varauduttu kaavoitusohjelman mukaisiin asemakaavoihin liittyvien

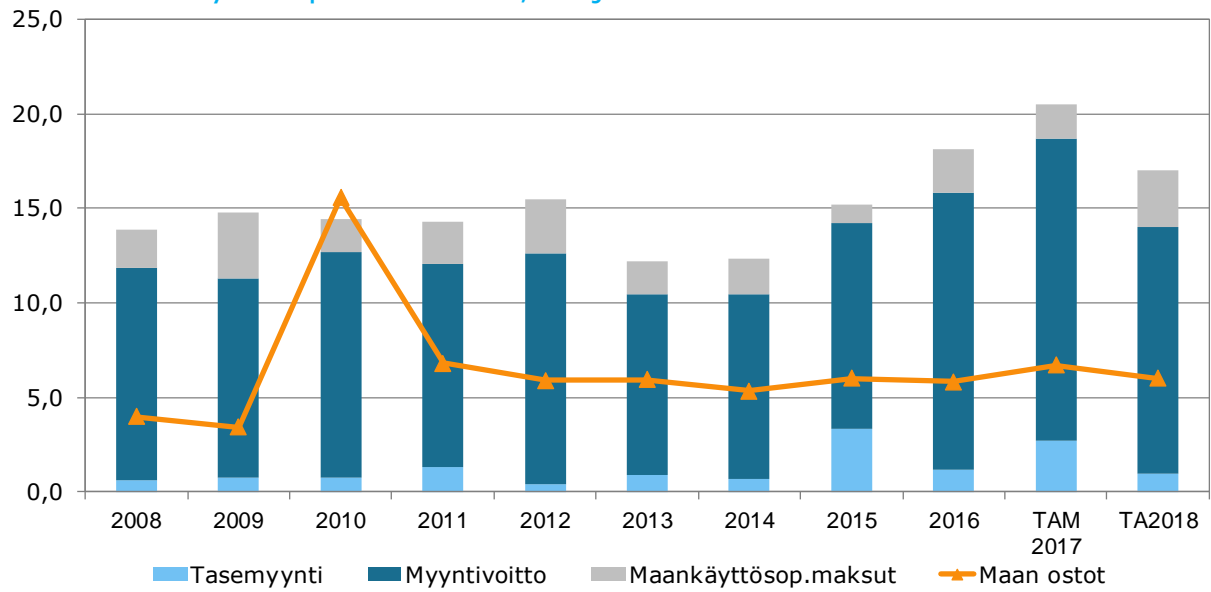
suunnitelmien ja selvityksien teettämisen sekä asuntopoliittisten kehittämistoimenpiteiden toteuttamisen.

Paikkatiedon määrärahassa on huomioitu Laukaan seutukäytön vaikutukset, jotka lisäävät menoja ja tuloja vuonna 2018.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 %	
Mittarit					
Tarjotaan omakotitontteja varattavaksi	75	100	80	-20	-20,0 %
Tarjotaan kerros- ja rivitalotuotantoa varattavaksi k-m ²	78 000	60 000	60 000	0	0,0 %
Hyväksytyt yleiskaavat	0	1	1	0	0,0 %
Kyläsuunnittelukohteet	4	2	2	0	0,0 %
Kerros- ja rivitalojen asemakaavoittaminen, k-m ²	95 100	70 000	70 000	0	0,0 %
Omakotitonttien asemakaavoittaminen	84	100	80	-20	-20,0 %
Teollisuustonttien asemakaavoittaminen, ha	1	10	10	0	0,0 %
Hyväksytyt asemakaavat, kpl	27	20	20	0	0,0 %
Valitukset asemakaavoista, kpl	0	1	1	0	0,0 %
Arkkituuri kilpailut	2	1	1	0	0,0 %
Asemakaavapoikkeamiset	49	50	50	0	0,0 %
Suunnittelutarveratkaisut ja poikkeamiset, muut	68	50	50	0	0,0 %

Maan myynti ja osto sekä maankäyttösopimusmaksut, milj. euroa

Rakentaminen ja ympäristö

Toiminnan kuvaus

Rakentamisen ja ympäristön palvelualue vastaa asuntotoimen, rakennus-

valvonnan, ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon viranomais-

palveluista sekä kunnallisista eläinlääkäripalveluista.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Palvelualueen toiminta on suurelta osin viranomaistoimintaa, jossa vuosittaiset vaihtelut ovat vähäisiä. Vuoden 2018 toimintaan vaikuttaa toteutuuko maakuntaudistus ja jos toteutuu, niin millaisena palvelu- aluetta koskevilta osin.

Rakennusvalvonnan rakennepiirustusten skannaustyötä jatketaan, sekä aloitetaan lupa-asiakirjojen sähköinen arkistointi. Ympäristömeludirektiivin mukainen toimenpideohjelma valmistuu.

Kaupungin ympäristöjärjestelmä -yksikkö siirtyy konsernihallinnosta ympäristönsuojelun palveluyksikön yhteyteen vuoden 2018 alusta.

Määrärahan jakaantuminen palveluittain

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 euroa	%
Asuntotoimen palvelut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Rakennusvalvonta	2 073,3	1 830,0	1 861,0	31,0	1,7 %
Ympäristönsuojelupalvelut	122,1	135,5	118,0	-17,5	-12,9 %
Ympäristöterveydenhuolto	1 163,3	1 216,5	1 208,5	-8,0	-0,7 %
Toimintatulot yhteensä	3 358,6	3 182,0	3 187,5	5,5	0,2 %
Asuntotoimen palvelut	225,8	230,8	230,1	-0,7	-0,3 %
Rakennusvalvonta	1 518,8	1 712,2	1 731,6	19,4	1,1 %
Ympäristönsuojelupalvelut	728,4	817,3	930,3	113,0	13,8 %
Ympäristöterveydenhuolto	2 088,7	2 238,7	2 161,0	-77,7	-3,5 %
Toimintamenot yhteensä	4 561,7	4 999,0	5 053,0	54,0	1,1 %
Asuntotoimen palvelut	-225,8	-230,8	-230,1	0,7	-0,3 %
Rakennusvalvonta	554,5	117,8	129,4	11,6	9,8 %
Ympäristönsuojelupalvelut	-606,3	-681,8	-812,3	-130,5	19,1 %
Ympäristöterveydenhuolto	-925,4	-1 022,2	-952,5	69,7	-6,8 %
Toimintakate yhteensä	-1 203,0	-1 817,0	-1 865,5	-48,5	2,7 %

Palvelualueen tulot koostuvat pääasiassa lupa- ja valvontamaksuista sekä yhteistoimintakorvauksista. Tulokertymä pysynee entisellään.

Palvelualueen menot koostuvat pääosin henki-

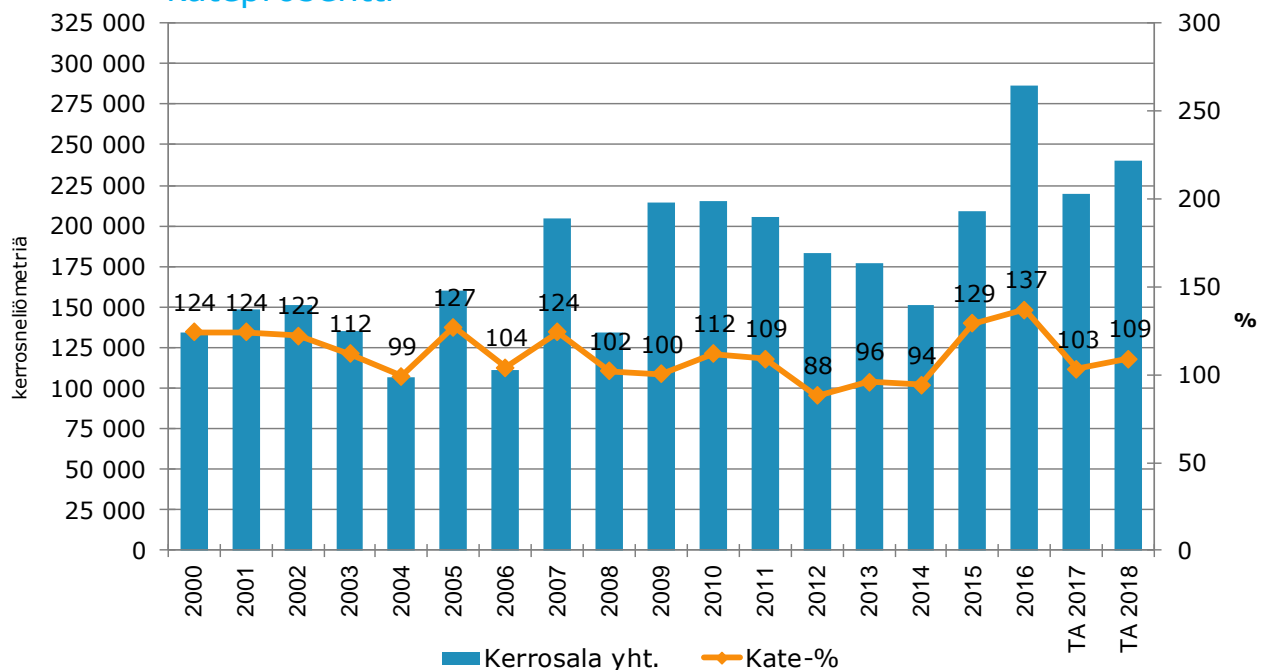
löstö- ja toimitilakustannuksista. Viranomaistoiminnan lisäksi talousarvio pitää sisällään hissi- ja esteettömyysavustuksen (60 000 euroa), sähköisen käyttöarkistoprojektin kustannuksia (n. 70 000 euroa) sekä

pieneläinpäivystyksen kustannuksia (60 000 euroa). Ympäristöjärjestelmälle budjetoidut rahat (n. 68 000 e) sisältyvät ympäristönsuojelun talousarvioon.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 %	
Mittarit					
Rakennusvalvonta:					
- lupapäätökset, kpl	1 262	1 400	1 400	0	0,0 %
- suoritettut katselmuksot, kpl	2 064	3 000	2 800	-200	-6,7 %
- myönnetyt rakennusluvut, k-m ²	286 384	220 000	240 000	20 000	9,1 %
- myönnetyt asunnot, kpl	1 952	1 300	1 300	0	0,0 %
- uusien asuinrakennusten rakennuslupien käsittelyaika, vk ≤ 6	≤ 6	≤ 6	≤ 6	0	0,0 %
Ympäristönsuojelu:					
- lupapäätökset, kpl	95	65	65	0	0,0 %
- käsitellyt ilmoitukset, kpl	15	10	10	0	0,0 %
- suunnitelmalliset valvontakäynnit, kpl	80	80	80	0	0,0 %
- lausunnot, kpl	22	15	15	0	0,0 %
- maa-aines- ja ympäristölupahakemusten käsittelyaika, kk < 4	< 4	< 4	< 4	0	0,0 %
Ympäristöterveydenhuolto:					
- suunnitelmalliset tarkastukset, kpl	1 112	1 250	1 250	0	0,0 %
- tutkitut näytteet, kpl	1 606	1 500	1 500	0	0,0 %
- päätökset ja ilmoitukset, kpl	209	200	200	0	0,0 %
- kunnaneläinlääkärien sairaskäynnit tiloilla, kpl	1 857	2 000	1 900	-100	-5,0 %
- pieneläinvastaanottokäynnit, kpl	4 649	5 000	4 800	-200	-4,0 %
- ostopalveluna pieneläinpäivystyskäynnit, kpl	1 500	1 800	1 600	-200	-11,1 %
Asuntoimi:					
- päätökset, kpl	684	450	450	0	0,0 %
- annetut jononumerot (asumisoikeus), kpl	1 778	1 400	1 400	0	0,0 %
- lausunnot, kpl	24	30	30	0	0,0 %

Myönnetyt kerrosneliömetrit v. 2000 - 2016 ja kateprosentti

Liikelayosten vaikutus rahoitussuunnitelmaan 2018

1 000 euroa	Kaupungin talousarvio	Tilapalvelu	Työterveys Aalto	Talouskeskus	Altek Aluetekniikka	Kylän Kattaus	K-S pelastuslaitos	Eliminoinnit	Yhdistetty talousarvio
Vuosikate	31 229,6	23 035,0	-150,0	2,6	-1 167,9	-968,7	-193,6		51 787,0
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0
Tulorahoituksen korjauserät	-13 100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		-13 100,0
Toiminnan rahavirta	18 129,6	23 035,0	-150,0	2,6	-1 167,9	-968,7	-193,6	0,0	38 687,0
Investointimenot	-43 663,7	-33 797,0	0,0	0,0	-145,0	0,0	-1 931,8		-79 537,5
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,0	1 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	590,0		1 590,0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	14 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		14 000,0
Investointien rahavirta	-29 663,7	-32 797,0	0,0	0,0	-145,0	0,0	-1 341,8	0,0	-63 947,5
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-11 534,1	-9 762,0	-150,0	2,6	-1 312,9	-968,7	-1 535,4	0,0	-25 260,5
Antolainojen lisäykset	-9 262,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9 262,0	0,0
Antolainojen vähennykset	2 200,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		2 200,0
Antolainauksen muutokset	-7 062,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9 262,0	2 200,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	47 306,1	9 262,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-9 262,0	47 306,1
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-25 781,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		-25 781,0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0
Lainakannan muutokset	21 525,1	9 262,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-9 262,0	21 525,1
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 535,4	0,0	1 535,4
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	14 463,1	9 262,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 535,4	0,0	25 260,5
RAHAVAROJEN MUUTOS	2 929,0	-500,0	-150,0	2,6	-1 312,9	-968,7	0,0	0,0	0,0

Rahoitussuunnitelman erittely

Liikelaitokset nettona

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Vuosikate	28618,39602	38 200	31 229,6	36 637	37 794
Satunnaiset erät	0,00000	0	0,0	0	0
Pakollisten varausten muutos	-341,32119	-120	-100,0	-80	-79
Myyntivoitot/käyttötalous	-14810,22343	-16 000	-13 000,0	-12 000	-12 000
Myyntitappiot/käyttötalous	58,86628	0			
Tulorahoituksen korjauserät	-15092,67834	-16 120	-13 100,0	-12 080	-12 079
TOIMINNAN RAHAVIRTA	13525,71768	22 080	18 129,6	24 557	25 715
Maa- ja vesialueet	-5849,28987	-6 700	-6 000,0	-4 500	-4 500
Yhdyskuntarakentaminen	-17390,00898	-23 835	-20 050,0	-23 900	-22 700
Irtain käyttöomaisuus	-5117,11249	-5 479	-7 413,7	-6 000	-6 000
Osakkeet ja osuudet	-1,33250	-2 390	-10 200,0	-5 350	-13 300
Investointimenot	-28357,74384	-38 404	-43 663,7	-39 750	-46 500
Yhdyskuntarakentaminen	399,43200	0	0,0	0	0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	399,43200	0	0,0	0	0
Maa- ja vesialueet	1153,59830	2 700	1 000,0	4 000	4 000
Yhdyskuntarakentaminen	105,18560	0	0,0	0	0
Irtain käyttöomaisuus	0,00000	0	0,0	0	0
Osakkeet ja osuudet	1167,41521	0	0,0	0	0
Käyttöomaisuuden myyntitulot	2426,19911	2 700	1 000,0	4 000	4 000
Myyntivoitot/käyttötalous	14810,22343	16 000	13 000,0	12 000	12 000
Myyntitappiot/käyttötalous	-58,86628	0	0,0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	17177,55626	18 700	14 000,0	16 000	16 000
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-10780,75558	-19 704	-29 663,7	-23 750	-30 500
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	2744,96210	2 376	-11 534,1	807	-4 785
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Tilapalvelu	-43608,25059	0	-9 262,0	-9 775	-8 750
EU-hankkeiden välirahoitus	-235,28544	0	0,0	0	0
Antolainasaamisten lisäys	-43843,53603	0	-9 262,0	-9 775	-8 750
Tilapalvelu	0,00000	550	0,0	0	0
Jyväskylän seudun puhdistamo Oy	1881,83747	0	0,0	0	0
Jyväskylän Jäähalli Oy	0,00000	0	2 200,0	0	0
Liekkilän kannatusyhdistys ry	4,30717	0	0,0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	1886,14464	550	2 200,0	0	0
Antolainauksen muutokset	-41957,39139	550	-7 062,0	-9 775	-8 750
Lainojen lyhennysten kattamiseen	0,00000	50 291	25 781,0	25 686	25 686
Muun lainoitustarpeen kattamiseen	0,00000	-4 620	21 525,1	11 921	13 777
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00000	45 671	47 306,1	37 607	39 463
Talousarviolainojen lyhennykset	-19676,37670	-44 876	-25 781,0	-25 686	-25 686
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-19676,37670	-44 876	-25 781,0	-25 686	-25 686
Lyhytaikaisten lainojen muutos	10522,84996	0	0,0	0	0
Lainakannan muutokset (sitova)	-9153,52674	795	21 525,1	11 921	13 777
Oman pääoman muutokset	1800,00000	0	0,0	0	0
Toimeksiant. varojen ja pääomien muutokset	243,83526	0	0,0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	221,29457	0	0,0	0	0
Saamisten muutos	57967,11668	0	0,0	0	0
Korottomien velkojen muutos	873,62924	0	0,0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	59305,87575	0	0,0	0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	9994,95762	1 345	14 463,1	2 146	5 027
RAHAVAROJEN MUUTOS	12739,91972	3 721	2 929,0	2 953	242

Rahoitussuunnitelman lukuohje

Tulorahoituksen osatekijät eritellään yksityiskohtaisesti tuloslaskelmassa. Tästä syystä rahoituslaskelmaan otetaan vain varsinaisen toiminnan tulorahoitusjäämän osoitettava vuosikate sekä satunnaiset erät, jotka tuloslaskelmassa esitetään vuosikatteen jälkeen.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Investointien rahavirta

Investoinneilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa pysyviin vastaaviin käytettyjä varoja tilivuoden aikana. Investointimenot ja niihin saadut rahoitusosuudet esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä. Rahoituslaskelman Investointien rahavirta -nimikkeen alla esitetään myös investointien rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntihintaiset myyntitulot.

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset

Kunnan myöntämät lainat, jotka taseessa esitetään pysyvien vastaavien ryhmässä Sijoitukset, käsitellään ryhmässä antolainauksen muutokset. Antolainojen lisäykset vähentävät rahavaroja

ja antolainojen takaisinmaksut lisäävät rahavaroja. Antolainojen muutoksina esitetään erikseen lainojen lisäykset ja lainojen lyhennykset.

Lainakannan muutokset

Rahoituslaskelma osoittaa, miten kunnan rahoitusrakenne on tilivuoden aikana muuttunut. Pitkäaikaisten lainojen lisäys osoittaa, kuinka paljon kunta on tilivuoden aikana ottanut uutta pitkäaikaista lainaa tai uusinnut niitä. Lyhytaikaisten lainojen lisäys osoittaa, kuinka paljon kunta on ottanut uutta lyhytaikaista lainaa tai uusinnut sitä. Lyhytaikaisten lainojen vähennys osoittaa, kuinka paljon kunta on tilivuoden aikana lyhentänyt lyhytaikaisia lainojaan. Lyhytaikaisten lainojen lisäykset ja vähennykset esitetään rahoituslaskelmassa nettona.

Oman pääoman muutokset

Oman pääoman lisäyksessä on kysymys jäsenkunnan maksamasta pääomasijoituksesta kuntayhtymään ja vähennyksessä pääoman palautuksesta jäsenkunnalle. Oman pääoman ehdoinen sijoitus voi olla peruspääoman korotusta tai lisäsijoitus muuhun omaan

pääomaan. Oman pääoman vähennys tulee kysymykseen lähinnä silloin, kun jäsenkunta eroaa kuntayhtymästä ja kunnalle palautetaan sen pääomasijoitus.

Muut maksuvalmiuden muutokset

Muut maksuvalmiuden muutokset koostuvat seuraavista tase-erien muutoksista: toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden muutos, pitkäaikaisten saamisten muutokset, lyhytaikaisten saamisten muutokset, korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutokset ja rahavarojen muutos.

Tilinpäätöksessä kunnalliset liikelaitokset yhdistetään kaupungin muuhun toimintaan laskemalla tuloslaskelmat yhteen rivi riviltä. Tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä eliminoidaan kaupungin sisäisten liiketapahtumien vaikutus laskelmiin, joten tilinpäätöksen mukainen tuloslaskelma poikkeaa talousarvion tulossuunnitelmasta, jossa sisäiset tapahtumat ovat mukana.

Rahoitussuunnitelman erät

Investointimenot

Investointimenot ovat vuoden 2018 talousarviossa yhteensä 79,5 miljoonaa euroa, mikä on 11,1 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2017. Investoinneista 33,8 miljoonaa euroa (42,5 %) kohdistuu talonrakennukseen ja 18,3 miljoonaa euroa (22,9 %) yhdyskuntarakentamisen investointeihin.

Antolainauksen muutokset

Vuonna 2018 Jyväskylän Jäähalli Oy maksaa antolainoja takaisin 2,2 miljoonaa euroa.

Lainakannan muutokset

Vuonna 2018 arvioidaan lyhennettävän talousarviolainoja yhteensä 25,8 miljoonaa euroa. Uusia pitkäaikaisia talousarviolainoja otetaan 47,3 miljoonaa euroa. Lainakannan kokonaiskasvuksi arvioidaan 21,5 miljoonaa euroa.

Kokonaislainamäärän arvioidaan olevan vuoden 2017 lopussa 415,4 miljoonaa euroa eli 2 942 euroa asukasta kohti. Taloussuunnitelman mukaan vuonna 2018 velkaannutaan lisää 21,5 miljoonaa euroa ja vuonna 2019 velkamäärän kasvu on 11,9 miljoonaa euroa.

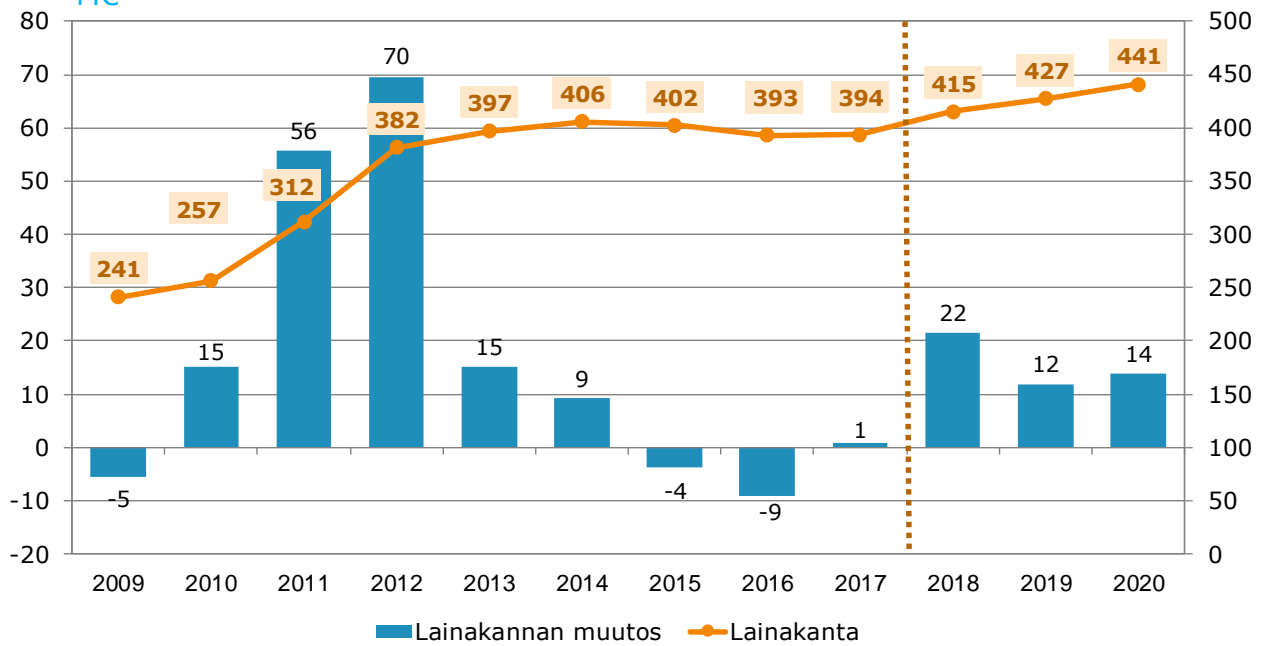
Tilapalvelu-liikelaitoksen peruspääoman kirjaustapaa muutettiin vuoden 2016 talousarviossa ns. aidon liikelaitoksen kirjanpidollisen käsittelyn mukaiseksi siten, että peruspääomaa ei jatkossa muuteta. Aikaisemmin Tilapalvelun peruspääomaa muutettiin tilinpäätöksessä siten, että toteutuneiden talonrakennusinvestointien loppusummasta vähennettiin toteutuneet poistot ja erotus kirjattiin peruspääomaan lisäävänä tai vähentävänä.

Uuden käytännön mukaisesti liikelaitoksen perus-

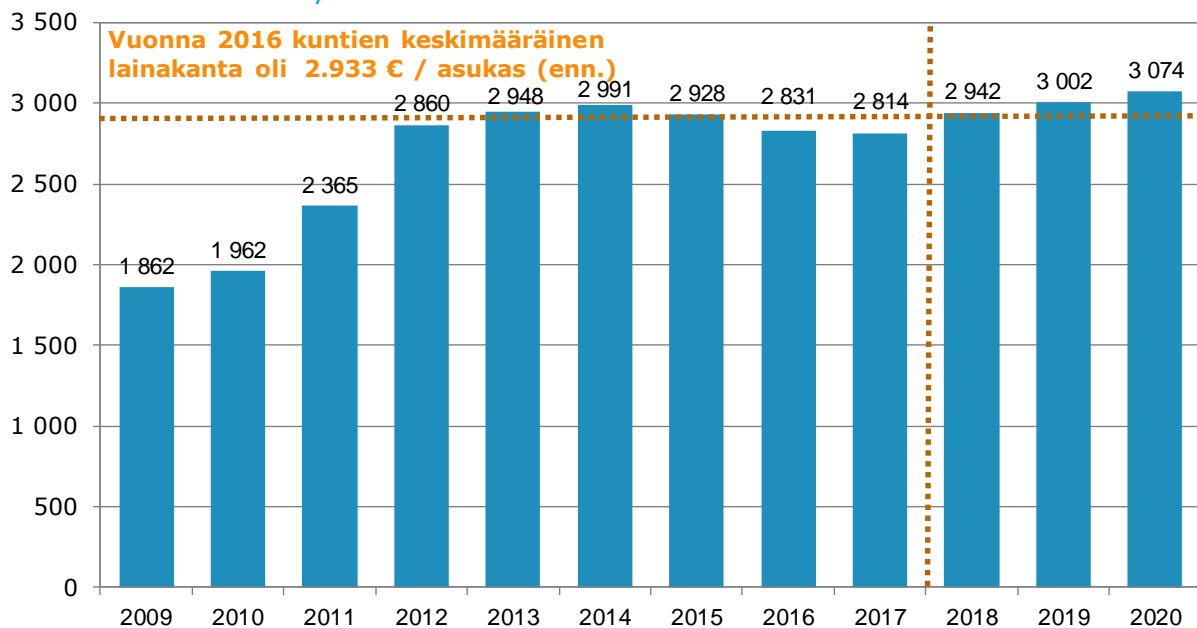
pääomaa ei jatkossa tilinpäätöksen yhteydessä muuteta. Tilapalvelu-liikelaitos otti kaupungilta sisäistä korotonta lainaa 67,3 milj. euroa. Lainamäärä muodostuu vuosien 2009–2014 aikana tilinpäätöksissä tehdyistä peruspääoman muutoksista kumulatiivisesti siten, että vuosi 2009 on tarkastelussa ns. nollavuosi. Lainapääoma lyhenee vuosittain, jos poistot ylittävät talonrakennusinvestoinnit. Lainapääoma lisääntyy vastaavasti, jos investoidaan poistoja enemmän. Uutta käytäntöä noudatetaan jo vuoden 2015 tilinpäätöksessä.

Liikelaitoksen peruspääomalle maksama korko muuttuu järjestelyn myötä uutta peruspääomaa vastaavaksi siten, että korkotuotto pysyy nykyisellä tasolla.

Lainakanta ja lainojen vuosimuutos

Lainakanta €/ asukas

Muut maksuvalmiuden muutokset

Muita maksuvalmiuden muutokset ovat vuoden 2018 talousarviossa 1,5 miljoonaa euroa.

Rahavarojen muutos

Talousarvion mukainen toiminnan ja investointien - 25,3 miljoonan euron rahavirta johtaa rahoitussuunni-

telmassa lainakannan kasvuun 21,5 miljoonalla eurolla.

INVESTOINTIOSA

Investointimenot 2016 - 2022

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Maa- ja vesialueet	5 849	6 700	6 000,0	4 500	4 500	4 500	4 500
Urheilu- ja retkeilyalueet	1 133	1 600	1 800,0	1 600	1 500	1 450	1 500
Katupalvelut	14 320	18 345	16 370,0	16 130	14 790		
Hippoksen alue	0	0	0,0	2 000	2 000		
Viherpalvelut	1 898	3 840	1 800,0	3 590	4 330		
Satamapalvelut	39	50	80,0	580	80		
Kunnallistekniikka yhteensä	16 257	22 235	18 250,0	22 300	21 200	15 500	15 500
- sis. Kankaan alueen investoinnit	1 574	5 800	1 200,0	1 200	1 500		
- sis. maankäyttösopimusten investoinnit	2 296	1 800	3 050,0	3 100	1 000		
Talonrakennus / Tilapalvelu	13 789	28 130	33 797,0	31 275	30 050	30 470	18 100
Irtain omaisuus	5 117	5 479	7 413,7	6 000	6 000	6 000	6 000
Osakkeet ja osuudet	1	2 390	10 200,0	5 350	13 300	14 200	2 200
YHTEENSÄ	42 147	66 534	77 460,7	71 025	76 550	72 120	47 800
Altek Aluetekniikka	98	145	145,0	145	145	145	145
Kylän Kattaus	84	0	0,0	0	0	0	0
K-S pelastuslaitos	1 519	1 710	1 931,8	1 387	785	785	885
YHTEENSÄ, KAUPUNKI	43 848	68 389	79 537,5	72 557	77 480	73 050	48 830
Vuokra- ja muut tal. rak.hankkeet	1 700	18 200	18 700,0	16 400	24 000	5 000	5 000
KAIKKI YHTEENSÄ	45 548	86 589	98 237,5	88 957	101 480	78 050	53 830

Kaupungin investointimenot ovat yhteensä 79,5 miljoonaa euroa. Investointimenot ovat 11,1 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2017 ja 35,7 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2016. Investoinneista 33,8 miljoonaa euroa kohdistuu talonrakennukseen, joka on 5,7 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2017 ja 20,0 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2016.

Kaupungin investointibudjetin ulkopuoliset hankkeet mukaan lukien vuoden

2018 investointien yhteismäärä on 98,2 miljoonaa euroa. Vuokra- ja muissa talonrakennushankkeissa investoinnit kasvavat 0,5 miljoonaa euroa vuoden 2017 tasosta.

Maa- ja vesialueiden hankintaan on varattu 6,0 miljoonaa euroa, joka on 0,7 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2017.

Summa käytetään maanhankintaan tulevaisuuden tonttitarjonnan turvaamiseksi maankäytön toteuttamishjelman mukaisesti.

Maan ostomäärärahalla rahoitetaan raakamaan hankinnan lisäksi rakennettujen kiinteistöjen hankinta, tonttien esirakentaminen, rakennusten purkukulut sekä kaupungin kiinteistöjen liittymämaksut.

Irtaimen käyttöomaisuuden hankintaan varataan 7,4 miljoonaa euroa, josta suurimpia yksittäisiä eräiä ovat Kuokkalan yhtenäiskoulun (0,8 milj. euroa) ja Kangasvuoren päiväkotikoulun (0,7 milj. euroa) ensikertainen kalustaminen

sekä pääkirjaston toiminnalliset muutokset (0,6 milj. euroa).

Yhdyskuntarakentamisen investointeihin varataan yhteensä 18,3 miljoonaa euroa josta 1,2 miljoonaa kohdistuu Kankaan alueelle. Maankäyttösopimustulot kattavat menoista 3,1 miljoonaa euroa. Alustava kunnallistekniikan investointien erittely on esitetty erillisissä taulukoissa. Tämän lisäksi urheilu- ja retkeilyalueisiin

investoidaan 1,8 miljoonaa euroa.

Suurimpia talonrakennusinvestointikohteita ovat Kuokkalan yhtenäiskoulu (8,1 milj. euroa vuodelle 2018), Kangasvuoren päiväkotikoulu (6,4 milj. euroa vuodelle 2018) sekä Savulahden päiväkotikoulu (5,0 milj. euroa vuodelle 2018). Keski-Suomen museon peruskorjaukseen varataan 5,3 miljoonaa euroa vuodelle 2018.

Kaupungin investointibudjetin ja taseen ulkopuolisia talonrakennushankkeita toteutetaan vuonna 2018 yhteensä arviolta 18,7 miljoonalla eurolla. Hankkeet kasvattavat kaupungin käyttömenoja vuokrasopimusten mukaisilla summilla.

Investoinnit suuruusjärjestyksessä

1 000 euroa

Katupalvelut	16 370,0
Osakkeet ja osuudet	10 200,0
Kuokkalan yhtenäiskoulu	8 080,0
Irtain käyttöomaisuus	7 413,7
Kangasvuoren päiväkotikoulu, uudisrakennus	6 411,0
Maa- ja vesialueet	6 000,0
Keski-Suomen museon peruskorjaus	5 296,0
Savulahden päiväkotikoulu, uudisrakennus	5 000,0
Sisäilmasto-ongelmakorjaukset	2 000,0
Keski-Suomen pelastuslaitos	1 931,8
Viherpalvelut	1 800,0
Urheilu- ja retkeilyalueet	1 800,0
Rakentajantalon muutostyöt	1 500,0
Keljonkankaan yhtenäiskoulu, uudisrakennus	1 500,0
Tekniset ja toiminnalliset korjaus- ja muutostyöt	1 500,0
Voionmaan koulun osto	860,0
Palokan terveysaseman 1. krs muutostyöt	600,0
Tikkakosken koulun ruokasalin lattian korjaus	500,0
Koulujen toiminnalliset muutokset (OPS)	500,0
Altek Aluetekniikka	145,0
Satamapalvelut	80,0
Vesangan koulun laajennus	50,0
Investointimenot yhteensä	79 537,5

Investointiosan erittely 2016 - 2020

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
MAA- JA VESIALUEET					
Maan osto	5 849	6 700	6 000,0	4 500	4 500
Menot yhteensä (sitova)	5 849	6 700	6 000,0	4 500	4 500
Maan myynti	1 154	2 700	1 000,0	4 000	4 000
Tulot yhteensä (sitova)	1 154	2 700	1 000,0	4 000	4 000
Maan myyntivoitot, käyttötalous	14 703	16 000	13 000,0	12 000	12 000
Tulot yhteensä	15 857	18 700	14 000,0	16 000	16 000
Nettomenot	10 008	12 000	8 000,0	11 500	11 500
IRTAIN KÄYTTÖMAISUUS					
Konsernihallinto	962	2 707	2 000,0		
Perusturva	2 531	584	409,7		
Kasvun ja oppimisen palvelut	807	1 445	2 259,0		
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	694	653	1 560,0		
Kaupunkirakenne	124	90	1 185,0		
Menot yhteensä (sitova)	5 117	5 479	7 413,7	6 000	6 000
Tulot yhteensä (sitova)	0	0	0,0	0	0
Nettomenot	-5 117	-5 479	-7 413,7	-6 000	-6 000
OSAKKEET JA OSUUKSET					
Osakkeet ja osuudet, menot (sitova)	1	2 390	10 200,0	5 350	13 300
Menot yhteensä	1	2 390	10 200,0	5 350	13 300
Osakkeet ja osuudet, tulot (sitova)	1 167	0	750,0	0	0
Tulot yhteensä	1 167	0	750,0	0	0
Nettomenot	1 166	-2 390	-9 450,0	-5 350	-13 300
YHDYSKUNTARAKENTAMINEN					
Urheilu- ja retkeilyalueet, menot (sitova)	1 133	1 600	1 800,0	1 600	1 500
Urheilu- ja retkeilyalueet, tulot (sitova)	133	0	0,0	0	0
Liikuntapalvelut, nettomenot	-1 000	-1 600	-1 800,0	-1 600	-1 500
Katupalvelut	14 320	18 345	16 370,0	16 130	14 790
Hippoksen alue	0	0	0,0	2 000	2 000
Viherpalvelut	1 898	3 840	1 800,0	3 590	4 330
Satamapalvelut	39	50	80,0	580	80
Kunnallistekniikka, menot yhteensä (sitova)	16 257	22 235	18 250,0	22 300	21 200
Kunnallistekniikka, tulot yhteensä (sitova)	372	0	0,0	0,0	0,0
Maankäyttösopimustulot, käyttötalous	2 296	1 800	3 050,0	3 100	1 000
Kunnallistekniikka, nettomenot	-13 590	-20 435	-15 200,0	-19 200	-20 200
Menot yhteensä	17 390	23 835	20 050,0	23 900	22 700
Tulot yhteensä	505	0	0,0	0	0
Nettomenot	-16 885	-23 835	-20 050,0	-23 900	-22 700
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ					
MENOT	28 358	38 404	43 663,7	39 750	46 500
TULOT	2 826	2 700	1 750,0	4 000	4 000
NETTO	-25 532	-35 704	-41 913,7	-35 750	-42 500

Yhdyskuntarakentaminen

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Urheilu- ja retkeilyalueet, menot (sitova)	1 133	1 600	1 800,0	1 600	1 500
Urheilu- ja retkeilyalueet, tulot (sitova)	133	0	0,0	0	0
Liikuntapalvelut, nettomenot	-1 000	-1 600	-1 800,0	-1 600	-1 500
Katupalvelut	14 320	18 345	16 370,0	16 130	14 790
Hippoksen alue	0	0	0,0	2 000	2 000
Viherpalvelut	1 898	3 840	1 800,0	3 590	4 330
Satamapalvelut	39	50	80,0	580	80
Kunnallistekniikka, menot yhteensä (sitova)	16 257	22 235	18 250,0	22 300	21 200
Kunnallistekniikka, tulot (sitova)	372	0	0,0	0,0	0,0
Maankäyttösopimustulot, käyttötalous	2 296	1 800	3 050,0	3 100	1 000
Kunnallistekniikka, nettomenot	-13 590	-20 435	-15 200,0	-19 200	-20 200
Menot yhteensä	17 390	23 835	20 050,0	23 900	22 700
Tulot yhteensä	505	0	0,0	0	0
Nettomenot	-16 885	-23 835	-20 050,0	-23 900	-22 700

Kaupungin kasvu ja elinkeinoelämän investoinnit edellyttävät uusien asunto- ja työpaikka-alueiden rakentamista. Lähtökohtana on, että laajentumisiin liittyvät kunnallistekniset hankkeet voidaan toteuttaa. Lisäksi muiden tahojen (esim. ELY) yhteishankkeisiin sekä erilaisten sopimusten, mm. maankäyttösopimusten,

velvoitteisiin tulee varautua. Vuonna 2018 uusia asunto- ja työpaikka-alueita toteutetaan KymppiR- ja Tykki-ohjelman mukaisesti. Erillisinvestointien (mm. Väinökadun saneeraus, Satamankärki ja uuden sairaalan katutyöt) osuus kasvaa huomattavasti edellisvuoden tasosta. Katujen saneerauksiin pys-

tytään ohjaamaan rahoitusta edellisvuosien tasolla. Viherpalvelujen perusinvestoinnit säilyvät edellisvuoden tasolla. Satamapalvelujen investoinneissa varaudutaan 1-2 venelaiturin saneeraukseen.

Urheilu- ja retkeilyalueiden investoinnit 2018-2022

1000 euroa	2018	2019	2020	2021	2022
TEKNISET JA TOIMINNALLISET KORJAUS- JA MUUTOSTYÖT	150	150	150	150	150
LAAJAVUORI					
Laajavuoren mäkikeskus/ kilparinne	40	40	40	40	40
Laajavuoran ensilumenlatu	10	10	10	10	10
LIIKUNTAPUISTOT					
Huhtasuon liikuntapuiston peruskorjaus				300	100
Pallokenttien peruskorjaus/ huoltotilat	30	30	30	30	30
Vehkalammen puku-wc-tilat		200	200		
Palokan ja Vaajakosken yleisurheilupinnoitteet					350
LÄHILIIKUNTAPAIKAT					
Rantaraitti	30	30	30	30	30
Pohjanlampi	200	200			
Keltinmäki			150		
Kohdentamaton				100	200
ULKOILUREITIT / KUNTORADAT / VIRKISTYSALUEET					
Kuntoradat ja latupohjat	50	50	50	50	50
Uimarannat	20	20	20	20	20
Ulkoilureitit/retkeilyalueet	10	10	10	10	10
MUUT					
Harjun urheilukenttä	250				
Liikunta-alueiden yleissuunnitelmat	40	40	40	40	40
Muut kohdentamattomat	30	30	30	30	30
Energiasäästöohjelman toteutus	40	40	40	40	40
Viitaniemen katsomot ja huoltorakennus		200	300		
NURMIALUEET					
Huhtasuon tekonurmi				200	
Jyskän tekonurmen uusiminen		200			
Muut nurmialueet			200	200	200
Yhteensä	900	1 250	1 300	1 250	1 300
Kalevan Kisat 2018 / Väliaikaiskatsomot	200				
Kalevan Kisat 2018 / Tulostaulut ja kilpailuvälineet	150				
HIPPOS 2020					
Pesäpallostadionin väistö	400	200	200	200	200
Tenniskenttien siirto	150	150			
Yhteensä	1 800	1 600	1 500	1 450	1 500

Pesäpallon ja tenniksen väistöratkaisusta päätetään tarkemmin jatkoarviointien perusteella Hippos- hankkeen päätöksen ja tähän liittyvien aikataulujen selvittyä.

Kunnallistekniikan alustava investointiohjelma vuosille 2018-2020

1 000 euroa	Alustava 2018	Luonnos 2019	Luonnos 2020
KATUPALVELUT	16 370	16 130	14 790
SUUNNITTELU	1 200	1 200	1 200
PÄÄLIIKENNEVÄYLÄT	2 250	1 500	1 200
1 Ruusupuiston liikennejärjestelyt (MKS)	1 500	1 000	
2 Vaasankatu väli Kauppakatu-Yliopistonkatu	250		
3 Yliopistonkatu väli Vaasankatu-Kilpisenkatu	500	500	500
Puistokatu väli Yliopistonkatu-Rajakatu			700
UUDET ASUNTOALUEET	3 570	4 000	3 100
4 Keskeneräiset kadut	500	500	500
Kantakaupunki			
5 Kankaan alueen kadut/aukiot	1 000	1 000	1 000
Keljo			
6 Kauramäki	700	700	500
Kuokkala			
Tikanranta I		200	
Palokka			
7 Savulahti I (MKS)	450		
Savulahti II		800	800
Matinmäki (Unilinnuntie)			300
Säynätsalo			
Kouluranta (Kilkitniementie)		200	
Korpilahti			
8 Kirkkolahti	400		
Tikkakoski			
Liinalampi		200	
Vaajakoski-Jyskä			
9 Hupeli (Proomutie)	120		
10 Väinölänranta (MKS)	400		
Haapaniemi (Ruorikuja, Ankkuripolku)		400	
UUDET TYÖPAIKKA-ALUEET	850	700	700
Lohikoski-Seppälänkangas			
Itäinen Palokärki		700	500
Keljo			
11 Kauramäki (Eteläportti)	400		
Kuokkala			
12 Hämeenlahti	150		200
Palokka			
13 Kirrinrinne	150		
Tikkakoski			
14 Tikkakosken asetehdas	150		
MUUT INVESTOINNIT	4 000	4 150	3 750
15 Maankaatopaikat	50	50	50
Kantakaupunki			
16 Lutakon aukio	150		500
17 Väinönkatu piha/kävelykaduksi väli Vapaudenkatu-Yliopistonkatu (MKS)	1 900		
18 Sataman kärki	500		
Kauppatori (Asema-aukio)		600	200
19 Uusi sairaala -hankkeen katutyöt (MKS)	900	2 500	1 000
Kankaanrannansilta + Baana		1 000	2 000
Vaajakoski-Jyskä			
20 Vaajakosken keskusta	500		

1 000 euroa	Alustava 2018	Luonnos 2019	Luonnos 2020
KATUJEN SANEERAUKSET	3 450	3 430	3 690
21 Liikennejärjestelyt (merkit, pysäkit, hidasteet yms.)	50	50	50
22 Katuistutusten täydentäminen	70	50	50
23 Siltojen peruskorjaus	200	200	200
24 Auvilan alikulkukäytävä	300		
25 Äijälänsalmen silta	200		
Kantakaupunki			
26 Liikennevalojärjestelmien uusimiset	100	100	100
27 Puutarhakatu 1. vaihe	200		200
28 Ramoninkatu	250		
29 Kanervakatu	300		
Kilpisenkatu			700
Lohikoski-Seppälänkangas			
30 Massankärrääjäntie (pohjoisosa)	50		
Palokka			
31 Ritopohjantie (Palokan Baana)	300	500	500
Pilliniementie		170	
Säynätsalo			
32 Muuratsalon katujen saneeraus	300	400	
Tikkakoski-Nyrölä			
33 Ohjelmoimattomat	50		
Vaajakoski-Jyskä			
34 Linnatie	450		
35 Niitynpääntie	350		
Korpilahti			
36 Kirkkolahdentie ja -polku	280		
Nimeämättömät saneerauskohteet		1 960	1 890
LIIKENNETURVALLISUUSHANKKEET	250	350	350
37 Nimeämättömät liikenneturvallisuuskohteet	100		350
38 Vesangantien jk + pp väli Erämiehenkatu-Raviraitti	150		
Vesangantien jk + pp väli Raviraitti-Könkkölä		350	
ERITTELEMÄTTÖMÄT PIENET RAKENNUSHANKKEET	500	500	500
ERILLISET ULKOVALAISTUSKOHTEET	300	300	300
Nimeämättömät valaistuskohteet	300	300	300

1 000 euroa	Alustava 2018	Luonnos 2019	Luonnos 2020
<u>VIHERPALVELUT</u>	1 800	3 590	4 330
SUUNNITTELU	300	300	200
KORVAUSINVESTOINNIT	680	800	1 230
39 Pienet vihertyöt	150	100	100
40 Takuuajanhoito	50	50	50
41 Ympäristötaide	20	20	20
Kantakaupunki			
Minna Canthin puisto			150
Aatoksenpuisto		70	
Lounaispuisto (leikki)			80
Kirkkopuisto (Paraatiaukio)			500
Eilanpuisto			80
Myllylammen puisto			80
Huhtasuo			
Pupuhuhdan toimintapuisto		100	
Keltinmäki-Myllyjärvi			
42 Myllytonttu	90		
Kuokkala			
43 Soutaja	90		
Yrttisuon toimintapuisto		150	
Lohikoski-Seppälänkangas			
Lohikosken toimintapuisto (leikkipuisto)			100
Palokka			
Pillilammentienpuisto			70
Vaajakoski-Jyskä			
44 Eemelinpuisto	100		
45 Pikkupuisto	90		
Kivilammen puisto		90	
Päiväharjunpuisto		40	
Tammirinteenpuisto		180	
Tikkakoski			
46 Polvitienpuisto	90		
UUSINVESTOINNIT	820	2 490	2 900
47 Kehä vihreä	150	60	270
48 Rantaraitin liikunta- ja kuntoilupisteet	30	30	30
Kantakaupunki			
49 Kankaan viheralueet	200	200	500
Tourujoen kunnostus		2 000	2 000
50 Mannisenmäki	140		
51 Kivelänranta	200		
Kuokkala			
52 Pohjanlammen lähiliikunta-alue	100	200	
Palokka			
Matinmäen puisto			100
<u>SATAMAPALVELUT</u>	80	580	80
53 Muut venepaikat	80	80	80
Kantakaupunki			
Lutakon satama		500	
KUNNALLISTEKNIikka YHTEENSÄ	18 250	20 300	19 200
TULOT YHTEENSÄ	3 050	3 100	1 000
INVESTOINTITULOT			
KÄYTTÖTALOUSTULOT	3 050	3 100	1 000
Uusi sairaala katutyöt (K-S SHP Ky)	900	2 500	1 000
Ruusupuiston liikennejärjestelyt (Suomen Yo-kiint., Vapo, Senaatti)	950	600	
Väinönkatu (KOY Vap.katu 48-50, Koy Jyväskylän Väinö, Talo Oy 40)	400		
Väinölänranta (VRP)	400		
Yliopistonkatu (Jyväskylän srk ja KOAS)	300		
Savulahti I	100		

Talonrakennusinvestoinnit

Talonrakennusinvestoinnit 2017 - 2022

1 000 euroa	Koko hanke	TA + M 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Talonrakennusinvestoinnit 9.10.2017							
1. Kangasvuoren päiväkotikoulu, uudisrakennus	12 900	4 732	6 411	1 589			
2. Keski-Suomen museon peruskorjaus	7 696	2 337	5 296				
3. Palokan terveysaseman 1. krs muutostyöt	600		600				
4. Voionmaan koulun osto (lukiokoulutuksen loppumiseen liittyvä kiinteistöjärjestely)	860		860				
5. Tikkakosken koulun ruokasalin lattian korjaus	500		500				
6. Rakentajantalon muutostyöt	3 000		1 500	1 500			
7. Savulahden päiväkotikoulu, uudisrakennus	13 600	200	5 000	8 400			
8. Kuokkalan yhtenäiskoulu	21 815	8 283	8 080	4 036			
9. Keljonkankaan yhtenäiskoulu, uudisrakennus	22 000	200	1 500	10 150	10 150		
10. Koulujen toiminnalliset muutokset (OPS)	2 500	495	500	500	500	500	500
11. Sisäilmasto-ongelmakorjaukset	10 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
12. Tekniset ja toiminnalliset korjaus- ja muutostyöt	7 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
13. Vesangan koulun laajennus	850		50	800			
14. Puuppolan päiväkotikoulu, uudisrakennus	5 300			200	2 500	2 600	
15. Kortepohjan päiväkotikoulu, uudisrakennus	15 000			400	7 300	7 300	
16. Museon kokoelmakeskuksen säilytyksen lisätilat	11 000			200	5 400	5 400	
17. Alvar Aalto museon peruskorjaus + nivelosa	6 000				200	2 900	2 900
18. Aalto Alvari, kylpyläosaston peruskorjaus	6 000				200	2 900	2 900
19. Lehtisaaren koulun muutostyöt	5 000				200	2 400	2 400
20. Vaajakosken kirjaston peruskorjaus, 2-vaihe	2 670				100	2 570	
21. Vaajakosken liikuntahallin peruskorjaus	5 000					200	2 400
22. Keskustan päiväkotikoulu	7 200					200	3 500
Yhteensä	166 991	19 747	33 797	31 275	30 050	30 470	18 100
Toimitilojen vuokrahankkeet							
1. Kankaan hoivakoti (60 paikkaa)	7 500	4 500	1 500				
2. Sampoharju	11 700	5 500	6 200				
3. Mankolan yhtenäiskoulun lisätilat	6 000		3 000	3 000			
4. Uusi sairaala, perusterveydenhuollon tilat (sote-ratkaisu)	39 000	8 000	8 000	8 000	8 000		
5. Lyseorakennuksen museo- ja kulttuurikeskus (peruskorjaus ja laajennus)	11 400			5 400	6 000		
6. Työterveys Aalto	5 000				5 000		
7. Kyllikin vanhuskortteli (sote-ratkaisu)	20 000				5 000	5 000	5 000
Vuokrahankkeet yhteensä	100 600	18 000	18 700	16 400	24 000	5 000	5 000
Kaikki yhteensä	267 591	37 747	52 497	47 675	54 050	35 470	23 100

Talonrakennusinvestointien perustelut

1. Kangasvuoren päiväkotikoulu, uudisrakennus

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Kangasvuoren päiväkotikoulun hankesuunnitelman 25.4.2016. Päiväkotikoulu tulee palvelemaan n. 290 lasta. Koulun tiloihin sijoittuu kaksisarjainen 1-3-luokkainen alakoulu ja koululaisten iltapäivätoiminta, yhteensä noin 150 lasta. Henkilökuntaa rakennukseen tulee noin 60. Uusi päiväkotikoulu rakennetaan nykyisen Kangasvuoren päiväkodin tontille. Osa Kangasvuoren päiväkodin lapsista on siirtynyt Vaajakoskelle, Huhtasuolle ja keskustan väistöpäiväkotiiin rakentamisen ajaksi. Kohteen kustannusten ylitysten johdosta tarkistettu hankesuunnitelma on hallinnollisissa käsittelyissä syksyllä 2017. Mikäli hanke etenee päätöksenteossa, voidaan uuden päiväkotikoulun rakentamistyöt aloittaa loppuvuodesta 2017.

Rakennus voidaan ottaa käyttöön elokuussa 2019. Rakennuksen valmistuttua luovutetaan Pupuhuhdan päiväkotikoulusta.

2. Keski-Suomen museon peruskorjaus

Kaupunginhallitus hyväksyi 20.6.2016 Keski-Suomen museon peruskorjauksen hankesuunnitelman ja nivelosan idealuonnoksen. Museon peruskorjauksen tarkistettu hankesuunnitelma viedään syksyn 2017 aikana hallinnollisiin käsittelyihin. Peruskorjaus voidaan käynnistää urakkalaskennan ja hallinnollisten käsittelyjen jälkeen loppuvuodesta 2017. Peruskorjaus valmistuu vuoden 2018 loppuun mennessä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt museon peruskorjaukseen 2 000 000 euroa investointiavustusta.

3. Palokan terveysaseman 1. krs muutostyöt

Palokan terveysaseman uudet välinehuollon tilat valmistuivat alkuvuodesta 2017 rakennuksen pohjakerrokseen. Entiset välinehuollon ja muut vapaana olevat tilat rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa eivät sellaiseenaan sovi muuhun terveysaseman käyttöön. Näihin tiloihin on tehty alustava suunnitelma, jossa alueelle toteutettaisiin uuden toimintamallin mukaisia hammashuollon ja avosairaanhoidon back-office tiloja sekä tauko-, neuvottelu-, toimenpide- ja tarkkailutilaa. Toteutussuunnittelu tehdään talvella 2017/2018. Rakentamistyöt alkaisivat keväällä 2018 siten, että tilat olisivat valmiit syksyllä 2018, kun terveysasemalla käynnistyy yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston kanssa opetusterveyskeskus-toiminta.

4. Voionmaan koulun osto (lukiokoulutuksen loppumiseen liittyvä kiinteistöjärjestely)

Kaupunki siirsi lukiokoulutuksen Jyväskylän Koulutuskuntayhtymälle v. 2010. Samassa yhteydessä kaupunki myi Lyseon ja Voionmaan lukiorakennukset Koulutuskuntayhtymälle maanvuokraoikeudella.

Kaupunki sitoutui osana järjestelyä ostamaan rakennukset takaisin, mikäli Koulutuskuntayhtymän koulutustarjonta ko. rakennuksissa päättyy. Tämän taustalla oli kaupungin intressi ja ohjausvoima ko. omistamiensa tonttialueiden kaavoitus- ja kehitystoimenpiteisiin.

Lukiokoulutus on päättymässä Voionmaan koulurakennuksessa Koulutuskuntayhtymän ilmoituksen mukaan arviolta kesällä 2018. Ostohinta perustuu vuonna 2010 sovittuun arvonmääritystapaan.

5. Tikkakosken koulun ruokasalin lattian korjaus

Tikkakosken koululla on tehty viime vuosina sisäilmastokorjauksia, jotka on rahoitettu investointiohjelman sisäilmasto-ongelmakorjauksien budjetista. Kesälle 2018 on suunniteltu tehtäväksi koulun ruokasalin lattiarakenteiden

korjaus. Suunnittelun aikana täsmennetään tehtävien korjaustöiden laajuus, aikataulu sekä mahdolliset väistöilaratkaisut.

6. Rakentajantalon muutostyöt

Rakentajantalon muutostyöt aloitettiin työympäristöhankkeena, jossa tavoitteena oli tehostaa tilojen käyttöä sekä luoda uudenlaisia työympäristöjä. Hankkeen edetessä on tutkittu myös kiinteistön rakenteita. Hankesuunnitelma valmistuu syksyn 2017 aikana. Mahdolliset muutos- ja korjaustyöt aloitetaan vuonna 2018. Hankkeen laajuus, aikataulu ja kustannukset tarkentuvat hankesuunnitelman valmistuttua.

7. Savulahden päiväkotikoulu, uudisrakennus

Savulahden uusi päiväkotikoulu rakennetaan helpottamaan Länsi-Palokan kasvavaa varhaiskasvatusikäisten sekä alakouluikäisten lasten määrää. Rakennus sijoittuu Laajavuorentien ja Ruokkeentien väliselle uudelle Savulahden asuinalueelle. Rakennukseen tulee 9-ryhmäinen päiväkotikoulu sekä kaksisarjainen 1–4 -luokkainen alakoulu. Päiväkotikoulu tulee tarjoamaan palveluja yhteensä noin 430 lapselle. Hankesuunnittelu valmistuu syksyllä 2017. Rakentaminen aloitetaan kesällä 2018 ja kohde valmistuu syksyllä 2019.

8. Kuokkalan yhtenäiskoulu

Kuokkalan yhtenäiskoulun hankesuunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 28.9.2015. Hanke sisältää Pohjanlammen koulun peruskorjauksen, Kuokkalan koulun toiminnalliset muutokset sekä laajennusosan koulujen välille. Laajennusosan rakentaminen aloitettiin tammikuussa 2017 ja työt valmistuvat kesällä 2018. Pohjanlammen koulun toiminta siirtyy laajennusosaan ja nykyisten tilojen peruskorjaus aloitetaan kesällä 2018. Syksyn 2017 aikana tarkistetaan hankesuunnitelma Kuokkalan koulun toiminnallisten muutosten osalta.

9. Keljonkankaan yhtenäiskoulu, uudisrakennus

Keljonkankaan alue on kasvanut viime vuosina voimakkaasti. Sivistyslautakunta hyväksyi 25.1.2017 alueen kouluverkon kehittämisen ja päätti myös käynnistää Keljonkankaan yhtenäiskoulun hankesuunnittelun. Uusi koulu tulee sijaitsemaan ns. kolmiokorttelissa Eteläväylän ja Sohlberginkadun kulmauksessa. Alueelle on käynnistetty asemakaavan muutos. Opetuspalvelut suunnitellaan 5–9 -luokkalaisten, yhteensä noin 650 oppilaalle. Koulurakennukseen tehdään myös nuorisopalveluille tiloja, joita ei ole tällä hetkellä ollenkaan Keljonkankaalla. Lähikirjasto toimii nykyisin vuonna 1988 rakennetussa liikerakennuksessa. Toiminta siirretään yhtenäiskouluun palvelemaan paremmin alueen koululaisia ja asukkaita. Hankesuunnitelma valmistuu talvella 2018 ja rakentaminen aloitetaan vuoden 2018 lopussa. Uusi yhtenäiskoulu valmistuu elokuussa 2020.

10. Koulujen toiminnalliset muutokset (OPS)

Opetushallitus on hyväksynyt 2014 uuden perusopetuksen opetussuunnitelman. Näiden perusteiden mukainen opetussuunnitelma on otettu käyttöön vuosiluokkien 1–6 osalta

1.8.2016. Vuosiluokkien 7–9 osalta käyttöön otto tapahtuu porrastetusti vuosina 2017–2019. Uuden opetussuunnitelman myötä kouluille tarvitaan myös uudenlaisia oppimisympäristöjä. Vuosille 2018–2022 varataan kustannuksia koulujen tiloissa tehtäviin toiminnallisiin muutoksiin sekä lisätilatarpeisiin, joissa huomioidaan myös tilatehokkuuden parantaminen. Hankkeet valmistellaan ja sovitaan yhdessä opetuspalveluiden johdon kanssa.

11. Sisäilmasto-ongelmakorjaukset

Kiinteistökannan (noin 400 rakennusta) vanhenemisen sekä investointien siirtymisten vuoksi kiireellisiä ja ennalta arvaamattomia korjaustarpeita syntyy koko ajan. Budjetti mahdollistaa sen, että syntyneisiin sisäilmasto-ongelmiin puututaan mahdollisimman nopeasti, jotta käyttäjien terveelliset ja turvalliset toimintaolosuhteet pystytään takaamaan.

12. Tekniset ja toiminnalliset korjaus- ja muutostyöt

Rahoitus mahdollistaa pienet tekniset korjaustarpeet, käyttäjien toiminnasta tai organisaatiomuutoksista johtuvat pienet muutos- ja korjaustyöt.

Toimitilojen vuokrahankkeiden talousarvioperustelut

1. Kankaan hoivakoti (60 paikkaa)

Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy rakentaa Kankaalle tehostetun palveluasumisen 60-paikkaista yksikköä. Rakennus otetaan käyttöön keväällä 2018. Käyttäjäksi tulee kaupungin vanhuspalvelut.

2. Sampoharju

Sampoharju on nimi Vaajakosken terveysaseman ja vanhusten tehostetun palveluasumisen uudelle toimintayksikölle, mistä kaupunginvaltuusto on tehnyt vuokrahankepäätöksen 13.6.2016. Hankkeen rakennuttajana toimii Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy.

Rakentaminen on käynnistynyt ja tavoitteellinen valmistumisajankohta on loppuvuosi 2018.

3. Mankolan yhtenäiskoulun lisätilat

Länsi-Palokan alueelle tarvitaan uutta koulutilaa noin 400 lapselle. Mankolan yhtenäiskoulu on Länsi-Palokan alueen ainoa yläkoulu, minkä lisäksi se toimii ja sen tulisi toimia jatkossakin lähikouluna alakouluikäisille. Mankolan koulua suunnitellaan laajennettavaksi noin 200 lisäoppilaspaikalla sekä tarvittavilla laajennuksilla mm. ruokala- ja liikuntatiloihin. Rakennukset omistaa kaupungin kiinteistöyhtiö Education

Facilities Oy, jonka esitetään rahoittavan ja rakennuttavan tarvittava investointi.

4. Uusi sairaala, perusterveydenhuollon tilat (sote-ratkaisu)

Kaupunginhallitus on päättänyt 27.10.2014/302 ja 27.4.2015/155 lausunnoista Keski-Suomen Sairaanhoidopiirille, joiden mukaan uuden sairaalan hankkeeseen sisältyy kaupungin perusterveydenhuollon tiloja enintään 12.700 brm². Hankkeen rakennuskustannusindeksiin sidottu kustannusarvio on päätösten mukaan noin 39 M€ (alv 0 %). Hankkeen rakennustyöt käynnistyivät vuonna 2016 ja valmistuvat tavoitteen mukaan vuonna 2020. Sotelainsäädäntövalmistelun keskeneräisyyden vuoksi kaupungin rooli hankkeessa ei ole selvillä.

5. Lyseorakennuksen museo- ja kulttuurikeskus (peruskorj. ja laajennus)

Kulttuuri- ja liikuntalautakunta on käsitellyt 13.3.2016 museopalveluiden palveluverkkoselvityksen, missä vanha suojeltu Lyseo-rakennus peruskorjataan ja laajennetaan museo- ja kulttuurikeskukseksi. Hankkeen jatkoval-

mistelu edellyttää alueen asemakaavoitustilanteen sekä ns. kulttuurivision etenemistä.

6. Työterveys Aalto

Työterveys Aalto tarvitsee uudet toimitilat nykyisten sijaan. Toimitilahan- ketta on käsitelty Tilapalvelun johtokunnassa 19.3.2013/16 ja kaupunginhallituksessa Työterveyden toimintamallin näkökulmasta 27.5.2013/208, 13.10.2014/288 sekä 27.10.2014/303. Uuden Sote-lainsäädännön ja kuntalain edellyttämästä liikelaitostoimintojen järjestelystä tulee olla päätös ennen toimitilaratkaisuja.

7. Kyllikin vanhuskortteli

Perusturvalautakunta on käsitellyt 31.3.2016 sosiaali- ja terveystalvuiden palveluverkkoselvitystä, missä yhtenä hankkeena on iäkkäiden hyvinvointi- ja palvelukeskus, Uusi Kyllikki, joka kokoaisi toimialan palvelut sekä tarjoaisi lisäksi asumispalveluita. Hankkeen käynnistyminen on viivästynyt Sote-uudistuksen lainsäädäntövalmistelun keskeneräisyyden sekä voimaantulleen rajoituslain edellyttämän poikkeuslupamenettelyn vuoksi.

Irtain käyttöomaisuus

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Konsernihallinto	962	2 707	2 000,0		
Perusturva	2 531	584	409,7		
Kasvun ja oppimisen palvelut	807	1 445	2 259,0		
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	694	653	1 560,0		
Kaupunkirakenne	124	90	1 185,0		
Menot yhteensä (sitova)	5 117	5 479	7 413,7	6 000	6 000
Tulot yhteensä (sitova)	0	0	0,0	0	0
Nettomenot	-5 117	-5 479	-7 413,7	-6 000	-6 000

Irtaimistohankintojen määrärahoilla hankitaan yli 10 000 euron arvoista ja yli kolmen vuoden pitoajalla olevaa poistonalaista käyttöomaisuutta.

Hallinnon työasemien hankinnat on keskitetty tietohallintoon vuoden 2017 alusta. Hankinnat aikataulutetaan ja toteutetaan yhteistyössä palvelualueiden

ja liikelaitosten kanssa tietohallinnon määrittelemän tilaus-toimitusprosessin mukaisesti. Hankinnoissa huomioidaan erikoistyöasemat

Tietohallinnon tekemien suositusten ja laskelmien mukaisesti hankinnat on kohdistettu ja kohdistetaan myös jatkossa vanhempiin työasemiin, jotta niissä olevat osin vanhentuneet ohjelmistot saadaan uudistettua.

Hankinnoissa hyödynnetään leasing-rahoitusta ja

noudatetaan kilpailutetun palveluntoimittajan (3StepIT Oy) toimintamalleja. Tietohallinto on laskenut yksikkökohtaiset määrärahatarpeet laiterekisterin tietojen perusteella. Laskutus on keskitetty palvelutoimittajalle siten, että uusien laitteiden rahoitusosuus

laskutetaan suoraan toimialoilta ja liikelaitoksilta. Määrärahamuutokset huomioidaan toimialojen ja liikelaitosten talousarvioissa.

Oppilastyöasemat jäävät jatkossakin omaksi kokonaisuudekseen sivistyksen toimialalle perusopetukseen eivätkä tule keskitettyjen hankintojen piiriin.

Konsernihallinnon irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat

1 000 euroa	TA 2018
Tietohallinnon ICT-investoinnit	
Konsernihallinto	1 030,0
Tietohallinto	770,0
Asiakkuuden hallinta (CRM)	70,0
Paikkatietojärjestelmän modernisointi	50,0
Tietohallinnon palveluprosessin kehitys	200,0
EU-tietosuojasetuksen käyttöönotto	50,0
Integraatioalusta	80,0
Verkkokauppa	30,0
Kuntalaisten tilat kuntalaisille	60,0
Tiedolla johtaminen / raportoinnin kehitys	50,0
Konesalit ja dataverkon tekniikoiden uudistaminen ja päivitykset	180,0
Toiminnanohjauksen investoinnit	260,0
Ostolasku- ja tilausjärjestelmien pienkehitys	10,0
Laskennan ja talousraportoinnin pienkehitys	25,0
Palkka- ja HR-järjestelmähankkeet	15,0
ERP-järjestelmän pienkehityshankkeet	100,0
Järjestelmäpäivitykset	110,0
Perusturva toimiala	753,0
Sosiaalipalvelut	51,0
Sähköisen asioinnin kehittäminen	36,0
Raportoinnin kehittäminen johtamisen tukena	15,0
Sosiaalisen luototuksen ohjelma	0,0
Vanhuspalvelut	108,0
Sähköisen asioinnin kehittäminen	75,0
Teknologian hyödyntäminen palveluiden tukena	10,0
Robotiikkaa palveluiden tukena	18,0
Raportoinnin kehittäminen johtamisen tukena	5,0
Perheiden ennaltaehkäisevät sosiaali- ja terveyspalvelut	34,0
Sähköisen asioinnin kehittäminen	34,0
Avoterveydenhuolto	560,0
Kantaan liittyvät hankinnat	81,0
Sähköisen asioinnin kehittäminen	73,0
Järjestelmiin liittyvät uudistukset	196,0
ODA-hanke	210,0
Sivistyksen toimiala	117,0
Perusopetus	50,0
Oppilasverkon AD-toimintaympäristön kehittäminen	50,0
Kirjastopalvelut	67,0
E-lehtien käyttö kirjastotiloissa	18,0
Omatoimikirjastotoiminnot, Kuokkalan kirjasto	31,0
Pääkirjaston itsepalveluvalmiuden parantaminen	18,0
Kaupunkirakenne	100,0
Rakentaminen ja ympäristö	100,0
Päätöstietojen julkaisu ja kuntalaisten omat kohteet	35,0
Locus versiopäivitys 18.2	65,0
Irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat yhteensä	2 000,0

Perusturvan irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat

1000 euroa	TA 2018
Sosiaalipalvelut	155,0
Nevakodin asumisyksikön sprinklerijärjestelmä	85,0
Lääkehoidon tilat, Ritoniitty	20,0
Aittokodin asumisyksikön sammutusjärjestelmä	50,0
Vanhuspalvelut	254,7
Piippurannan (uusi yksikkö, 60 paikkaa) varustus ja kalustaminen	82,5
Sampoharjun (uusi yksikkö, 33 paikkaa) varustus ja kalustaminen	114,2
Kankaan alueen uuden päiväkeskuksen kalusto	58,0
Irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat yhteensä	409,7

Sivistyksen irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat

Kasvun ja oppimisen palvelut, irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat

1 000 euroa	TA 2018
Ict-investoinnit	307,0
Koulukohtaiset TVT- ja AV-hankinnat	257,0
Digitalisaatiota edistävät koulukohtaiset kärkihankkeet	50,0
Varhaiskasvatus	585,0
Korpilahden päiväkodin ensikertainen kalustus	185,0
Kangasvuoren päiväkotikoulun ensikertainen kalustus	350,0
Kalusteiden uusinta ja hankinta	50,0
Perusopetus	1 367,0
Kuokkalan yhtenäiskoulun ensikertainen kalustus	800,0
Kangasvuoren päiväkotikoulun ensikertainen kalustus	355,0
Kalusteiden uusinta ja hankinta, mm. ops toiminnalliset muutokset	100,0
Kuokkalan yhtenäiskoulun nuorisotilan ensikertainen kalustus	50,0
Taidetyöpajan (Kuvista viestiksi -pajan ja Elämys-pajan) lisäkalustus sekä laitekannan uusiminen	22,0
Liikkuva nuorisotyö (pop up -toiminta) kaluste- ja välinehankinta	15,0
Veturitallien äänentoiston uusiminen ja akustiikan parantaminen	25,0
Irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat yhteensä	2 259,0

Kulttuuri- ja liikuntapalvelut, irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat

1 000 euroa	TA 2018
Jyväskylän kansalaisopisto	10,0
Ict-hankinnat, atk-luokka	10,0
Kirjastot	770,0
Kuokkalan kalusteet ja automaattit	170,0
Pääkirjaston toiminnalliset muutokset	600,0
Museot	470,0
Keski-Suomen museon peruskorjaus	230,0
Keski-Suomen museon perusnäyttely	240,0
Liikunta	200,0
liikuntapalvelujen muu irtain	200,0
Jyväskylä Sinfonia	50,0
kalusteet ja instrumenttihankinnat	50,0
Jyväskylän kaupunginteatteri	60,0
suuren näyttämön valokalusteet	60,0
Irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat yhteensä	1 560,0

Kaupunkirakenteen irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat

1 000 euroa	TA 2018
Asiakaspalvelu ja johdon tuki	400,0
Rakentajantalon kalusteet	400,0
Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö	275,0
Mittauskaluston uusiminen, uusi mittausasema (Takymetri - GPS)	50,0
Strategisen kaupunkisuunnittelun ajoitusten hallinta	25,0
Viistoilmakuvaus (3v. Poisto)	200,0
Liikenne- ja viheralueet	440,0
Hulevesilaskutus, automatiikan jatkokehitys	10,0
Joukkoliikenteen digitalisaatio (Waltti muutos, digitransit projekti, reaaliaikaprojekti, matkustajainformaatioprojekti)	200,0
Locus YAOH jatkokehitys	30,0
Kadunvarsitekniikan (KVT) tietoliikenneverkko	120,0
Katunäkymäkuvaus	80,0
Rakentaminen ja ympäristö	70,0
Dokumenttien myyntipalvelu, rakennusvalvonta (Locus)	25,0
Rakennusvalvonnan vastuuhenkilökehitys (Locus)	35,0
GPS	10,0
Irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat yhteensä	1 185,0

Muut investoinnit

Maa- ja vesialueet

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Maan osto	5 849	6 700	6 000,0	4 500	4 500
Menot yhteensä (sitova)	5 849	6 700	6 000,0	4 500	4 500
Maan myynti	1 154	2 700	1 000,0	4 000	4 000
Tulot yhteensä (sitova)	1 154	2 700	1 000,0	4 000	4 000
Maan myyntivoitot, käyttötalous	14 703	16 000	13 000,0	12 000	12 000
Tulot yhteensä	15 857	18 700	14 000	16 000	16 000
Nettomenot	10 008	12 000	8 000,0	11 500	11 500

Tulevaisuuden raakamaavaranon turvaamisen vuoksi kaupungin tulee hankkia aktiivisesti maita tärkeäksi katsotuilta maanhankintasuunnitelman mukaisilta alueilta. Maanhankinta tulee toteuttaa ennakoivasti ja varautua pitkälle tulevaisuuteen.

Maanhankintamäärärahaa käytetään raakamaan oston (noin 1–1,5 M€) lisäksi mm. Kankaan alueen paperitehtaan rakennusten isoihin purkutöihin (noin 2 M€), rakennettujen kiinteistöjen ostoon (1–1,5 M€) sekä vaikeasti ennakoitaviin

vissa olevaan esirakentamiseen ja pilaantuneiden maiden puhdistamiseen (noin 1,5 M€).

Osakkeet ja osuudet

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Osakkeet ja osuudet, menot (sitova)	1	2 390	10 200,0	5 350	13 300
Menot yhteensä	1	2 390	10 200,0	5 350	13 300
Osakkeet ja osuudet, tulot (sitova)	1 167	0	750,0	0	0
Tulot yhteensä	1 167	0	750,0	0	0
Nettomenot	1 166	-2 390	-9 450,0	-5 350	-13 300

Osakkeiden ostomäärärahaan sisältyy alustavana arviona Hippoksen alueelle tehtäviä sijoituksia varten

10 miljoonaa vuonna 2018, 5 miljoonaa vuonna 2019 ja 13,1 miljoonaa euroa vuonna 2020. Summat ja ajoitus

tarkentuvat suunnittelun edetessä.

LIIKELAITOKSET

Kunnallinen liikelaitos

Kunta tai kuntayhtymä voi perustaa kunnallisen liikelaitoksen liiketoimintaa tai liiketaloudellisten periaatteiden mukaan hoidettavaa tehtävää varten. Kunnat ja kuntayhtymät voivat myös yhdessä perustaa kuntayhtymän, jonka tehtävänä on kunnallisen liikelaitoksen ylläpitäminen.

Kunnan tai kuntayhtymän liikelaitos on osa kunnan tai kuntayhtymän organisatiota ja liikelaitoksen kirjanpito on (eriytetty) osa kunnan tai kuntayhtymän kirjanpitoa. Kunnan ja kuntayhtymän liikelaitos ei siten ole itsenäinen kirjanpitovelvollinen, vaan kunta tai kuntayhtymä on kirjanpitovelvollinen kuntalain (410/2015) 65 §:n perusteella myös liikelaitoksensa kirjanpidosta. Liikelaitoksen nimessä tulee olla sana liikelaitos. Isäntäkuntamallin mukaisesti perustetusta liikelaitoksesta käytetään myös nimitystä liikelaitos.

Kunnan liikelaitoksen taloudesta on säädetty kuntalain 120 §:ssä Kunnan liikelaitoksen talous. Sen mukaisesti liikelaitoksen talou-

teen sovelletaan kunnan taloutta koskevia säännöksiä kuitenkin siten, että:

- 1) kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen talousarvio ja -suunnitelma laaditaan kunnan ja kuntayhtymän talousarviosta ja -suunnitelmasta erillisenä osana;
- 2) kunnallisen liikelaitoksen talousarviossa ja -suunnitelmassa on tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosa;
- 3) kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen kirjanpito on eriytettävä kunnan tai kuntayhtymän kirjanpidossa;
- 4) kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen toiminnasta laaditaan tilikaudelta erillistilinpäätös, joka annetaan tilintarkastajien tarkastettavaksi sekä saatetaan kunnanhallituksen tai yhtymähallituksen käsiteltäväksi;
- 5) kunnallisen liikelaitoksen tilinpäätöksen alle-

kirjoittavat johtokunnan jäsenet ja liikelaitoksen johtaja;

- 6) kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen tilikauden tuloksesta voidaan tehdä investointivaraus enintään kunnan tai kuntayhtymän ylijäämäerien määrään;
- 7) esityksen kunnallisen liikelaitoksen tilikauden tuloksen käsittelystä tekee johtokunta toimintakertomuksessa.

Kunnan ja kuntayhtymän liikelaitosta sitovia meno- ja tuloeriä kunnan tai kuntayhtymän talousarviossa ovat: 1) kunnan tai kuntayhtymän pääomasijoitus liikelaitokseen ja liikelaitoksen pääoman palautus kunnalle tai kuntayhtymälle; 2) korvaus kunnan tai kuntayhtymän sijoittamasta pääomasta sekä 3) kunnan ja kuntayhtymän toimintaavustus kunnan tai kuntayhtymän liikelaitokselle.

Liikelaitosten tulostaulu TA 2018

1 000 euroa	Htv	Liikevaihto	Liikev. muutos	Tulos	Tuloksen muutos	Sis. lainat	Lainojen muutos	Tuloutus kunnalle	Kum. ylijäämä
Tilapalvelu-liikelaitos	25	93 220	58	-500	-164	9 262	0	-12500	463
Työterveys Aalto -liikelaitos	83	7 850	150	-150	-378	0	0	0	1 502
Talouskeskus -liikelaitos	63	5 187	-203	-51	-77	0	0	0	427
Altek Aluetekniikka -liikelaitos	99	11 269	-1 513	-1 275	-1 174	0	0	0	2 465
Kylän Kattaus -liikelaitos	307	23 144	82	-974	-1 063	0	0	0	1 002
Keski-Suomen pelastuslaitos -liikelaitos	346	27 411	383	-1 927	-1 391	0	0	0	1 956
Yhteensä	923	168 081	-1 043	-4 877	-4 247	9 262	0	-12 500	7 815

TILAPALVELU - LIIKELAITOS

Toiminta-ajatus ja toiminnan kuvaus

Liikelaitoksen taloudellisena tavoitteena on kattaa saamallaan vuokratuloilla omistajalle maksettava korvaus peruspääomasta (tuottovaatimus), poistot sekä kiinteistöjen kunnossa- ja

ylläpidon menot. Strategisina avainalueina ovat terveelliset, turvalliset ja taloudelliset toimitilat, kiinteistöomaisuuden ja investointien hyvä hallinta sekä asiakas- ja käyttäjätyyty-

väisyys. Näihin avainalueisiin liittyvät toiminnot ja prosessit ovat liikelaitoksen jatkuvia kehittämisen kohteita.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 euroa	%
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-0,4	-336,0	-500,0	-164,0	48,8 %
Investointimenot	-13 789,3	-28 130,0	-33 797,0	-5 667,0	20,1 %

Toiminnalliset tavoitteet

1. Keljonkankaan yhtenäiskoulun hankkeessa pilotoidaan käyttäjiä osallistavaa suunnittelun työkalua.
2. Saavutetaan energiatehokkuussopimuksen mukainen 842 Mwh:n vuotuisen säästötavoite kokonaisenergian kulutuksessa.
3. Käyttäjien tyytyväisyys kiinteistö- ja tilapalveluihin on 3,7 pistettä.
4. Sote-kiinteistöjen salkutus tarkennetaan ja myytävyyden selvitetään, kun sote-lainsäädäntö valmistuu.

Strategiaa toteuttavat kehittämistoimenpiteet

1. Koulu- ja päiväkotiverkko tarkistetaan vuosittain tavoitteena kapasiteetin hallinta, tilatehokkuus ja tilaratkaisujen laadullinen objektiivisuus.
2. Energiatehokkaan rakennuksen suunnittelulle, toteuttamiselle ja käyttöönotolle laaditaan menettelytapaohje.
3. Yhtenäiskoulujen pihojen suunnittelu integroidaan alueiden muihin lähiliikuntapaikka-suunnitelmiin.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma 2018

Sisäilmastoon liittyvät ongelmat

Kiinteistöjen korjausvelka kasvaa vuosikorjausresurssien vähentyessä. Painopiste suunnataan sisäilma-riskiä ehkäiseviin taloteknisiin selvityksiin, korjauksiin ja rakenneteknisiin korjauksiin. Kiinteistönhoidon sekä siivouspalvelun sopimuksissa sekä laadunseurannassa otetaan huomioon kiinteistöjen käyttöasteen muutokset, mm. koulujen iltakäyttö. Tilapalvelu toteuttaa kahdessa kiinteistössä digitaalisen reaaliaikaisen sisäilma- ja olosuhdeseurannan.

Jyväskylän kaupungin sisäilmastoryhmä tulee koontumaan viisi kertaa.

Kiinteistöjen vajaakäyttöasteen hallinta

Tilapalvelun omistuksessa olevien tilojen vajaakäyttöaste on noin 9 % eli näillä tiloilla ei ole käyttäjää ja tilat aiheuttavat ainoastaan kustannuksia. Tärkeimmät toimenpiteet vajaakäyttöasteen hallitsemiseksi ovat tehokkaat myynti- ja vuokrausprosessit, rakennusten purkaminen sekä kaavoittaminen uuteen käyttötarkoitukseen. Kaupungin vapautuvat kiinteistöt edellyttävät miltei aina uutta käyttötarkoitusta. Koska rakennusten purkurakennuttajana toimii pääasiassa kaupunkirakennepalvelut, tulee varmistua siitä, että kaupunkirakennepalveluilla on ta-

lousarviossa rahoitus purkuhankkeisiin. Kaupungin tyhjen kiinteistöjen kaavamuutoshankkeiden sujuva eteneminen on tärkeä vajaakäyttöasteen hallinnan tekijä.

Palveluverkkojen kehittäminen ja investointihankkeiden priorisointi

Kasvava kaupunki edellyttää jatkuvaa resursointia koulu- ja päiväkotitiloihin. Kaupungin kulttuuri- kiinteistöissä on toisaalta kasvava korjausvelka. Riskiä hallitaan läpinäkyvällä ja priorisoivalla päätöksenteolla ja riittävällä resursoinnilla talonrakennushankkeisiin ja vuosikorjauksiin.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 %	
Tunnusluvut					
Omat rakennukset (hum2)	432 300	431 100	435 700	4 600	1,1 %
Osakehuoneistot (hum2)	48 700	48 700	47 900	-800	-1,6 %
Ulkoa vuokratut tilat (hum2)	85 400	84 200	88 000	3 800	4,5 %
Yhteensä	566 400	564 000	571 600	7 600	1,3 %
Sisäiseen käyttöön vuokrattu (hum2)	488 900	486 500	491 000	4 500	0,9 %
Ulkoiseen käyttöön vuokrattu (hum2)	28 200	29 000	28 800	-200	-0,7 %
Vapaat tilat (hum2)	49 300	48 500	47 700	-800	-1,6 %
Väistötilat (hum2)	0	0	4 100	4 100	0,0 %
Huoneala/asukas	4,08	4,04	4,05	0,01	0,2 %
Henkilöstömäärä, vakituinen	25	26	25	-1,0	-3,8 %
Mittarit					
Toimintakate-%	39	38	38	0,00	0,0 %
Ohjelmoitu kunn.pito+peruskorj., €/hum2/kk	3,07	2,03	3,56	1,53	75,4 %
Ulkoa tulevien vuokratuottojen osuus, %	3,6	3,42	3,05	-0,37	-10,8 %
Tila- ja kiinteistöpalvelut, €/hum2/kk	5,79	5,5	5,42	-0,08	-1,5 %
Asiakastytyväisyyskysely, 1-5 p.	3,77	3,70	3,50	-0,20	-5,4 %
Palvelutuotannon käytössä olevat tilat, hum2/as.	3,52	3,48	3,48	0,00	0,0 %
Kokonaisenergian kulutus, Mwh	104 678	108 600	110 000	1 400	1,3 %
Vajaakäyttöaste, %	8,70	8,60	8,35	-0,25	-2,9 %
Sairuspoissaolot, pv/hlö	1,86	3,00	3,00	0	0,0 %
Työtyytyväisyys, piste	3,27	3,30	3,30	0	0,0 %

Tilapalvelu -liikelaitoksen tuloslaskelma

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Liikevaihto	95 455,4	93 162,1	93 220,0	57,9	0,1 %
Materiaalit ja palvelut	-35 067,1	-34 898,2	-34 967,0	-68,8	0,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 684,2	-10 129,0	-10 314,0	-185,0	1,8 %
Palvelujen ostot	-25 382,9	-24 769,2	-24 653,0	116,2	-0,5 %
Henkilöstökulut	-1 631,4	-1 577,1	-1 510,0	67,1	-4,3 %
Palkat ja palkkiot	-1 253,5	-1 254,5	-1 207,3	47,2	-3,8 %
Henkilösivukulut	-378,0	-322,6	-302,7	19,9	-6,2 %
Poistot ja arvonalentumiset	-25 267,2	-23 050,0	-23 535,0	-485,0	2,1 %
Vuokratulot	-21 311,0	-21 638,0	-21 178,0	460,0	-2,1 %
Liiketoiminnan muut kulut	-17,6	-34,8	-30,0	4,8	-13,8 %
Liikelylijäämä (-alijäämä)	12 161,0	11 964,0	12 000,0	36,0	0,3 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-12 161,4	-12 300,0	-12 500,0	-200,0	1,6 %
Korkotuotot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Muut rahoitustuotot	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Korvaus peruspääomasta	-12 163,6	-12 300,0	-12 500,0	-200,0	1,6 %
Muut rahoituskulut	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-0,4	-336,0	-500,0	-164,0	48,8 %
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-0,4	-336,0	-500,0	-164,0	48,8 %
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-0,4	-336,0	-500,0	-164,0	48,8 %
Toimintatulot	95 455,4	93 162,1	93 220,0	57,9	0,1 %
Toimintamenot	-58 027,2	-58 148,1	-57 685,0	463,1	-0,8 %
Toimintakate	37 428,2	35 014,0	35 535,0	521,0	1,5 %
Kumulatiivinen ylijäämä (alijäämä)	1 299,1	963,1	463,1	-500,0	-51,9 %

TULOSLASKELMA VUOSILLE 2018 - 2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Liikevaihto	93 220,0	93 600,0	95 000,0	96 900,0	97 650,0
Materiaalit ja palvelut	-34 967,0	-36 950,0	-37 650,0	-38 400,0	-38 600,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 314,0	-11 400,0	-11 700,0	-12 000,0	-12 100,0
Palvelujen ostot	-24 653,0	-25 550,0	-25 950,0	-26 400,0	-26 500,0
Henkilöstökulut	-1 510,0	-1 630,0	-1 630,0	-1 630,0	-1 630,0
Palkat ja palkkiot	-1 207,3	-1 300,0	-1 300,0	-1 300,0	-1 300,0
Henkilösivukulut	-302,7	-330,0	-330,0	-330,0	-330,0
Poistot ja arvonalentumiset	-23 535,0	-21 300,0	-21 300,0	-22 000,0	-22 400,0
Vuokratulot	-21 178,0	-21 470,0	-21 620,0	-21 970,0	-21 920,0
Liiketoiminnan muut kulut	-30,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0
Liikelylijäämä (-alijäämä)	12 000,0	12 150,0	12 700,0	12 800,0	13 000,0
Rahoitustuotot ja -kulut	-12 500,0	-12 600,0	-12 700,0	-12 800,0	-13 000,0
Korvaus peruspääomasta	-12 500,0	-12 600,0	-12 700,0	-12 800,0	-13 000,0
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-500,0	-450,0	0,0	0,0	0,0
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-500,0	-450,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-500,0	-450,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	93 220,0	93 600,0	95 000,0	96 900,0	97 650,0
Toimintamenot	-57 685,0	-60 150,0	-61 000,0	-62 100,0	-62 250,0
Toimintakate	35 535,0	33 450,0	34 000,0	34 800,0	35 400,0
Kumulatiivinen ylijäämä (alijäämä)	463,1	13,1	13,1	13,1	13,1

Tilapalvelu -liikelaitoksen rahoituslaskelma

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Toiminnan rahavirta	24 228,5	22 714,0	23 035,0	321,0	1,4 %
Liikelyljäämä (-alijäämä)	12 161,0	11 964,0	12 000,0	36,0	0,3 %
Poistot ja arvonalentumiset	25 267,2	23 050,0	23 535,0	485,0	2,1 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-12 161,4	-12 300,0	-12 500,0	-200,0	1,6 %
Tulorahoituksen korjauserät	-1 038,3	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Investointien rahavirta	-12 661,3	-26 130,0	-32 797,0	-6 667,0	25,5 %
Investointimenot	-13 789,3	-28 130,0	-33 797,0	-5 667,0	20,1 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	14,6	2 000,0	1 000,0	-1 000,0	100,0 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 113,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	11 567,2	-3 416,0	-9 762,0	-6 346,0	185,8 %
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset	0,0	-550,0	9 262,0	9 812,0	-1784,0 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	0,0	0,0	9 262,0	9 262,0	100,0 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	0,0	-550,0	0,0	550,0	-100,0 %
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Muut maksuvalmiuden muutokset	-11 567,2	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Saamisten muutos kunnalta	-14 963,1	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Saamisten muutos muilta	198,3	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	85,2	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Korottomien velkojen muutokset kunnalta	3 112,5	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Rahoituksen rahavirta	-11 567,2	-550,0	9 262,0	9 812,0	-1784,0 %
Rahavarojen muutos	0,0	-3 966,0	-500,0	3 466,0	-87,4 %

RAHOITUSLASKELMA VUOSILLE 2018 - 2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Toiminnan rahavirta	23 035,0	20 850,0	21 300,0	22 000,0	22 400,0
Liikelyljäämä (-alijäämä)	12 000,0	12 150,0	12 700,0	12 800,0	13 000,0
Poistot ja arvonalentumiset	23 535,0	21 300,0	21 300,0	22 000,0	22 400,0
Rahoitustuotot ja -kulut	-12 500,0	-12 600,0	-12 700,0	-12 800,0	-13 000,0
Investointien rahavirta	-32 797,0	-31 075,0	-30 050,0	-30 470,0	-18 100,0
Investointimenot	-33 797,0	-31 275,0	-30 050,0	-30 470,0	-18 100,0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 000,0	200,0	0,0	0,0	0,0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-9 762,0	-10 225,0	-8 750,0	-8 470,0	4 300,0
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset	9 262,0	9 775,0	8 750,0	8 470,0	-4 300,0
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahoituksen rahavirta	9 262,0	9 775,0	8 750,0	8 470,0	-4 300,0
Rahavarojen muutos	-500,0	-450,0	0,0	0,0	0,0

TYÖTERVEYS AALTO –LIIKELAITOS

Toiminta-ajatus ja toiminnan kuvaus

Työterveys Aallon toiminta-ajatuksena on laadukkaiden työterveyshuollon asiantuntijapalveluiden tuottaminen ja kehittäminen seutukunnallisesti yritys- ja yhteisöasiakkaiden tarpeeseen perustuen. Liikelaitos vastaa sopimukseen perustuen kansanterveyslain veloitteen täyttämistä työterveys-palvelujen järjestämisessä Jyväskylän perusterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella (Jyväskylä, Hankasalmi ja Uurainen) ja Keski-Suomen Sairaanhoidopiirin Seututerveyskeskusliikelaitoksen alueella (Joutsa, Keuruu, Konnevesi, Laukaa, Luhanka, Multia, Petäjävesi ja Toivakka) sekä Muuramessa.

Toimimme kumppanuuteen rakentuvassa yhteis-

työssä organisaatioasiakkaan kanssa heidän tarpeitensa mukaisesti. Palvelujen markkinointi rakentuu pääosin nykyisissä asiakassuhteissa tehtävään syventävään yhteistyöhön. Työterveyspalvelut suunnitellaan ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan yhdessä asiakasyrityksen kanssa. Modernit asiakasraportointijärjestelmät auttavat kohdentamaan työterveyspalvelut vaikuttaviksi. Asiakaspalautetta kerätään monella tavalla, yksilöasiakkaiden osalta uusimpana jatkuva, reaaliaikainen palaute mobiililaitteen kautta. Työntajilta palautetta kerätään systemaattisesti ja säännöllisesti. Laatu järjestelmä on valmis ja aloitamme valmistautumisen sertifiointiin.

Toimintamme keskittyy ennaltaehkäisevään työhön, joka on vaikuttavinta työterveyshuoltoa. Työterveys Aalto erottautuu muiden kunnallisten työterveyshuoltojen tapaan eettisenä työterveystoimijana.

Liikevaihto vuonna 2018 on 7,9 Me ja vakituisen henkilöstön määrä on 83. Työterveys Aallon palveluiden piirissä on yhteensä 2 600 yritys-, yhteisö- ja yrittäjäasiakasta. Henkilöasiakkaita on noin 33 000. Kokonaisvaltaisen työterveyshuollon palvelut, jotka kattavat sekä lakisääteiset työterveyshuoltopalvelut että työterveyspainotteisen sairaanhoidon, on järjestetty 30 % asiakkaalle. Jyväskylän kaupungin osuus liikevaihdosta on noin 23 %.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 euroa %	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	553,2	228,0	-150,0	-378,0	-165,8 %

Toiminnalliset tavoitteet

1. Liikevaihto henkilötyövuotta kohden pysyy vähintään vuoden 2017 tasolla.
2. Sujuva, säännöllinen työkykyopoliklinikatoiminta on käytössä kaikissa Työ-

terveys Aallon tiimeissä. Tällöin työkykykyselyt tehdään viiveettä ja läpimenoaika on mahdollisimman lyhyt.

Strategiaa toteuttavat kehittämistoimenpiteet

Työterveys Aalto on asettanut tavoitteeksi työkyvyttömyyden kustannusten vähentämisen

- nopeuttamalla työkyvyn arviointiprosessia
- käyttämällä työfysioterapeuttien suora-vastaanottoa tuki- ja liikuntaelinsairauksien hoidossa
- tarjoamalla ryhmämuotoista kuntoutusta eniten poissaoloja aiheuttavien sairausryhmien hoitoon
- ottamalla käyttöön etävastaanotot

Kaikkia näitä toimia mitataan määrällisesti järjestelmästä. Vaikuttavuutta seurataan esimerkiksi sairauspoissaoltilastoista. Seuranta tehdään vähintään kolmannesvuosittain.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma 2018

Riskiarvioinnin perusteella suurin yksittäinen riskitekijämme on nykyiset keskustan toimipisteen tilat suuren peruskorjauksen tarpeessa olevassa rakennuksessa. Tila-asia ei ole voinut edetä, koska ei ole tiedossa, millaisella volyyymilla toimitaan vuoden 2019 alusta alkaen. Tällä hetkellä talossa ei ole tiedossa terveystarpeita, vanhojen rakenteiden mahdollinen rikkoutuminen kuitenkin muodostaa riskin. Tältä riskiltä ei voi suojautua.

Merkittävä riski Työterveys Aallon toiminnalle on myös pätevän lääkäri työvoiman saatavuus. Riskiä pyritään hallitsemaan joustavilla työehdoilla ja erilaisilla työ sopimuksilla (ostopalvelulääkärit, osa-aikaiset lääkärit). Työterveys Aallossa on kehitetty lääkärin työtä erikoislääkäreille hou-

kuttelevammaksi. Monipuolinen tiimityö ja vastuualueiden vaihtelevuus sekä keskittyminen varsinaiseen työterveyshuoltoon sairaanhoidon sijasta ovat näitä tekijöitä. Lääkärit osallistuvat oman työnsä kehittämiseen ja ammattitaitoa ylläpitävään jatkokoulutautumiseen kannustetaan. Työterveys Aallossa koulutetaan työterveyshuollon erikoislääkäreitä. Koulutusjärjestelmämme on saanut kiitosta sekä yliopistoilta että koulutettavilta, joita tällä hetkellä on kaksi.

Kaikessa potilastyössä riskinä ovat hoitovirheet. Ammattitaidon ylläpito koulutuksin, selkeät toimintaohjeet ja moniammatillinen tiimityö ovat hoitovirheiden ennaltaehkäisyn kannalta merkittäviä. Haipro ilmoitukset läheltä-piti -tilan-

teista käydään läpi ja ilmoituksia kannustetaan tekemään. Kaikki reklamaatiot ja potilasvahinkoepäilyjen selvitykset käydään läpi mieltien, miten prosesseja voidaan kehittää. Yhtään potilasvahinkoa ei ole tapahtunut Työterveys Aallossa usean viime vuoden aikana. Riskit on tunnistettu ja toiminta riskien ennaltaehkäisemiseksi on systemaattista ja sille on määritetty seuranta-aikataulu ja vastuuhenkilöt.

Riskejä arvioi johtoryhmä vuosittain ja lisäksi aina tarvittaessa. Riskit kootaan matriisiin, jossa arvioidaan riskin suuruus, määritetään vastuuhenkilöt, seurantatavat ja aikataulut. Seuran raportointi tapahtuu johtoryhmässä, jossa myös päätetään toimenpiteistä.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 %	
Tunnusluvut					
Ennaltaehkäisevän työn osuus liikevaihdosta (KELA 1)	75,3 %	76,3 %	76,5 %	0	0,3 %
Asiakaskäyntien lukumäärä	83 639	60 000	65 000	5 000	8,3 %
Henkilötyövuodet	81,8	82,0	83,0	1	1,2 %
Sairauspoissaolopäivät henkilöä kohden	15,7	8,5	8,3	-0,2	-2,4 %
Tilavuokrat €/vuosi	634 850	639 000	643 000	4 000	0,6 %
Mittarit					
Liiketuloksen muutos edelliseen vuoteen	15,8 %	-64,4 %	-176 %	-1	173,5 %
Liikevaihdon muutos henkilötyövuotta kohden	-28,0 %	-60,0 %	15,0 %	1	-125,0 %
Liikevaihdon muutos henkilöasiakasta kohden	-30,0 %	-56,0 %	10,0 %	1	-117,9 %
Kokonaisvaltaisten sopimusten osuuden muutos palvelusopimuksista	10,0 %	-13,7 %	5,4 %	0	-139,1 %
Henkilöstökustannusten muutos kokonaiskustannuksista	-11,0 %	-6,1 %	-5,1 %	0	-16,4 %

Työterveys Aalto –liikelaitoksen tuloslaskelma

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Liikevaihto	7 571,0	7 700,0	7 850,0	150,0	1,9 %
Liiketoiminnan muut tuotot	324,1	280,0	300,0	20,0	7,1 %
Materiaalit ja palvelut	-2 452,8	-2 552,6	-2 750,0	-197,4	7,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-212,1	-250,0	-250,0	0,0	0,0 %
Palvelujen ostot	-2 240,7	-2 302,6	-2 500,0	-197,4	8,6 %
Henkilöstökulut	-4 222,1	-4 430,4	-4 800,0	-369,6	8,3 %
Palkat ja palkkiot	-3 349,2	-3 588,0	-3 744,0	-156,0	4,3 %
Henkilösivukulut	-872,9	-842,4	-1 056,0	-213,6	25,4 %
Liiketoiminnan muut kulut	-667,6	-769,0	-750,0	19,0	-2,5 %
Liikelylijäämä (-alijäämä)	552,7	228,0	-150,0	-378,0	-165,8 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Muut rahoitustuotot	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Muut rahoituskulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	553,2	228,0	-150,0	-378,0	-165,8 %
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	553,2	228,0	-150,0	-378,0	-165,8 %
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	553,2	228,0	-150,0	-378,0	-165,8 %
Toimintatulot	7 895,2	7 980,0	8 150,0	170,0	2,1 %
Toimintamenot	-7 342,5	-7 752,0	-8 300,0	-548,0	7,1 %
Toimintakate	552,7	228,0	-150,0	-378,0	-165,8 %
Kumulatiivinen ylijäämä (alijäämä)	1 424,1	1 652,1	1 502,1	-150,0	-9,1 %

TULOSLASKELMA VUOSILLE 2018 - 2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Liikevaihto	7 850,0	7 900,0	8 000,0	8 050,0	8 100,0
Liiketoiminnan muut tuotot	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0
Materiaalit ja palvelut	-2 750,0	-2 700,0	-2 705,0	-2 630,0	-2 650,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-250,0	-250,0	-250,0	-250,0	-250,0
Palvelujen ostot	-2 500,0	-2 450,0	-2 455,0	-2 380,0	-2 400,0
Henkilöstökulut	-4 800,0	-4 700,0	-4 745,0	-4 900,0	-4 900,0
Palkat ja palkkiot	-3 744,0	-3 780,0	-3 825,0	-3 950,0	-3 950,0
Henkilösivukulut	-1 056,0	-920,0	-920,0	-950,0	-950,0
Liiketoiminnan muut kulut	-750,0	-800,0	-850,0	-820,0	-850,0
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-150,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-150,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-150,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-150,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	8 150,0	8 200,0	8 300,0	8 350,0	8 400,0
Toimintamenot	-8 300,0	-8 200,0	-8 300,0	-8 350,0	-8 400,0
Toimintakate	-150,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kumulatiivinen ylijäämä (alijäämä)	1 502,1	1 502,1	1 502,1	1 502,1	1 502,1

Työterveys Aalto –liikelaitoksen rahoituslaskelma

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Toiminnan rahavirta	553,2	228,0	-150,0	-378,0	-165,8 %
Liikelylijäämä (-alijäämä)	552,7	228,0	-150,0	-378,0	-165,8 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Investointien rahavirta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	553,2	228,0	-150,0	-378,0	-165,8 %
Rahoituksen rahavirta					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-553,2	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Rahoituksen rahavirta	-553,2	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Rahavarojen muutos	0,0	228,0	-150,0	-378,0	-165,8 %

RAHOITUSLASKELMA VUOSILLE 2018 - 2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Toiminnan rahavirta	-150,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-150,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahoitustuotot ja -kulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Investointien rahavirta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-150,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahoituksen rahavirta					
Rahoituksen rahavirta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahavarojen muutos	-150,0	0,0	0,0	0,0	0,0

TALOUSKESKUS -LIIKELAITOS

Toiminta-ajatus ja toiminnan kuvaus

Talouskeskus-liikelaitos toimii palvelukeskuksena tuotteen materiaali-, talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja sekä sovelluspalveluja Jyväskylän kaupunkikonsernille sekä seudun kunnille ja kuntayhtymille.

Talouskeskuksessa työskentelee 66 ammattilaista. Osaavan henkilöstön lisäksi palvelujen tuottamisessa keskeistä on modernien tietojärjestelmien ja yhteistyökumppaneiden erityisosaamisen hyödyntäminen.

Palvelut ovat tuotteistettuja ja pääprosessit standardisoituja.

Talouskeskus tekee aktiivista yhteistyötä asiakkaitensa kanssa toiminta- ja palveluprosessien sujuvuuden ja tuottavuuden parantamiseksi hyödyntäen mm. tietojärjestelmien ja digitalisoinnin tarjoamia mahdollisuuksia.

Vuoden 2018 talousarvion mukaiset toimintatulot ovat 5 333 000 euroa. Hienoinen liikevaihdon lasku

edellisvuoteen nähden johdetaan muutoksista asiakkaitten palvelutarpeissa ja sisäisten veloitusten alentamisesta. Kulujen (5 330 400 euroa) budjetoinnissa on huomioitu henkilöstösuunnitelma, ennakoitavissa olevat muutokset palvelujen ostoihin ja muihin menoihin. Tilikauden tulos tulee olemaan 50 700 euroa alijäämäinen.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 euroa %	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	31,4	26,6	-50,7	-77,3	-290,6 %

Toiminnalliset tavoitteet

1. Tavoitteena on alentaa kolmen keskeisimmän palvelutuotteen suoritekohtaisia yksikkökustannuksia. Keskimääräiset tavoiteyksikkökustannukset vuodelle 2018 ovat ostolaskut 4,20 eu-

roa/suorite, myyntilaskut 2,55 euroa/suorite ja palkkapussi 14,25 euroa/suorite.

Strategiaa toteuttavat kehittämistoimenpiteet

1. Palveluprosessit ja tuottavuus

Jatketaan palveluprosessien tarkastelua ja toteutetaan tähän liittyviä kehittämistehtäviä laadun, asiakaspalvelun ja tuottavuuden kehittämiseksi. Toteutetaan tietojärjestelmien (SAP/ERP-kokonaisuus) kehittämishankkeet kaupungin ICT- ohjausryhmän hyväksymän investointiohjelman mukaisesti. Hankkeilla edistetään digitalisaatiota ja

tuottavuuden kehittämistä (esim. robotiikka). Mittarina asiakastytyväisyys ja tuottavuuden kehitys.

2. Henkilöstö

Kannustetaan edelleen henkilöstön osallistumista osaamisen sekä oman työn, toiminnan ja palvelujen kehittämiseen. Lisäksi toteutetaan maakunta-uudistuksen valmistautumiseen liittyvää henkilöstön muutosvalmennusta.

Mittarina henkilöstön osallistuminen osaamisen kehittämistoimenpiteisiin.

3. Resurssiviisaus

Uudistetaan toimintatapoja ja lisätään sähköisiä prosesseja niin, että toimistopaperin kulutus Talouskeskuksessa

vähenee viisi prosenttia edellisvuoden tasosta. Vastaanotettavan, käsiteltävän ja lähetettävän paperin määrää vähennetään.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma 2018

Talouskeskuksen toiminnan kannalta merkittävimmät riskit liittyvät henkilöstöön, tietojärjestelmien toimintavarmuuteen ja palvelujen toimittajiin. Henkilöstöriski on suurin niissä palveluissa, jotka ovat volyymiltaan pieniä ja erityisosaamista vaativia. Riskiä hallitaan muun muassa huolehtimalla palvelun tuottamisen dokumentoinnista sekä toteuttamalla osaamisen jakamista ja kehittämistä tukevia työjärjestelyjä.

Tietojärjestelmäongelmat voivat pitkäkestoisena tai erityisesti maksuliikenteseen kohdistuvana pysäyttää palvelutuotannon merkittävilta osiltaan. Riskin todennäköisyys on kuitenkin pieni. Riskin hallinnoinnissa keskeistä on jatkuva

järjestelmien toimintavarmuudesta huolehtiminen yhteistyössä järjestelmätoimittajien kanssa.

Yleisimminkin palvelutoimittajien osalta riskiä aiheuttaa alihankintaketjut. Tätä riskiä pyritään hallinnoimaan sopimuksellisin keinoin. Sisäisen valvonnan toimenpiteitä toteutetaan osana riskienhallintaa. Tärkeimmät kohteet ovat palvelutuotannon prosessit, henkilöstöresurssit ja tietojärjestelmät. Keskeiset valvontatoimenpiteet ovat palvelujen prosessinmukaisuuden tarkastaminen, henkilöstöresurssien kohdentuminen sekä järjestelmien toimivuus ja niiden hallinnointi.

Talouskeskuksessa on vakiintunut, vuonna 2015

käyttöön otettu riskienhallinnan toimintamalli. Sen mukaan johtoryhmä arvioi säännöllisesti riskejä viiden toiminnan kannalta oleelliseksi katsotun riskikategorian avulla. Nämä ovat henkilöstö, järjestelmät, palveluntuottajat, asiakkaat ja prosessit. Arvioinnin pohjalta tehdään suunnitelma niistä toimenpiteistä, joilla havaittuja riskejä voidaan hallita. Toimenpiteiden toteutumista ja niiden vaikutusta toiminnassa seurataan. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisista raportoidaan säännöllisesti johtokunnalle.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 %	
Tunnusluvut					
Ostolaskujen lukumäärä	154 144	140 000	150 000	10 000	7,1 %
Myyntilaskujen lukumäärä	491 572	490 000	402 000	-88 000	-18,0 %
Palkkatapahtumien lukumäärä	149 969	144 150	144 000	-150	-0,1 %
Henkilötyövuodet	71,1	67,8	63,3	-4,5	-6,6 %
Mittarit					
Taloudellinen näkökulma:					
Henkilöstömenot/kokonaismenot %	54,9	54,8	53,4	-1,4	-2,6 %
Asiakasnäkökulma:					
Asiakastyytyväisyyskysely	4,1	3,7	4,0	0,3	8,1 %
Prosessinäkökulma:					
Ostolaskujen määrä/htv	20 830	18 667	21 429	2 762	14,8 %
Myyntilaskujen määrä/htv	40 293	42 609	47 294	4 685	11,0 %
Palkkatapahtumat/htv	6 382	6 464	6 857	393	6,1 %

Talouskeskus –liikelaitoksen tuloslaskelma

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Liikevaihto	5 566,2	5 389,8	5 187,0	-202,8	-3,8 %
Liiketoiminnan muut tuotot	162,4	156,2	146,0	-10,2	-6,5 %
Materiaalit ja palvelut	-2 098,5	-2 038,9	-2 141,2	-102,3	5,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-33,0	-27,2	-27,8	-0,6	2,2 %
Palvelujen ostot	-2 065,5	-2 011,7	-2 113,4	-101,7	5,1 %
Henkilöstökulut	-3 130,4	-3 025,5	-2 874,0	151,5	-5,0 %
Palkat ja palkkiot	-2 465,7	-2 431,2	-2 329,6	101,6	-4,2 %
Henkilösivukulut	-664,7	-594,3	-544,4	49,9	-8,4 %
Poistot ja arvonalentumiset	-117,5	-110,0	-53,3	56,7	-51,5 %
Liiketoiminnan muut kulut	-350,4	-345,0	-315,2	29,8	-8,6 %
Liikelylijäämä (-alijäämä)	31,8	26,6	-50,7	-77,3	-290,6 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Muut rahoituskulut	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	31,4	26,6	-50,7	-77,3	-290,6 %
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	31,4	26,6	-50,7	-77,3	-290,6 %
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	31,4	26,6	-50,7	-77,3	-290,6 %
Toimintatulot	5 728,6	5 546,0	5 333,0	-213,0	-3,8 %
Toimintamenot	-5 579,4	-5 409,4	-5 330,4	79,0	-1,5 %
Toimintakate	149,3	136,6	2,6	-134,0	-98,1 %
Kumulatiivinen ylijäämä (alijäämä)	450,9	477,5	426,8	-50,7	-10,6 %

TULOSLASKELMA VUOSILLE 2018 - 2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Liikevaihto	5 187,0	5 111,2	5 111,2	5 111,2	5 111,2
Liiketoiminnan muut tuotot	146,0	146,0	146,0	146,0	146,0
Materiaalit ja palvelut	-2 141,2	-2 178,6	-2 179,3	-2 175,5	-2 224,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-27,8	-28,4	-28,9	-29,5	-30,1
Palvelujen ostot	-2 113,4	-2 150,2	-2 150,4	-2 146,0	-2 194,3
Henkilöstökulut	-2 874,0	-2 882,4	-2 882,4	-2 882,4	-2 882,4
Palkat ja palkkiot	-2 329,6	-2 336,6	-2 336,6	-2 336,6	-2 336,6
Henkilösivukulut	-544,4	-545,8	-545,8	-545,8	-545,8
Poistot ja arvonalentumiset	-53,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Liiketoiminnan muut kulut	-315,2	-326,3	-337,7	-348,1	-358,6
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-50,7	-130,1	-142,2	-148,8	-208,2
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-50,7	-130,1	-142,2	-148,8	-208,2
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-50,7	-130,1	-142,2	-148,8	-208,2
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-50,7	-130,1	-142,2	-148,8	-208,2
Toimintatulot	5 333,0	5 257,2	5 257,2	5 257,2	5 257,2
Toimintamenot	-5 330,4	-5 387,3	-5 399,4	-5 406,0	-5 465,4
Toimintakate	2,6	-130,1	-142,2	-148,8	-208,2
Kumulatiivinen ylijäämä (alijäämä)	426,8	296,7	154,5	5,7	-202,5

Talouskeskus –liikelaitoksen rahoituslaskelma

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Toiminnan rahavirta	148,8	136,6	2,6	-134,0	-98,1 %
Liikelyljäämä (-alijäämä)	31,8	26,6	-50,7	-77,3	-290,6 %
Poistot ja arvonalentumiset	117,5	110,0	53,3	-56,7	-51,5 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Investointien rahavirta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	148,8	136,6	2,6	-134,0	-98,1 %
Rahoituksen rahavirta					
Oman pääoman muutokset	-1 800,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 651,2	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Rahoituksen rahavirta	-148,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Rahavarojen muutos	0,0	136,6	2,6	-134,0	-98,1 %

RAHOITUSLASKELMA VUOSILLE 2018 - 2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Toiminnan rahavirta	2,6	-130,1	-142,2	-148,8	-208,2
Liikelyljäämä (-alijäämä)	-50,7	-130,1	-142,2	-148,8	-208,2
Poistot ja arvonalentumiset	53,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Investointien rahavirta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toiminnan ja investointien rahavirta	2,6	-130,1	-142,2	-148,8	-208,2
Rahoituksen rahavirta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahavarojen muutos	2,6	-130,1	-142,2	-148,8	-208,2

ALTEK ALUETEKNIikka –LIIKELAITOS

Toiminta-ajatus ja toiminnan kuvaus

Altek Aluetekniikka -liikelaitos tuottaa Jyväskylän kaupungin kaupunkirakenteen toimialaan kuuluvana liikelaitoksena pääasiassa Jyväskylän kaupunkikonserniin kuuluville organisaati-

oille liikenne- ja viheralueiden rakentamis- ja ylläpito-palveluita. Lisäksi Altek Aluetekniikka tuottaa maa- ja kiviainespalveluita, kone- ja kuljetuspalveluita sekä maastomittauspalveluita.

Liikelaitos keskittyy edellä mainittuihin ydintoi-mintoihin ja kehittää henki-löstön osaamista perusteh-tävän hoitamisen varmistamiseksi.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 euroa %	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	514,0	-100,9	-1 274,9	-1 174,0	1163,5 %

Liikelaitoksen taseessa on kertynyttä ylijäämää noin 3,8 miljoonaa euroa, josta voidaan purkaa noin 2,5 miljoonaa euroa. Ylijäämä on tarkoitus purkaa vuoden 2019 loppuun mennessä.

Tämä tarkoittaa noin 1,25 miljoonan euron purkamista vuosina 2018 ja 2019. Ylijäämän purkamisesta saatu hyöty kohdennetaan erityisesti liikennealueiden korjausvelan pienentämiseen.

Vuoden 2020 talousarvioon hinnoittelu tulee korjata normaalille tasolle.

Toiminnalliset tavoitteet

1. Rakentamisen työohjelman toteuttaminen täysimääräisenä.
2. Talvihoitosopimuksen täyttäminen sovittoon laatutasoon.
3. Liikevaihtotavoite 114 290 €/henkilötyövuosi.

Strategiaa toteuttavat kehittämistoimenpiteet

Energiatehokkuussopimuksen 2017–2025 mukainen tavoite vähentää polttoaineen keskikulutusta auto- ja koneluokissa 1 % vuodessa huomioiden kunkin toimintavuoden sääolosuhteista johtuvat toimintavaihtelut. Alla olevilla toimenpiteillä on tavoitteena alentaa myös ympäristön hiilidioksidikuormitusta.

1. Polttoainetalouden seuranta, litraa/100 km ja litraa/h, auto- ja kone- luokittain.

2. Suositaan energiatehokkaita moottoreita ja voimansiirtolaitteita korvaushankinnoissa.
3. Huomioidaan henkilö- ja pakettiautojen hankinnoissa biopolttomoottorin mahdollisuus.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma 2018

Sisäisen valvonnan kohteita ovat mm. sopimusten ja hankintojen hallinta, laskujen käsittely sekä henkilöstöasiat. Hankinnat toteutetaan hankintalain ja kaupungin ohjeistuksen mukaisesti. Sopimuksille on määritelty vastuuhenkilöt, joiden vastuulla on sopimusten valvonta. Laskuja käsittelee aina useampi henkilö. Liikelaitoksen johtaja vastaa oman organisaationsa henkilöstön palvelussuhteasioiden käytännön valvonnan järjestämisestä. Valvonta perustuu päätettyihin henkilöstöpoliittisiin linjauksiin ja voimassa olevien työ- ja virkaehtosopimusten noudattamiseen sekä henkilöstöjohtajan antamiin ohjeisiin. Täyttöluvat rekrytointeihin haetaan kaupungin ohjeistuksen mukaisesti.

Liikelaitoksen johtokunta vastaa toiminnan tuloksellisuudesta ja lainmukaisuudesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, valvonnasta ja toimivuudesta tehtäväalueellaan. Liikelaitoksen johtaja ja esimiehet vastavat tehtäväalueellaan toiminnan tuloksellisuudesta

ja lainmukaisuudesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä kaupunginhallituksen ohjeistuksen mukaisesti. Henkilöstö toimii lainsäädännön ja ohjeistuksen mukaisesti sekä hoitaa tehtävänsä toimenkuvan, strategioiden, tavoitteiden ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen mukaisesti. Liikelaitoksesta ja sen kaikista tulosalueista on tehty vastuumatriisit, joista ilmenee eri toimintojen vastuu- ja varavastuuhenkilöt sekä näiden vastuut ja valtuudet.

Liikelaitokselle on laadittu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma ja sen tuloksellisuutta seurataan talousarviovuoden aikana kolmannesvuosikatsauksissa.

Liikelaitoksen merkittävimmät riskit ovat huono markkinatilanne aliorakoitsijoiden saatavuuden suhteen määrättyihin töihin, avainhenkilöiden korvaaminen ennakoimattomissa poissaoloissa ja erikoiskaluston (mm. tiehöylä) riittävyys. Aliorakoitsijoiden huono saatavuus ja avainhenkilöiden

poissaolo voivat toteutessaan aiheuttaa viivästystä töiden etenemisessä, mistä voi edelleen aiheutua ylimääräisiä kustannuksia ja tontille rakentaminen voi viivästyä. Aliurakoitsijoiden saatavuuteen voidaan vaikuttaa kilpailuttamalla kyseiset aliorakoitsijat mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ennen töiden aloittamista, mikä edellyttää että hankkeesta on olemassa suunnitelmat. Avainhenkilöiden korvaamista helpottaa tiedon jakaminen useammalle henkilölle ja tätä avustavat tietojärjestelmät. Erikoiskaluston riittämättömyys voi heikentää talvihoidon laatua (esim. lumi- ja jääpolanteen kertyminen). Jatkossa työt tulee ennakoida siten, että ne voidaan suorittaa normaallilla kalustolla; esimerkiksi lumi pyritään poistamaan kadulta ennen kuin se pääsee muodostumaan polanteeksi.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 %	
Tunnusluvut					
Liikevaihto/htv	154,0	126,2	114,3	-12	-9,4 %
Htv	103,3	101,3	98,6	-3	-2,7 %
Mittarit					
Henk.kust./kok.kust., %	33,1	37,9	37,8	0	-0,2 %
Rakentamisen asukastyytyväisyyskysely (1-5)	4,0	4,2	4,2	0	0,0 %

Altek Aluetekniikka –liikelaitoksen tuloslaskelma

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Liikevaihto	15 907,4	12 782,0	11 269,0	-1 513,0	-11,8 %
Materiaalit ja palvelut	-9 132,5	-6 875,1	-6 843,4	31,7	-0,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 703,9	-1 612,8	-1 278,0	334,8	-20,8 %
Palvelujen ostot	-6 428,6	-5 262,3	-5 565,4	-303,1	5,8 %
Henkilöstökulut	-5 048,99	-4 829,6	-4 701,5	128,1	-2,7 %
Palkat ja palkkiot	-3 479,2	-3 466,4	-3 401,7	64,7	-1,9 %
Henkilösivukulut	-1 569,8	-1 363,2	-1 299,8	63,4	-4,7 %
Poistot ja arvonalentumiset	-160,7	-131,4	-107,0	24,4	-18,6 %
Liiketoiminnan muut kulut	-1 053,1	-1 046,8	-892,0	154,8	-14,8 %
Liikelylijäämä (-alijäämä)	512,2	-100,9	-1 274,9	-1 174,0	1163,5 %
Rahoitustuotot ja -kulut	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Muut rahoitustuotot	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Muut rahoituskulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	514,0	-100,9	-1 274,9	-1 174,0	1163,5 %
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	514,0	-100,9	-1 274,9	-1 174,0	1163,5 %
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	514,0	-100,9	-1 274,9	-1 174,0	1163,5 %
Toimintatulot	15 907,4	12 782,0	11 269,0	-1 513,0	-11,8 %
Toimintamenot	-15 234,6	-12 751,5	-12 436,9	314,6	-2,5 %
Toimintakate	672,8	30,5	-1 167,9	-1 198,4	-3929,2 %
Kumulatiivinen ylijäämä (alijäämä)	3 841,2	3 740,3	2 465,4	-1 274,9	-34,1 %

TULOSLASKELMA VUOSILLE 2018 - 2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Liikevaihto	11 269,0	11 269,0	12 782,0	12 782,0	12 782,0
Materiaalit ja palvelut	-6 843,4	-6 843,4	-6 875,1	-6 875,1	-6 875,1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 278,0	-1 278,0	-1 612,8	-1 612,8	-1 612,8
Palvelujen ostot	-5 565,4	-5 565,4	-5 262,3	-5 262,3	-5 262,3
Henkilöstökulut	-4 701,5	-4 701,5	-4 684,2	-4 684,2	-4 684,2
Palkat ja palkkiot	-3 401,7	-3 401,7	-3 370,4	-3 370,4	-3 370,4
Henkilösivukulut	-1 299,8	-1 299,8	-1 313,8	-1 313,8	-1 313,8
Poistot ja arvonalentumiset	-107,0	-107,0	-107,0	-107,0	-107,0
Liiketoiminnan muut kulut	-892,0	-867,1	-1 115,7	-1 115,7	-1 115,7
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-1 274,9	-1 250,0	0,0	0,0	0,0
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-1 274,9	-1 250,0	0,0	0,0	0,0
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-1 274,9	-1 250,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 274,9	-1 250,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	11 269,0	11 269,0	12 782,0	12 782,0	12 782,0
Toimintamenot	-12 436,9	-12 412,0	-12 675,0	-12 675,0	-12 675,0
Toimintakate	-1 167,9	-1 143,0	107,0	107,0	107,0
Kumulatiivinen ylijäämä (alijäämä)	2 465,4	1 215,4	1 215,4	1 215,4	1 215,4

Altek Aluetekniikka –liikelaitoksen rahoituslaskelma

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Toiminnan rahavirta	445,8	30,5	-1 167,9	-1 198,4	-3929,2 %
Liikelyjäämä (-alijäämä)	512,2	-100,9	-1 274,9	-1 174,0	1163,5 %
Poistot ja arvonalentumiset	160,7	131,4	107,0	-24,4	-18,6 %
Rahoitustuotot ja -kulut	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Tulorahoituksen korjaukset	-228,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Investointien rahavirta	49,6	-145,0	-145,0	0,0	0,0 %
Investointimenot	-97,7	-145,0	-145,0	0,0	0,0 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustu	147,3	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	495,5	-114,5	-1 312,9	-1 198,4	1046,6 %
Rahoituksen rahavirta					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-495,5	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Rahoituksen rahavirta	-495,5	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Rahavarojen muutos	0,0	-114,5	-1 312,9	-1 198,4	1046,6 %

RAHOITUSLASKELMA VUOSILLE 2018 - 2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Toiminnan rahavirta	-1 167,9	-1 143,0	107,0	107,0	107,0
Liikelyjäämä (-alijäämä)	-1 274,9	-1 250,0	0,0	0,0	0,0
Poistot ja arvonalentumiset	107,0	107,0	107,0	107,0	107,0
Investointien rahavirta	-145,0	-145,0	-145,0	-145,0	-145,0
Investointimenot	-145,0	-145,0	-145,0	-145,0	-145,0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 312,9	-1 288,0	-38,0	-38,0	-38,0
Rahoituksen rahavirta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahavarojen muutos	-1 312,9	-1 288,0	-38,0	-38,0	-38,0

KYLÄN KATTAUS –LIIKELAITOS

Toiminta-ajatus ja toiminnan kuvaus

Kylän Kattaus -liikelaitoksen tehtävänä on antaa elinikäistä hyvinvointia ja huolenpitoa arjessa asiakkaisensa lautaselle. Visiona on olla arvostettu ja kilpailukykyinen terveyden ja hyvinvoinnin edistäjä sekä olla haluttu ja kehittyvä ammattilaisten työyhteisö. Tätä

Kylän Kattaus toteuttaa ole-malla ennakoiva, ketterä ja huolehtiva ruokapalvelukumppani.

Asiakkaiden hyvinvoinnista huolehditaan ohjalla terveelliseen ja monipuoliseen ruokavalioon hyödyntämällä Kylän Kattauk-

sen omaa ravitsemusasiantuntemusta. Ruokapalvelua tuotetaan pääasiassa kaupunkikonsernin sisäisille asiakkaille ja Keski-Suomen sairaanhoitopiirille.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018 euroa %	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 270,0	88,3	-974,2	-1 062,5	-1203,3 %

Toiminnalliset tavoitteet

1. Toiminnan tehostaminen. Tavoitetta mitataan liikevaihdon määrällä henkilövuotta kohti. Vuoden 2016 toteuma oli 93 021 euroa/htv. Tavoitteeksi vuodelle 2017 asetettiin 86 000 euroa/htv. Vuoden 2018 tavoite on 80 000 euroa/htv.
2. Kylän Kattauksen tavoitteena on toimia asiakaslähtöisesti ottaen huomioon eri asiakasryhmien tarpeet. Asiakastyytyväisyyttä mitataan Kylän Kattauksen

omilla asiakastyytyväisyysmittauksilla. Koko Kylän Kattauksen asiakastyytyväisyyden tavoitteeksi asetetaan vuodelle 2018 3,5 (palautejärjestelmän asteikko on 1–5). Asiakastyytyväisyyden mittausta tehostetaan tekemällä kohdennettuja asiakastyytyväisyyskyselyjä jokaisella palvelualueella palvelusopimusten mukaisesti asiakkaan kanssa erikseen sopien. Jatkuva palaute kerätään kaupungin yhteisellä ePalaute -järjestelmällä.

Strategiaa toteuttavat kehittämistoimenpiteet

Kylän Kattaus toteuttaa resurssien viisasta ja tehokasta käyttöä:

1. Ruokapalvelujen yhdistymisen ja toimintaympäristön muutosten vuoksi Kylän Kattauksen strategiset linjaukset päivitettiin vuonna 2017 tätä varten perustetussa strategiatyöryhmässä. Vuoden 2018 tavoitteena käynnistyy strategian toteutus. Toimeenpanoa, toteutumista ja aikataulussa pysymistä seurataan johtoryhmän kokouksissa, raportoinneilla ja kolmannesvuosikatsauksissa. Toimintaympäristöön tulevien muutosten, mm. sote- ja maakuntauudistuksen vuoksi henkilöstön muutos- ja työhyvinvointikoulutusta jatketaan yhteistyössä kaupungin henkilöstöyksikön kanssa. Tavoitteena on johtamis- ja toimintakulttuurin uudistaminen.
2. Sairaala Novan ruokapalvelujen suunnitteluun osallistuminen.

Uuden sairaala Novan tuotantokeittiön, aularavintolan, kahvilan ja osastokeittiöiden toiminnallinen suunnittelu jatkuu. Tuotantomenetelmän ja palvelujärjestelmien koulutuksen suunnittelu aloitetaan. Sairaanhoidopiirin ja kaupungin välisen palvelusopimuksen mukaisesti osastolla tapahtuvan ruokapalvelutyön siirtyminen Kylän Kattaukselle toteutetaan vaiheittain alkaen 1.1.2018. Puh-

tauspalveluilta siirtyy noin 35 henkilötyövuotta Kylän Kattaukselle. Jo vuonna 2017 alkanut toiminnan uudelleen organisointi jatkuu.

3. Sosiaalinen media ja digitaalisuuden kehittäminen

Kylän Kattauksen sosiaaliseen mediaan menoa alettiin valmistella jo vuonna 2017. Tavoitteena on, että Kylän Kattaus toimii vuonna 2018 mm. Facebookissa. Digitaalisuus otetaan entistä tavoitteellisemmin osaksi Kylän Kattauksen toiminnan kehittämistä. Valmistautumista tuotannonohjauksjärjestelmävaihdokseen jatketaan. Tieto- ja viestintätekniikan alati jatkuva kehitys sekä verkon kautta saavutettavien palveluiden ja informaation lisääntyvään kysyntään vastaaminen vaatii panostuksia. Toimintaa keittiöissä siirretään älylaitteisiin (omavalvonta, tilaukset yms.). Näkyvyyttä ja viestintää mm. sosiaalisissa medioissa lisätään. Näistä johtuen laitekantaa on uudistettava sekä keittiöissä, että hallinnossa ja lisäksi on otettava uusi teknologia haltuun. Esineiden internet (IoT) kasvaa vahvasti myös suurkeittölaitteissa. Laitteiden mittauksia ja sensorointeja on mahdollista tehdä verkossa enenevässä määrin. Toiminnan sujuvuuden varmistamiseksi keittiöissäkin on siirryttävä älylaitteiden (älypuhelimet tai tabletit) käyttöön.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma 2018

Riskiarvion perustella:

1. Uuden sairaalan ruokapalvelutuotannon järjestämiseen liittyy monia riskejä, joilla on vaikutusta myös Jyväskylän kaupungin ruokatuotannon organisointiin ja tuotannolliseen kustannustehokkuuteen. Sote-asiakkaiden valmius vastaanottaa kylmää ruokaa vaikuttaa Nova-keittiön tehokkuuteen. Sairaala Novan keittiössä ruoka tuotetaan uudella cook and chill -ruuantuotantomenetelmällä ja sairaalan osalta

ruuanjakelujärjestelmä muuttuu hajautetusta keskitettyyn jakelujärjestelmään. Nämä yhdessä ovat mahdollinen riski, jonka vaikutus on suuri ja edellyttää mittavaa riskinhallintakoulutusta ennen toiminnan käynnistämistä vuonna 2020 uuden sairaalan tuotantokeittiössä.

2. Henkilöstön ikääntyminen muodostaa osaamiseen liittyviä henkilöriskejä. Tämä riski on todennäköinen ja näkyy tällä hetkellä Kylän Kattauksen kai-

kissa ammattiryhmissä. Riskin hallitsemiseksi Kylän Kattauksessa henkilöstöä koulutetaan jatkuvasti oppisopimuksella mm. dieetikokiksi ja lähesimieheiksi. Esimies- ja työnjohtotason osaamisen kehittämiseen on panostettava pikaisesti laadukkaan toiminnan varmistamiseksi molemmissa palveluyksiköissä.

työhön sijoittumisessa. Tämä työ on tuottanut tulosta ja henkilöstön ennenaikainen eläköityminen on vähentynyt. Sopivien työpisteiden vähentyessä osatyökykyisen henkilöstön sijoittuminen kentälle on entistä vaikeampaa. Tämä riski on todennäköinen ja riskin hallitsemiseksi on yhteistyötä tehostettava edelleen henkilöstöyksikön ja työterveyden kanssa.

3. Kylän Kattauksessa on tehty vuosien ajan aktiivisesti työtä osatyökykyisten

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Tunnusluvut					
Liikevaihto / henkilötyövuosi, euroa	93 021	86 000	80 000	-6 000	-7,0 %
Aterioita / vuosi, 1000 kpl	7 677,9	7 036,6	6 731,5	-305	-4,3 %
Henkilötyövuodet	262,0	271,6	306,6	35	12,9 %
Toimipisteet, kpl	88	88	90	2	2,3 %
Toimitilat, m ²	12 286,1	12 286,1	12 268,2	-18	-0,1 %
Mittarit					
Asiakastytyväisyys	3,9	3,5	3,5	0	0,0 %
Koulutus, pv / henkilö	2,4	3,0	3,0	0	0,0 %
Sairauslomapäivät / henkilö	18,0	16,0	17,0	1	6,3 %
Työtytyväisyys	-	3,0	3,0	0	0,0 %

Kylän Kattaus –liikelaitoksen tuloslaskelma

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Liikevaihto	24 371,5	23 062,5	23 144,0	81,5	0,4 %
Liiketoiminnan muut tuotot	217,4	189,7	30,0	-159,7	-84,2 %
Tuet ja avustukset kunnalta	3,5	4,0	4,0	0,0	0,0 %
Materiaalit ja palvelut	-9 096,4	-9 235,5	-9 010,0	225,5	-2,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 587,1	-7 728,1	-7 360,8	367,3	-4,8 %
Palvelujen ostot	-1 509,3	-1 507,4	-1 649,2	-141,8	9,4 %
Henkilöstökulut	-10 423,3	-10 447,6	-11 523,9	-1 076,3	10,3 %
Palkat ja palkkiot	-8 023,6	-8 229,2	-9 257,9	-1 028,7	12,5 %
Henkilösivukulut	-2 399,7	-2 218,4	-2 266,0	-47,6	2,1 %
Poistot ja arvonalentumiset	-58,0	-18,3	-5,5	12,8	-69,9 %
Liiketoiminnan muut kulut	-3 744,7	-3 466,5	-3 612,8	-146,3	4,2 %
Liikeylijäämä (-alijäämä)	1 270,0	88,3	-974,2	-1 062,5	-1203,3 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Muut rahoitustuotot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Muut rahoituskulut	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	1 270,0	88,3	-974,2	-1 062,5	-1203,3 %
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	1 270,0	88,3	-974,2	-1 062,5	-1203,3 %
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 270,0	88,3	-974,2	-1 062,5	-1203,3 %
Toimintatulot	24 592,4	23 256,2	23 178,0	-78,2	-0,3 %
Toimintamenot	-23 264,4	-23 149,6	-24 146,7	-997,1	4,3 %
Toimintakate	1 328,0	106,6	-968,7	-1 075,3	-1008,7 %
Kumulatiivinen ylijäämä (alijäämä)	1 887,5	1 975,8	1 001,6	-974,2	-49,3 %

TULOSLASKELMA VUOSILLE 2018 - 2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Liikevaihto	23 144,0	23 168,0	23 481,0	23 481,0	23 481,0
Liiketoiminnan muut tuotot	30,0	40,0	140,0	140,0	140,0
Tuet ja avustukset kunnalta	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Materiaalit ja palvelut	-9 010,0	-8 929,0	-8 682,0	-8 682,0	-8 682,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 360,8	-7 350,0	-7 202,0	-7 202,0	-7 202,0
Palvelujen ostot	-1 649,2	-1 579,0	-1 480,0	-1 480,0	-1 480,0
Henkilöstökulut	-11 523,9	-11 649,8	-11 406,0	-11 406,0	-11 406,0
Palkat ja palkkiot	-9 257,9	-9 240,8	-9 206,0	-9 206,0	-9 206,0
Henkilösivukulut	-2 266,0	-2 409,0	-2 200,0	-2 200,0	-2 200,0
Poistot ja arvonalentumiset	-5,5	-1,6	0,0	0,0	0,0
Liiketoiminnan muut kulut	-3 612,8	-3 633,2	-3 537,0	-3 537,0	-3 537,0
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-974,2	-1 001,6	0,0	0,0	0,0
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-974,2	-1 001,6	0,0	0,0	0,0
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-974,2	-1 001,6	0,0	0,0	0,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-974,2	-1 001,6	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	23 178,0	23 212,0	23 625,0	23 625,0	23 625,0
Toimintamenot	-24 146,7	-24 212,0	-23 625,0	-23 625,0	-23 625,0
Toimintakate	-968,7	-1 000,0	0,0	0,0	0,0
Kumulatiivinen ylijäämä (alijäämä)	1 001,6	0,0	0,0	0,0	0,0

Kylän Kattaus –liikelaitoksen rahoituslaskelma

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2017 - 2018	
	2016	2017	2018	euroa	%
Toiminnan rahavirta	1 327,9	106,6	-968,7	-1 075,3	-1008,7 %
Liikelyjäämä (-alijäämä)	1 270,0	88,3	-974,2	-1 062,5	-1203,3 %
Poistot ja arvonalentumiset	58,0	18,3	5,5	-12,8	-69,9 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Investointien rahavirta	-84,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Investointimenot	-84,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 243,5	106,6	-968,7	-1 075,3	-1008,7 %
Rahoituksen rahavirta					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 244,1	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Rahoituksen rahavirta	-1 244,1	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Rahavarojen muutos	-0,6	106,6	-968,7	-1 075,3	-1008,7 %

RAHOITUSLASKELMA VUOSILLE 2018 - 2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Toiminnan rahavirta	-968,7	-1 000,0	0,0	0,0	0,0
Liikelyjäämä (-alijäämä)	-974,2	-1 001,6	0,0	0,0	0,0
Poistot ja arvonalentumiset	5,5	1,6	0,0	0,0	0,0
Investointien rahavirta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Investointimenot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-968,7	-1 000,0	0,0	0,0	0,0
Rahoituksen rahavirta					
Muut maksuvalmiuden muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahoituksen rahavirta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahavarojen muutos	-968,7	-1 000,0	0,0	0,0	0,0

KESKI-SUOMEN PELASTUSLAITOS -LIIKELAITOS

Toiminta-ajatus ja toiminnan kuvaus

Keski-Suomen pelastuslaitos tuottaa alueen ihmisille ja yrityksille korkeatasoiset

pelastustoimen palvelut onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja antaa nopeaa ja

tuloksellista apua onnettomuustilanteissa kaikissa olosuhteissa.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 256,0	-535,6	-1 926,8	-1 391,2	259,7 %

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallisten tavoitteiden toteutumista seurataan kuukausittain ja niistä raportoidaan myös sisäisesti kuukausittain.

Onnettomuuksien ehkäisy:

1. Noudatetaan erikseen vahvistettavaa, pelastuslain 79 § mukaista ja riskien arviointiin perustuvaa valvontasuunnitelmaa, jossa on määritelty vuonna 2018 tarkastusvuorossa olevien kohteiden palotarkastukset sekä muut valvontatoimenpiteet.
2. Turvallisuusviestintää kohdistetaan valvontasuunnitelmassa ja palvelutasopäätöksessä erikseen vahvistettavalla tavalla vähintään 20 prosentille maakunnan väestöstä.

Pelastustoiminta:

3. Kiireelliset pelastustehtävät kyetään aloittamaan riskiluokittain niille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Keskimääräinen pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoite on 13 minuuttia. Yksityiskohtaisempina mittareina käytetään tavoitteen täyttymisprosenttia (tavoite on vähintään 50 %) sekä mediaaniaikaa riskiluokittain.

I riskiluokan riskiruuduissa pelastuslaitoksen ensimmäisen yksikön tulee tavoittaa riskiruudut 6 minuutin kuluessa ja tehokkaan pelastustoiminnan alkaa 11 minuutissa (vähintään vahvuudella 1+3). Pelastusjoukkueen tulee olla paikalla 20 minuutissa.

II riskiluokan riskiruuduissa pelastuslaitoksen ensimmäisen yksikön tulee tavoittaa riskiruudut 10 minuutin kuluessa ja tehokkaan pelastustoiminnan alkaa 14 minuutissa (vähintään vahvuudella 1+3). Pelastusjoukkueen tulee olla paikalla 30 minuutissa.

III riskiluokan riskiruuduissa pelastuslaitoksen ensimmäisen yksikön tulee tavoittaa riskiruudut 20 minuutin kuluessa ja tehokkaan pelastustoiminnan alkaa 22 minuutissa (vähintään vahvuudella 1+3). Pelastusjoukkueen tulee olla paikalla 30 minuutissa.

IV riskiluokan riskiruuduissa pelastuslaitoksen ensimmäisen yksikön tulee tavoittaa riskiruudut 36 minuutin kuluessa ja tehokkaan pelastustoiminnan alkaa 38 minuutissa (vähintään vahvuudella 1+3).

Pelastusjoukkueen tulee olla paikalla 40 minuutissa.

Riskiluokan ruutujen jakautuma Keski-Suomessa vuoden 2016 vuoden lopussa on esitetty taulukossa 1:

Taulukko 1. Riskiluokan ruutujen jakautuma

Riskiluokka	Ruutujen määrä [kpl, km ²]	Väestömäärä (2016 arvio)
Riskiluokka I	15	43 632
Riskiluokka II	159	114 376
Riskiluokka III	218	44 005
Riskiluokka IV	19 559	73 775
Yhteensä	19 951	275 788

Väestönsuojelu:

3. Keski-Suomen pelastuslaitos toteuttaa yhteistyötä kuntien ja yhteistyöviranomaisten kanssa valmiussuunnittelussa, erilaisissa harjoituksissa ja erityis- ja häiriötilanteiden johtamistoi-

minnassa. Keski-Suomen pelastuslaitos kehittää oman toiminnan jatkuvuuden hallintaa Suomen kansallisen riskiarvion uhkia vastaan toteuttaen osaltaan yhteiskunnan turvallisuusstrategian päämääriä.

Strategiaa toteuttavat kehittämistoimenpiteet

Keski-Suomen pelastuslaitoksen kehittämishankkeet:

1. Altistumisen vähentäminen sammutustehtävissä ja kalustonhuollossa

Keski-Suomen pelastuslaitos tulee jatkossa kiinnittämään entistä enemmän huomiota operatiivisen henkilöstönsä altistumiseen. Altistumista pyritään vähentämään Puhdas paloasema – altistumisen vähentäminen sammutustehtävissä ja kalustonhuollossa menetelmäohjeen käyttöön otolla. Menetelmäohjeessa kiinnitetään huomiota suojautumiseen sammutustehtävissä ja kalustonhuollossa, otetaan käyttöön suojavyöhykkeet sammutustehtäviin ja jaetaan sammutustehtävät paloluokkiin, jolla helpotetaan suojaimien valintaa kalustonhuolloissa.

Henkilöstön kouluttaminen aloitettiin huhtikuussa 2017 päätoimisen henkilöstön- ja kuumakouluttajien osalta. ASA -rekisteröinti ja altistumisten kirjaaminen aloitetaan myös mahdollisimman pian. Menetelmäohjeen käyttöönotto alkaa 1.5.2017 alkaen ja kokonaisuudessaan

menetelmäohje olisi käytössä KSPELASSA vuoden 2018 loppuun mennessä.

2. Pelastustoimen jatkuvuudenhallinnan kehittäminen

Pelastustoimen jatkuvuuden hallintaa tul- laan kehittämään mm. kalustonhankinnoilla 2018 aikana ja yhteistyön syventämisellä puolustusvoimien aluetoimiston kanssa Kalustohankinnoilla jotka käsittävät mm. varavoimakoneiden hankintaa johtamisalueille sekä varavoimasyötön mahdollistamista niille paloasemille joilla varavoimakonetta ei ole. Lisäksi toiminta-alueille hankitaan suojavarusteita ja siirrettäviä polttoainesäiliöitä turvaamaan omaa toimintaamme häiriö- ja poikkeus-oloissa.

3. Monitoimiyksikkömallin toiminnan kehittäminen

Monitoimiyksikön tarkoitus on hyödyntää ensihoidon ja pelastustoimen osaamista samassa yksikössä joka mahdollistaa monipuoliset palvelut nopeasti alueen asukkaille. Monitoimiyksikkö aloitti toimintansa Muuramen toiminta-alueella 1.5.2017.

Monitoimiyksikkö toimintamallin laajentaminen maakunnassa tehdään tarvittaessa saatujen kokemusten perusteella.

4. Tietoturvallisuuden parantaminen

Pelastuslaitoksen tietojärjestelmissä havaittujen puutteiden korjaamiseksi on perustettu ICT-ryhmä, jonka tehtävä on kartoittaa tietojärjestelmätarpeet ja ottaa huomioon myös valtakunnalliset pelastusalan hankkeet. ICT-ryhmä on tehnyt vuoden 2018 talousarvioon kalustohankintoja tietoturvallisuuden kehittämiseksi vaaditulle tasolle. Kalustohankinnat mahdollistavat tulevien kenttäjohtamisjärjestelmien ja viranomaisten (TUVE) sekä (ERICA) järjestelmien ottamisen pelastuslaitoksen käyttöön. Lisäksi henkilöstölle tehtävät

turvallisuusselvitykset otetaan vaiheittain käyttöön vuosien 2018 ja 2019 aikana.

5. Maakunnalliseen pelastustoimintaan valmistautuminen

Keski-Suomen pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti vuonna 2019 aloittavan maakunnallisen pelastustoimen valmisteluihin osana muuta maakunnallista valmistelutyötä. Maakunta-SOTE -uudistusta on mallinnettu ja tiivistä pohjatyötä tehty yhdessä kaikkien uuteen järjestelmään liittyvien tahojen kanssa: Keski-Suomen liitto, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, ELY-keskus, Työ- ja elinkeinokeskus, jne. Vuosi 2019 tulee olemaan ratkaisevaa valmistelu-aikaa, jotta maakunnallinen pelastustoimi voi aloittaa toimintansa vuoden 2019 alusta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma 2018

Hälytysjärjestelmien haavoittuvuus pitkittyvien sähkökatkojen aikana, sekä ajoneuvojen ja muun kaluston rikkoutuminen muodostavat riskin Pelastuslaitoksen perustehtävän sujuvalle toteuttamiselle.

Toimitilojen välttämättömät ja ennakoimattomat korjaustarpeet ovat riskimäärärahojen riittävyydelle, sekä henkilöstön työkyvylle.

Merkittäviä riskejä Pelastuslaitokselle ovat sopimus-

riskit sekä jatkuvuus poikkeusoloissa.

Henkilöstöriskiksi on tunnistettu henkilöstön saattavuus hälytystehtäviin, erityisesti päivälähtöihin pienissä kunnissa.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018
Palokunta saavuttaa väestöstä			
6 min. hälytyksestä	104 700 (45 %)	104 700 (38 %)	104 700 (38 %)
10 min. hälytyksestä	217 000 (80%)	217 000 (79 %)	217 000 (79 %)
20 min. hälytyksestä	262 400 (96 %)	262 400 (93 %)	262 400 (93 %)
30 min. hälytyksestä	272 600 (98 %)	272 600 (99 %)	272 600 (99 %)
Laajuustiedot:			
Pinta-ala (km ²)	16 704	16 704	16 704
Väestö	272 000	277 000	277 000
Koulutettavat 20 % väestöstä	40 500	27 700	27 700
Valvontakohteiden määrä	116 000	116 000	116 000
Tarkastuskäynnit yhteensä	3 000	3 000	3 000
Asiakirjavalvonta yhteensä	9 000	9 000	9 000
Voimavarat:			
Vakinainen henkilöstö	308	308	308
VPK- ja sivutoiminen henkilöstö	995	1 000	1 000
Paloasemien lukumäärä	47	47	47
Ajoneuvot/veneet	234	234	234
Ambulansseja	23	23	23

Keski-Suomen pelastuslaitos -liikelaitoksen tuloslaskelma

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Liikevaihto	28 117,3	27 028,0	27 411,1	383,1	1,4 %
Liiketoiminnan muut tuotot	20,2	8,0	8,0	0,0	0,0 %
Tuet ja avustukset	3 379,5	3 189,2	3 234,0	44,8	1,4 %
Materiaalit ja palvelut	-5 844,2	-5 921,0	-5 973,3	-52,3	0,9 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 749,2	-1 756,0	-1 769,5	-13,5	0,8 %
Palvelujen ostot	-4 095,0	-4 165,0	-4 203,8	-38,8	0,9 %
Henkilöstökulut	-18 696,6	-18 855,5	-19 310,5	-455,0	2,4 %
Palkat ja palkkiot	-15 031,0	-15 543,9	-15 775,0	-231,1	1,5 %
Henkilösivukulut	-3 665,6	-3 311,6	-3 535,5	-223,9	6,8 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 437,0	-1 618,1	-1 733,2	-115,1	7,1 %
Liiketoiminnan muut kulut	-4 283,6	-4 366,7	-5 554,7	-1 188,0	27,2 %
Liikelylijäämä (-alijäämä)	1 255,5	-536,1	-1 918,6	-1 382,5	257,9 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0,6	0,5	-8,2	-8,7	-1740,0 %
Muut rahoitustuotot	0,8	0,5	0,5	0,0	0,0 %
Muut rahoituskulut	-0,2	0,0	-8,7	-8,7	100,0 %
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	1 256,0	-535,6	-1 926,8	-1 391,2	259,7 %
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	1 256,0	-535,6	-1 926,8	-1 391,2	259,7 %
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 256,0	-535,6	-1 926,8	-1 391,2	259,7 %
Toimintatulot	31 516,9	30 225,2	30 653,1	427,9	1,4 %
Toimintamenot	-28 824,5	-29 143,2	-30 838,5	-1 695,3	5,8 %
Toimintakate	2 692,5	1 082,0	-185,4	-1 267,4	-117,1 %
Kumulatiivinen ylijäämä (alijäämä)	4 418,0	3 882,4	1 955,6	-1 926,8	-49,6 %

TULOSLASKELMA VUOSILLE 2018 - 2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Liikevaihto	27 411,1	28 153,6	28 754,1	29 745,5	30 710,8
Liiketoiminnan muut tuotot	8,0	8,1	8,1	11,0	11,0
Tuet ja avustukset kunnalta	3 234,0	3 279,5	3 325,7	3 442,5	3 442,5
Materiaalit ja palvelut	-5 973,3	-5 973,3	-5 973,3	-5 973,3	-5 973,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 769,5	-1 769,5	-1 769,5	-1 769,5	-1 769,5
Palvelujen ostot	-4 203,8	-4 203,9	-4 203,9	-4 203,9	-4 203,9
Henkilöstökulut	-19 310,5	-19 526,9	-19 660,7	-19 766,7	-19 810,1
Palkat ja palkkiot	-15 775,0	-15 908,2	-16 011,7	-16 099,9	-16 139,9
Henkilösivukulut	-3 535,5	-3 618,8	-3 649,0	-3 666,8	-3 670,2
Poistot ja arvonalentumiset	-1 733,2	-1 656,3	-1 096,7	-1 123,7	-953,5
Liiketoiminnan muut kulut	-5 554,7	-6 228,1	-6 241,4	-6 421,4	-6 450,3
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-1 918,6	-1 943,5	-884,3	-86,0	977,2
Rahoitustuotot ja -kulut	-8,2	-11,9	-11,5	-11,5	-10,8
Muut rahoitustuotot	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Muut rahoituskulut	-8,7	-12,4	-12,0	-12,0	-11,3
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-1 926,8	-1 955,4	-895,8	-97,6	966,4
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-1 926,8	-1 955,4	-895,8	-97,6	966,4
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 926,8	-1 955,4	-895,8	-97,6	966,4
Toimintatulot	30 653,1	31 441,2	32 087,9	33 199,1	34 164,4
Toimintamenot	-30 838,5	-31 728,4	-31 875,4	-32 161,4	-32 233,7
Toimintakate	-185,4	-287,2	212,5	1 037,7	1 930,6
Kumulatiivinen ylijäämä (alijäämä)	1 955,6	0,0	-895,8	-993,4	-27,0

Keski-Suomen pelastuslaitos –liikelaitoksen rahoituslaskelma

1 000 euroa	TP 2016	TA+M 2017	TA 2018	Muutos 2017 - 2018	
				euroa	%
Toiminnan rahavirta	2 677,4	1 082,5	-193,6	-1 276,1	-117,9 %
Liikelyljäämä (-alijäämä)	1 255,5	-536,1	-1 918,6	-1 382,5	257,9 %
Poistot ja arvonalentumiset	1 437,0	1 618,1	1 733,2	115,1	7,1 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0,6	0,5	-8,2	-8,7	-1740,0 %
Tulorahoituksen korjauserät	-15,7	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Investointien rahavirta	-1 415,7	-1 120,0	-1 341,8	-221,8	19,8 %
Investointimenot	-1 519,4	-1 710,0	-1 931,8	-221,8	13,0 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	88,0	590,0	590,0	0,0	0,0 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luc	15,7	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 261,7	-37,5	-1 535,4	-1 497,9	3994,3 %
Rahoituksen rahavirta					
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 261,7	-74,0	1 535,4	1 609,4	-2174,8 %
Rahoituksen rahavirta	-1 261,7	-74,0	1 535,4	1 609,4	-2174,8 %
Rahavarojen muutos	0,0	-111,5	0,0	111,5	0,0 %

RAHOITUSLASKELMA VUOSILLE 2018 - 2022

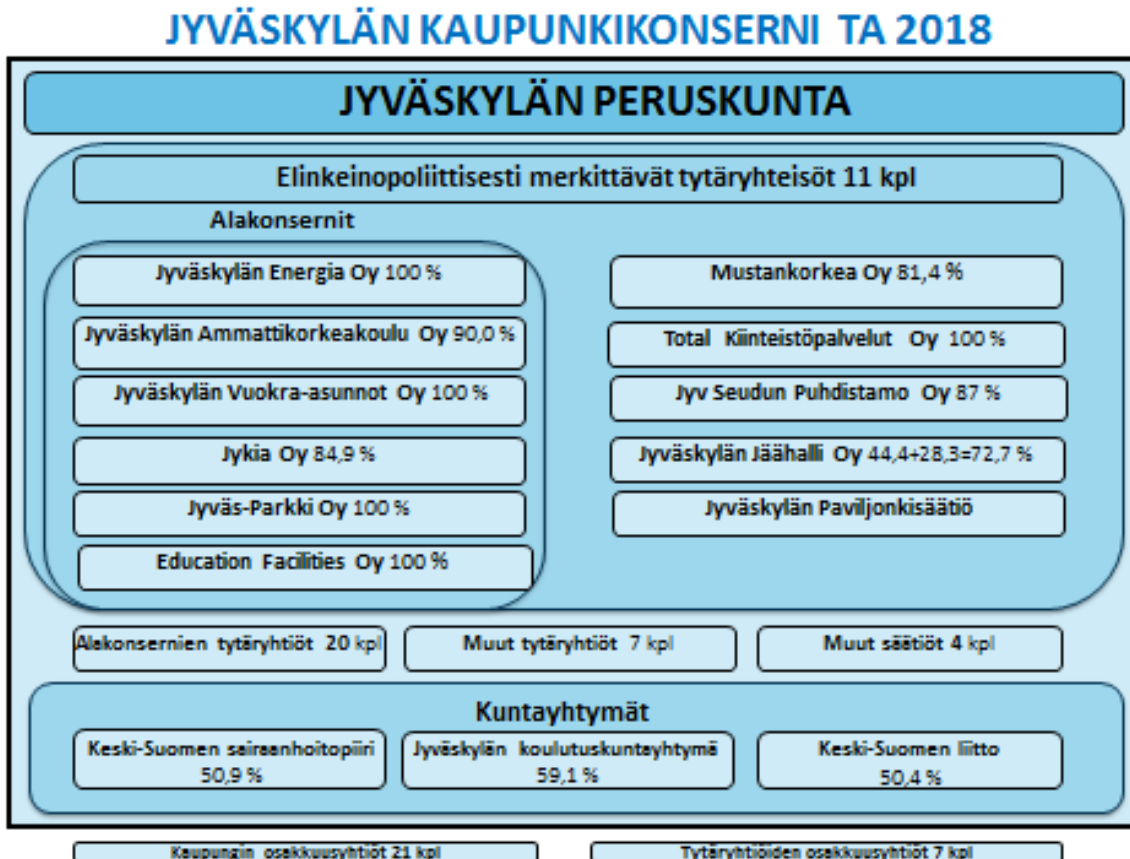
	2018	2019	2020	2021	2022
Toiminnan rahavirta	-193,6	-299,1	200,9	1 026,1	1 919,9
Liikelyljäämä (-alijäämä)	-1 918,6	-1 943,5	-884,3	-86,0	977,2
Poistot ja arvonalentumiset	1 733,2	1 656,3	1 096,7	1 123,7	953,5
Rahoitustuotot ja -kulut	-8,2	-11,9	-11,5	-11,5	-10,8
Investointien rahavirta	-1 341,8	-797,4	-685,0	-685,0	-785,0
Investointimenot	-1 931,8	-1 387,4	-785,0	-785,0	-885,0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	590,0	590,0	100,0	100,0	100,0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luc	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 535,4	-1 096,5	-484,1	341,1	1 134,9
Rahoituksen rahavirta					
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 535,4	1 096,5	484,1	-341,1	-1 134,9
Rahoituksen rahavirta	1 535,4	1 096,5	484,1	-341,1	-1 134,9
Rahavarojen muutos	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Pelastuslaitoksen kuntien maksuosuudet vuodelle 2018

	Asukas- luku 31.12.2016	Maksu- osuus 2016 (€)	Maksu- osuus TAE 2017 (€)	Maksu- osuus TAE 2018 (€)	Muutos 2016-2017 (%)	Muutos 2017-2018 (€)	Muutos 2017-2018 (%)
Hankasalmi	5 156	426 498	403 653	396 685	-5,4 %	-6 968	-1,7 %
Jyväskylä	138 780	10 911 982	10 581 877	10 677 252	-3,0 %	95 375	0,9 %
Laukaa	18 970	1 503 552	1 453 229	1 459 486	-3,3 %	6 257	0,4 %
Muurame	9 945	779 542	754 231	765 134	-3,2 %	10 903	1,4 %
Petäjävesi	3 978	327 970	308 749	306 054	-5,9 %	-2 695	-0,9 %
Toivakka	2 433	198 663	187 267	187 187	-5,7 %	-81	0,0 %
Uurainen	3 710	290 199	282 403	285 435	-2,7 %	3 031	1,1 %
Jyväskylän seutukunta	182 972	14 438 405	13 971 409	14 077 231	-3,2 %	105 822	0,8 %
Joutsa	4 671	384 306	361 131	359 371	-6,0 %	-1 760	-0,5 %
Luhanka	756	61 158	58 622	58 164	-4,1 %	-458	-0,8 %
Joutsan seutukunta	5 427	445 464	419 753	417 535	-5,8 %	-2 219	-0,5 %
Keuruu	9 992	817 876	779 343	768 750	-4,7 %	-10 594	-1,4 %
Multia	1 663	141 684	131 727	127 945	-7,0 %	-3 781	-2,9 %
Keuruun seutukunta	11 655	959 560	911 070	896 695	-5,1 %	-14 375	-1,6 %
Jämsä	21 259	1 752 603	1 659 446	1 635 594	-5,3 %	-23 852	-1,4 %
Kuhmoinen	2 287	190 787	179 795	175 954	-5,8 %	-3 841	-2,1 %
Jämsän seutukunta	23 546	1 943 390	1 839 241	1 811 548	-5,4 %	-27 694	-1,5 %
Konnevesi	2 756	227 514	212 380	212 037	-6,7 %	-343	-0,2 %
Äänekoski	19 367	1 599 990	1 513 392	1 490 030	-5,4 %	-23 362	-1,5 %
Äänekosken seutukunta	22 123	1 827 504	1 725 772	1 702 067	-5,6 %	-23 705	-1,4 %
Kannonkoski	1 435	118 539	112 622	110 404	-5,0 %	-2 218	-2,0 %
Karstula	4 235	344 445	328 777	325 826	-4,5 %	-2 951	-0,9 %
Kinnula	1 699	141 925	134 423	130 715	-5,3 %	-3 708	-2,8 %
Kivijärvi	1 161	99 974	92 440	89 323	-7,5 %	-3 116	-3,4 %
Kyyjärvi	1 368	112 431	106 229	105 249	-5,5 %	-979	-0,9 %
Pihtipudas	4 207	342 436	325 157	323 672	-5,0 %	-1 485	-0,5 %
Saarijärvi	9 692	810 402	763 783	745 669	-5,8 %	-18 114	-2,4 %
Viitasaari	6 606	544 876	513 502	508 243	-5,8 %	-5 260	-1,0 %
Saarijärven-Viitasaareneutukunta	30 403	2 515 028	2 376 932	2 339 101	-5,5 %	-23 374	-1,6 %
Keski-Suomi yhteensä	276 126	22 129 351	21 244 177	21 244 177	-4,0 %	14 457	0,0 %

KONSERNIN TYTÄRYHTEISÖT

Jyväskylän kaupunkikonsernin rakenne

Jyväskylän kaupunki yhdessä sen määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen (omistusosuus yli 50 %) kanssa muodostavat kaupunkikonsernin, jossa on 17 osakeyhtiötä, 5 säätiötä ja kolme kuntayhtymää. Kuudella tytäryhtiöllä (alakonsernit) on lisäksi 20 tytäryhtiötä, joten kaupunkikonserniin kuuluu vuonna 2018 yhteensä 45 tytäryhteisöä.

Konsernirakenteessa tapahtuvat muutokset ja olennaiset asiat vuodelle 2018 ovat seuraavat:

- Kaupunki perustaa yhdessä Jyväskylän koulutuskuntayhtymän, Jyväskylän Ammattikorkeakoulun sekä Jyväskylän yliopiston kanssa Jyväskylän Yritystehdas Oy:n. Yhtiön tarkoituksena on aut-

taa, aktivoida ja valmentaa opiskelijoita yrittäjyyteen sekä luoda edellytyksiä aloitteleville yrityksille ja tukea startup -yritysten kasvua Jyväskylän seudulla (Konsernijaosto 11.9.2017/13). Yhtiö tuottaa Jyväskylän elinkeinopolitiikan edistämiseen liittyen Jyväskylän kaupungin tilaamia palveluja, kuten aloittavien yritysten neuvontapalvelujen hankinta sekä startup -yritysten sparraus ja valmennus.

- Jyväskylän seudun kehittämissyhtiö Oy:n toiminta on päättynyt (KH 12.12.2016/277) ja yhtiö lopetetaan juridisesti selvitystilan kautta. Toimintaympäristön muutokset edellyttivät kuntien elinkeinotoiminnan uudelleenjärjestämistä. Kaupunki on ohjannut

Jykesiin laitettut resurssit edelleenkin Jyväskylän elinvoiman kasvuun ja kehittämiseen sekä elinkeinoelämän edellytyksien parantamiseen. Muutos on mahdollistanut myös uusien, elinvoimaa tukevien toimenpiteiden käyttöönoton.

- Kaupunki on ostanut Jyväskylän seudun kehittämissyhtiö Jykes Oy:n, Keski-Suomen Liiton, Jyväskylän koulutuskuntayhtymän ja Jyväskylän Energia Oy:n omistamat Midinvest Oy:n osakkeet ja tehnyt päätöksen (KH 29.5.2017/143) Jyväskylän Turbiini Oy:n omistamien osakkeiden ostamisesta. Kaupungin omistusosuus Midinvestistä nousee 21,67 %:iin. Kaupungin työllisyyden ja elinvoiman kehittämisen kannalta on tärkeää olla mukana yhtiössä aiempaa merkittävämmällä omistusosuudella vaikuttamassa sijoituskohteiden arviointiin ja valintaan.
- Kaupunki on ostanut Jyväskylän seudun kehittämissyhtiö Jykes Oy:n omistamat Jyväskylän Kongressikeskus Oy:n osakkeet (KH 10.4.2017/97). Järjestelyllä päästiin Paviljongin alueen operatiivisten toimijayhtiöiden osalta yhdenmukaisempaan omistuspohjaan.
- Jykia Oy (ent. Jykes Kiinteistöt Oy) on myynyt osan omistamistaan kiinteistöistä Jyväskylässä ja Muuramessa, ostajana oli AB Sagax. Myynti liittyy yhtiön uudistusohjelmaan, jossa tasetta kevennetään luopumalla osasta kiinteistöjä. Yritys tulee omistajiensa linjauksen mukaan keskittämään toimintaansa enemmän hankekehittämiseen. Kauppaan liittyen yhtiön tytäryhtiöiden määrä väheni seitsemällä. Lisäksi Ki Oy Palokärjentie 2 sulautetaan emoyhtiöön.
- Jyväskylän Energia Oy on perustanut tytäryhtiön JE Hulevesi Oy. Yhtiön perustaminen liittyy kaupunginvaltuuston (KV 20.2.2017/1) päätökseen hulevesien hallinnan järjestämisestä ja rahoittamisesta Jyväskylän kaupungin asemakaava-alueella. Kaupunki maksaa korvausta JE Hulevesi Oy:lle hulevesiviemäriverkon käytöstä osana hulevesien kokonaishallintaa.
- Kaupunki on myynyt As Oy Jyväskylän Kuras -osakehuoneiston. Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy:n tytäryhteisöjen sekä osakkuusyhteisöjen määrän väheneminen yhteensä viidellä johtuu asunto-osakkeiden myynneistä.

Alla olevassa taulukossa on esitetty Jyväskylän kaupunkikonserniin kuuluvat konserniyh-teisöt, osakkuusyhteisöt ja kuntayhtymät sekä kaupungin suora ja välillinen omistus-osuus niissä.

Jyväskylän kaupunki

	2018	Muutos %		2018	Muutos %
Elinkeinopoliittisesti merkittävät tytäryhteisöt			Muut tytäryhtiöt		
Jyväskylän Energia Oy *	100,0 %		Ki Oy Jyväskylän Huhtasuon koulukeskus	100,0 %	
JE-Siirto Oy	100,0 %		Ki Oy Jyväskylän Lääkäritalo	56,4 %	
Jyväskylän Energiatuotanto Oy	100,0 %		Ki Oy Kinkomaan Vitapolis (ei suoraa omistusta)	54,3 %	
Jyväskylän Voima Oy	81,4 %		Ki Oy Tikkakosken Terveysasema	100,0 %	
KS Energiävälitys Oy	44,7 %		Korpilahden Virastokeskus Oy	100,0 %	
C-Ella Oy	33,3 %		Tikkakosken Teollisuustalo Oy (30,9%+31,7%)	62,6 %	
JE Hulevesi Oy	100,0 %	100,0 %	Jyväskylän Yritystehdas Oy (25%+ 22,5%+ 14,8%)	62,3 %	62,3 %
Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy *	90,0 %				
Jyväskylän Turbiini Oy	100,0 %				
JAMK Turbiini-Rahasto Oy	100,0 %				
Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy *	100,0 %		Muut säätiöt		
As Oy Jyväskylän Alasintie 3	0,0 %	-100,0 %	Jyväskylän Asumispalvelusäätiö sr		
As Oy Jyv mlk:n Jokileinikki	100,0 %		Jyväskylän mlk:n Veteraanien Asuntosäätiö sr		
As Oy Jyv mlk:n Norolankuja 1	100,0 %		Jyväskylän Rintamamiesveteraanien Asuntosäätiö sr		
As Oy Jyv Noukanniementie 4	0,0 %	-96,3 %	Keski-Suomen Sairaskotisäätiö sr		
As Oy Mutkaperä 16-18	0,0 %	-100,0 %			
As Oy Tuulenkieliä	51,5 %		Osakkuusyhtiöt		
As Oy Vastatuuli	41,0 %		As Oy Jyväskylän Kuras	0,0 %	-39,5 %
Ki Oy Jyv Palokunnanmäen Autoparkki	34,6 %		As Oy Jyv Lutakon Lähipalvelutalo	33,9 %	
Halssilan Huolto Oy	35,0 %		As Oy Jyv Säästökeskus	31,9 %	
As Oy Muurarinmäki	alle 20 %	-11,0 %	As Oy Jyv Kauppakatu 23	25,0 %	
Sulun Kiinteistöhoito Oy	28,6 %		As Oy Koskentörmä	28,4 %	
As Oy Puolukankukka	alle 20 %	-8,0 %	As Oy Kuokkalan Toritalo	24,8 %	
As Oy Saratie 6	20,6 %		As Oy Pappilanraitti	24,6 %	
Total Kiinteistöpalvelut Oy	100,0 %		As Oy Puposoppi	29,2 %	
Mustankorkea Oy	81,4 %		Hippoksen Kehitys Oy	33,3 %	
Education Facilities Oy *	100,0 %		Huhtakeskus Oy	41,1 %	
Kiinteistö Oy Jyväskylän Kankaan VPT:n siipi	100,0 %		Jyväskylän Messut Oy	26,5 %	
Jykia Oy *	84,9 %		Jyvasseudun Ajoharjoittelurata Oy	28,2 %	
Ki Oy Asekatu 3	100,0 %		Kankaan Palvelu Oy	33,3 %	
Ki Oy Jykeskeljo	0,0 %	-90,0 %	Keljonkankaan Palvelukeskus Oy	44,8 %	
Ki Oy Jyväskylän Härköojantie 5	100,0 %		Ki Oy Jyskän Palvelukeskus	47,9 %	
Ki Oy Jyväskylän Härköojantie 7	100,0 %		Ki Oy Palokan Liikekeskus	32,7 %	
Ki Oy Jyväskylän Tourula	100,0 %		Ki Oy Palokan Nisulankulma	23,6 %	
Ki Oy Konekeskus	0,0 %	-100,0 %	Ki Oy Riikankulma	48,0 %	
Ki Oy Konttisentie 2	100,0 %		Ki Oy Säynätsalon Palv.keskus	48,1 %	
Ki Oy Muuramen Keljonportti	100,0 %		Korpilahden Satama Oy	49,9 %	
Ki Oy Muuramen Punasilta	0,0 %	-100,0 %	Jyväskylän Kongressikeskus Oy	29,2 %	29,2 %
Ki Oy Muuramen Virastotie	0,0 %	-100,0 %	Midinvest Oy	21,7 %	20,6 %
Ki Oy Palokärjentie 2	0,0 %	-100,0 %			
Ki Oy Terässammon Yrityskeskus	0,0 %	-100,0 %	Kuntayhtymät		
Ki Oy Tikkakosken Mekaanikontie	100,0 %		Jyväskylän Koulutus kuntayhtymä *	59,1 %	
Kortepohjan Matkailualue Oy	100,0 %		ao-koulutus Oy	100,0 %	
Ki Oy Yrityspaja	0,0 %	-100,0 %	Viitasaaren koulutuskiinteistö Oy	24,0 %	
Ki Oy Keski-Suomen Talo	0,0 %	-95,7 %	Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	50,9 %	
(Jyväskylän Jäähalli Oy)	33,3 %		(Ki Oy Kinkomaan Vitapolis)	40,0 %	
(Ki Oy Kinkomaan Vitapolis)	40,0 %		Fimlab laboratoriot Oy	24,9 %	
(Tikkakosken Teollisuustalo Oy)	37,4 %		Keski-Suomen liitto	50,7 %	
Jyvas-Parkki Oy *	100,0 %				
Ki Oy Jyv Vapaudenkatu 55	85,0 %				
Ki Oy Jyväskylän Rahtiasema	70,9 %				
Jyväskylän seudun kehittämissyhtiö Jykes Oy	lopetettu	-80,1 %			
Jykes Sankt Petersburg ZAO	lopetettu	-100,0 %			
Jyväskylän Kongressikeskus Oy	0,0 %	-29,2 %			
Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy	87,0 %				
Jyväskylän Paviljonkisäätiö sr					
Jyväskylän Jäähalli Oy (44,4%+28,3%)	72,7 %				

* Yhtiöllä tai kuntayhtymällä alakonserni

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Kuntalaissa on määritelty valtuuston kuntakonsernin johtamiseen liittyvät tehtävät. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Konsernin toimintaa ohjaavat Jyväskylän kaupungin omistajapoliittiset linjaukset ja konserniohjauksen periaatteet (KV 20.5.2013 § 78), konserniohje ja konserniohjeen liitteenä oleva hyvä hallinto- ja johtamistapa Jyväskylän kaupunkikonsernissa -ohje (KH 22.2.2016 § 34) sekä omistajaohjauksen

toimivallan käyttäminen - ohje (KH 28.8.2017/230). Uuden kuntalain mukaisesti valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Lakimuutokseen liittyen ohjeistusta muutetaan rakenteellisesti siten, että konserniohjauksen periaatteet, konserniohje ja sen liitteenä ollut hyvän hallinto- ja johtamistavan ohjeistus yhdistetään yhdeksi omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohjedokumentiksi. Uusi ohjeistus tuodaan valtuuston päätettäväksi syksyn 2017 aikana.

Vuoden 2018 talousarviossa asetetaan valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupungin tärkeimmille tytäryhteisöille. Tytäryhteisö on velvollinen raportoimaan tavoitteiden toteutumisesta vuoden 2018 kolmannesvuosiraporttien yhteydessä sekä tilinpäätöstä laadittaessa. Tarkastuslautakunta sekä kaupungin tilintarkastaja arvioivat tavoitteiden toteutumista kuntalain edellyttämällä tavalla.

Tytäryhteisöjen valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

Kaikkien tytäryhteisöjen tavoitteena on taloudellisesti kannattava toiminta pitkällä aikavälillä. Yhteisön yksittäisen vuoden tulos voi olla tällöin tappiollinen, mutta yhteisöllä tulee olla kertyneitä voittovaroja.

1. Jyväskylän Energia Oy

Yhtiön tulee hinnoitella kaukolämmöstä perittävät maksut siten, että ne eivät merkittävästi poikkea kymmenen suurimman kaupungin taksojen keskiarvosta. Yhtiön toimintaa tulee kehittää ja tehdä investointeja siten, että yhtiön toimittamien vesi- ja energiapalveluiden toimitusvarmuus on valtakunnallista keskitasoa tai parempi.

2. Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy

Yhtiön tulee edelleen säilyttää asemansa Suomen parhaiden ammattikorkeakoulujen joukossa suhteellisen vetovoiman, kansainvälisyyden, asiakasyytyväisyyden, opetuksen laadun ja T&K&I -toiminnan volyymin osalta.

JAMKin ja yliopiston yhteistyötä tiivistetään.

Tavoitteiden toteutumista mitataan seuraavin tunnuslukuin:

- Korkeakoulujen yhteishaussa keväällä 2018 JAMKin vetovoima (1.sijaiset hakijat/aloituspaikat) tavoiteluku 4.5 ja sijoittuminen kolmen parhaan ammattikorkeakoulun joukkoon.
- JAMKin opiskelijoiden käynnistämät uudet yritykset Jyväskylän seudulla, tavoiteluku vähintään 25 yritystä.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän valtionrahoituksen ulkopuolisen rahoituksen osuus on vähintään 20% JAMKin kokonaisrahoituksesta uudistetun strategian tavoitteiden mukaisesti.

3. Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy

Yhtiön tulee huolehtia omaisuuden arvon säilymisestä riittävällä kunnossapito- ja ylläpitävän kunnossapidon toiminnoilla. Yhtiön tulee rahoittaa asuntokannan korjaustoimenpiteet ilman kaupungin lisäpanostusta kuitenkin siten, että vuokrataso pysyy kohtuullisena.

Yhtiön tulee toimia yhteistyössä kaupungin perusturvapalvelujen kanssa palveluasumisen suunnittelussa sekä rakennuttajana palveluasumisen hankkeissa.

4. Mustankorkea Oy

Yhtiön tulee hoitaa sille siirretyt jätehuollon palvelutehtävät taloudellisesti ja tehostaa Jyväskylän seudun jätehuoltoa aiempaan toimintamalliin verrattuna. Yhtiön tulee kerätä jätemaksulla kohtuullinen tuotto pääomalle. Biokaasulaitoksen tulee toimia taloudellisesti kannattavasti.

5. Jykie Oy

Yhtiön tulee olla ketterä ja joustava kiinteistökehitysyhtiö, joka kehittää elinkeinopoliittisesti tärkeitä hankkeita joko itse tai yhdessä yksityisten toimijoiden ja omistajien elinkeinoyksiköiden kanssa. Hankkeille laaditaan exit-suunnitelma jo hankkeen kehittämissivaiheessa. Yhtiön tulee käynnistää vähintään kaksi uuden toimintamallin mukaista, elinkeinopoliittisesti tärkeää kehittämishanketta vuoden 2018 aikana.

6. Jyvä-Parkki Oy

Yhtiön tulee hoitaa investointimenonsa ilman kaupungin lisäpanostusta. Pitkemmän aikavälin tavoitteena on tuotto omistajan sijoittamalle pääompanokselle.

7. Total Kiinteistöpalvelut Oy

Yhtiössä jatketaan toiminnan (siivous ja kiinteistöhoito; ml. tukipalvelut) ja toiminnan laadun kehittämistä siten, että edellytykset kannattavaan liiketoimintaan ja tulorahoituksen riittävyteen varmistetaan. Kumppanuusmallien kehittämistä jatketaan. Yhtiön tulee tehdä tulosta vähintään 100 000 euroa.

8. Education Facilities Oy

Yhtiön tulee huolehtia omaisuuden arvon säilymisestä riittävällä kunnossapito- ja peruskorjaustoiminnalla. Yhtiön tulee rahoittaa kiinteistökannan peruskorjaukset ilman kaupungin lisäpanostusta kuitenkin siten, että vuokrataso pysyy kohtuullisena.

Yhtiön tulee periä vuokrattavista toimitiloistaan elinkaarivastuuvuokraa. Vuokran tulee sisältää oman pääoman korko.

9. Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy

Yhtiön tulee huolehtia, että jäteveden käsittelyn yksikkökustannukset ovat kohtuullisella tasolla vertailukaupunkien joukossa. Yhtiö käsittelee puhdistamoille johdetut jätevedet voimassa olevien ympäristölupaehtojen mukaisesti.

10. Jyväskylän Paviljonkisäätiö

Paviljonkisäätiön tavoitteena on edistää Jyväskylän seudun taloudellista kehitystä parantamalla Paviljongin messu-, kongressi- ja kulttuuritoimijoiden toimintaedellytyksiä ylläpitämällä ja kehittämällä Paviljongin kiinteistöä.

11. Jyväskylän Jäähalli Oy

Yhtiön tulee toimia kannattavasti ilman kaupungin lisäpanostusta. Yhtiö pyrkii nollatulokseen ja perii osakkailtaan vastiketta hoito- ja rahoituskuluja vastaan määrän.

Tytäryhteisöjen talousarviot vuodelle 2018

Tulostaulu 11 keskeisimmän tytäryhteisön talousarvioiden tunnuslukuista 2018

11 keskeisimmän tytäryhteisön tulostaulu TA 2018

Yhteisön nimi 1 000 euroa	Omistus- osuus	Liike- vaihto	Liikev. muutos	Tulos	Laina- kanta	Lainojen muutos	Henki- löstö	Avustus/ tuloutus	Voitto- varat
Jyväskylän Energia Oy (kons)	100,0 %	196 158	4 865	7 285	345 123	-30 000	264	12 865	13 633
Jyv Ammattikorkeakoulu Oy (kons)	90,0 %	56 500	1 000	200	0	0	630	0	24 459
Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy (kons)	100,0 %	50 690	1 312	0	204 279	8 294	31	0	-30
Mustankorkea Oy	81,4 %	16 337	-118	1 810	4 742	-379	34	800	5 975
Jykia Oy (kons)	84,9 %	5 091	-4 478	-45	33 382	-1 871	9	3 600	884
Jyvä-Parkki Oy (kons)	100,0 %	10 195	-9	1 225	31 200	-2 334	13	150	3 588
Total Kiinteistöpalvelut Oy	100,0 %	8 300	100	100	0	0	182	0	203
Education Facilities Oy (kons)	100,0 %	9 130	-230	1 953	72 568	1 310	1	0	5 037
Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy	87,0 %	6 809	2 018	0	34 883	9 567	16	0	-1
Jyväskylän Paviljonkisäätiö	100,0 %	1 042	10	0	16 701	-670	0	-700	8
Jyväskylän Jäähalli Oy	72,7 %	590	-1	0	4 531	-107	0	0	-230
YHTEENSÄ		360 842	4 469	12 528	747 409	-16 190	1 180	16 715	53 787

Omistusosuus = Kaupungin suora ja välillinen omistusosuus 31.8.2017

Tulos = Konsernin tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja

Voittovarat = Emoyhtiön osingonjakokelpoinen vapaa oma pääoma

Konsernin talousarvion tunnuslukuja

Konserniyhteisöjen talousarviot on laadittu kaupungin talousarvion tavoin normaaliin toimintavuoteen nähden tavoitteelliseksi, jolloin kaupunkikonsernin talousarviosta muodostuu yhtenäinen kokonaisuus. Kaupungin tytäryhteisöjen taloutta kuvataan talousarviossa taulukoilla, joissa on tiivis tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase sekä eräitä talouden tunnuslukuja.

Elinkeinopoliittisesti merkittävien 11 tytäryhteisöjen liikevaihdon osuus on noin 98 % konsernin kaikkien tytäryhteisöjen liikevaihdosta. Keskeisimpien tytäryhteisöjen liikevaihdon arvioidaan olevan talousarviovuonna 360,8 milj. euroa, joka on 4,5 milj. euroa enemmän kuin vuonna

2017 ennustetaan toteutuvan. Liikevaihdon kasvu selittyy suurimmalta osin Jyväskylän Energia Oy:n ennustetusta liikevaihdon kasvusta (4,9 milj. euroa). 11 keskeisimmän tytäryhteisön tuloksen arvioidaan heikentyvän vuonna 2018 edellisvuoteen nähden -12,1 milj. euroa. Eniten tuloista arvioivat tekevän Jyväskylän Energia Oy (7,3 milj. euroa) ja Mustankorkea Oy (1,8 milj. euroa). Osinkoja tytäryhteisöt maksavat kaupungille yhteensä 8,55 milj. euroa (Jyväskylän Energia Oy 4,0 milj. euroa, Mustankorkea Oy 0,8 milj. euroa, Jykia Oy 3,6 milj. euroa ja Jyvä-Parkki Oy 0,15 milj. euroa).

Keskeisten tytäryhteisöjen lainakannan arvioidaan laskevan noin -16,2 milj.

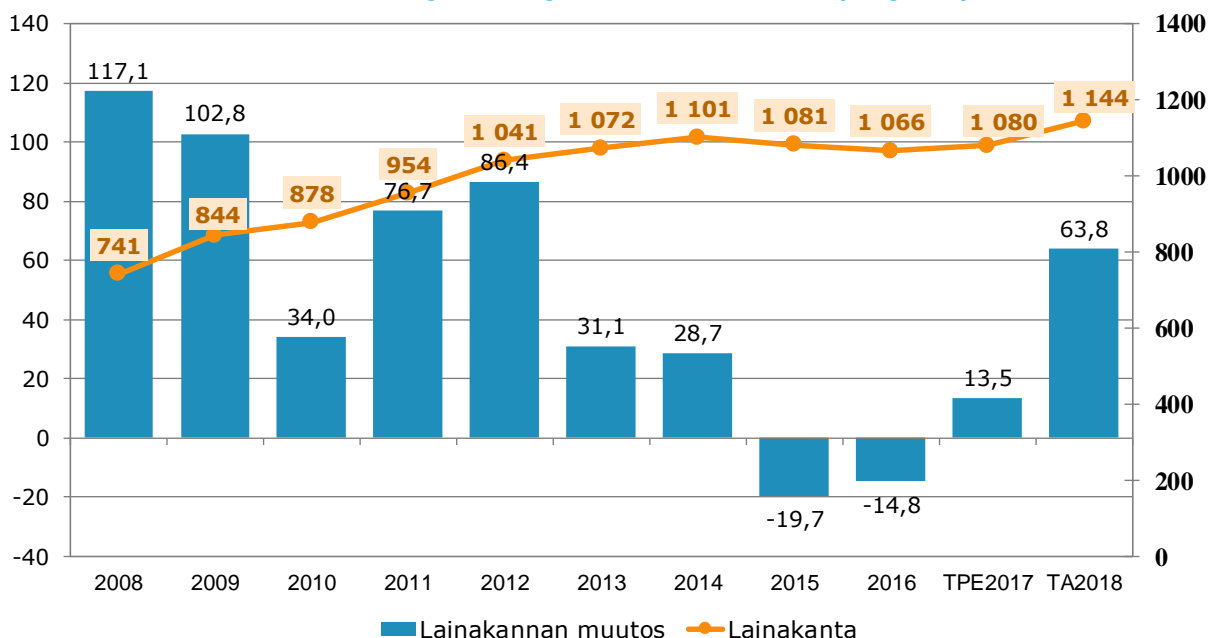
euroa. Lainakanta nousee eniten (9,6 milj. euroa) Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy:llä Nenäinniemen puhdistamon saneeraus- ja laajennusinvestoinnin seurauksena ja laskee eniten Jyväskylän Energialla (-30 milj. euroa). Kaupunkikonsernin lainakanta arvioidaan nousevan noin 1 144 milj. euroon vuonna 2018. Kaupunkikonsernin lainakannan kasvu vuonna 2018 selittyy osin kaupungin lainakannan nousulla, mutta pääosin kaupungin osuudesta kuntayhtymien lainoista, joiden määrää nostaa merkittävästi Sairaanhoidopiirin Uusi sairaala-hankkeen ensi vuonna nostettavat lainat. Konsernin lainakannan kehitystä on kuvattu oheisessa taulukossa.

Keskeisimpien tytäryhteisöjen investointien arvioidaan olevan talousarviovuonna noin 80 milj. euroa. Suurimmat investoinnit tekee Jyväskylän Energia (34 milj. euroa, pääosin energia- ja vesiverkostoihin), Jyväskylän Vuokra-asunnot (19 milj. euroa, suurin investointi 12,1 milj. euroa Sampoharjun terveysasema ja tehostetun palveluasumisen uudisrakennus), Jyky Oy (8,5 milj. euroa, pääosin Moventaksen tehtaan laajennus) sekä Jyväskylän Seudun Puhdistamo (7,2 milj. euroa, Nenäinniemen hankkeen vuoden 2018 osuus). Konserniyhtiöiden investoinnit laskevat vuoteen 2017 nähden 8,1 milj. euroa. Tytäryhteisöjen henkilöstömäärän vuonna 2018

arvioidaan olevan 1177, joka on 35 henkilöä edellisvuotta enemmän. Tämä selittyy pääosin Jyväskylän Ammattikorkeakoulun henkilöstömäärän kasvulla (30 henkilöä), liittyen T&K&I -toiminnan arvioituun volyymin kasvuun. Kaupungin omavelkaisten takausten määrän arvioidaan olevan vuoden 2018 lopussa noin 538 milj. euroa ja vähenevän pääosin takauksellisten lainojen lyhennysohjelmien myötä vuoden aikana noin 20 milj. euroa. Suurimmat takausten lisäykset liittyvät Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy:n Sampoharjun hankkeen rahoittamiseen sekä Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy:n investointihankkeen toisen erän rahoituksen nostamiseen.

Kaupunkikonsernin vuosikate oli vuonna 2016 160,9 milj. euroa ja vuosikatteen arvioidaan olevan tilinpäätösennusteen 2017 ja talousarvion 2018 mukaisesti 150 milj. euron suuruusluokkaa. Kaupunkikonsernin tilikauden ylijäämän arvioidaan olevan tilinpäätösennusteen 2017 mukaisesti samoin kuin talousarviovuonna 2018 selkeästi positiivinen ilman merkittäviä tuloksenkäsittelyeriä. Konsernin kertynyt ylijäämä asukasta kohti laskettuna nousee tilinpäätösennusteen 2017 ja talousarvion 2018 perusteella merkittävästi, suuruusluokkaan 400 euroa/asukas.

Konsernin lainakanta ja lainojen vuosimuutos (Milj. €)

Tytäryhteisöjen riskienhallinta

Talousarvion valmistelun yhteydessä tytäryhteisöt ovat tehneet riskienhallintasuunnitelman (joka sisältää riskianalyysin) vuodelle 2018.

Konserniyhtiöiden toimintaan liittyvä merkittävä riski on edelleen yleiseen taloustilanteeseen liittyvä epävarmuus, joskin taloustilanne on kohentunut selkeästi ja talousnäkymät ovat aiempaa valoisammat. Lisäksi lainsäädännölliset muutokset tai niiden tulkinta voivat vaikuttaa yhtiöiden toimintaan huomattavasti. Näiden riskien hallinnassa ja tulevaisuuden erilaisiin skenarioihin varautumisessa vaaditaan yhtiöiltä hyvää johtamista ja nopeaa reagointikykyä muutoksiin.

Kaupunki on myöntänyt takauksia tytäryhtiöidensä lainoille ja rahoitusjärjestelyille yhteensä lähes 600 miljoonalla eurolla. Takauksiin sisältyy merkittävää taloudellista riskiä. Konserniyhtiöiden rahoituksen seurannassa ja uudelleenjärjestelyissä kartoitetaan yhtiökohtaisesti optimaalisia, yhtiöiden tilanteeseen ja toimialaan sopivia rahoitustapoja.

Konserniyhtiöiden rahoitukseen liittyvä riski on merkittävä korkotason nousu, jonka realisoitumisen todennäköisyys nähdään vähäiseksi vuonna 2018. Korkoriskiä hallitaan konsernin yhtenäisellä korkosuojauspolitiikalla, jota sovelletaan yhtiöiden tilanne ja toimialakohtaiset erot huomioiden.

Vahinkoriskeihin on varauduttu vahinkoriskien säännöllisillä kartoituksilla ja vakuutusturva pidetään yhtiöiden riskinkantokykyä vastaavana.

Henkilöstöön liittyvänä riskinä nähdään riittävä osaamisen ylläpito ja kehittäminen muuttuvassa liiketoimintaympäristössä.

Konserniyhtiöillä on kokonaisuutena katsoen merkittävää kiinteistöihin liittyvää riskiä. Kiinteistöihin liittyviä riskejä pyritään ennakoimaan jo rakentamisvaiheessa ja vähentämään kuntoarvioiden ja ennakoivan, koko elinkaaren huomioivan kunnossapidon avulla.

Toiminnallisista riskeistä merkittävimmät liittyvät tytäryhtiöiden tuotantolaitosten fyysisiin vahinkoihin tai

muihin toiminnallisiin häiriöihin, jotka voisivat johtaa esimerkiksi kaukolämmön jakelun keskeytymiseen, juomaveden tai ympäristön saastumiseen. Riskeihin on varauduttu niiden toteutumisen todennäköisyyttä pienentävillä toimenpiteillä sekä erilaisilla toiminnan jatkuvuutta varmistavilla toimenpiteillä.

Vuoden 2018 aikana konserniyhtiöiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisen painopisteenä on raportoinnin kehittäminen ja toimintatapojen yhtenäistäminen.

Jyväskylän kaupunkikonsernin keskeisimmät 11 tytäryhteisöä

1000 euroa	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE 2017	TA 2018
+ Liikevaihto	365 139	385 497	380 030	360 140	357 382	361 051	356 373	360 842
- Henkilöstökulut	-77 258	-71 070	-74 071	-69 582	-69 587	-68 799	-69 183	-70 785
- Palveluostot	-67 331	-71 191	-74 041	-74 377	-75 642	-78 594	-86 744	-88 568
- Poistot	-58 445	-59 982	-60 616	-63 936	-58 754	-54 484	-53 399	-55 398
- Korkokulut	-35 062	-34 394	-30 560	-25 860	-25 793	-21 149	-20 181	-21 295
+/- Muut erät	-126 075	-141 464	-142 148	-123 430	-113 500	-106 353	-99 075	-111 709
=Tulos	-6 595	-99	-10 985	-5 394	1 752	27 194	24 664	12 528
=Rahoitustulos	51 850	59 883	49 631	58 541	60 506	81 678	78 063	67 926
- Verot	-1 129	-782	-527	-587	-1 519	-4 672	-4 554	-2 279
- Osingot	-1 500	-2 700	-1 910	-3 284	-4 827	-2 352	-3 339	-9 390
+ Pääomarahoitus	0	0	0	0	0	0	28 574	0
- Investoinnit	-81 702	-66 612	-49 373	-47 316	-52 190	-56 594	-87 633	-79 939
- Lainojen lyhennys	-85 472	-46 980	-54 046	-30 939	-210 124	-167 135	-66 074	-92 354
=Rahoitusjäämä	-117 953	-57 190	-56 225	-23 585	-208 154	-149 075	-54 963	-116 036
+ Lainojen lisäys	104 242	53 220	50 741	46 949	189 755	134 582	49 485	76 164
=Tpo muutos	-13 711	-3 970	-5 484	23 364	-18 399	-14 493	-5 478	-39 872
Lainojen muutos	18 770	6 240	-3 305	16 010	-20 369	-32 553	-16 589	-16 190
Henkilöstö lkm	1 615	1 461	1 374	1 331	1 227	1 185	1 142	1 180
Liikevaihto/henkilö	226	264	277	271	291	305	312	306
Henk.kust/henkilö	-48	-49	-54	-52	-57	-58	-61	-60
Oma pääoma	93 189	94 256	145 520	143 341	212 729	234 831	255 565	262 381
Lainakanta	930 046	936 598	879 446	895 416	812 791	780 188	763 599	747 409
Omavaraisuus	9,1 %	9,1 %	14,2 %	13,8 %	20,7 %	23,1 %	25,1 %	26,0 %
Sipon tuotto	2,8 %	3,3 %	1,9 %	2,0 %	2,7 %	4,8 %	4,4 %	3,3 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa:	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE 2017	TA 2018
Myynti emolle	18 442	16 385	19 827	19 133	18 205	14 535	10 543	9 711
Myynti kons.yhtiöille	5 291	5 026	12 521	13 836	15 369	14 346	15 119	16 762
Avustus emolta	900	900	800	700	700	700	700	700
Osakepääoma emolta	34 911	34 911	34 011	34 473	34 473	34 388	32 884	32 871
SVOP sijoitus emolta	0	0	53 820	53 820	116 094	116 094	116 094	116 094
Pääomalainat emolta	6 046	5 046	5 046	5 046	5 046	5 046	5 046	5 046
Lainat emolta	272 998	271 925	216 356	216 356	154 082	152 200	152 200	150 000
Takaukset emolta	520 753	561 754	714 592	727 430	592 175	564 769	543 952	538 459
Kassalainat emolle	42 289	46 705	46 837	56 081	57 605	71 193	65 373	62 121
Korot emolle	16 840	16 365	16 347	12 552	12 552	8 865	8 865	8 865
Emoyhtiön voittovarot	30 666	32 597	38 711	37 586	37 280	51 389	54 495	53 787
Osingot emolle	549	988	699	3 000	4 422	2 144	3 064	8 550
Poistot/sipo	5,7 %	5,8 %	5,9 %	6,2 %	5,7 %	5,4 %	5,2 %	5,5 %
Korot/lainakanta	3,8 %	3,7 %	3,4 %	2,9 %	3,0 %	2,7 %	2,6 %	2,6 %
Korot/liikevaihto	9,6 %	8,9 %	8,0 %	7,2 %	7,2 %	5,9 %	5,7 %	5,9 %

* Jyväskylän Seudun kehittämissyhtiö Jykes Oy:n luvut mukana TP 2016 asti

Yhteenveto ja yhtiökohtaiset taulukot sisältävät seuraavat tiedot:

- Liikevaihto: liikevaihto + liiketoiminnan muut tuotot
- Omistusosuus: kaupungin omistusosuus + tytäryhtiöiden omistusosuus
- Palveluostot: ulkopuoliset palvelut + tilavuokrat + leasingvuokrat
- Korkokulut: yhtiön maksamat korot pankeille ja kaupungille
- +/- Muut erät: muut tuotot ja kulut, varausten muutos yms.
- Tulos: konsernin tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja
- Rahoitustulos: tulos + poistot
- Pääomarahoitus: osakepääoman korotus, pääomasijoitus
- Investoinnit: bruttoinvestoinnit
- Lainojen lyhennys: tilikaudella maksetut lainojen lyhennykset
- Rahoitusjäämä: lainanotolla tai kassavaroilla rahoitettava osuus
- Lainojen lisäys: rahoitusjäämän kattamiseksi otettujen lainojen lisäys
- Tpo muutos: toimintapääoman muutos, joka rahoitetaan esim. kassavaroilla tai joka lisää kassavaroja
- Oma pääoma: osakepääoma + rahastot + ylijäämät
- Lainakanta: pankkilainat + pääomalainat + lainat kunnilta
- Sijoituspääoma: oma pääoma + lainakanta
- Omavaraisuus %: oma pääoma / (oma pääoma+lainakanta)
- Sijoituspääoman tuotto %: (tulos + korot) / sijoituspääoma
- Voittovarot: Emoyhtiössä oleva vapaan oman pääoman määrä, jonka yhtiö voi enintään käyttää osingonjakoon

Jyväskylän Energia Oy (konserni) 100 %

1000 euroa	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
+ Liikevaihto	186 378	206 718	199 830	189 136	192 908	198 015	191 293	196 158
- Henkilöstökulut	-19 229	-15 254	-16 223	-16 049	-16 891	-17 173	-19 211	-19 885
- Palveluostot	-8 871	-9 340	-12 639	-12 867	-10 437	-9 946	-15 416	-18 544
- Poistot	-32 057	-33 674	-34 473	-39 895	-34 224	-31 136	-30 543	-31 856
- Korkokulut	-22 281	-22 160	-22 454	-18 888	-19 683	-15 633	-15 469	-15 550
+/- Muut erät	-112 813	-130 971	-130 243	-111 609	-113 648	-103 305	-94 195	-103 038
=Tulos	-8 872	-4 681	-16 203	-10 172	-1 975	20 822	16 459	7 285
=Rahoitustulos	23 184	28 993	18 270	29 723	32 249	51 958	47 002	39 141
- Verot	0	-74	-2	0	0	-3 192	-3 299	-1 457
- Osingot	0	0	0	0	0	0	-1 600	-4 000
+ Pääomarahaus	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	-30 250	-32 601	-37 950	-30 096	-29 871	-27 492	-32 000	-37 000
- Lainojen lyhennys	-58 820	0	-32 184	-4 737	-179 737	-53 137	-23 500	-68 000
=Rahoitusjäämä	-65 886	-3 682	-51 866	-5 110	-177 359	-31 863	-13 397	-71 316
+ Lainojen lisäys	53 820	20 925	45 000	39 980	168 000	20 000	15 000	38 000
=Tpo muutos	-12 066	17 243	-6 866	34 870	-9 359	-11 863	1 603	-33 316
Lainojen muutos	-5 000	21 273	-41 352	35 243	-73 992	-33 137	-8 500	-30 000
Henkilöstö lkm	380	236	249	258	261	254	258	264
Liikevaihto/henkilö	490	876	803	733	739	780	741	743
Henk.kust/henkilö	-51	-65	-65	-62	-65	-68	-74	-75
oma pääoma	10 327	5 646	48 641	38 880	99 319	115 607	132 066	139 351
lainakanta	475 588	496 861	455 509	490 752	416 760	383 623	375 123	345 123
omavaraisuus	2,1 %	1,1 %	9,6 %	7,3 %	19,2 %	23,2 %	26,0 %	28,8 %
sipon tuotto	2,8 %	3,5 %	1,2 %	1,6 %	3,4 %	7,3 %	6,3 %	4,7 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa:	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
myynti emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
myynti kons.yhtiöille	0	0	0	0	0	0	0	0
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	10 258	10 258	10 258	10 258	10 258	10 258	10 258	10 258
svop sijoitus emolta	0	0	53 820	53 820	116 094	116 094	116 094	116 094
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	266 094	266 094	212 274	212 274	150 000	150 000	150 000	150 000
takaukset emolta	153 975	203 400	363 798	392 557	274 221	217 411	206 000	195 000
kassalainat emolle	4 782	17 587	7 064	18 881	14 033	15 469	10 000	10 000
korot emolle	16 750	16 340	16 340	12 552	12 552	8 865	8 865	8 865
emoyhtiön voittovarot	472	504	3 181	2 084	3 063	15 233	13 633	13 633
osingot emolle	0	0	0	0	0	0	1 600	4 000
poistot/sipo	6,6 %	6,7 %	6,8 %	7,5 %	6,6 %	6,2 %	6,0 %	6,6 %
korot/lainakanta	4,7 %	4,6 %	4,7 %	4,0 %	4,3 %	3,9 %	4,1 %	4,3 %
korot/liikevaihto	12,0 %	10,7 %	11,2 %	10,0 %	10,2 %	7,9 %	8,1 %	7,9 %

Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy (konserni) 90 %

1000 euroa	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
+ Liikevaihto	61 220	63 447	60 832	59 036	53 256	54 283	55 500	56 500
- Henkilöstökulut	-38 033	-38 274	-37 184	-37 400	-37 236	-37 837	-38 000	-38 700
- Palveluostot	-18 900	-18 980	-18 623	-18 363	-18 999	-15 422	-16 343	-17 000
- Poistot	-773	-841	-893	927	-905	-670	-700	-900
- Korkokulut	0	0	0	0	0	0	0	0
+/- Muut erät	-2 609	-3 291	-2 566	-4 158	-490	69	-207	300
=Tulos	906	2 061	1 566	42	-4 374	423	250	200
=Rahoitustulos	1 679	2 902	2 459	-885	-3 469	1 093	950	1 100
- Verot	0	0	0	0	0	0	0	0
- Osingot	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Pääomarahaus	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	-1 326	-714	-796	-1 061	-390	-520	-500	-900
- Lainojen lyhennys	0	0	0	0	0	0	0	0
=Rahoitusjäämä	353	2 188	1 663	-1 946	-3 859	573	450	200
+ Lainojen lisäys								
=Tpo muutos	353	2 188	1 663	-1 946	-3 859	573	450	200
Lainojen muutos	0	0	0	0	0	0	0	0
Henkilöstö lkm	705	705	649	639	596	582	600	630
Liikevaihto/henkilö	87	90	94	92	89	93	93	90
Henk.kust/henkilö	-54	-54	-57	-59	-62	-65	-63	-61
oma pääoma	27 012	29 134	30 700	30 742	28 889	29 312	29 562	29 762
lainakanta	0	0	0	0	0	0	0	0
omavaraisuus	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
sipon tuotto	3,4 %	7,1 %	5,1 %	0,1 %	-15,1 %	1,4 %	0,8 %	0,7 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa:	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
myynti emolle	56	93	125	60	50	60	60	60
myynti kons.yhtiöille	245	272	248	200	200	200	200	200
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	24	24	24	24	24	24	24	24
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
takaukset emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
kassalainat emolle	11 344	12 946	15 776	14 500	17 583	21 040	17 000	10 000
korot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarat	21 410	23 587	25 440	25 791	23 624	24 009	24 259	24 459
osingot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
rahasto	10 327	10 328	10 328	10 328	2 521	2 521	2 521	2 521
poistot/sipo	2,9 %	2,9 %	2,9 %	-3,0 %	3,1 %	2,3 %	2,4 %	3,0 %
ennakkovuokrat EF	13 570	13 832	13 092	12 352	11 496	10 765	10 034	9 305
muutos	1 278	262	-740	-740	-856	-731	-729	-729

Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy (konserni) 100 %

1000 euroa	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
+ Liikevaihto	47 772	48 209	49 039	48 914	48 838	48 086	49 378	50 690
- Henkilöstökulut	-1 538	-1 531	-1 500	-1 555	-1 632	-1 568	-1 716	-1 731
- Palveluostot	-21 847	-25 427	-25 228	-28 152	-30 692	-36 580	-35 838	-36 762
- Poistot	-10 021	-9 682	-9 136	-9 082	-8 835	-8 669	-8 438	-9 434
- Korkokulut	-7 620	-7 618	-5 211	-4 365	-3 887	-3 504	-2 786	-3 360
- Varausten muutos	-7 563	-7 494	-9 578	-8 350	-12 354	-4 478	-3 127	-559
+/- Muut erät	816	3 544	1 614	2 739	8 535	6 715	2 527	1 156
=Tulos	0	0	0	149	-27	2	0	0
=Rahoitustulos	10 021	9 682	9 136	9 231	8 808	8 671	8 438	9 434
- Verot	0	0	0	0	-25	0	0	0
- Osingot	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Pääomarahoitus	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	-7 913	-6 250	-7 554	-7 932	-5 780	-11 438	-20 473	-19 397
- Lainojen lyhennys	-15 801	-35 814	-12 012	-16 070	-18 671	-99 117	-16 948	-10 970
=Rahoitusjäämä	-13 694	-32 382	-10 430	-14 771	-15 668	-101 884	-28 983	-20 933
+ Lainojen lisäys	5 912	20 900	5 571	4 469	11 755	97 982	16 485	19 264
=Tpo muutos	-7 782	-11 482	-4 859	-10 302	-3 913	-3 902	-12 498	-1 669
Lainojen muutos	-9 889	-14 914	-6 441	-11 601	-6 916	-1 135	-463	8 294
Henkilöstö lkm	30	31	31	30	30	31	31	31
Liikevaihto/henkilö	1 592	1 555	1 582	1 630	1 628	1 551	1 593	1 635
Henk.kust/henkilö	-51	-49	-48	-52	-54	-51	-55	-56
oma pääoma	10 619	14 580	20 162	27 032	36 871	40 553	40 553	40 553
lainakanta	237 549	222 635	216 100	204 499	197 582	196 448	195 985	204 279
omavaraisuus	4,3 %	6,1 %	8,5 %	11,7 %	15,7 %	17,1 %	17,1 %	16,6 %
sipon tuotto	3,1 %	3,2 %	2,2 %	1,9 %	1,6 %	1,5 %	1,2 %	1,4 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa:	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
myynti emolle (vuokrat emolta)				2 303	2 618	2 401	3 232	2 784
myynti kons.yhtiöille	0	0	0	0	0	0	0	0
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	1 385	1 385	1 385	1 385	1 385	1 385	1 385	1 385
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	1 813	1 749	0	0	0	0	0	0
takaukset emolta	182 277	170 220	167 630	158 550	145 585	175 868	159 818	165 339
kassalainat emolle	7 813	6 659	10 094	7 862	11 985	19 478	13 586	23 608
korot emolle	30	25	7	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarot	-93	-153	-153	-3	-30	-32	-30	-30
osingot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
asuintalovaraus	12 260	17 764	23 376	31 726	44 080	48 559	43 427	52 630
poistot/sipo	4,0 %	4,1 %	3,9 %	3,9 %	3,8 %	3,7 %	3,6 %	3,9 %
korot/lainakanta	3,1 %	3,3 %	2,4 %	2,0 %	1,9 %	1,8 %	1,4 %	1,7 %
korot/liikevaihto	16,0 %	15,8 %	10,6 %	8,9 %	8,0 %	7,3 %	5,6 %	6,6 %

* JVA:n emoyhtiö tekee nollatuloksen asuintalovaruksen avulla, jonka vuoksi JVA:n konsernitilinpäätös näyttää voitolliselta. Asuintalovaruksella JVA varautuu asuntojen tulevaan korjaustarpeeseen asuintalovaruudesta annetun lain mukaisesti.

Jykia Oy (konserni) 84,9 %

1000 euroa	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
+ Liikevaihto	10 084	8 570	9 027	9 053	10 450	11 275	9 569	5 091
- Henkilöstökulut	-1 045	-933	-836	-801	-840	-899	-717	-689
- Palveluostot	-2 680	-2 443	-3 247	-3 139	-4 029	-3 242	-3 764	-1 574
- Poistot	-4 889	-3 913	-3 943	-3 924	-3 969	-4 235	-3 686	-2 300
- Korkokulut	-1 563	-1 236	-848	-862	-916	-767	-590	-573
+/- Muut erät	-127	46	61	88	280	348	999	0
=Tulos	-221	91	214	415	976	2 480	1 811	-45
=Rahoitustulos	4 669	4 004	4 157	4 339	4 945	6 715	5 497	2 255
- Verot	-45	8	0	0	-218	-582	-362	0
- Osingot	0	0	0	-1 884	-177	-589	-589	-4 240
+ Pääomarahoitus	0	0	0	0	0	0	28 574	0
- Investoinnit	-2 018	-1 450	-912	-6 570	-1 824	-2 038	-5 600	-8 500
- Lainojen lyhennys	-3 081	-3 444	-1 864	-1 952	-3 502	-4 537	-14 017	-1 871
=Rahoitusjäämä	-475	-882	1 381	-6 067	-776	-1 031	13 503	-12 356
+ Lainojen lisäys	2 350	0	0	2 500	3 000	0	3 000	0
=Tpo muutos	1 875	-882	1 381	-3 567	2 224	-1 031	16 503	-12 356
Lainojen muutos	-731	-3 444	-1 864	548	-502	-4 537	-11 017	-1 871
Henkilöstö lkm	15	14	11	11	10	9	9	9
Liikevaihto/henkilö	672	612	821	823	1 045	1 253	1 063	566
Henk.kust/henkilö	-70	-67	-76	-73	-84	-100	-80	-77
oma pääoma	25 145	25 078	25 626	24 267	24 808	26 131	26 992	22 707
lainakanta	55 657	52 213	50 850	51 398	50 896	46 270	35 253	33 382
omavaraisuus	31,1 %	32,4 %	33,5 %	32,1 %	32,8 %	36,1 %	43,4 %	40,5 %
sipon tuotto	1,7 %	1,7 %	1,4 %	1,7 %	2,5 %	4,5 %	3,9 %	0,9 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa:	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
myynti emolle	352	365	370	396	400	400	734	300
myynti kons.yhtiöille	0	0	0	0	0	0	0	0
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	12 361	12 361	12 361	12 361	12 361	12 361	12 361	12 361
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	1 009	0	0	0	0	0	0	0
takaukset emolta	45 043	43 717	42 881	43 994	41 027	37 085	35 188	33 336
kassalainat emolle	2 356	4 177	5 132	1 543	4 069	3 866	20 000	11 894
korot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarot	4 146	4 186	4 205	2 476	2 971	4 309	5 169	884
osingot emolle	0	0	0	1 600	150	500	500	3 600
poistot/sipo	6,1 %	5,1 %	5,2 %	5,2 %	5,2 %	5,8 %	5,9 %	4,1 %
korot/lainakanta	2,8 %	2,3 %	1,6 %	1,7 %	1,8 %	1,6 %	1,4 %	1,4 %
korot/liikevaihto	15,5 %	14,4 %	9,4 %	9,5 %	8,8 %	6,8 %	6,2 %	11,3 %

Mustankorkea Oy 81,4 %

1000 euroa	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
+ Liikevaihto	10 859	9 849	10 644	10 712	11 228	11 691	16 455	16 337
- Henkilöstökulut	-864	-1 004	-1 040	-1 166	-1 259	-1 304	-1 724	-1 926
- Palveluostot	-1 512	-1 882	-1 886	-1 961	-2 278	-4 635	-7 855	-6 804
- Poistot	-1 082	-1 333	-1 443	-1 386	-990	-932	-1 017	-1 451
- Korkokulut	-3	0	4	9	7	-17	-65	-48
+/- Muut erät	-4 618	-3 564	-4 064	-3 682	-3 909	-2 483	-3 152	-4 298
=Tulos	2 781	2 066	2 215	2 526	2 799	2 320	2 642	1 810
=Rahoitustulos	3 862	3 399	3 658	3 912	3 789	3 252	3 659	3 261
- Verot	-974	-710	-523	-559	-693	-561	-591	-452
- Osingot	-1 500	-2 700	-1 910	0	-4 500	-1 420	-1 000	-1 000
+ Pääomarahoitus	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	-1 791	-601	-412	-798	-1 760	-5 813	-2 300	-1 447
- Lainojen lyhennys	0	0	0	0	0	0	-379	-379
=Rahoitusjäämä	-403	-612	813	2 555	-3 164	-4 542	-611	-17
+ Lainojen lisäys	0	0	0	0	0	5 500	0	0
=Tpo muutos	-403	-612	813	2 555	-3 164	958	-611	-17
Lainojen muutos	0	0	0	0	0	5 500	-379	-379
Henkilöstö lkm	18	21	20	21	22	23	30	34
Liikevaihto/henkilö	603	469	532	510	510	508	549	481
Henk.kust/henkilö	-48	-48	-52	-56	-57	-57	-57	-57
oma pääoma	5 427	4 315	4 354	6 863	4 866	5 407	7 458	7 816
lainakanta	0	0	0	0	0	5 500	5 121	4 742
omavaraisuus	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	49,6 %	59,3 %	62,2 %
sipon tuotto	51,3 %	47,9 %	50,8 %	36,7 %	57,4 %	21,4 %	21,5 %	14,8 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa:	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
myynti emolle	0	0	0	3 256	3 200	3 200	600	600
myynti kons.yhtiöille	0	0	0	874	900	900	800	900
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	308	308	308	770	770	685	685	673
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
takaukset emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
kassalainat emolle	0	0	0	3 000	1 620	2 128	1 544	3 500
korot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarot	4 586	3 474	3 513	6 022	4 025	4 566	5 617	5 975
osingot emolle	549	988	699	0	4 122	1 301	814	800
poistot/sipo	19,9 %	30,9 %	33,1 %	20,2 %	20,3 %	8,5 %	8,1 %	11,6 %
korot/lainakanta						0,6 %	1,2 %	0,9 %
korot/liikevaihto						0,1 %	0,4 %	0,3 %

Jyvä-Parkki Oy (konserni) 100 %

1000 euroa	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
+ Liikevaihto	7 951	8 848	8 693	8 774	9 136	9 983	10 204	10 195
- Henkilöstökulut	-596	-653	-702	-652	-645	-770	-714	-741
- Palveluostot	-52	-46	-39	-104	-123	-100	-100	-48
- Poistot	-3 618	-4 365	-4 363	-3 746	-3 653	-3 367	-3 800	-3 661
- Korkokulut	-890	-810	-523	-484	-402	-424	-550	-520
+/- Muut erät	-2 653	-3 121	-3 119	-3 439	-3 566	-3 600	-3 500	-4 000
=Tulos	142	-147	-53	349	747	1 722	1 540	1 225
=Rahoitustulos	3 760	4 218	4 310	4 095	4 400	5 089	5 340	4 886
- Verot	-103	0	0	-28	-154	-321	-300	-350
- Osingot	0	0	0	-1 400	-150	-300	-150	-150
+ Pääomarahaus	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	-11 581	-10 746	-1 123	-150	-334	-1 828	-12 600	-300
- Lainojen lyhennys	-1 407	-1 540	-2 463	-2 334	-2 334	-2 334	-2 334	-2 334
=Rahoitusjäämä	-9 331	-8 068	724	183	1 428	306	-10 044	1 752
+ Lainojen lisäys	15 000	0	0	0	0	0	4 000	0
=Tpo muutos	5 669	-8 068	724	183	1 428	306	-6 044	1 752
Lainojen muutos	13 593	-1 540	-2 463	-2 334	-2 334	-2 334	1 666	-2 334
Henkilöstö lkm	12	12	12	12	12	14	13	13
Liikevaihto/henkilö	663	737	724	731	761	713	785	784
Henk.kust/henkilö	-50	-54	-59	-54	-54	-55	-55	-57
oma pääoma	7 326	7 208	7 281	6 180	6 620	7 705	9 245	10 470
lainakanta	42 872	41 295	38 868	36 498	34 164	31 868	33 534	31 200
omavaraisuus	14,6 %	14,9 %	15,8 %	14,5 %	16,2 %	19,5 %	21,6 %	25,1 %
sipon tuotto	2,1 %	1,4 %	1,0 %	2,0 %	2,8 %	5,4 %	4,9 %	4,2 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa:	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
myynti emolle	150	150	345	280	300	300	300	300
myynti kons.yhtiöille	200	200	520	302	500	400	400	400
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	4 137	4 137	4 137	4 137	4 137	4 137	4 137	4 137
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
takaukset emolta	38 632	37 294	38 169	35 872	33 575	31 278	32 982	30 685
kassalainat emolle	10 290	2 531	1 772	906	1 028	2 412	500	500
korot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarot	1 646	1 465	1 523	364	797	1 773	2 863	3 588
osingot emolle	0	0	0	1 400	150	300	150	150
poistot/sipo	7,2 %	9,0 %	9,5 %	8,8 %	9,0 %	8,5 %	8,9 %	8,8 %
korot/lainakanta	2,5 %	1,9 %	1,3 %	1,3 %	1,1 %	1,3 %	1,7 %	1,6 %
korot/liikevaihto	11,2 %	9,2 %	6,0 %	5,5 %	4,4 %	4,2 %	5,4 %	5,1 %
saadut ennakot	6 117	8 911	7 594	6 348	5 022	10 322	11 420	9 448
ennakoiden muutos	1 609	2 794	-1 317	-1 246	-1 326	5 300	1 093	-1 972

Total Kiinteistöpalvelut Oy 100 %

1000 euroa	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
+ Liikevaihto	18 310	15 074	17 239	12 017	10 964	8 670	8 200	8 300
- Henkilöstökulut	-10 934	-8 626	-11 945	-8 493	-7 849	-6 332	-6 050	-6 050
- Palveluostot	-5 760	-4 895	-2 619	-1 569	-1 585	-924	-950	-860
- Poistot	-339	-271	-302	-173	-127	-91	-80	-70
- Korkokulut	-4	-7	0	0	0	-1	0	0
+/- Muut erät	-1 768	-1 590	-2 355	-1 828	-1 261	-1 235	-1 110	-1 220
=Tulos	-494	-315	18	-46	142	87	10	100
=Rahoitustulos	-155	-44	320	127	269	178	90	170
- Verot	0	0	0	0	-12	-15	-2	-20
- Osingot	0	0	0	0	0	-43	0	0
+ Pääomarahaus	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	-121	-163	-145	-75	-26	-66	-100	-80
- Lainojen lyhennys	0	0	0	0	0	0	0	0
=Rahoitusjäämä	-276	-207	175	52	231	54	-12	70
+ Lainojen lisäys	0	0	0	0	0	0	0	0
=Tpo muutos	-276	-207	175	52	231	54	-12	70
Lainojen muutos	0	0	0	0	0	0	0	0
Henkilöstö lkm	373	360	326	303	247	227	185	182
Liikevaihto/henkilö	49	42	53	40	44	38	44	46
Henk.kust/henkilö	-29	-24	-37	-28	-32	-28	-33	-33
oma pääoma	-183	-498	118	58	186	215	223	303
lainakanta	0	0	0	0	0	0	0	0
omavaraisuus	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
sipon tuotto	-100,0 %	61,8 %	15,3 %	-79,3 %	76,3 %	40,9 %	4,5 %	33,0 %
	TP							
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa:	TP 2011	30.9.2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
myynti emolle	12 500	10 100	12 300	6 964	6 250	3 900	3 650	3 700
myynti kons.yhtiöille	1 000	650	1 350	1 728	1 370	1 100	1 450	1 500
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	1 000	1 000	100	100	100	100	100	100
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
takaukset emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
kassalainat emolle	130	150	797	1215	1231	963	900	900
korot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarot	-1 183	-1 498	18	-42	87	115	123	203
osingot emolle	0	0	0	0	0	43	0	0

Education Facilities Oy 100 %

1000 euroa	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
+ Liikevaihto	7 516	9 554	10 873	10 628	10 039	9 771	9 360	9 130
- Henkilöstökulut	-111	-130	-119	-41	-39	-42	-42	-42
- Palveluostot	-2 085	-2 701	-4 268	-3 581	-3 593	-4 092	-3 516	-3 600
- Poistot	-3 275	-3 645	-3 852	-4 642	-4 303	-3 692	-3 500	-3 053
- Korkokulut	-1 963	-1 869	-1 128	-1 024	-707	-582	-350	-482
+/- Muut erät	-453	-591	0	0	1 962	-1 329	0	0
=Tulos	-371	617	1 506	1 340	3 359	34	1 952	1 953
=Rahoitustulos	2 904	4 262	5 358	5 982	7 662	3 726	5 452	5 006
- Verot	0	0	0	0	-417	-1	0	0
- Osingot	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Pääomarahaus	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	-26 135	-13 445	-4	-100	-10 631	-1 967	0	-5 000
- Lainojen lyhennys	-4 964	-4 964	-4 033	-4 673	-4 686	-4 624	-7 638	-3 690
=Rahoitusjäämä	-28 195	-14 147	1 321	1 209	-8 072	-2 866	-2 186	-3 684
+ Lainojen lisäys	27 160	11 395	0	0	7 000	2 000		5 000
=Tpo muutos	-1 035	-2 752	1 321	1 209	-1 072	-866	-2 186	1 316
Lainojen muutos	22 196	6 431	-4 033	-4 673	2 314	-2 624	-7 638	1 310
Henkilöstö lkm	2	2	2	1	1	1	1	1
Liikevaihto/henkilö	3 758	4 777	5 437	10 628	10 039	9 771	9 360	9 130
Henk.kust/henkilö	-56	-65	-60	-41	-39	-42	-42	-42
oma pääoma	2 117	2 986	3 042	2 948	4 694	4 121	6 073	8 026
lainakanta	81 482	87 913	83 879	79 206	81 520	78 896	71 258	72 568
omavaraisuus	2,5 %	3,3 %	3,5 %	3,6 %	5,4 %	5,0 %	7,9 %	10,0 %
sipon tuotto	1,9 %	2,7 %	3,0 %	2,9 %	4,7 %	0,7 %	3,0 %	3,0 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa:	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
myynti emolle			1 312	1 459	1 297	1 348	1 347	1 347
myynti kons.yhtiöille			6 530	7 013	8 639	8 144	8 013	7 783
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	2 932	2 932	2 932	2 932	2 932	2 932	2 932	2 932
pääomalainat emolta	1 000	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
takaukset emolta	80 482	87 912	83 879	79 207	81 520	78 897	77 636	72 569
kassalainat emolle	3 315	268	3 224	3 938	3 135	794	1 000	1 000
korot emolle	60	0	0	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarat	-814	63	110	17	1 762	1 132	3 084	5 037
osingot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
poistot/sipo	3,9 %	4,0 %	4,4 %	5,7 %	5,0 %	4,4 %	4,5 %	3,8 %
korot/lainakanta	2,8 %	2,2 %	1,3 %	1,3 %	0,9 %	0,7 %	0,5 %	0,6 %
korot/liikevaihto	26,1 %	19,6 %	10,4 %	9,6 %	7,0 %	6,0 %	3,7 %	5,3 %
saadut ennakot	14 259	14 570	13 831	12 352	11 496	10 765	10 035	9 305
ennakoiden muutos	1 967	311	-739	-1 479	-856	-731	-730	-730

Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy 87 %

1000 euroa	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
+ Liikevaihto	4 316	4 383	4 321	4 225	4 262	4 096	4 791	6 809
- Henkilöstökulut	-756	-831	-886	-912	-891	-897	-983	-995
- Palveluostot	-1 260	-1 394	-1 376	-1 481	-1 530	-1 453	-1 670	-2 075
- Poistot	-1 443	-1 308	-1 156	-1 091	-957	-857	-792	-1 887
- Korkokulut	-241	-207	-96	-49	-37	-34	-221	-578
+/- Muut erät	-615	-643	-807	-692	-847	-855	-1 125	-1 274
=Tulos	0	0	0	0	0	0	0	0
=Rahoitustulos	1 443	1 308	1 156	1 091	957	857	792	1 887
- Verot	0	-1	0	0	0	0	0	0
- Osingot	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Pääomarahoitus	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	-556	-356	-299	-543	-1 119	-5 390	-13 935	-7 215
- Lainojen lyhennys	-657	-657	-433	-433	-433	-2 598	-433	-433
=Rahoitusjäämä	230	294	424	115	-595	-7 131	-13 576	-5 761
+ Lainojen lisäys	0	0	0	0	0	9 000	11 000	10 000
=Tpo muutos	230	294	424	115	-595	1 869	-2 576	4 239
Lainojen muutos	-657	-657	-433	-433	-433	6 402	10 567	9 567
Henkilöstö lkm	13	15	16	16	14	14	15	16
Liikevaihto/henkilö	332	292	270	264	304	293	319	426
Henk.kust/henkilö	-58	-55	-55	-57	-64	-64	-66	-62
oma pääoma	1 783	1 783	1 783	1 783	1 783	1 783	1 783	1 783
lainakanta	10 303	9 646	9 213	8 780	8 347	14 749	25 316	34 883
omavaraisuus	14,8 %	15,6 %	16,2 %	16,9 %	17,6 %	10,8 %	6,6 %	4,9 %
sipon tuotto	2,0 %	1,8 %	0,9 %	0,5 %	0,4 %	0,2 %	0,8 %	1,6 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa:	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
myynti emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
myynti kons.yhtiöille	3 728	3 802	3 765	3 617	3 657	3 499	4 153	5 876
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	168	168	168	168	168	168	168	168
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	1 882	1 882	1 882	1 882	1 882	0	0	0
takaukset emolta	7 166	6 581	6 199	5 818	5 437	14 056	22 718	30 380
kassalainat emolle	613	1 033	1 581	1 733	913	2 880	348	280
korot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarat	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
osingot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
rahastot	1 591	1 591	1 591	1 591	1 591	1 591	1 591	1 591
poistot/sipo	11,9 %	11,4 %	10,5 %	10,3 %	9,4 %	5,2 %	2,9 %	5,1 %
korot/lainakanta	2,3 %	2,1 %	1,0 %	0,5 %	0,4 %	0,3 %	1,1 %	2,3 %
korot/liikevaihto	5,6 %	4,7 %	2,2 %	1,2 %	0,9 %	0,8 %	4,6 %	8,5 %

Jyväskylän Paviljonkisäätiö 100 %

1000 euroa	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
+ Liikevaihto	981	994	1 019	1 004	1 014	1 032	1 032	1 042
- Henkilöstökulut	-14	-12	-13	-13	-16	-16	-18	-18
- Palveluostot	-699	-681	-736	-635	-817	-719	-740	-749
- Poistot	-642	-688	-769	-745	-605	-726	-713	-679
- Korkokulut	-397	-378	-212	-173	-141	-154	-115	-151
+/- Muut erät	770	766	711	562	565	583	554	555
=Tulos	1	0	0	0	0	0	0	0
=Rahoitustulos	642	688	769	745	605	726	713	679
- Verot	0	0	0	0	0	0	0	0
- Osingot	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Pääomarahoitus	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	0	-187	0	0	-445	0	-125	-100
- Lainojen lyhennys	-536	-400	-609	-624	-640	-654	-660	-670
=Rahoitusjäämä	106	101	160	121	-480	72	-72	-91
+ Lainojen lisäys	0	0	0	0	0	0	0	0
=Tpo muutos	106	101	160	121	-480	72	-72	-91
Lainojen muutos	-536	-400	-609	-624	-640	-654	-660	-670
Henkilöstö lkm	0	0	0	0	0	0	0	0
Liikevaihto/henkilö								
Henk.kust/henkilö								
oma pääoma	41	41	71	41	41	41	41	41
lainakanta	21 083	20 683	19 953	19 325	18 685	18 031	17 371	16 701
omavaraisuus	0,2 %	0,2 %	0,4 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %
sipon tuotto	1,9 %	1,8 %	1,1 %	0,9 %	0,8 %	0,9 %	0,7 %	0,9 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa:	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
myynti emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
myynti kons.yhtiöille	0	0	0	0	0	0	0	0
avustus emolta	900	900	800	700	700	700	700	700
osakepääoma emolta	34	34	34	34	34	34	34	34
pääomalainat emolta	5 046	5 046	5 046	5 046	5 046	5 046	5 046	5 046
lainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
takaukset emolta	10 776	10 323	9 828	9 328	8 815	8 293	7 775	7 250
kassalainat emolle	648	769	887	967	503	577	495	439
korot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarat	8	8	8	8	8	8	8	8
osingot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
poistot/sipo	3,0 %	3,3 %	3,8 %	3,8 %	3,2 %	4,0 %	4,1 %	4,1 %
korot/lainakanta	1,9 %	1,8 %	1,0 %	0,9 %	0,7 %	0,8 %	0,6 %	0,9 %
korot/liikevaihto	40,4 %	38,0 %	20,8 %	17,2 %	13,9 %	14,9 %	11,1 %	14,5 %

Jyväskylän Jäähalli Oy 72,7 %

1000 euroa	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
+ Liikevaihto	681	579	540	550	644	573	591	590
- Henkilöstökulut	-7	-7	-9	-8	-9	-8	-8	-8
- Palveluostot	-480	-435	-662	-503	-549	-595	-552	-552
- Poistot	-292	-251	-276	-169	-174	-61	-130	-107
- Korkokulut	-102	-100	-92	-24	-27	-33	-35	-33
+/- Muut erät	199	5	496	153	116	124	134	110
=Tulos	0	0	-3	-1	1	0	0	0
=Rahoitustulos	292	251	273	168	175	61	130	107
- Verot	0	0	-2	0	0	0	0	0
- Osingot	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Pääomarahoitus	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	0	0	-170	0	0	0	0	0
- Lainojen lyhennys	-205	-161	-448	-116	-121	-134	-165	-4 007
=Rahoitusjäämä	87	90	-347	52	54	-73	-35	-3 900
+ Lainojen lisäys	0	0	170	0	0	100	0	3 900
=Tpo muutos	87	90	-177	52	54	27	-35	0
Lainojen muutos	-205	-161	-278	-116	-121	-34	-165	-107
Henkilöstö lkm	0	0	0	0	0	0	0	0
Liikevaihto/henkilö								
Henk.kust/henkilö								
oma pääoma	1 573	1 573	1 569	1 568	1 569	1 569	1 569	1 569
lainakanta	5 513	5 352	5 074	4 958	4 837	4 803	4 638	4 531
omavaraisuus	22,2 %	22,7 %	23,6 %	24,0 %	24,5 %	24,6 %	25,3 %	25,7 %
sipon tuotto	1,4 %	1,4 %	1,3 %	0,4 %	0,4 %	0,5 %	0,6 %	0,5 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa:	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TPE2017	TA 2018
myynti emolle (vastikkeet)	744	672	989	618	620	620	620	620
myynti kons.yhtiöille (vastikkeet)	118	102	108	102	103	103	103	103
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	800	800	800	800	800	800	800	800
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200	0
takaukset emolta	2 402	2 307	2 208	2 104	1 995	1 881	1 835	3 900
kassalainat emolle	109	88	63	129	0	70	0	0
korot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarot	-227	-228	-231	-231	-231	-231	-230	-230
osingot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
poistot/sipo	4,1 %	3,6 %	4,2 %	2,6 %	2,7 %	1,0 %	2,1 %	1,8 %
korot/lainakanta	1,8 %	1,8 %	1,8 %	0,5 %	0,6 %	0,7 %	0,7 %	0,7 %
korot/liikevaihto	14,9 %	17,3 %	17,0 %	4,4 %	4,2 %	5,8 %	5,9 %	5,6 %